

Demir

Küçükaydın

Öcalan ve

P.K.K.

Üzerine

(1992-2013)

köXüz

Yayınları

Öcalan ve PKK Üzerine (1992-2013)

Demir Küçükaydın

Birinci Sürüm

Mart 2013

köXüz

Dijital Yayınlar

İndir – Oku – Okut – Çoğalt – Dağıt

Bu kitap Köxüz sitesinin dijital yayınıdır.

Kar amacı olmadan, okumak ve okutmak için, indirmek, dijital olarak basmak ve dağıtmak serbesttir.

Alıntılarda kaynak gösterilmesi dlenir.

köXüz

Yayımları

İçindekiler

Kürt Ulusal Kurtuluş Hareketi ve P.K.K.	8
PKK'nın Bazı Özellikleri	8
Kürt Ulusal Hareketi'nin ve PKK'nın Zorlukları ve Sınırları	11
Kürt Ulusal Kurtuluş Hareketinde Yeni Dönem ve Sorunları	16
Bir Tartışmada Öcalan'la İlgili Değerlendirme.....	21
Türk Solu ve Kürt Ulusal Kurtuluş Hareketi	23
"Asrın Davası"nın İlk Günü Üzerine Değerlendirmeler.....	27
Kürtlerin Devrimi.....	29
Öcalan'ın Savunması Üzerine Notlar	31
Savunma'nın Önemi ve Tartışılması Gereği Üzerine	31
Orijinal bir Teorisyen Olarak Öcalan ve Bunun Kökleri.....	33
Komün'den Uygarlığa Geçiş Olarak Kürt Ulusal Hareketi	37
Arafat ve Öcalan.....	47
Öcalan'a ve Kongra-Gel'e Mektup Hakkında	49
Abdullah Öcalan'a Mektup:.....	53
Kongra-Gel Kongresini Hazırlayan Kurula Mektup:	56
Avukatlara Mektup:.....	57
Öcalan'a İkinci Mektup.....	58
Özgür Gündem'e Yazılar Derlemesine Önsöz.....	65
Öcalan'a Karşı Öcalan.....	71
Anarşizm, Milliyetçilik ve Öcalan	74
Niçin Abdullah Öcalan da Yazarımızdır?	80
Öcalan'ın Dönüşü	84
Tarihsel Perspektifte Öcalan'ın Konumu ve Yapmaya Çalıştığı (Geç Gelmek ve Geç Kalmak Üzerine).....	103
Liberaller ve PKK	115

Yeni Bir döneme Girilirken – Öngörüler ve Görevler.....	121
Ortadoğu İçin Demokratik Manifesto	134
Ulusçuluk Hayaleti	134
Orta Doğu'nun Tarihteki Yeri.....	134
Ulusçuluk ve Orta Doğu.....	136
Ulusçuluk ve Diğer Uygarlıklar	137
Ulusçuluk ve Dil	139
Ulus ve Ulusçuluk Nedir?.....	140
Ulusçuluk ve Politik - Özel Ayrımları.....	141
Ulusçuluk ve Din	142
Demokratik ve Gerici Ulusçuluk	143
Ulusların Kaderini Tayin Hakkı ve Gerici Ulusçuluk	144
Gerici Ulusçuluğun Kendi Dinamiği	146
İşçi Hareketi ve Demokratik Ulusçuluk.....	146
Devrimci Marksistler ve Ulusçuluk	149
Tarih ve Ulusçuluk	149
Osmanlı ve Ulusçuluk	150
Türk Ulusçuluğu.....	151
Bölge İçin Sonuç	152
Demokratik Ulusçuluğun İkili Karakteri	152
Globalleşme ve Ulusçuluk	154
Değişen Roller	155
Demokrasinin Koşulları.....	156
Seçenler ve Seçilenler.....	157
Ordu ve Polis	159
Demokrasi ve Refah.....	160
Demokrasi ve Eğitim.....	161

Demokrasinin Üç Kaynağı	161
Politik İslam ve Demokrasi	163
Bürokratik Oligarşi ve Burjuvazi	163
Güçler	164
İşçiler	165

Sunuş

Düne kadar Öcalan'a işi bitik bir kriminal olarak bakılırken birkaç hafta içinde "İmralı" diye bir makam haline geldi. Vizyonlarıyla sadece Kürtleri değil, hatta Kürtlerden daha fazla Türkleri etkilemeye başladı.

Şimdiye kadar Öcalan ve PKK konusunda olayı daha geniş bir tarihsel perspektiften alan hiçbir inceleme çıkmadı dense yeridir.

Elbet kimi gazeteciler veya akademisyenlerin yaptığı kimi incelemeler vardır. Ama bunlar gerçek anlamda sosyolojik olmaktan ziyade böyle bir genelleme için veri sunmaktan öte fazla bir anlamları olmaz teorik olarak. Çünkü var olan politik durum ve çıkarlar açısından konuya yaklaşırlar. Yani diyelim ki Türkiye Kürt sorunundan nasıl kurtulacak gibi bir bağlamda. Veya Bölgede ABD'nin stratejik çıkarlarını savunmak için nasıl bir politika izlenmesi gerekir gibi sorulara cevap aradıkları için, daha baştan bizzat bu amacın kendisini tartışmayı ve sorgulamayı dışlamış olurlar. Bütün bu "bilimsel" ya da sosyolojik denebilecek çalışmalar, bilimi ve sosyolojiyi, politikanın bir aracı olarak ele alırlar.

Bizde ise, politika bilimsel bir değerlendirmenin sonucu olarak belirlenir.

PKK, Öcaan ve Kürt Özgürlük Hareketini, Marksist kavramsal araçlarla analiz eden ve Dünya Çapında Bir Cumhuriyet ve Sosyalizm mücadelesi açısından değerlendiren hemen hemen hiçbir ciddi inceleme bulunmamaktadır.

Bu yazıların özgün niteliği budur: konuyu dünya tarihsel olarak ele alır ve Marksist kavramsal araçlarla Sosyalizm için mücadele açısından değerlendirir.

Ama yazılar aynı zamanda politik gelişmelere bir müdahale amacı ile de yazılmışlardır. Yani sadece olaylar olup bittikten sonra yapılmış değerlendirmeler değildir. Bizzat şu derlemenin yapıyı ve yayınlanışı gibi aynı zamanda gelişmelere küçük de olsa bir müdahale anlamını taşırlar.

Bu nedenle yazıların bir kısmı, sıcağı sıcağına, hatta bazan bilerek, olaylardan birkaç saat veya gün önce veya olaylardan hemen sonra elde fazla bir veri olmadan aynı zamanda dayandığımız metodolojinin ve kavramsal araçların gücünü sınamak amacıyla yazılmışlardır. Bu bakımdan aynı zamanda birer sosyolojik deney özelliği de taşırlar. Bugün aradan zaman geçtikçe onların bu sınavı bugün için oldukça başarılı oldukları görülmektedir.

Örneğin, Öcalan İmralı'da mahkemeye çıktığında, herkes Öcalan'ın bittiğinden, canını kurtarmak için yalvardığından söz ediyordu. Olayın görüldüğü gibi olmadığını; Öcalan'ın muazzam bir stratejik dönüş yaptığını; onun çok ciddi bir politikacı olduğunu söyleyen tek yazardık neredeyse. Bu fikirleri yazıp savunduğumuz için en yakın dostlarımız bile bizimle selamı sabahı kesmiş, duymadığımız hakaret kalmamıştı. Şimdi o zaman dediklerimiz parlak bir şekilde doğrulanmış bulunuyor. O zaman bizimle selam sabahı kesenlerin, hakaret edenlerin ise şimdi o zaman Öcalan'a ilişkin değerlendirmelerini hatırlamak isteyeceklerini hiç sanmıyoruz.

Ya da olayı daha geniş perspektifte ele aldığımız, "Öcalan'ın Dönüşü" gibi yazılarda ele alınan tarihsel eğilimlerin aynen geçerliliklerini sürdürdükleri ve olayların genel gidiş yönünü

belirledikleri görülebilir. Bu nedenle örneğin bu yazı aynen bugün de geçerliliğini korumaktadır ve aradaki gelişmelerce doğrulanmıştır ve doğrulanmaktadır.

Yazıların ve öngörülerin neredeyse tek eksiği, genel eğilimin gerçekte olacağından daha hızlı gerçekleşeceği gibi bir izlenim vermelerinde toplanabilir. Yani öngörüler olayların önünden gitmektedir; olaylar öngörülerin yönünde ama daha yavaş bir hızla onları izlemektedir.

Bu da son derece normaldir. Genel eğilimler çatışan güçlerin mücadelesinin bileşkesiyle kendisine yol bulur. Bu da aklın birkaç mantıki çakarsamayla kat ettiği birkaç dakika veya saniyede aldığı yolu, tarihin bazan onlarca, hatta yüzlerce yılda almasına yol açar.

Önmüzdeki aylarda Öcalan, PKK ve Kürt hareketi giderek daha fazla gündeme gelecektir. Olayları daha iyi görmek ve anlamlandırmak isteyenler bu yazıları okuduklarında gerçeğin daha doğru bir kavranışına yaklaşmış olurlar.

Ama sadece bu kadar değil, Sosyalistler ve Demokratlar da somut politik mücadelede daha doğru bir program, strateji ve taktikler bütününe savunup uygulayabilirler.

Demir Küçükaydın

25 Mart 2013 Pazartesi

Kürt Ulusal Kurtuluş Hareketi ve P.K.K.

Bir Türk tarihçisi, bir zamanlar Osmanlı İmparatorluğunun egemenliğinden kurtulan son ulusun Türkler olduğunu söylemişti. Bu önermeyi bugün şöyle bir paradoksal önermeyle tamamlamak gerekiyor: Osmanlı İmparatorluğu'nun egemenliğinden hala kurtulamamış son ulus da Kürtlerdir. Kürtlerdir, çünkü Türk modernleşmesi ya da "burjuva devrimleri" -yine paradoksal bir ifadeyle- burjuvaziye karşı yapılmış burjuva devrimleridirler. Bu "devrimler" Osmanlı Egemenliği altındaki hristiyan ulusların burjuvazisine karşı Osmanlı "Devlet Sınıfları" tarafından örgütlenen ve yönetilen hareketler olmuşlardır. Bu nedenledir ki Türkiye Cumhuriyeti Devleti Osmanlı İmparatorluğunun yaşayan Ruhu olmuştur.

Osmanlı İmparatorluğu egemenliği altındaki hristiyan uluslar bu egemenliğe ilk başkaldıranlar oldular. Ancak bu baş kaldırış, Balkanlar'da ve Anadolu'da zıt sonuçlara yol açtı. Balkanlar'da Hristiyan Kapitalizmi, Müslüman Prekapitalizmini yenip sürerek başarıya ulaşır ve Balkan uluslarının yolunu açarken, Anadolu'da Kürt-Türk Müslüman Prekapitalizmi Rum-Ermeni Hristiyan Kapitalizmini sürerek ve yok ederek tasfiye etti. Bu süreç kıta Avrupası ve Britanya Adaları arasındaki gelişim zıtlıklarına benzetilebilir. Kıta Avrupa'sında Sen Barthelmi katliamlarıyla burjuva gelişimi bir kaç yüz yıl geciktirilirken, İngiltere modern gelişimin yoluna giriyordu. Türkiye Cumhuriyeti kurulduğunda Eski Ermeni ve Rum burjuva konakları, Kürt ve Türk feodallerinin evlerine ya da Osmanlı'dan miras Cumhuriyet adını almış devletin hükümet konaklarına dönmüştü. Bu tersine gidiş Kürt Ulusal Kurtuluş Hareketinin de gerilemesine yol açtı. Bundan sonraki dönemde Kürt Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin ağırlık merkezi İkinci Dünya Savaşının özel koşulları nedeniyle önce İran'a (Kısa Ömürlü Mehabat Kürt Cumhuriyeti), İranda'ki yenilgiden sonra da Irak'a kaydı. Bu dönem boyunca Türkiye Kürdistanı'nda (Kuzey Kürdistan) hemen hemen hiç bir ciddi ve kitlesel bir direniş görülmez. Kürt emekçi yığınları zor ve dini tarikatler aracılığıyla Türk gericiliğinin oy deposu olarak kalırlar.

PKK'nın Bazı Özellikleri

1960'lı yıllarda Türkiye'de kapitalist gelişimin hızlanması ve işçi hareketinin doğuşuyla birlikte yeniden doğan Türk Sosyalist Hareketi (İlk doğuş Ekim Devrimi Yıllarında olmuştur) Kürt ulusunun memnunuiyetsizliğinde doğal bir müttefik buldu. Türkiye'deki Kürt Ulusal Kurtuluş Hareketi, Türk Sosyalist Hareketi'nin rahminde onunla aynı Marksist vokabüleri kullanarak gelişmeye başladı. 60'lı yıllar boyunca ayrı bir kişiliği olmadı, 70'li yıllar Türk Sosyalist Hareketinden kopma ve Kendi Kişiliğini Bulma mücadelesiyle geçti, 80'li yıllar Türkiye Kürdistanı'nda Bağımsız bir Kürt Ulusal Kurtuluş Hareketinin doğuşuna tanıklık etti. 90'lı yıllarda ise müthiş kitleselleşmesi görülüyor. Bu kitleselleşen ve radikalleşen hareket ise örgütsel ve politik ifadesini P.K.K.'da buluyor.

Kürt Ulusal Hareketi gelişir ve güçlenirken, Türk sosyalist hareketi 1979'dan itibaren, önce kendi hataları, sonra 12 Eylül darbesi ve en son olarak da Sovyetlerin dağılışıyla birlikte, hızlı bir dağılış ve çözülme sürecine girdi ve aslında küçük ve etkisiz çevreler sayılmaz ise. bir toplumsal güç olarak yok olmuş durumda. Bu çöküş öylesine güçlü ki, yükselen Kürt mücadelesi bile onu canlandıracak bir soluk veremiyor.

Türkiye Kürdistanı'ndaki Kürt hareket ve partileri iki kaynaktan doğmuşlardır. Birincisi Irak Kürdistanında mücadele eden hareketlerin uzantıları ve paralelleri. Bu daha ziyade aşiretlerden

güç alan partiler 50'li ve 60'lı yıllarda kürtler arasında daha etkili ve organize idiler. Türk Sosyalist hareketlerinin uzantısı ya da paraleli olan partiler ise 70'li yıllardan sonra daha etkili olmuşlardır.

Türkiye kürdistanı'ndaki Kürt hareket ve partilerinin bu bölümü, içinden çıktıkları Türk hareketlerinin problematiklerini ve sınıfsal eğilimlerini aynen yansıtmışlardır. 1960'ların Reformist ve Burjuva sosyalist Türkiye İşçi Partisi ve 1970'lerin yine aynı karakterde ve Sovyet çizgisindeki TKP'den kopan ya da onun paraleli olan parti ve hareketler Altın çağlarını 1970'li yıllarda yaşadılar ve zamanlarına göre, feodal ve aşiret geleneğine dayalı hareketlere göre büyük bir ilerlemeyi temsil ediyorlardı. Bunların en bilineni Kemal Burkay'ın lideri olduğu parti ve harekettir.

Bu temel eğilimdeki partilerin ve hareketlerin ortak özelliği reformist olmalarıdır. Bunun yanı sıra Sovyet çizgisinin sadık taraftarı olmakla da malüdüler. Bir yandan PKK'nın temsil ettiği radikalleşme, diğer yandan da sovyetlerin çöküşüyle birlikte hızlı bir gerileme ve çürüme sürecine girmiş bulunmaktadırlar. Bu hareketler bugün PKK'nın temsil ettiği radikal ve yığınsal Kürt hareketinin başarılarından son derece rahatsızdırlar ve içten içe onun yenilgisini beklemektedirler. Eğer Türk Burjuvazisi, Türk ordusunun politikadaki geleneksel ağırlığını sınırlayıp, İspanya'da Bask sorununun çözümünde olduğu gibi bir politikayı uygulayabilirse, bu politikanın Türkiye Kürdistanı'ndaki dayanağı muhtemelen bu partiler olacaktır. Bunlar şimdilik sıranın kendilerine gelmesini bekliyorlar.

İsveç kamuoyu Kürdistan'daki gelişmeler hakkındaki bilgileri daha ziyade bu çizgidekilerin süzgecinden ve yorumlarından geçmiş biçimiyle almaktadır. Bu çevrelerin İsveçteki gücü yanıltıcı olmamalıdır. Onların İsveç'teki gücü Türkiye Kürdistanı'ndaki güçlerinden değil, İsveç'in politikasından ve geçmişinden gelmektedir.

Türk Sosyalist Hareketinden kopan ikinci eğilim Küçük burjuva sosyalizminin ve radikalizminin damgasını taşımıştır. Maoçu, Arnavutlukçu ya da Latin Amerika'daki Kastrist, Sandinist benzeri Türk hareketlerinin Kürt paralelleri dirler. Bunların içinde en bilineni ve doktriner olanı Rızgari idi. Bu hareketler Altın çağlarını 1980'e kadar olan dönemde kısa bir süre ve Türkiye'deki radikalleşmenin bir yansıması olarak yaşadılar. PKK da bu kategoriden sayılabilir. Ancak onun doğuşu diğerlerinden bazı bakımlardan ayrılır ve bu ayrılış noktaları PKK'nın diğerlerine göre niçin başarılı olduğunu anlamak bakımından bazı ip uçları verebilir.

1970'li yıllarda, özellikle 1974'ten sonra Türkiye'de kitlelerin muazzam bir radikalleşmesi ve kitle hareketinin yükselişi yaşanmıştır. Ancak bu radikalleşme tüm toplum kesimlerinde senkronize olarak gerçekleşmedi. Önce şehirlerin işsiz kesimleriyle, küçük burjuvazi radikalleşti. İşçi Sınıfı nisbeten sendikalar aracılığıyla konumunu koruyabiliyor hatta gerçek ücret artışları sağlayabiliyordu. Bu, sözkonusu radikalleşme döneminde aynı zamanda ve bu nedenle İşçi Sınıfının sanayi çekirdeği arasında reformist sosyalizmin ve Sosyal Demokrasi'nin (TKP ve CHP) güçlenmesini de açıklar. Kürdistan ise daha geri toplumsal ilişkiler nedeniyle radikalleşmede geri kalmıştı. 1978'lere gelindiğinde artık radikalleşmiş küçük burjuva ve işsiz kitleler yorulmaya başlamışken İşçilerin ve Kürt yoksullarının radikalleşmesi başlamıştır. İşte PKK bu dönemde doğmuştur, ve özellikle kasaba ve şehirlerin yoksul gençliği arasında taban bulmuş ve onun eğilimlerinin ifadesi olmuştur. PKK en son doğan Kürt hareketidir Türkiye Kürdistanı'nda.

Diğer yandan PKK'nın en az bilinen bir özelliği de Kürt ve Türk devrimcilerinin kurucuları

arasında birlikte yer aldığı ilk ve tek Kürt hareketi olmasıdır. Bütün diğer Kürt hareketleri sadece Kürtler tarafından kurulmuştur.

PKK kökeni itibariyle Kastrist sayılabilecek Türk hareketlerinin geleneğinden kaynaklanmakla ve onların Kürdistan'daki paraleli olmakla birlikte, güçlü bir Stalinist vokabülerle konuşur. Ama bu onun Stalinist olduğu anlamına gelmez. Stalinist Kürt hareketleri daha ziyade reformist sosyalist Kürt hareketleridir. O daha ziyade Vietnam ve Çin'deki köylü ve Ulusal Kurtuluş hareketleriyle Küba ve Nikaragua'daki Kastrist ve Sandinist hareketlerin arasında bir yerdedir. PKK'nın anti-demokratik eğilimleri onun Stalinizminden değil, ulusal kurtuluş hareketlerinin kendi karakterinden gelmektedir. Bu özellikler hangi ideolojiye bağlı olursa olsun bütün hareketlerde görülmektedir. Dünya'da PKK'nın yaptığı türden işler yapmamış ve yapmayan bir tek Ulusal Kurtuluş Hareketi gösterilemez. Namibya, Filistin, Bask, İrlanda vs. gibi bütün ulusal kurtuluş hareketlerinde benzer pratikler görülmüştür ve görülür. Garip olan nokta onlarda hoş görülen bu pratiklerin PKK'ya ve Kürt Ulusal Kurtuluş Hareketi'ne gelince çifte standarda tabi kılınmasıdır.

Kürt Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin İhanet ya da Mücadele arasında üçüncü bir yola olanak tanımayan sert ve keskin çelişkileri her türlü demokrasi ve tartışma denemesini olanaksız kılmaktadır. Savaşan bir ordu, kendi safları arasında farklı strateji ya da tereddütlere tolerans gösteremez. Orada siyasetin değil, savaşın fizik yasaları belirleyicidir. Burjuva ordularının mutlak itaat ile sağladığı tek bir iradeye göre davranabilme özelliği, Kürt Ulusal Kurtuluş Hareketi'nde de ancak tereddütlülerin ya da farklı strateji önerenlerin tasfiyesiyle sağlanabilmektedir. Tarihteki en geniş demokrasi kültürünü almış, en entellektüel devrimciler bile, örneğin Bolşevikler ve Jakobenler savaşın fizik yasalarına uymak zorunda kalmışlardır. Teoride bu davranışlarını politik ilkeler haline getirmeseler bile.

Bu özellik, diğer yandan PKK hareketinin plebiyen-jakoben karakterinin bir yansımasıdır. Kürt Ulusal Kurtuluş Hareketi ve PKK içinde modern işçi sınıfının ve bu sınıfla kader birliği etmiş, radikal ve devrimci bir entelijansiya çok az bir ağırlığa sahiptir. Çünkü Kürdistan'ın geri kalmış sosyal gerçekliği herşeyden önce böyle bir oluşumun önünü kesmiştir.

Ulus, imajiner bir gerçeklik olarak varolabilmek için "Biz"i tanımlamak zorundadır. "Biz" ise ancak "Başkası" ile tanımlanabilir. Ulusal uyanışlar ve bilinçlenmeler bu "Başkası"nın hemen daima diğer uluslarda bulmuştur. Hemen hemen bütün ulusal kurtuluş hareketleri ve uluslaşma süreçleri bir veya bir kaç düşman ulusa göre kendilerini tanımlamışlardır. Örneğin Hristiyan balkan halkları, Yunanlılar, Ermeniler için bu "başkası" Türkler, Türkler için de Ermeniler ve Rumlar olmuşlardır.

PKK'nın bugün önderlik ettiği hareketin bir diğer özelliği de sözde ve eylemde gerçek düşmanını ve "başkası"nın dışta değil içte aramasıdır. PKK Türk ulusunu Düşman olarak göstermez, ısrarla T.C.'den söz eder, yani Türk Burjuvazisinin devletinden ve Osmanlı Devletinin yaşayan ruhundan. Eyleminde de Türk sivili öldürmekten çekinir, Türk askeri ve polisi öldürür. Ama Kürtler söz konusu olduğunda sivili öldürmekten çekinmez. Bunun nedeni ise PKK'nın köleleşmiş ve köleleştirilmiş Kürt ulusunun köle ruhunu atmadıkça hiç bir şey yapamayacağı tesbitindedir. PKK köle ruhlu, işbirlikçi kürde karşı yürütmüştür gerçek savaşını ve aslında hala da buna karşı yürütmekte, Kürt ulusuna bir kişilik kazandırmaya, onu köle ruhundan kurtarmaya, baş kaldırmayı öğretmeye çalışmaktadır. Kürt Ulusu'nu başka bir ulusa karşı tanımlayarak değil, kendi köleliğine karşı tanımlamaya çalışmaktadır. PKK'nın önderlik ettiği Kürt Ulusal Kurtuluş

Hareketi'nde "Biz"i tanımlamaya yarayan "Başkası", Türk emekçilerini de ezen T.C. ve "Köle Ruhlu", "teslimiyetçi" Kürt'tür.

Bunun tarihe yaklaşım bakımından da ilginç sonuçları ortaya çıkmaktadır. Burjuva sosyalist ve reformist Kürt hareketler, hemen hemen bütün ulusların yaptığı gibi her zaman var olmuş bir binlerce yıllık Kür Tarihi yaratmaya çalışırken ve Med'lerden beri Doğu Anadalo'da kurulmuş bütün devletleri Kürt olarak vaftiz ederlerken, PKK bu eğilime taviz vermez hatta onla alay eder. Bu, uluslaşma sürecinde ve ulus bilincinin oluşumunda pek rastlanılmayan oldukça yeni bir olgudur. Bu yaklaşım ve özgünlük kavranamazsa PKK'nın niye daha çok Kürt işbirlikçilere saldırdığı ve belki de Türkten fazla Kürt öldürdüğü anlaşılabilir. Onun yüzeysel gözlemlerle en çok eleştirilmiş bu yanı aslında en ilginç ve takdir edilmesi gereken yanıdır.

PKK Kürdistan'ın var olan en modern kitle hareketidir. PKK'dan önce az çok ciddiye alınacak güce erişmiş bütün hareketler ya bir aşirete ya da mezheplere dayanıyordu. Bu da onların temel zaafını oluşturuyor, eski paradigmaları aşır (din ya da soy kardeşliği gibi) onların yerine bir Ulus paradigmasını egemen kılmakta yetersiz kalıyorlar nisbeten bölgesel olmaktan kurtulamıyorlardı (Barzani, Talabani vb.). PKK hiç bir aşiret ya da mezhebe dayanmayan, bütünüyle Ulus paradigmasına göre ortaya çıkmış ilk kitlesel gücü büyük harekettir. Bu modern özelliği nedeniyle ki PKK sadece belli bir aşiret, mezhep ya da belli bir ülke toprakları içinde değil, bütün Kürdistan'da (Türkiye, Irak, Suriye, İran Kürdistanlarında) bütün mezhep, din ve aşiretler arasında taraftar bulabilen ve örgütlü ilk harekettir.

PKK özellikle 1984 atılımından sonra Türkiye Kürdistanı'nda artan bir hızla kitleselleşmeye başlamıştır. Gücünün artmasıyla birlikte daha fazla kendine güven ve esneklik de kazanmaktadır. Bu gün türkiye Kürdistanı'nda örgütlü ve savaşan tek güç vardır ve o da PKK'dır.

PKK'nın esas kaynağı işçi, işsiz ve yoksul köylü Kürt gençliğidir. PKK'nın önderlik ettiği gerilla hareketi aynı zamanda Türkiye Kürdistanı'nda Kapitalizm Öncesinin tüm toplumsal ilişkilerini de havaya uçurmaktadır. Bundan daha bir kaç yıl önce en atılgan hayal gücünün bile kavrayamayacağı değişiklikler gerçekleşiyor. Aşiret bağları parçalanıyor. Oğullar ve kızlar köle ruhlu ve bazan da işbirlikçi babalarına karşı kan ve soy bağlarını hiçe sayıp ulus bağı ön plana çıkararak isyan ediyor, kaçıyor ve PKK saflarına katılıyor. Özellikle kadınlar PKK'ya büyük destek veriyor. PKK saflarına katılarak ev köleliğinden kurtuluyorlar, gerilla oluyorlar. Erkek gerillalarla aynı işi yapıyorlar. İktisadi gelişmenin onlarca yılda gerçekleştirebileceği değişiklikleri PKK hareketi, hem de en zor alanda, kültür alanında birkaç yılda başarmış durumda. Bugün PKK gerillalarının üçte birine yakını kadın ve kızlar oluşturuyor. PKK hareketinin bu bakımdan sonuçları 1968'in Batı dünyasında yaptıklarına benzetilebilir. 1968 bir toplumsal hareket olarak yenilmiştir ama politika ve kültür hayatında artık geri dönülmesi bile düşünülmeyecek yeni değerler, yeni kültürel öğeler getirmiştir. Kadın Hareketi için de benzer şeyler söylenebilir. PKK da yenilebilir, ama onun aracılığıyla gerçekleşen bu değişiklikler, bu kültürel alt üst oluş bir daha yok edilemez.

Kürt Ulusal Hareketi'nin ve PKK'nın Zorlukları ve Sınırları

Geç gelmenin yukarıda bazılarına değinilen olumluluklarını taşıyan PKK, geç kalmanın olumsuzluklarını da yaşıyor. PKK hareketinin önderlik ettiği Kürt Ulusal Hareketinin en büyük talihsizliği, dünya tarihinin, belki de birkaç bin yılda bir görülen en büyük alt üst oluşlarının yaşandığı; evrensel bir paradigma değişikliğinin sancılarının çekildiği; Doğu Avrupa'da olduğu

gibi Ulusal Hareketlerin bile ulusal imtiyazların korunması (zenginlik) veya zenginler arasına alınma (Baltık Cumhuriyetleri, Hırvatistan, Slovenya, Doğu Almanya) gibi egoist, zenginlik tarafından baştan çıkarılmış, işgal edilmiş özelliklere dayandığı; Gezegen çapında bir apartheid sisteminin şekillendiği; dünyanın koca bir Güney Afrika'ya dönüştüğü; Kapitalizmin Tarihsel bir zafer kazandığı; toplumu değiştirmeye çalışan politik savaşçılığın yerini kendini değiştirmeye çalışan sufiliğin aldığı; Epiküryen bir ahlakın egemen olduğu; hemen hiç bir devrimci kabarışın görülmediği bir dünyada geç kalmış bir yükselişi yaşamakta oluşudur. PKK ve Kürt Ulusal Hareketinin son yıllardaki yükselişi 1968'lerin devrimci kabarışının son kuğu çığlığıdır. Ama bu çığlığı işitecek kimse yoktur artık.

Bu durum Kürt Ulusal Kurtuluş Hareketi'ni ve PKK'yı geniş manevra alanlarından ve geniş müttefiklerden yoksun kılmaktadır. Bu durum PKK'nın sınırları ve zayıflıklarında belirleyici olmaktadır.

PKK'nın başarı için sadece kendi gücü yetmez. Egemenlerin çelişkilerinden yararlanabildiği kadar Türkiye ve Dünya'daki ezilenlerin desteğini ve sempatisini de kazanmak zorundadır.

Dünya'daki ezilenlerin desteği nasıl kazanılabilir? Burjuva uygarlığın aynadaki aksi olan bir planlı, eşitlikçi ve demokratik toplum ideali Batı'nın ezilenlerinde hiç bir titreşime yol açamaz artık. Sosyalistler Burjuva uygarlığından başka bir uygarlığı programlaştırmak zorundadırlar. Yeni Sosyal Hareketler, Proletarya nasıl baskıcı ve bürokratik burjuva devlet cihazını sınıfsız bir topluma gidiş için bir araç olarak kullanamaz ise, bu uygarlığın maddi araçlarını da kullanamayacağını göstermiştir. Bu evler, bu yollar, bu otomobiller vs. ile her türlü baskı ve sömürü ortadan kaldırılamaz.

Bırakalım böyle bir programın taslaklaştırılmasını, henüz bu sorun bile dünyada henüz çok sınırlı bir kesimde bir problem olarak tartışılmaya başlanırken, ne kültürel birikimi, ne sınıfsal dayanağı, ne de paradigmesi bu sorunları ortaya koymaya olanak vermeyen Kürt Ulusal Hareketi ve PKK'dan böyle bir başka uygarlığı programlaştırmaması beklenemez. Ve bu da, marjinal gruplar bir yana, PKK'nın dünyanın ezilenlerinin sempati ve desteğini kazanma şansı olmadığı anlamına gelir. Vietnam savaşının sağladığı destek gibi bir destek PKK için olanaksız görünüyor.

Elbet Kürt Ulusal Kurtuluş hareketinde bu dolaylı yedek güç belirleyici değildir. Bu olmadan da başarı kazanılabilir.

PKK'nın başarı için esas savaşı yürüttüğü Türkiye'nin ezilenlerinin desteğini ya da sempatisini kazanması gerekir. Ancak böylece Türk burjuvazisini ve T.C. devletini tecrit edebilir. PKK bu gerekliliğin bilincindedir de, bu desteği kazanabilmek için elinden geleni yaptığı da inkar edilemez. Ancak burada da benzer sınırlarla karşılaşılıyor.

PKK Türkiye Kürdistanı'nda ve Türkiye'nin batısına göçmüş büyük metropolların neredeyse yarısını oluşturan işçiler ve yoksullar arasında büyük bir sempati ve desteğe sahip olmakla birlikte bunu örgütleme ve mücadeleye sokma yeteneği gösterememektedir. PKK'nın esas egemenlik alanı Türkiye Kürdistanı'nın en geri bölgeleriyle sınırlı olmaya devam etmektedir. Bu durum her şeyden önce onun Ulusal kurtuluşçu programatik sınırlarından kaynaklanmaktadır. PKK kürdistan şehirlerini ve Türkiye'nin de işçi ve ezilenlerini kazanabilmek için, mücadelesinin nesnel sonuçlarından öte onlar için de bir program geliştirmek zorundadır. Ama bunu yapabilmesi için onun bir Ulusal kurtuluş Partisi olmaktan çıkıp bir Sosyal Devrim partisi olması

gerekir. Bu ise Kürt Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin kendi içinde bir devrim yaşamasını gerektirir. Ne yazık ki PKK içinde böyle bir dönüşümün unsurları çok zayıftır ve Ulusal Mücadelenin başarılarının çöşkusu altında giderek de zayıflamaktadır.

PKK başarı için Türkiye'nin ezilenlerini kazanmak gerektiğini sezmektedir, şehirlere yerleşmesi gerektiğini sezmektedir, bu yöndeki sıkıntılarını da gizlememektedir ama sorunun programatik ve stratejik boyutunu görememekte, çözümü taktik ve örgütsel girişim ve tedbirlerde aramaktadır. Örneğin artık fiilen bir toplumsal güç olmayan dağılmış Türk Soluna her türlü desteği sunarak bu zaafını gidermeye çalışıyor. Ama o cesedin artık kımıldaması olanaksız gibi görünüyor. Ya da eylem ve propagandasında Türk ezilenleriyle bir hesabı olmadığını sürekli vurgulamaya özen gösteriyor. Ama bu sefer şehirlerde oluşmuş ve bir türlü örgütleyemediği taraftarlarının kontrolsüz davranışları (örneğin bir mağzaya yangın bombası atılması ve panik içinde sivillerin ölmesi) bütün propaganda ve eylemin mesajını bir anda yok edebiliyor ve kendisi çoğu kez kendisini destek amacıyla yapılmış bu eylemcileri gücendirmemek için bu girişimlere sahip çıkmak zorunda kalıyor.

Bu durumda mücadelenin kendi dinamikleri yeni açılımları ortaya çıkarmadığı sürece PKK'nın Türk ezilenlerinin sempati ve desteğini kazanması da şehirlerdeki Kürt azınlıkları örgütleyebilmesi de pek beklenemez.

Bu sınırları aşamayan PKK bazı özel konjonktürden ve egemenler arasındaki çelişkilerden yararlanarak kendine bir manevra alanı yaratmaya çalışıyor. Ama bu da onun manevra alanını aslında uzun vadede sınırlıyor ve güven sarsıcı tutarsızlıklara yol açıyor. Bunlar arasında Türk devletiyle çelişkileri olan odan Yunanistan gibi devletlerin çok sınırlı sempati ve hoşgörülerini sayılabilir. Körfez savaşından sonra Irak Kürdistanında Batılı ülkelerin koruması altındaki bölgedeki manevra olanakları da PKK'nın lehine çalışmıştır. Özellikle Barzani ve Talabani gibi geleneksel liderliklerin uzlaşmacılığında yılmış ve onlara güvenini yitirmiş birçok Kürt ve Peşmerge PKK'ya katılmaktadır. PKK bugün Irak Kürdistanı'nda da hesaba katılması gereken ve gençliğini soluyan, giderek güçlenen bir güç olmuştur. Bu gelişme Barzani ve Talabani'nin ayaklarının altından kayan toprağı tutabilmek için T.C. ile daha yakın işbirliği içine girmelerine yol açmaktadır. PKK'nın Irak Kürdistanında paraleli olan örgüt de bir sosyal devrim partisine dönüşme yeteneğinden yoksundur ve hatta daha da elverişsiz bir konumdadır. Irak'taki bu geçici durum uzun vadede PKK'nın başarısını garanti etmez. Batılı Ülkeler ve Türkiye'nin garantörlüğü altında Irak'ta kurulacak bir Özerk Kürt bölgesi (Türk Hükümeti buna teşne olduğunu bir resmi politika olarak açıkladı) geleneksel önderliklerin gücü ve Irak Kürtlerinin yorgunluğu da göz önüne alınırsa PKK'yı bu desteğinden ve gelişmesinden yoksun kılar.

Geriye Suriye kalıyor. Suriye şimdiye kadar Türkiye'nin GAP projesine karşı bir pazarlık kozu olarak PKK'ya tolerans gösterdi ve hatta destek verdi. Bunu iyi değerlendiren PKK hem bekaa vadisinde emin bir üs buldu hem de Suriye Kürdistanı'ndaki Kürtler arasında çok büyük bir destek elde etti. Suriye Kürdistanı'ndaki kürtler Suriye vatandaşı bile sayılmamalarına rağmen PKK Suriye ile uzlaşmasını bozmamak için, bizzat o Kürtlerin de onayı ile Suriye rejimine karşı hiç bir örgütlenme ve hareket geliştirmiyor, hatta Suriye rejimine bu Kürtlerin desteğini sunuyor. Aslında bir azınlığa dayanan Suriye rejiminin de bu desteğe ihtiyacı var. PKK'nın bulunduğu zor şartlar içinde, bizzat Suriye Kürtlerinin de onayını alan bu uzlaşma elbette anlaşılır bir durumdur. Ancak Körfez savaşı ve Sovyetler Birliği'nin çöküşünden beri köprülerin altından çok sular aktı. Suriye artık ABD'nin bir müttefikidir. Filistin'de bir uzlaşma ile de desteklenebilecek bir Türkiye

ve ABD baskısı Suriye'nin PKK'ya verdiği desteği ve toleransı bir anda kaldırmasının yolunu açabilir. Bu durumda PKK'nın tek esas dayanağı yine Türkiye Kürdistanı olarak kalır. Burada PKK yıllarca ne büyüyüp ne küçülen bir gerilla hareketi olarak bir savaş sürdürebilir. Ama bu bir başarı getirmez ve uzun vadede onun gücünün azalmasına yol açar.

Türk egemen sınıfları şimdi bu avantajlarının bilincinde olarak PKK'yı Irak ve Suriye'deki destek üslerinden yoksun bırakarak, Türkiye'de Kürtlere sözde bir dil serbestliği sağlayarak ve MİT aracılığıyla Türkleri ırkçı bir temelde örgütleyip Kürt'lere jenosit ve sürgün tehdidini kullanarak ve PKK ve onu destekleyen kitleleri askeri bakımdan ezerek PKK'yı kitle desteğinden yoksun hale getirme planını uyguluyorlar.

Bu çıkmaz içindeki PKK ise, zamana karşı bir yarış içinde bu günkü elverişli konumunda hiç olmazsa Kürt Ulusuna bir şeyler koparabilmek için, bir yandan askeri başarılar elde ederek ve savaşı batıya yayma tehdidini kullanarak sertleşiyor, diğer yandan Türk Hükümetini müzakere masasına çağırıyor ve amacının ayrılmak olmadığını, Kürt gerçekliğinin tanınmasını istediğini söylüyor.

Ama Türk burjuvazisinin bu çağrıya iki nedenle kulakları sağırdır. Birincisi PKK bir ezilen yığın hareketidir artık. Onunla uzlaşmak isyen etmiş yığınlarla baş edebilmenin zorluğu kadar diğer ezilenlere vereceği cesaret bakımından da tehlikelidir. Diğer yandan Türk Ordusu Kürdistan'da kesinlikle bir uzlaşmadan ve Kürt gerçeğini tanımaktan yana değildir ve ordunun ağırlığı eskisi gibi sürmektedir. Dolayısıyla Türk burjuvazisi bu günkü güç dengeleriyle henüz politik bir çözümü kabul etme noktasından çok uzaktır. Bu da Kürt halkı daha çok acılar çekecek demektir.

Bugünkü verili durumda PKK'nın Kürt Ulusal Kurtuluş Hareketi'ni başarıya ulaştırması için bir mucize lazım. Bu mucize Türkiye'deki Kürt yığınların bir ayaklanması ya da ani bir Kriz durumunda Burjuvazi ve ordunun tecrit olması ve bölünmesi gibi bir durum olabilir. Ancak şimdilik böyle bir belirti yok. Kısa vadede politik bir çözüm de yok. En büyük olasılık gerilla hareketinin kronikleşmesidir. Bu da onun güçsüzleşmesini getirir.

Bu arada unutulmaması gereken başka bir gelişme var. Türk ordusu ve burjuvazisi 200 yıldır Batı Burjuva uygarlığına oluşmaya o aile içine katılmaya çalıştı. Batı burjuvazisi ise onu hep dışladı, daha doğrusu ne içine aldı ne de tam karşıya itti. 200 yıllık macerası olan bu modernleşme çabalarının ideolojisi Kemalizm ise Bir yandan batı uygarlığının da sınırlarının ortaya çıkmasıyla ve Türkiye'nin dışlanmasıyla, diğer yandan Kürt ulusal Hareketinin varlığıyla fiilen tüm birleştirici gücünü yitirmiş iflas etmiş bir ideolojidir. Türk burjuvazisinin ise onun yerine ikame edebileceği bir ideolojisi ve gücü de yok. Bu Kemalist ideolojiyi önce sosyalistler özellikle 1970'li yılların yükselişinde amaçları bakımından değil, o amaçlara ulaşamaması ve yol açtığı baskı ve eşitsizlikler nedeniyle epey eleştirdi ve yıprattılar, sonra yükselen Kürt hareketi Türk şovenizmi ve Kürt gerçekliğini yok sayması bakımından eleştirdi. Şimdi ise islami hareket bizzat hedefinin kendisi bakımından eleştiriyor. Batı uygarlığının insanlara mutluluk getirmediğini söylüyor. Ne olduğu belli olmayan bir İslam Uygarlığı öneriyor.

Türkiye'de son yıllarda yoksulluk iyice arttı. İşçiler ve İşsizler ihtiyaçları olan ideolojiyi artık sosyalizmde bulamıyorlar bu da İslamcı Akımların giderek yükselmesine yol açıyor. Bugün İstanbul'un İşçi Mahallelerinde İslamcı Refah Partisi şimdiden en büyük partidir. İslamcı bir yükselişin önündeki en büyük engel PKK'nın yürüttüğü Kürt Ulusal Kurtuluş Hareketidir. Bu hareketin yenilgisi ve demoralizasyon Kürdistan'ın ezilenlerini yakın zamana kadar olduğu gibi tekrar İslamcı partilere yöneltebilir. Bu takdirde Büyük şehirlerin işçileri ve Kürt yoksullarının

desteğini alan İslamcı Hareket iktidara gelir. İslamcılık burjuvazi için de bir tehdit oluşturmaz. Çünkü o Üretim Araçlarının mülkiyetini sorgulamaz. Ayrıca Burjuvaziye ihtiyacı olan ideolojiyi de sağlar. Kürt-Türk önemli değil, hepimiz müslümanız diyebilir. Batı Dışlıyorsa kapitalist-hristiyan uygarlığa karşı İslam Dünyası diyebilir ve bu ona Ortaasya pazarlarında avantajlar da sağlayabilir.

Bu durumda büyük bir olasılıkla PKK'nın yenilgisi İslamcıların zaferi anlamına gelebilir. Ancak PKK'nın zaferi Türkiye'yi Yunanistan veya İspanya benzeri İkinci sınıf ta olsa bir Avrupalı yapar ve Türk burjuvazisini Osmanlı artığı Kemalist Türk Ordusu'nun vesayetinden kurtarabilir.

Tarihin garip alayı, PKK'nın temsil ettiği Kürt Ulusal Kurtuluş hareketi, 200 yıldır modern-kapitalist Batı'yı örnek almış Türk burjuvazisinin ona benzemek için son şansıdır. Türk burjuvazisi ve Ordusu ise (ki bu ordu Türk modernleşmesinin itici gücü ve aracı olmuştur) PKK'yı ezerek bu son şansını kendi elleriyle ve kanla boğmaya çalışıyor ve yıllardır reddettiği islamcılığa zaferi kendi elleriyle sunuyor.

Biz ezilenler açısından ise PKK'nın mücadelesi, zafere ulaşamasa bile, gezegen çapında bir Güney Afrika'ya dönen dünyada, siyahların beyazlara karşı mücadelesi içinde bize önce kendi köle ruhumuzla savaşmamız gerektiğini gösteren örneği, gücü ve güçsüzlükleriyle geçmiş ve gelecek arasında bir köprü olmaktadır.

2.4.1992

Stockholm

Kürt Ulusal Kurtuluş Hareketinde Yeni Dönem ve Sorunları

Türk Devletinin Suriye'yi tehdidi ve baskılara dayanamayan Suriye'nin Abdullah Öcalan'ı başka ülkeye yollamak zorunda kalması ve Abdullah Öcalan'ın İtalya'ya gelmesi ile, Kürt Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin tarihinde bir dönem bitmiş ve yeni bir dönem başlamış oluyor. Bu yazıda bu dönemin sorunları ve kısmen de geçmiş dönemin dersleri ele alınmaya çalışılacaktır.

Amerika Birleşik Devletleri bir süreden beri Ortadoğu'daki konumunu daha da güçlendirmek için yeni düzenlemeler yapmaktadır. Bu yeni düzenlemelerin en önemli ayaklarından biri de İsrail ile Türkiye arasındaki sıkı ittifak ve askeri işbirliğidir. Türk egemen sınıfları, yetmişli ve seksenli yıllara damgasını vuran, Arap ülkelerinin geniş pazarını gözeten ve Arap devletleriyle ve Filistin davasıyla nispeten iyi ilişkileri korumaya yönelik tavrını bütünüyle terk etmiş ve karşı cepheye geçmiş bulunuyor. Elbet bu geçişi kolaylaştıran, örneğin Körfez savaşında bir çok Arap ülkesinin de aynı cephede yer alması; İsrail'in Filistin direnişiyle masaya oturması gibi gelişmelerdir. Ancak yine de böylesine açıktan bir karşı tavır, Türk egemen sınıfları için, kayıpları karşılayacak başka bir kazanç ile rasyonel olabilirdi. Bu da, çöken Sovyetlerin etki alanında ortaya çıkan Orta Asya ve Kafkas ülkeleri; ve kısmen de Balkan ülkeleridir. Amerika, bu çöküşten yararlanarak gerek geleneksel Rus ve de Avrupa etkisine karşı buralarda konumunu güçlendirmek için Türkiye'yi bu alanda desteklemektedir.

Amerika'nın bütün bu düzenlemeleri ve stratejik hamleleri yapmasına yol açan en önemli nedenlerden biri de Hazar ve Orta Asya'daki Petrol ve doğal gaz yataklarıdır öncelikle. Bu noktada Türk egemen sınıflarının ağzını sulandıran beklentiler ile Amerika'nın çıkarları çakışmakta ve böylece Türk dış ve iç politikası bütünüyle Amerika'nın yörüngesine girmiş bulunmaktadır.

Fakat Orta Doğu ve Kafkasların kesişme noktasında, yıllardır güçlü bir gerilla hareketi sürdüren ve oldukça plebiyen bir karakteri olan PKK bu yolların emniyeti bakımından ciddi bir sorun teşkil etmekteydi. Ancak bu sorun doğrudan doğruya Amerika'dan ziyade Türkiye için bir sorundu, Aksine, PKK hareketinin varlığı, Türk egemen sınıflarının Amerika ve başkalarına karşı, dolaylı ve doğrudan etkileriyle, pazarlık ve şantaj gücünü azalttığı için, bir yanıla olumlu bile sayılabilirdi.

Ancak son zamanlarda, bu konumda köklü bir değişiklik oldu. Amerika kesinlikle Irak'taki rejimi devirme yönünde bir kararlılık içine girdi. Kongreden rejimin yıkılması için tahsisat çıkarılmasıyla ilgili tasarılar hazırlanırken, planın bir parçası olarak, Barzani ve Talabani bir araya getirilip adeta kuzey Irak'ta otonom bir devletin temellerini atma ve Saddam'ı devirebilmek için bir köprü başını sağlamlaştırma projesine girildi.

Ne var ki, bu planın bir problemi vardı. Müttefik Türkiye, böyle bir girişimi kabul edemezdi. Yarı bağımsız ve PKK'nın cirit attığı bir Güney Kürdistan Türk Devleti için kabul edilirdi bir durum değildi. Bu ortağı yatıştırmak için ona bir garanti verilmesi gerekiyordu ki, Güney Kürdistan'a ilişkin projeyi kabul etsin. Bunun en sağlam yolu, PKK'nın Eğitim, yönetim ve Lojistik destek üssünü ortadan kaldırmak, askeri etkisini sınırlamak olabilirdi. Bunun yolu da, Su

kartına karşı PKK'yı destekleyen Suriye'nin sıkıştırılarak bu desteği çekmesini sağlamak olabilirdi. Bu takdirde, Irak Planına Türkiye'de, ayrıca ona Güney Kürdistan'da daha etkili bir rol verilerek, kazanılabilirdi.

Amerika, Türk genel kurmayı aracılığıyla bu planı devreye soktu. Tıpkı, körfez savaşındaki gibi, İsrail görünüşte olayın dışında ama pratikte fiilen içindeydi. Suriye'yi elindeki Türkiye'nin tehditlerine karşı bu kozu terk etmeye zorlayan, sadece son yıllarda, dünyanın en güçlü ve tehlikeli savaş makinelerinden birine dönüşmüş ve belki de, asker sayısı ve askeri harcamaların nüfusa ve milli gelire oranı bakımından dünyanın en büyük bir kaç ordusundan birine dönüşmüş olan Türk ordusu değildi. Özellikle, Amerika ve İsrail'in baskısıydı.

Bu planın bir parçası olarak, önce Abdullah Öcalan'a karşı bir suikast hazırlandı. Suikast başarısızlığa uğrayınca söz konusu askeri manevralara ve planın ikinci kısmına geçildi. Abdullah Öcalan, büyük çaplı bir komplodan söz ederken yanılmamaktadır, kendisini Moskova üzerinden Roma'ya sığınmak zorunda bırakan gelişmelerin ardında, yukarıda sözü edilen düzenlemeler vardır.

Abdullah Öcalan, var olan Kürt liderleri içinde, gerek uzun vadeli vizyonları ve bu hedefleri gözden kaçırmamasıyla ama bunları aynı zamanda en geniş taktik esnekliklerle birleştirebilmesiyle en yetenekli politikacıdır. Öcalan da her ciddi politikacı gibi davranmakta, en küçük çelişkileri bile hesap ederek, bütün davranışlarını ve mesajlarını bunlara göre ayarlamaktadır. Derler ki, İsmet İnönü, her sabah, Amerika, İngiltere, Rusya, Fransa gibi büyük güçlerin, en önemli yayın organlarının yorumlarını okutur, konumlarını ona göre belirlemiştir. Ecevit'in bile ilk başlarda, lisan bilgisiyle ona bu işi yaptığı söylenir. Abdullah Öcalan da, sürekli olarak, bütün büyük güçlerin ve düşmanının bütün tavırlarını olabildiğince dikkatli izlemekte, bu yönelişi sağlayan karargah personelini sürekli yanında bulundurmaktadır. Bütün emperyalist ülkelerin önemli gazeteleri, yorumları, önemli demeçler vs. derhal çevrilip kendisine ulaşmaktadır. Abdullah Öcalan'ın demeçleri dikkatlice incelenirse, en küçük bir olanağı ve çatlağı değerlendirip o yönde mesajlar verdiği, davranışlar geliştirdiği görülür.

Kürt Ulusal kurtuluş Hareketi için, Suriye'nin baskılara dayanamayıp, Öcalan'ı Suriye'den çıkmak zorunda bırakması ve PKK'ya her türlü desteği kesmesi, bir bakıma Amerikan planının başarıyla uygulanması olduğu kadar, Kürt Gerilla Hareketi için de, önemli bir savaşın yitirilmesi ve bir dönemin bitmesi demektir. Bundan sonra, gerilla hareketi, güçlü bir lojistik desteği yitirmiş olacağından, eskisi kadar etkili olarak varlığını sürdüremeyecektir. Esasında gerillanın destekçisi Kürt kitleleri epeydir, sürgünler ve Köy boşaltmalarıyla temizlenmiş bulunmaktadır. Gerilla, şehirlere göçmüş bu kitlenin desteğini günlük savaşı içinde doğrudan doğruya alabilme durumunda değildir. Gerillayı, olağanüstü kahramanlık, fedakarlık ve askeri tecrübe kadar, kesintisiz lojistik destek şimdiye kadar ki etkili pozisyonunu korumasını sağlıyordu. Bu değişikliğin, gerillada bir moral bozukluğu ve çöküşe yol açmayacağını farz etsek bile, gerilla varlığını sürdürebilir ama eskisi kadar etkili olamaz. O daha ziyade, varlığını sürdürerek bir moral kaynağı biçiminde işlev görebilir bundan sonra.

Bu yenilgi koşullarında, PKK liderinin önce Yunanistan ve Rusya'yı denedikten sonra, Roma'ya gelmesi, yapılabilecek en akıllıca hamleydi. Ve eğer orada kalmayı ve bir Politik mülteci olabilmeyi, gereğinde uluslar arası bir mahkemeye çıkma koşullarında bile, büyük bir başarı sayılabilir ve Türkiye'deki Kürt sorununun varlığını inkar eden, onu sadece dış mihrakların bir kışkırtması olarak gören güçler için bir anlamda yenilgi ve en azından Kürt sorununda ufak da

olsa tavizler verilebileceğini düşünen güçler için güçlendirici bir rol oynar.

Abdullah Öcalan, Amerika ve Avrupa arasındaki çelişkileri iyi izlemekte ve Avrupa'ya çıkışı bu çelişkiden yararlanmaya dayanmaktadır. Şu an gelişmeler ortadadır. Taraflar güçlerini ortaya koymaktalar. Türkiye, Öcalan'ın Avrupa'da sığınma alması halinde, bunun kendisi için bir yenilgi olacağını bilinciyle, bütün varını yoğunu ortaya sürmektedir. Her yola baş vurmaktadır. Buna karşılık Kürt Hareketi ise, aman kızdırmayalım bekleyelim gibi bir tavır içindedir.

Avrupa elbette, Orta doğudaki Amerikan etkisine karşı, kendisi de bu yönde işbirliğine yönelik açık sinyaller veren, Kürdistan'ın en büyük ve Modern partisini elinin tersiyle atmak istemez, onu bir şekilde elinin altında bulundurmak isteyebilir. Ama bütün bunlar nihayet bir kayıp ve kazanç hesabı sorunudur. Türkiye'nin iptal edebileceği siparişler, Avrupa'daki ülkelerde konsolosluklar ve faşist ve istihbarat örgütleri aracılığıyla artık Türk devletinin bir beşinci kolu halinde örgütlenmiş Türk kitleleri de belli bir ağırlığa sahiptir bu kararların alınmasında.

Ağırlıklara bu açıdan bakıldığında Kürt hareketi daha güçsüz bir konumdadır. Bunlara ek olarak, PKK'nın plebiyen niteliği, iç demokrasisinin olmayışı, silahlı bir örgüt olması gibi özellikler de belli bakımlardan Kürt hareketi için Avrupalının seçimini olumsuz olarak etkileyebilecek faktörlerdir. Ancak, Amerikan burjuvazisinden daha tecrübeli Avrupa burjuvazisi şunu da bilir. PKK aslında bütün radikal ve Marksist söylemine rağmen tipik bir ulusal kurtuluş hareketidir. Bugünkü liderliği, olabilecek en esnek liderliklerden biridir. Kürt kitlelerinin uğradığı baskı ve yaşam koşulları değişmediğinden, bunun radikal isyanları da var olacaktır. Bir önderliğin otoritesinden yoksun bir radikalizm çok daha tehlikeli olabilir. O nedenle Öcalan'ın prestiji ve önderliği koruması uzun vadede Kürt ulusal hareketini en azından bir bütün olarak yönlendirebilmek ve kontrol altında tutabilmek için büyük öneme sahiptir. İşte Filistin'de Arafat'ın durumu, o artık savaşan taraflar arasında arabulucu rolündedir adeta. Ancak, Amerika'ya karşı stratejisinde Avrupa'nın uzun vadeli çıkarları onu PKK'yı destekleme zorunda bırakabilir.

Amerika için de, Avrupa'nın elinde rehin olarak bulunan bir Öcalan kabul edilemeyecek bir opsiyon değildir. Öcalan bir çok kereler, anti amerikancılık gibi bir kompleksi ya da hedefi olmadığı yolunda; haklı mücadelelerinin desteklenmesi halinde her türlü iş birliğini arzuladığına dair mesajlar vermiştir. Gerillanın desteği kesilmiş ve Öcalan Avrupa'ya sığınmıştır, Amerika açısından, kendi planları açısından, Türkiye'ye karşı yükümlülüğünü yerine getirmiştir. Gerisi Türkiye'nin işidir. Ayrıca, her şeyi bir ata oynamak daima yanlıştır. Risk payını azaltmak ve daima başka olanakların kapısını açık bırakmak gerekir. Bu nedenle de Amerika, bir yandan Türkiye'yi memnun etmek için PKK liderine karşı sert ifadeler kullanmakta, diğer yandan da, tamamen farklı telden çalan beyanatlar da vermektedir. Bunlar da bir tür mesajlardır.

Özetle, tarafların hepsinin içinde, farklı çıkarlar ve uzun, kısa vadeli farklı hesaplar vardır. Her somut durumda ne olacağı, bu güçlerin mücadelesi sonunda ortaya çıkar. Bu nedenle, bu kritik anlarda, güçlerin ve ağırlıkların eşit olduğu momentlerde, küçük bir ağırlığın bile tayin edici etkisi olabilir. Terazinin kefelerinde eşit ağırlıklar varsa, birine koyulacak küçücük bir ağırlık bile, bütün dengeyi alt üst eder. Bu nedenle, Kürt ulusal hareketi, olayların hızlandığı bu günlerde varını yoğunu ortaya koymalı, iğne deliğinden ışık geçse ondan yararlanmalı, karıncanın bile değerini bilmelidir.

Kürt Ulusal Kurtuluş Hareketi bundan önce iki önemli aşamadan geçti. Birinci aşama 1984'de

gerillanın başlamasından 1992'ye kadar sürer. Bu dönemde gerilla hareketinin yükselişi; şehirlerde ayaklanmalar, bunun politikada yansımaları Kürt ulusal uyanışının ifadesi olan bir hareketin milletvekillerinin Parlamento'ya girmesi; Türkiye'nin "Kürt Meselesi"nin varlığını zımnen kabul etmesiyle belli başlı çizgilerini alır. Hatta Türk egemen sınıfları arasında, bir kısım reformlarla sorunun çözümünü düşünen güçlü bir eğilim vardır. Bu dönemde, yükselen, ilerleyen taraf Kürt Ulusal Kurtuluş Hareketidir, gerileyen taraf Türk devletidir. Kürt ulusal hareketi sürekli yeni mevziler kazanmaktadır, Türkiye'de ise egemen sınıflar bölünmüş durumdadır ve Kürt Ulusal Kurtuluş Hareketine Türk kitleleri de bugüne nispetle olumlu bakmaktadırlar. Yine aynı dönemde Türkiye'de de Kitle hareketlerinin kısmi bir yükselişi yaşanmıştır bunların yarattığı nispi bir özgürleştirici hava da egemendir.

İkinci Dönem 1992'den günümüze kadar olan dönemdir. Genelkurmay ve Özel Savaş Aygıtı yavaş yavaş bütün inisiyatifi ele alır. Kürt Milletvekilleri hapse tıklılır; gazeteler bombalanır; önderler öldürülür, Kürt işadamları öldürülür. Bütün Türk Basını Genel Kurmayın askeri haline dönüştürülür; Kürtlerin yaşadığı bölgeler, gerillanın içinde yaşadığı denizi kurutmak için insansızlaştırılır. Binlerce Köy boşaltılır, Ormanlar yakılır, Milyonlarca insan şehirlere göç eder. Tedbirler sadece Kürtlere karşı da değildir. Kürt sorununda nispeten reformist bir çözümü düşünen ve öneren çevreler tasfiye edilir. Eşref Bitlis Öldürülür; Özal önce Cumhurbaşkanlığına kaçır, ama orada da temizlenir. Ailesi, bol bulunan yolsuzluk ve skandaller kullanılarak tasfiye edilir. Bütün bunlarda amaç yolsuzluklar değil, burjuvazinin bir kanadının programının susturulmasıdır. Ağzını açan kimi Türk burjuvaları ya öldürülür (Sabancı) ya da Helikopterlerine arıza yaptırılarak mesaj verilir ve canlarını kurtarmak için çareyi köşeye çekilmekte bulurlar (Cem Boyner).

Bu dönemde gerilla her şeye rağmen varlığını sürdürmeyi başarır. Kürt hareketi özellikle diplomatik alanda küçümsenmeyecek başarılar kazanır. Ne var ki, aynı etkiyi Türkiye'de şehirlere göçmüş Kürtleri örgütlemek ve harekete geçirmekte gösteremez. Ama her şeye rağmen dünyadaki, pleblere dayanan en güçlü gerilla hareketi olarak PKK varlığını sürdürür. Türklerin büyük bir bölümü Genel Kurmayın destekçisi haline dönüşür. Saldıran Taraf Türk devletidir ve en küçük bir reform çabasına bile tahammül edilememektedir. "Kürt Meselesi"nin zımnî tanınışı bile ortadan kalkmıştır

Olaylara şöyle geniş bir tarihsel perspektifle bakıldığında şu gözlemlenir. 1990'ların başında, "Kürt Sorunu" "barışçıl bir çözüme" daha yakındır. Türk burjuvazisinin önemli bir kesimi, "Baskı tipi çözüm"den yanadır; ve aslında Kürtlerin de önemli bir kısmı buna eğilimlidir. 1990'ların başından itibaren bu gidiş birden bire durmuş ve geriye gidiş başlamıştır. Bu geriye gidişte, elbette, Kürt Sorununda reformlar öneren kanadın bile, tarihsel miyoplukla, gerillayı bir terör ya da asayiş vakası olarak ele alması ve onu ezmek için sonradan kendisini de tasfiye edecek bir özel savaş aygıtı yaratmasının bir etkisi, hem de büyük bir etkisi vardır ama; daha önemli etki, muhtemelen, uluslar arası alandaki büyük değişikliklerdir.

1990'ların başında çok önemli iki olay vardır. Birisi Doğu Avrupa'nın çökmesi. Bu rejimlerin ezilenlerle hiç bir ilişkisi olmamasına rağmen, bir karşı kutup olarak ezilenlerin hareketlerine daha geniş bir hareket ve manevra alanı sağlamaları ve nihayet yanlış anlamalar ve illüzyonların (yani ezilenlerin önemli bir bölümü için bunlar öyle olmamalarına rağmen farklı bir anlama sahiptiler) moral sonuçları itibariyle ezilenlerin hareketlerinde gerilemeye neden olması; diğeri de Amerika'nın askeri alanda Dünyanın tek süper gücü olarak ortaya çıkması ve bunun ilk

uygulaması Körfez Savaşı'dır.

Her ikisi de, ezilenlerin hareketleri için son derece olumsuz koşullar ve gericiliğin güçlenmesi demek olmuştur. Belki başka dünya koşullarıyla senkronize olabilecek bir Kürt Ulusal Mücadelesi bambaşka bir sonuç verebilirdi. Belki 1990'ların ortalarına doğru, bir barış, belli bir "çözüm" söz konusu olabilirdi. Yani Özal'ın Planı gerçekleşebilirdi. Bu takdirde Türkiye, İspanya benzeri bir ülke olarak belki şimdi Avrupa'nın üyesi; siyasi ve iktisadi etkisiyle orta doğuda bir dev olarak ortaya çıkardı.

Ne var ki bu gerçekleşmedi. Özel Savaş aygıtı, kesinlikle bütün muhalefeti bastırdı, eroin ticaretinden sağladığı paralarla hem savaşın bir kısmını finanse etti hem ekonomiye belli bir büyüme de sağladı ve bütün Türk ulusunu adeta kendi zafer arabasına bağladı ve Türkler artık tam bir çürüme içinde bulunuyorlar. Belki 1930'ların Almanya'sı böyleydi.

Susurluk ve sonrasındaki gelişmeler, en azından özel savaş aygıtı ile ordu arasında belli bir gerilimin yansımasını ifade ediyordu, ancak sonuçta özel savaş aygıtı henüz zerrece bir zayıflama göstermiş değil. Kürt Ulusal Hareketi'nin önemli bir başarısı olmadıkça da, bugünkü çizginin değişmesi beklenemez.

Kürt hareketinin bu başarıyı sağlaması halinde karşılaşacağı güçlülere ise başka bir yazıda değinelim.

*

Kürt burjuvazisininin tavrı. Bunların önemli bir bölümü bu günkü durumu fırsat bilip, kendilerinin tanınacağı günü bekliyorlar. Bu salaklar, dağdaki gerillalar ve PKK'nın örgütlü gücü olmazsa peş paralık değerleri olamayacağını göremeyecek kadar kendine güvenden yoksun, kişiliksizdir. Burjuvazinin bir kısmı ise PKK ile işbirliğine yönelmekten başka çare bulamamıştır.

*

Türkiyede ise hemen hemen hiç bir muhalefet kalmamış görünüyor. Tek kalan muhalefet de kendini şöyle ifade ediyor. Hani Kissinger'in dediği gibi isyan varsa sakın reform yapmayın. İşte şimdi gerilla bitti, hadi reformları yapın artık. Tabii bu gibi aptallıklara kimse değer veremeyecektir. Ancak Kürt hareketinin başarılarıdır ki, Kürt meselesi yönündü reformistleri güçlendirir.

Böyle bir durumda artık hiç bir muhalefet kalmamış bulunmaktadır. Kürt azınlığın partisi olan HADEP haricinde, Türkiye'de Kürt sorununun çözümünü programlaştırmış ve bir programa sahip hiç bir parti yoktur. Bu durumda burjuvazinin fraksiyonları arasındaki çelişki, Kürdistan'da savaşın iki biçimi arasındaki çelişkiye dönüşmüş bulunmaktadır. Bir yanda, normal ordu, diğer yanda özel savaşın her türlü kontrolden çıkmış ordusu. Bu çelişkidir ki, susurluk ve sonrasındaki çatışmalara yol açmıştır. Bir bakıma, Kürdistan'da bir parça politik tavizler içeren çözümden yana olanlar ile var olan politikanın devamından yana olan güçler arasındaki savaştır bu. Ölümlerden ölüm beğenmek gibi. Ne var ki, bu çelişki bile önemli imkanlar sunar.

10.12.1998

17:30

Bir Tartışmada Öcalan'la İlgili Değerlendirme

Gökyüzü adlı tartışmacı bizi şöyle eleştirmişti:

"Apo'yu çok begeniyor olabiliyor, hatta yazdığınız gibi, O'nun kıymetini Mahir Sayın bile anlamamış olabilir. Bu sizin görüşünüzdür."

Ona o zaman verdiğimiz cevap şöyleydi:

Apo'yu beğenip beğenmemek bir sorun değil. Apo bir ulusal hareketin plebiyen tabakalarının önderi. Yani benim dünyamın dışında var olan bir gücü doğru olarak değerlendirme sorunu bu.

Burada değerlendirmem, o hareketin veya kişinin kendi amaçları açısındandır. Benim amaçlarım açısından değildir. Örneğin Özal, kendi sınıfı açısından akıllı ve cesur bir politikacıydı. Ama aynı parti ve sınıftan olmasına rağmen Mesut Yılmaz bir kasaba politikacısı bile olamaz.

Aralarında klas farkı vardır. Vizyonlarıyla, taktik esneklikleriyle, hedefleriyle vs.. Şimdi böyle dediğimde Özal'ı beyenmiş ve Özalcı mı oluyorum? Hayır. Politikayı ciddiye alan bir insan olarak, dışımda var olan güçler hakkında kendimi ya da ezilenleri yanıltmayan, gerçekçi bir değerlendirme yapmış olurum. İsabetli de olmayabilir. Bu ayrı bir sorun.

Şimdi aynı şey Apo için de geçerli. O belli bir ulusal hareketin, belli tabakalarının eğilimlerini yansıtan bir politikacı her şeyden önce. O ulusal hareketin başarısı açısından baktığımızda, Apo'nun bütün diğer Kürt önderlere yirmi çektiği ortadadır. Vizyonları, taktik esneklikleri, hedefine bağlılıklarıyla böyledir bu. Açın Kürtlerin yayın organlarına bakın veya Med TV'de Burkay gibi Kürt önderlerinin de davet edildiği açık oturumları falan izleyin. Abdullah Öcalan ile diğerleri arasında beş on gömlek fark var. Biraz politik tecrübesi ve sezisi olan bunu görür. Ya da Apo'yu eleştirenlere bakın. Selim Çürükkaya vs.. Onların eleştirileri özünde daha sağ bir politikayı ifade ederler, PKK'nın politikasının özünü eleştirmezler. Bu işin içeriğe ilişkin yanıdır. Ama politika sanatının gerektirdiği kaliteler açısından baktığımızda, onlar Apo'nun tırnağı bile olacak durumda değildirler. Son derece dar perspektiflerin ve küçük işlerin insanlarıdır. Yani onlar da Kürt Ulusal Hareketi'nin Mesut Yılmaz çapındaki adamlarıdır.

Tipik bir örnek: Apo Avrupa'ya geldi. Burada kalması, politik iltica alması, kesinlikle çetelere dayanan özel savaş aygıtı ve şahinler için bir yenilgi olur ve Türkiye'deki bugünkü ağır havanın açılmasına biraz olsun hizmet edebilir. Bu ayrıca Kürt Ulusal Hareketi'ne muazzam bir moral ve güç verir. Yani bir anda hava tersine dönebilir. Her ciddi politikacı derhal bu durum yargılamasını yapmalıdır. Ve buna göre davranmalıdır.

Selim Çürükkaya, biraz kaliteli bir politikacı olsaydı, derhal bir basın toplantısı düzenler, Apo hakkındaki eleştirileri ne olursa olsun, Apo'nun bir politik önder olduğunu; onu bir kriminal gibi davranmanın saçma olduğunu; PKK üyelerine iltica verilirken bu hareketin önderine çifte standartlarla farklı davranmanın yanlış olduğunu; ona derhal Politik iltica hakkı verilmesinden yana olduğunu ilan etmesi gerekirdi.

Ama Çürükkaya ve Wallraf'ın yaptığı fiilen Apo'nun politik iltica almasına karşı çıkan Türk hükümetinin ekmeğine yağ sürmek oldu.

Aynı sırada bir de Apo'nun yaptıklarına bakın. Adam Avrupa'ya yeni gelmiş, bu ortamları hiç bilmiyor. İlk bir kaç günlük bir bocalamadan sonra, Amerika Avrupa çelişkilerine vurarak sürekli mesajlar vermeye başladı. Bu mesajlar ve taktiklere baktığımızda bugün hiç bir Kürt liderinin dünyadaki güçleri ve ilişkileri böylesine hassas ve doğru değerlendirme yeteneğinde

olmadığı çok açıktır.

Elbet Apo'nun da sınırlılıkları var. Örneğin anladığım kadarıyla, başka bir ülkeye gitmeyi, tabii biçimsel olarak sanki kendi isteğiyle gidiyormuş gibi olacak, bir şekilde kabul etmiş gibi görünüyor. Bence burada yanlış yapıyor. Bence bunu kabul etmeyeceğini, gerekirse ölüm orucuna vs. gideceğini kesin bir şekilde koyması gerekirdi. Ama zaten ulusal hareketlerin özelliği de budur. Yasir Arafat da, Beyrut'u terk etmişti. Aslında, orada kalıp ölümü göze alsaydı, her şey çok başka olabilirdi. Ama Yaser Arafat'a göre, Apo'nun gösterdiği performans yine de çok iyi. Yine de önerdiğimiz gibi bir opsiyon tümüyle kapanmış değil.

Mahir Sayın'ın da Apo'nun kıymetini anlamadığını falan yazmadım. Apo'nun anlattığı bazı şeyleri ve esneklikleri anlamadığımı yazdım. Bu çok başka bir şey.

07.01.1999 12:48

Türk Solu ve Kürt Ulusal Kurtuluş Hareketi

Eğer Türk Solu diye bir şey kaldıysa, bu kalanların Kürt hareketi karşısında tavırlarına baktığımızda iki kalın çizgi görebiliriz.

Bir yanda Murat Belge'den ÖDP'ye kadar, daha şehirli, daha orta sınıf; genellikle TKP ve Dev-Yol gibi geleneklerden gelenlerin ifade ettiği bir çizgi var. Bu çizgi Kürt Ulusal Kurtuluş Hareketini varolan bir gerçeklik olarak desteklemeyi reddediyor ve onun karşısındaki tarafsız ve aslında Türk Devletinin işine yarayan konumunu, "*Biz milliyetçiliğin her türüsüne karşıyız*" ya da "*PKK da Genel Kurmay da anti-demokratik baskıcıdır bu ikisinden birini seçme durumunda olamayız*" gibi gerekçelerle ifade ediyor.

Bir de, Kürt Ulusal Hareketini destekleyen Türk Solu var. Bu sol genellikle 1974 sonrasının diğer radikal akımlarının geleneğinden geliyor. Yalçın Küçük'ten, Sol örgütlerin birliğine kadar bir yelpazeyi kapsıyor. Bu hareket ve kişilerin Kürt Ulusal Hareketini ya da bunun somut ifadesi olan PKK'yı desteklemesi ise, PKK'nın ve onun mücadelesinin sosyalist olduğu; muhtemelen bir Türkiye ya Orta Doğu devrimine yol açacağı gibi gerekçelere dayanıyor.

Birinci Tavır, yani tarafsız taraflıların tavrı, PKK'nın ve Kürtlerin mücadelesinin ezilenlerin mücadelesi, dolayısıyla temelde haklı olduğu konusunda susmakla kalmıyor ama aynı zamanda; Kürt Ulusal kurtuluş Hareketi içinde, neyi ve hangi eğilimleri yansıttığı gibi bir soruyu sormaktan da kaçıyor.

İkinci Tavır ise, PKK'nın demokratik olmayan nitelikleri ve Milliyetçi karakteri konusunda benzer bir körlük ve suskunluk içinde bulunuyor.

Bu iki zıt gibi görünen tavır, aslında birbirini tanımlamaktadır ve aynı ortak varsayımları paylaşmaktadırlar. Ortak varsayımları paylaştıkları, onların farklı dönemlerin egemen söylemleriyle sorunu ele almaları yüzünden görülememektedir.

Bununla demek istediğimiz şudur. Murat Belge veya ÖDP gibilerinin problematikleri seksenli ve doksanlı yılların ideolojik iklimiyle belirlenmiştir. Bu problematikler arasında, anti-emperyalizm, enternasyonalizm gibi sözcükler bulunmamaktadır. Hakim kavramlar: sivil toplum, demokrasi (bununla anlaşılan genellikle organizasyon içi demokrasidir), çok kültürlülük vs. türünden kavramlardır.

PKK'yı destekleyen Türk solunun problematikleri yetmişli ve altmışlı yılların ideolojik iklimini yansıtmakta ve daha ziyade Demokratlık (demokrasi değil), anti-emperyalizm ve enternasyonalizm gibi kavramlara dayanmaktadır. Bunların sözlüklerinde ise, sivil toplum, demokrasi ve çok kültürlülük gibi kavramların pek bir önemi yoktur.

Bu ideolojik iklim farklılıkları, tavırların ardındaki özdeki özdeşliği görmeyi engellemektedir. Vurguların farklılığı, gerçek ayrımın vurgularda olduğu gibi bir görünüme yol açmaktadır.

Ama her iki tavrı da önem verdiği kriterler ve tavrını belirleyen varsayımlar bakımından ele aldığımızda bu ortaklık daha iyi görülür.

PKK'ya karşı çıkanlar, gizli olarak şu varsayıma dayandırmaktadırlar çıkarsamalarını ve dolayısıyla tavırlarını: Bir hareket demokratik değilse desteklenmemelidir. Burada olumsuzluk, anti-demokratikliktir. Destekleyenlerin gerekçelerinden hareketle baktığımızda ise, onların da

gizli olarak şöyle bir varsayıma dayandıkları görülür. Bir ulusal Kurtuluş hareketi milliyetçi ise, ya da anti-emperyalist veya sosyalist değil ise desteklenmemelidir.

Her iki tavırda ortak olan, önem verilen kavram bakımından olumluluk atfedilenin o harekette bulunup bulunmamasıdır. Ama bu olumluluk atfedilen kavramlar ise, o toplumsal hareketin yapısına değil, ideolojisine ilişkin kavramlardır. Yani, gerek, demokratlık, gerek anti-emperyalistlik, gerek enternasyonalistlik, gerek örgüt içi demokrasi vs. , bunların hepsi bir hareketi, toplumsal konumundan hareketle değil, ideolojisiyle tanımlamakta ve tavrını ona göre belirlemektedir.

Her ikisinde de, toplumsal bir hareketi, onun nesnel konumundan hareketle değil, o harekete damgasını vuran ideolojisinden dolayı belirleme söz konusudur. Bu anlamda, bütün Marksist söylemlerine rağmen, Tarihsel Maddeciliği ret ederler, onu tekrar kafa üstü dikerler, Hegelyan yaparlar.

Tarihsel Maddecilik, düşünceyi varlık belirler der, varlığı düşünce değil. Ancak, yukarıda ifade edilen Türk Solunun kavrayışlarında, Kürt ulusal Kurtuluş Hareketinin varlığı, niteliği, onun düşüncesine göre belirlenmektedir, o hareketin dayandığı toplumsal gücün Tarih ve Toplum içindeki nesnel konumuna göre değil.

Bu metodolojik yanlışın kökleri, küçük burjuvazinin sosyalizm anlayışında gizlidir ve özellikle Türk solunda çok güçlüdür. Bir kaç örnekle bu kökleri açıklamayı deneyelim.

Bir zamanlar, Sovyetlerin niteliği üzerine bir tartışma yürümüşü Türk Solu arasında, bütün bu tartışma da aynı Kürt sorununda olduğu gibi, idealist kavramlarla yapılıyordu. Bir partinin çizgisinin o ülkenin ya da toplumun sosyo - ekonomik yapısını belirlediği gibi bir anlayış egemendi.

Hata bu mantıksal saçmalıklara kadar varıyordu. Örneğin Sovyetler birliği ve benzerleri için "Revizyonist Ülkeler" gibi bir kavram kullanıyordu THKP-C geleneğinden gelen hareketler. Revizyonist ülke kavramı. Mantıksal olarak saçma bir kavramdır. Revizyonizm bir sosyo ekonomik formasyonu ya da bir devlet biçimini tanımlayan bir kavram değildir. Bir Görüş, bir anlayış, bir ideoloji revizyonist olabilir ama bir ülkenin ya da toplumun sosyo ekonomik formasyonu ya da devlet biçimi revizyonist olamaz.

Sovyetlere o tartışmalar içinde, kapitalist, sosyalist, ya da bürokratik olarak yozlaşmış geçiş toplumu gibi tanımlamalar yaptığınızda, tanımınız yanlış olabilir ama bu yanlışlık olguya ilişkin bir yanlışlıktır; mantıksal kategoriler bakımından bir yanlışlık yoktur ortada. Yani iki kere iki beş eder gibisinden bir yanlışlıktır bu. Ama Sovyetlere Revizyonist dediğinizde, bu mantıksal kategori olarak yanlıştır. Örneğin iki kere iki duvar eder gibi bir yanlışlıktır. Cesur Masa, Kırmızı Ahlak gibi saçma bir kavram yaratmış olursunuz.

Böylesine mantık dışılığına rağmen, binlerce Türk Sosyalisti nasıl olur da bunu görmeden bu görüşleri savunabilir? Bunun ardında, düşüncenin varlığı belirlediği gibi bir anlayış yatmaktadır da ondan. Revizyonist ülke dendiğinde, o ülkeyi yöneten Partinin çizgisinin revizyonist olduğu noktasından hareket edilmekte, o parti revizyonist ise, o ülkenin de revizyonist olacağı gibi bir sonuca ulaşılmaktadır.

Aslında o tartışmada, Sovyetlerin sosyalist olduğunu ya da kapitalist olduğunu söyleyenler de aynı varsayıma dayanıyorlardı. Yani şu tarihte karşı devrim partiye egemen olmuştur ya da Parti hep sosyalist olmuştur diyenler, gizli olarak aynı varsayıma sahiptirler: Partinin çizgisinin

toplumun sosyo ekonomik yapısını belirlediği; düşüncenin varlığı belirlediği. . . Bu tartışma içinde sadece Troçkist gelenek, Tarihsel maddeciliğin kavram sistemine dayanarak bu tartışmayı yürütüyordu. Ülkenin niteliği onun sosyo ekonomik yapısından hareketle kanıtlanmaya çalışılıyordu. Ve çözümlene derinleştikçe, sosyo ekonomik yapının üstyapı ve o üst yapının da sosyo ekonomik yapı üzerindeki etkileri incelenip kavramsallaştırılıyordu.

Türk solu, sonra bu tartışmayı kapattı, ama tartışmadaki yanlışlarının metodolojik köklerine yönelmedi. Sadece olaylarca aşıldığı için; Sovyetlerin şu veya bu karakterde olmasının bugün için politik mücadelede kendini tanımlamada bir anlamı olmadığı için tartışma kapanır gibi oldu. Aslında cerahat bütünüyle orada durmaktadır. Hatalar, genel ve temel sorunlardaki hatalardan kaçılmaz. Onlar sizden hızlı koşarlar. Ve koşuyorlar. İşte Kürt sorununda yine karşınıza, ham bu sefer aşılması daha zor olarak dikiliyor.

Benzer idealist, varlığı düşünceye göre belirleyen yaklaşım, yetmişli yıllarda, siyasetlerin birbirini "halk safları arasında" görme anlayış ve tartışmasında da ifadesini buluyordu. O zamanlar, herhangi bir insan hakkında tavır , onun toplumsal konumundan hareketle değil, inançları ve ideolojisinden hareketle belirleniyordu. Sadece insanlar değil, örgütler, hareketler için de aynı şekilde tavır belirleniyordu. İşçi olmanız, yoksullara dayanmanız veya köylü olmanızın bir anlamı yoktu. En büyük kapitalist de olsanız, inancınız veya ideolojiniz sizin toplumsal konumunuzu, dolayısıyla da size alınacak tavrı belirliyordu. Böylece, aslında, birbirine en yakın, ki çoğu kez en yakın oldukları için, aynı alanda rekabet ettikleri için birbiriyle çelişkileri güçlü olan gruplar; sosyolojik olarak aynı toplumsal kesime dayanmalarına rağmen ve tam da öyle olduğu için çoğu kez; birbirlerini ittifak bile yapılamayacak karşı devrimci güç olarak görebiliyorlardı.

İlk bakışta, bütün bu hatalar geçmişe aitmiş gibi, aşılmış gibi görülebilir. Ama Murat Belge'den, Yalçın Küçük'e; ÖDP'den Devrimci Güçler Birliği'ne kadar bütün ayakta Türk solu olarak ne varsa; bütün bu metodolojik yanlışları yaşıyorlar ve Kürt Ulusal Kurtuluş hareketi karşısında aynı mantıkla tavır belirliyorlar.

Evveli gün Sovyetler karşısında hangi mantıkla tavır belirleniyor, hangi metodolojik araçlar kullanılıyordu ise, bugün de aynı araçlar kullanılıyor. Kürdistan'ın bir Sömürge olduğu; Kürt ulusunun ezilen bir ulus olduğu; dolayısıyla bu ulusal hareketin ezilmeye ve sömürgeci tahakküme karşı; ideolojisi, politikası ne olursa olsun, haklı bir hareket olduğu; dolayısıyla da desteklenmesi gerektiği gibi bir anlayış iki taraf için de yabancı kalıyor.

PKK'yı destekleyen örgütlerden hiç birisi şöyle demiyor. Ben bir hareket karşısındaki tavrımı, onun nesnel konumundan yola çıkarak belirlerim. Eğer dünya çapında bir Proletarya Burjuvazi saflaşması olsaydı; bir Kurtuluş hareketine karşı tavrımı, bu bağlamda ele alabilirdim. Ama bugün böyle bir durum yok. Elimdeki tek araç, ezen ezilen ilişkisidir tavrımı belirlemek için. Kürt Hareketi, ezilen bir ulusun kölelikten kurtulma savaşıdır. Haklıdır; emansipe edici (kurtuluşçu) karakteri vardır. Anti Emperyalist, Enternasyonalist, Sosyalist, Demokratik, anti-hiyerarşik olup olmaması bu hareketin haklı olup olmadığını belirlemez. Yani onun düşüncesi varlığını belirlemez. Nasıl Grev yapan işçiyi işverene karşı desteklemek gerekirse, bunun için işçilerden seksizimi, ırkçılığı, milliyetçiliği bir yana atmaları; anti-hiyerarşik olmaları gibi koşullara uyması istenemez ise; onların haklılığı toplumsal konumlarından geliyorsa; Kürt ulusal hareketi için de aynı durum geçerlidir.

Ya da desteklemeyenlerden şöyle bir iddia duymuyoruz: PKK'yı veya Kürt hareketini

desteklemiyoruz veya onun karşısında tarafsız bir konum alıyoruz. Bunun nedeni onun anti-demokratik karakteri; milliyetçiliği; otoriter ve hiyerarşik olması değildir. Bunlara göre bir hareket karşısında tavır belirlenmez; onun nesnel konumuna bakılır. Kürt Ulusal hareketi ezilen bir ulusun hareketi midir? Bir sömürgeciğe karşı hareket midir? Hayır. Onun haklı bir konumu yoktur, dolayısıyla ortada bir haklı ile haksızın savaşı yoktur. İki taraf da haksızdır. (Örneğin şöyle diyebilirler: PKK veya Kürtler Avrupa Emperyalizminin; Türkiye Amerikan Emperyalizminin çıkarlarının aracılarıdır. Dolayısıyla iki emperyalist arasındaki bu çatışmada taraf olmak söz konusu değildir.)

Özetlersek, İster PKK'yı desteklesinler ister ona karşı çıksınlar veya sözüm ona tarafsız kalsınlar, bütün Türk solu, Kürt Ulusal Hareketi karşısındaki tavrını; onun sosyolojik niteliklerinden hareketle değil; ideolojik ya da örgütsel özelliklerinden hareketle belirleme ortak metodolojik hatasıyla malûldürler. Toplumsal varlık ve düşünce arasında bire bir mekanik ilişki olmadığından dolayı da gerçekliğin bazı yanlarına gözlerini kapamak zorunda, dolayısıyla onu çarpıtmak zorunda kalırlar.

Bütün Türk solu aşağı yukarı bu durumda olduğundan bu satırların yazarının tavrı anlaşılmasız kalmaya mahkum olur. Hem PKK'da demokrasi yoktur; hem bir milli harekettir; hem Avrupa'nın belli bir anlamada zaman zaman dengesidir demek hem de o hareketi desteklemek; plebiyen bir yanı vardır ama sosyalist değildir; hatta kökenindeki sosyalizmden uzaklaşmak zorundadır demek; hem bu hareketin başarısının, Türkiye ya da Orta Doğu'da sosyalist bir devrim değil ama, yarı emperyalist; Osmanlı'nın klasik etki alanında etkisi olan daha gelişmiş ve nispeten daha demokratik bir Türkiye ya da Kürt Türk federasyonuna yol açabileceğini söylemek ve buna rağmen desteklemek. Bu anlaşılabilir bir tavır değildir varlığı düşünceye göre belirleyen kafalar için.

Problem sadece bu kadarla da kalmaz. Bizzat Kürt hareketi de bu türden bir destekten rahatsız olur. Çünkü o da aynı, düşüncenin varlığı belirlediği anlayışındadır. Kendisinin bu gerekçelerle desteklenmesi ona bir küfür gibi gelir ve adeta böyle bir desteğin olmamasını ister.

Böylece Tarihsel maddeciliğin klasik yaklaşım ve metodolojisini kullanan bu tavır; bilinmez kalmaya mahkum olur. Bu tavır açısından; politik tavır alışlar bakımından değil; ama metodolojik olarak, gerekçeler bakımından var olan çatışma bir kayıkçı dövüşüdür. Gerçek metodolojik çatışma, bir susuş biçiminde, bu tavrın hiç tartışılmaması ve gündemden uzak tutulması olarak, PKK'yı destekleyen ve desteklemeyen Türk Solu ve bu tavır arasındadır.

Tabii burada şu soru çıkar. Solun bu tavrını belirleyen nedir? Yani solun düşüncesi böyle olduğu için mi tavrı şöyle ya da böyle olmaktadır?

Bu duruma baktığımızda şunu görürüz. Şehirlerin çok yoksullarına dayanan, varoşlara dayanan Türk hareketleri, PKK'yı destekleme eğilimi göstermektedir, buna karşılık, şehir orta sınıflarına dayananlar, karşı ya da tarafsız konumlar almaktadırlar?

Yani ÖDP ya da M. Belge öyle düşündüğü, metodolojik hataları olduğu için "tarafsız" değildir; toplumsal eğilimi ve çıkarları öyle olduğu için tarafsız olmakta ve egemen olan, benimsediği varsayımlar içinde konumunu meşrulaştırabilmek için öyle düşünmektedir.

Demir Küçükaydın

09 Mart 1999 Salı

15: 37

"Asrın Davası"nın İlk Günü Üzerine Değerlendirmeler

İmralı'da başlayan duruşma ile ilgili olarak sadece sabahki bölümde Öcalan'ın yaptığı konuşmayı bir kere izledim. Öğleden sonra yaptığı konuşmaları ise izleyemedim ama dolaylı olarak duydum.

Bu ilk verilere dayanarak bazı değerlendirmeler yapılabilir.

İlk olarak söylenmesi gereken şudur: Abdullah Öcalan, ne hukuki ne de politik bir savunma yoluna gitmemekte; mahkeme salonunu ve mahkemeyi politik ve diplomatik bir platform olarak değerlendirmektedir.

Öcalan'ın Kürt hareketinde en etkili önder olmasının bir rastlantı olmadığı bugün çok daha açığa çıkmıştır.

Ne var ki Öcalan'ın politik perspektifi ve davranışı bir çok kişi tarafından anlaşılammakta, onlar da tıpkı, özel savaşın psikolojik savaş dairesinin istediği gibi soruna bakmaktadırlar.

Öcalan'ın ne yapmak istediğini önce Avukatları anlamış değil.

Avukatların davayı iki ekseninde politize etmeye çalıştıkları ortada. Bir yanıyla A.Z. Okçuoğlu gibi, davayı T.C.'yi ve onun Kürtler üzerindeki zulmünü mahkum etmek ve T.C.'yi "Mahkum sandalyesine" oturtmak için vesile olarak değerlendirmek isteyenler ile, benzerini Hukuk ve "insan hakları" bağlamında yapmak isteyenler.

Öcalan ise olaya, mahkemeye düşen bir sanık olarak değil, savaşan bir gücün önderi olarak bakıyor. Onun için, hukuki veya politik savunmanın bir önemi yoktur. Mahkemenin de bir önemi yoktur. Önemli olan, PKK ile T.C. arasındaki savaşta bundan sonra ne olacağıdır. O buradan azami bir sonuca ulaşmak için, barış tekliflerini peş peşe sıralayarak ve jestler yaparak (Ailelere acılarını paylaştığını söylemesi; Yunanistan, İtalya, Rusya'yı protesto etmesi; kendisine işkence yapılmadığını söylemesi vs.) Türkiye'deki inkarcı güçleri köşeye sıkıştırmakta ve Kürt hareketine müthiş bir haklı zemin sunmaktadır. Türk hükümeti bu uzatılan barış elini reddettiği takdirde, bundan sonra olacakların suçunu ve riskini peşinen kabullenmiş olacaktır.

Dolayısıyla, Öcalan'ın politik yaklaşımı içinde Avukatların bir yeri bulunmamaktadır. Yani Mahkemenin adil veya başka türlü olmasının hiç bir anlamı yoktur Öcalan için. O bunu tartışmaya girmemekte ve tartışmanın buraya girmesini engellemek istemektedir.

Bu amacına ilk gün ulaştığını söylenebilir. İlk gün Öcalan'ın zaferidir.

Çünkü Öcalan, izlediği stratejide sadece Türk devletine değil, kendi yanında görünen Avukatlara karşı da savaşmak sorundaydı. Onlara her hangi bir şekilde ipi kaptırmamalıydı. İlk söz alışında, kendisine herhangi bir baskı yapılmadığını özellikle belirterek insiyatifi ele aldı ve davayı bu tür zeminlerde sürdürmek isteyen avukatlara gereksizliklerini gösterdi. En zor olan noktalardan biri buydu ve bunu başarıyla uyguladı. İlk gün bunu başardığı gibi, en önemli mesajlarını vermiş bulunuyor.

Z. Okçuoğlu, bu uyuşmazlığı daha önce fark ettiği, Öcalan'ı kendi politik savunma perspektifi için kullanamayacağını anladığı için davadan daha önce çekilmişti. Elbet çekilişinin resmi gerekçesi bu ayrılık değildi. Davanın ilk günü, diğer etkili iki ismin de Avukatlar arasından ayrılmasıyla, ki kanımız onların da davadan çekilmelerinin ardında, Öcalan'ın yaklaşımıyla

kendilerinin yaklaşımı arasındaki uzlaşmazlığı görmeleri yattığıdır, Öcalan bütün ipleri eline almış ve en büyük tehlikeyi ustaca savuşturmuş bulunuyor.

Öcalan özetle şunu söylemektedir: "Olan olmuştur. Bu bir savaştı. Biz de bir çok kötü işler yapmış olabiliriz. Bunu için özür dilemek gerekiyorsa özür de dileriz. Peki bundan sonra ne olacak. Önemli olan budur. Kann dökülmesini gerçekten engellemek istiyorsanız işe barış elim, işte istediğinizden fazla jestler. Bunlar iyi niyetimin kanıtıdır. Demokratik bir biçimde, biz kürtlerin kimliği tanınarak ve bizlere yasal olanaklar sunularak bir barış anlaşması yapmalıyız. Ben bunun için bir fırsatım. Burada yakalanmış olmam bu müzakere için bir talihsizliktir. Eğer bu olanak kullanılmaz ise daha çok kan akacaktır."

Elbette Öcalan'ın bu tavrı, özel savaş mekanizması tarafından af diledi, çürük çıktı gibi yansıtılacaktır. Bu normal. Ama Kimi Kürtlerin ve Kürt mücadelesine sempatiyle bakanların da, Öcalan'ın söylediklerinde keskin, mahkum edici sözler bulamayıp hayal kırıklığına uğramaları pek normal değil.

Kürt mücadelesinin bugün içinde bulunduğu güç durumu herhalde Öcalan kadar iyi kavrayan yoktur. Kürt hareketi bir türlü, Kürdistan'ın belli bölgelerinin dışında tutunamamıştır. Dünya'daki dengeler bir Kürt devletine olanak tanımamaktadır. Türkiye'de en gerici güçler nüfusun büyük çoğunluğunu peşlerine takmış bulunmaktadır. Türkiye ile çelişkisi olan devletlerin sunduğu kimi lojistik olanaklar güvenilmezdir (İran, Suriye, Yunanistan). Talabani ve Barzani'den diğer Kürt önderlere kadar herkes PKK'ya karşı bir tavırdadır. Daha saymakla bitmeyecek bütün bu olumsuzluklar ortamında ve bir de Önderini düşmana kaptırmış bir hareket ortadayken, bu son derece zayıf ve elverişsiz durumdan, bir başarı umudu çıkarmak ve bir başarısızlık halinde bile karşı cepheyi bölmek ve kendi cephesine güç vermek ancak Öcalan'ın bugün izlediği çizgi ile mümkün olabilirdi. Kanımızca Öcalan, kendi hedefleri açısından durumun gerçekçi bir değerlendirmesini yapmış olup ona uygun bir stratejik geri çekilme ile taktik esnekliği başarıyla birleştirebilmektedir.

Öcalan'ın ne yaptığını anlayamayanlara şu kısa olay belki bir şeyi açıklar.

Filistin ile İsrail görüşmeleri başladığında, muhalefetten biri Mecliste, Rabin'e yanılmıyorsam, "siz şimdi düşmanımızla mı barışacaksınız; onunla mı masaya oturacaksınız?" diye sormuş. Rabin de, "elbette, insan ancak düşmanı ile barış yapar" gibilerden bir şey söylemiş. Tam hatırlamıyorum şimdi. Ama fikir ortada.

Öcalan'ın bunu iyi kavradığı görülüyor. Öcalan'dan Türkiye'yi mahkum edecek sert sözler bekleyenlerin anlamadığı da bu.

Türkiye'nin kavrayacağı ise şüpheli ama en azından bunu kavrayan çevre ve güçlere Öcalan'ın güç verdiği ortada.

İlk değerlendirme ve izlenimler bu kadar.

Demir Küçükaydın

01.06.1999 03:18:09

Kürtlerin Devrimi

Yirminci yüzyılda başarıya ulaşmış ulusal kurtuluş hareketlerinin fiili sonucu ne olmuştur?

Bu hareketler ister kapitalist, ister sosyalist yolu seçsinler, pratik sonuçları itibariyle, baskısından kurtulmak için savaştıkları ülkenin, kendini yenilemesine, geçmişin kalıntılarından kurtulmasına ve kendilerini stabilize etmesine hizmet etmişlerdir. Fransa'dan Portekiz'e hatta ABD'ye kadar, bütün bu ülkelerin en büyük şansı, sömürge savaşlarında yenilmeleridir. Kurtuluş savaşları, fiili sonuçlarıyla, egemen ülkeler için yapılan savaşlar olagelmışlerdir.

Cezayir ve Vietnam yenilgileri ve Dördüncü Cumhuriyet'in çöküşü, bu günkü Fransa'nın refahının temelini oluşturur. Vietnam yenilgisi, ABD için bir gençlik aşısı yerine geçmiştir. Portekiz, sömürgelerde yenilmeseydi, bu gün Avrupa'nın bir üyesi olamazdı.

Bir an için, Kürtlerin gerilla savaşının başarıya ulaştığını, Türk ordusunun yenilgi üstüne yenilgi aldığı ve bağımsız bir Kürt devleti kurulduğunu var sayalım. Bu devletin akibetinin bir Vietnam veya Angola veya Mozambik'ten farklı olmasını düşündürecek hiç bir neden yoktur. Böyle bir yenilgi, Türkiye'deki rejimin Osmanlı artığı ordunun vesayetinden kurtuluşunun, gerçek bir batı tipi demokrasinin yolunu açar; sömürge ve ordu masraflarından kurtulmuş Türkiye ekonomisi, geniş iç pazarıyla büyük bir patlama yapar ve Türkiye şimdi İspanya, Portekiz ve Yunanistan benzeri bir refah düzeyinde benzer rejime sahip bir ülke olurdu. O bağımsız Kürt devleti de, Cezayir, Angola veya Vietnam gibi iktisadi kriz ve yoksulluklar içinde; buna bağlı olarak diktatörlüklerin pençesinde yaşıyor olurdu. Türkiye'de, şimdi Yunanistan'da Arnavutların olduğu gibi örneğin, Milyonlarca Kürt işçi, hiç bir hakkı olmadan ve ucuz iş gücü olduğu için göz yumulmuş kaçak işçiler olarak çalışıyor olurdu. Kürt Ulusal hareketinin yükselişinin yarattığı coşku ile soyunda Kürtlük bulanlar, hatta yeniden Kürtçe öğrenenler, bu sefer kapağı zengin Türkiye'ye atmak için, tıpkı Doğu Avrupa'da milyonlarca insanın yaptığı gibi, bu sefer soyunda Türk bulmaya çalışırdı.

Bu nedenle aslında, nasıl Cezayirli Fransıızlar için, nasıl Afrika'daki sömürgeleri Portekizliler için savaştıysa, Kürtler de Türkler için savaşıyordu. Kürt hareketi, Türklerin batılılaşma çabaları için tanrının bir armağanı idi. Kürtlerin zaferi aslında Türklerin batılılaşma mücadelesinin bir zaferi anlamına gelirdi. Bu nedenle gerçek Türk milliyetçilerinin Kürtlerin en büyük destekçisi olması gerekirdi.

Ulusal hareketler bu kaderden kendini nasıl kurtarabilirdi? Sovyetler'in varlığı ve oluşturduğu denge bu ülkelere belli bir manevra alanı sağlamasına rağmen, sosyalist devrim yapıp planlı ekonomiye geçenleri dahil, hiç bir ülke kendini bu kaderden kurtaramadı. Kürt hareketinin ise, ne başarı ne de başarıdan sonrası için onlar kadar bile şansı yoktu. Bu çıkmaz ve sorunları bu güne kadar hiç tartışılmadı.

Bu sorunu ciddi olarak düşünüp bir çıkış yolu arayan yine Kürtler ve daha doğrusu Abdullah Öcalan oldu. Öcalan bu çıkmazın bilincindeydi ve yıllarca Türklere bütün dediği, "Aptallık etmeyin biz sizin için savaşıyoruz aslında"dır. Kürtlere de dediği, "ayrı ülke değil, insanın değişmesi önemlidir; Kürdün kendi içindeki feodalizmin ve sömürgeciliğin yarattığı kişiliği yenmesi önemlidir" şeklinde özetlenebilir. Uzun yıllar boyunca, İnsandaki değişime ve ayrılmamaya yapılan vurgular, bir bakıma yukarıda ifade edilen çıkmazdan, el yordamıyla çıkış

arama çabalarıdır.

Yenilmiş ve kaybetmiş bir Kürt hareketi, sadece Kürtlerin değil, Türklerin de yenilgisi, Türkiye'nin batılılaşma rüyasının bitişi anlamına gelirdi. İşte, Öcalan'ın kaçırılması ve Kürt hareketinin aldığı ağır darbelerle tam da bu noktaya gelinmiş bulunuluyordu.

Bu bakımdan İmralı'da ortaya konan strateji, dünya çapında tartışılması gereken, ulusal kurtuluş hareketlerinin çıkmazına bir cevaptır.

Bu günün dünyasında, ulusal hareketlerin, artık Sovyetlerin dengesi olmadığı için, hele Dünyanın en kritik yerindeki Kürtler için, bağımsız bir devlet kurma anlamında şansı yoktur. Bağımsız devlet kursa, bu devletin yirminci yüz yıldakilerden daha fazla refah ve demokrasiyi oturtma şansı yoktur. İşte İmralı'da ortaya konan yeni politika, bu iki çıkmazı da aşmaya yönelik bir stratejik devrimdir. Etkileri sanıldığından çok daha yaygın ve derin olacaktır.

Ve bu yeni strateji, böylece sadece Kürt hareketini değil, Türkleri de çıkmazlarından kurtarma yolu sunmaktadır. Yeni strateji, Kürtlere zaferin yolunu açarak Türkleri Asyalılıktan, Türklere zafere ortak olma olanağı sunarak Kürtlerin yeni sömürgelerin çıkmazından kurtuluşunun yolunu açmaktadır. Bu ulusal hareketlerin evriminde Kürtlerin bir devrimidir.

28 Ağustos 2000 Pazartesi

Öcalan'ın Savunması Üzerine Notlar

Savunma'nın Önemi ve Tartışılması Gereği Üzerine

Abdullah Öcalan'ın Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) verdiği savunma, **“Sümer Rahip Devletinden Halk Cumhuriyetine Doğru”** adıyla, aşağı yukarı bin sayfa tutan iki ciltlik kitap halinde Türkiye'de ve Avrupa'da yayınlandı. Kitap Türkiye'de hemen toplatıldı.

Bu kitap hukuki bakımdan bir savunma olarak hazırlanmış olmakla birlikte, bu hukuki biçim içinde bir Tarih Yorumu, bir Toplum Anlayışı olduğu gibi aynı zamanda politik bir Programdır. Kitabın şu an Orta Doğu'daki en dinamik ulus ve ulusal hareketin önderi tarafından yazılmış olması, gerek bu önderin Kürt Ulusal hareketi içindeki belirleyici ağırlığı; gerekse bu ulusal hareketin Orta Doğu'daki dengeleri giderek artan oranda etkileme ve hatta belirleme eğilimi göstermesi nedeniyle, içeriği ne olursa olsun, bir proje olarak, ister bu hareketin dostu, ister düşmanı olsun, herkesin ciddiyetle okuması ve tartışmasını gerektirir.

Şu ana kadar, kitabın yazarının bu özgül niteliği nedeniyle bile olsun bu kitap pek tartışılmadı. Bu onun, çeşitli ülkelerin stratejileri, araştırmacıları, istihbarat görevlileri tarafından okunmadığı ve bilinmediği anlamına gelmiyor elbette. Bu baylar kitabın tam da önemini farkında oldukları için, onu unutturma ve gündemden uzak tutmaya çalışmaktadırlar. Çünkü kitap çok önemlidir ve Kürtlerin hapsedildiği gettonun dışına çıkmayı başarıp okunabildiği ve üzerine tartışılabilirdiği takdirde, büyük bir maddi güce dönüşme potansiyeli taşımaktadır. Bu nedenle kitabın gözlerden ve bilinçlerden uzak tutulması, elbette psikolojik savaşın ve dezinformasyonun bir parçasıdır.

Bu tavrın anlaşılacak bir yanı yoktur. Egemen ulusların, devletlerin başka türlü davranması düşünülemez. Onlar Kürt ulusal hareketini bastırmaya ve yok etmeye çalışmaktadırlar. Savaşın kurallarına uygun olarak da, yapmaları gerekeni yapmaktadırlar. Tıpkı faili meçhuller gibi, tıpkı köy boşaltmalar ve daha bin bir türlü savaş biçimi gibi.

Peki ye sosyalistlere ve demokratlara ne demeli? Onlar şu Türkiye'de cidden biraz politika yapmak niyetindeyseler, yukarıda belirtilen gerekçelerle, bu kitabı değerlendirmek, onun üzerine tartışmak ve onun karşısındaki konumlarını belirlemekle yükümlüdürler. Ciddi politikacılar eğer, karşı dahi olsalar bunu yapmak zorundadırlar. Çünkü Kitapta dile getirilen görüşler, Kürt Ulusal Hareketi'nin çizgisi; bundan sonraki evrimi üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olacaktır. Yani milyonlarca insanın talepleri ve özlemleri bu kitapta dile getirilen fikirlerle yakından bağlantılıdır ve bağlantılı olacaktır. Ciddi bir politikacı iseniz, böyle önemli bir kitabı, ister katılın, ister karşı olun, tartışmanız gerekir. Eğer ondaki fikirleri yanlış buluyorsanız, o milyonlarca insana o fikirlerin yanlışlığını göstermek diye bir sorununuz olması gerekir. Dolayısıyla o kitapta geliştirilen görüşleri tartışmanız, varsa eleştirilerinizi belirtmeniz gerekir. Peki Türkiye veya Kürdistan sosyalistlerinde ve ilericilerinde böyle bir tavır görülüyor mu? Asla. Onlar da soldan aynı susuş kumkumasını sürdürüyorlar. Tartışmayarak, üzerine hiç bir şey yazmayarak; yokmuş gibi yaparak; susuşa getirerek o kitapla savaşıyorlar.

Fakat bu kitabın önemli yapan, sadece onu yazan kişinin kimliği, Kürt hareketindeki ağırlığı değildir. Kitap, içeriğiyle de çok önemlidir. Kitap, hiç kimsenin bilmediği; hiç bir toplumsal etkisi olmayan biri tarafından yazılıysa da içeriği bakımından önemlidir.

Bunu şöyle bir örnekle açıklamaya çalışalım. Türkiye'den gelen tesadüfen karşılaştığımız sol

eğilimli, hatta sosyalist bilinen kişilere, Öcalan'ın savunmasının çok önemli olduğunu söyleyip, okuyup okumadıklarını sorduğumda, şöyle cevaplarla karşılaştım. *“Kitabı devletin görevlileri hazırlamış ve Öcalan'a vermişler. O böyle bir şey yazamaz.”*

Böyle bir cevap elbette, ezen ulusun ezilen ulusu hakir görüşünü yansıtır. Yani Öcalan'ın gerek üslup, gerek dil, gerek nicelikçe böyle bir kitabı yazacak kapasitede olmadığı ve olamayacağı. Bunu ancak egemen ulusun, istihbarat görevlileri veya stratejilerinin yazabileceği. Ama şimdilik cevapların bu yanını bir yana bırakalım. Çünkü burada anlatmak istediğimiz başka bir şey, kitabının, yazarının kişiliğinden bağımsız olarak önemi.

Biz bu kişilere aynen şunu dedik: *“Öyleyse de bu kitap önemlidir, öneminden bir şey yitirmez. Eğer Türkiye’de böyle bir kitap yazabilecek bir devlet görevlisi veya görevliler topluluğu varsa, işimiz çok zor demektir ve o zaman Türk devleti hakkında bütün bildiklerimizi de gözden geçirmemiz gerekir. Nasıl oluyor da böyle çok önemli, yeni ve ezilenlere güçlü silahlar sunabilecek fikirler geliştirip yazabiliyorlar; nasıl oluyor da Tarihe böyle yaklaşıyorlar; nasıl oluyor da böyle projeler geliştirebiliyorlar?”*

Türk solcuları, kitabın üslubu, dili ve hacmi gibi nedenlerle onun Öcalan tarafından yazılamayacağı akıl yürütmesini yapmaktadırlar ama kitabın içeriği aksine onun bir Türk devleti görevlisi tarafından yazılamayacağını kanıtlar.

Var sayalım ki bu kitabı yazan bir Türk devlet görevlisidir, yine kitap değerinden bir şey kaybetmez. Çünkü bu kitaba değerini veren, kimin tarafından yazıldığı değil, içeriğidir.

Bu fikri tersinden bir örnekle daha açmaya çalışalım. Düşünelim ki, Öcalan bir muziplik yapmaya karar verdi, ve avukatlarıyla gizlice anlaşarak, bu kitabın kendisiyle ilgisiz başka bir isimle basılmasını sağladı. Kimse bu kitabın kimin tarafından yazıldığını bilmiyor.

Bu takdirde de bu kitap değerinden bir şey yitirmezdi. Yine tartışılması gerekirdi. Ama o zaman, gerçekten kitabın içindeki fikirlerin önemini bilenler tarafından, içeriğinden dolayı tartışılırdı. Hiç bir olumlu veya olumsuz ön veya bön yargı olmadan.

Ama bu içeriğin değerini anlamak için, anlayabilecek kapasitede olmak gerekir. Meşhur kaşıkçı elmasının hikayesi bilinir. Bu değerli taşı bir balıkçı bulur. Onu sadece güzelce ve parlak bir taş olarak görür ve bir kaç kaşık karşılığında satar. Elindeki hazinenin değerini kavrayacak bilgiden yoksundur balıkçı. Cevahirin kıymetini kuyumcu bilir.

Maalesef bu kitap söz konusu olduğunda, ne Türkler ne de Kürtler arasında böyle cevahirin değerini anlayacak kuyumcular görülüyor.

Egemenler bu kitabın içeriğinin önemini farkında olduklarından dolayı susuşa getiriyor. Solcular ise içeriğinin önemini anlayacak kapasitede değil, sırf biçimsel özellikleri bakımından bile onu, ezilen ulustan bir öndere layık görmüyorlar. Kitap, egemen ulus açısından böyle bir çifte komploya kurban gidiyor.

Kürtler açısından ise, durum tam tersi. Onlar kitabın önemini farkındalar, ama Öcalan yazdığı için farkındalar. Bu farkındalık Öcalan'ın otoritesinden geliyor. Eğer bu kitap, Öcalan tarafından yazıldığı bilinmeyen bir kitap olsaydı, muhtemelen Kürtler de bu kitabı tartışmazlardı.

Tam da bu durum, kitabın Kürt cephesindeki tartışmalarının handikapını oluşturuyor. Kitap, yazarının kimliğinden bağımsız, dile getirdiği fikirler bakımından tartışılmıyor. Maalesef böylece anlaşılması ve gerçekten tartışılması olanaksızlaşıyor. Olgular, yöntem, kavramlar düzeyinde, bilim dışı kaygılardan arınmış olarak değil, politikanın bir fonksiyonu olarak

tartışılıyor ve yorumlanıyor. Kitap, kutsal kitapların akıbetine uğruyor, yani üzerinde yorumlar yapılan bir metin haline dönüşüyor. Yani kitap üzerine tartışmalar, skolastik bir karakter taşıyor. Böylece Türk tarafında kitap Abdullah Öcalan tarafından yazıldığı için tartışılmaz ve susuşa getirilirken, Kürt tarafında Öcalan tarafından yazıldığı için tartışılıyor ama tam da bu nedenle bilimsel olarak, olgular ve kavramlar düzeyinde tartışılmıyor.

Biz bu kitabı, her şeyden önce, Öcalan yazdığı için değil, kim yazmış olursa olsun, içeriğini önemli bulduğumuz için, içeriğinin tartışılmasının gerektiğine inandığımız için tartışmak istiyoruz. Esas olarak yapmaya çalışacağımız budur.

Bu onun niteliğini, yani onun politik ve somut anlamını tartışmayacağımız anlamına gelmiyor. Hatta başlangıçta onun niteliğine, onu yaratan eğilimlere, onun anlamına ilişkin yazacaklarımız daha ağırlıklı olacaktır. Giderek onun ayrıntılarına ve içeriğine girdikçe, onun kimin tarafından yazılmış olursa olsun, önem taşıyan ortaya koyduğu sorular ve cevaplara gireceğiz.

*

Aslında Öcalan'ın bu kitabı üzerine bir kitap hazırlayıp, kitabı bitirdikten sonra yayınlamayı düşünüyorduk. Çünkü Öcalan'ın kitabı, tartıştığı problemler katalogunun zenginliği ve sistematik bütünlüğü ile kişinin fikirlerini onunla kıyas içinde açıklayabilmesi için az bulunur bir temel sunmaktadır.

Ne var ki, olayların ve tarihin giderek hızlandığı bir dönemden geçiyoruz. Birbiri ardından sarsıcı alt üst edici gelişmeler yaşanıyor. Bunları sıcağı sıcağına ele almak gerekiyor. Bu durumda, belli bir konu üzerine yoğunlaşmak, büyükçe bir eser için olaylara belli bir süre için mesafe koymak ve onlardan uzaklaşmak adeta olanaksız hale gelmekte. Araya giren sağlık sorunları vs. ise bunu iyice olanaksızlaştırmakta. Bu durumda, başlangıçtaki savunmalar üzerine kitap hazırlama projemizden vazgeçmek zorunda kaldık. Bunun yerine her biri bağımsız ama aynı zamanda birbirini tamamlayan bir sistem içinde, haftada bir veya iki yazı halinde yazmaya karar verdik.

15 Şubat 2002 Cuma

Orijinal bir Teorisyen Olarak Öcalan ve Bunun Kökleri

Söze, Türkleri ve Türkiye sosyalistlerini çileden çıkaracak bir önerme ile girelim: Öcalan AİHM'ye savunma biçiminde hazırladığı bu kitabıyla, sadece çok iyi bir örgütçü, taktisyen ve stratej değil aynı zamanda önemli bir teorisyen olduğunu da göstermiş bulunmaktadır. Ya da bu önermeyi şöyle ifade edelim: Öcalan Türkiye Sosyalist hareketinin çıkardığı, orijinal teorik görüşler geliştiren bir kaç teorisyenden biridir. Hatta daha da somut konuşalım. Bu orijinal teorisyenlerin biri Hikmet Kıvılcımlı diğeri de Abdullah Öcalan'dır.

Türkiye'de orijinal fikir geliştiren teorisyen hemen hemen hiç çıkmamıştır. Bu gerçekten incelenmeye değer bir konudur. Ve muhtemelen Oğuz boylarının tarihe giriş biçimleriyle olduğu kadar; modern Türk ulusunun yaratılış biçimiyle de ilgilidir.

Oğuzlar, ya da Anadolu'da yaşayan Türk boyları, büyük ölçüde göçebedirler. Yani uygarlık ve sınıflı toplum öncesinin damgasını taşırlar. Bu aynı zamanda yazısız kültürdür. En açık biçimi Alevililiğin kitapsızlığında ve şiirle sözlü bilgi aktarımında ifadesini bulur. Tarihsel bakımdan bu olumlu nitelikler, aynı zamanda yazısız bir kültür demektir. Ama yazısız kültür de, analitik

düşüncenin gelişmemişliği; taşralılık; köyünün ötesini görememe anlamına gelir. Orijinal fikirler ise, büyük medeniyetlerin kültür ve bilim mirası bir şekilde özümlelenerek, aşılma süreci içinde ortaya çıkarlar. Bu nedenle, Türklerin ya da daha doğrusu Oğuzların göçebeliği ve Aleviliği ile Türklerden orijinal teorisyen veya sanatçı çıkmaması arasında bir ilişki olsa gerektir.

Bu göçebelerin elbette uygarlığa adapte olanları; feth ettikleri uygarlık tarafından kültürel olarak feth edilenleri de olmuştur. Ama bunlar da, üretimle ilgisiz bir devlet sınıfları kastı olduklarından. Böyle bir yaratıcılığı besleyecek köklerden yoksundurlar. Belki, insanları köleleştirme; yıldırma, bin bir badireden devleti kurtarma alanında orijinal katkıları olmuştur ama bu da insanlık için olmaz olsun denecek türden katkılar olsa gerektir.

Modern Türk ulusunun yaratılışında ise, Anadolu'nun Hıristiyan haklarının sürülmesi ve katli veya mübadelesi orijinal bir fikir geliştiriminin kültürel ve ekonomik temellerini yok etmiştir. Hıristiyan burjuvazinin tasfiyesi ekonomiyi geriletmeyle kalmamış böylece batı burjuva kültürü ile bağlar tümüyle koparılmış; buna karşılık, harf devrimleri ve batılılaşma çabalarıyla da binlerce yıllık uygarlıklar zincirinin kültürel mirasıyla bağlar koparılmıştır.

Böylece sıradanlık ve taşralılık Türkiye'nin bütün düşünsel ve kültürel hayatına da damgasını vurmuş, hafızasını yitirmiş ve şizofrenik olarak doğan bu Türk ulusunun, o aşağılık kompleksinin bir yansıması olarak hor gördüğü Arap ülkeleri kadar olsun, bir tek orijinal teorisyen yetiştirememesi sonucu ortaya çıkmıştır.

Tek orijinal teorisyen Hikmet Kıvılcımlı'dır. O da Türkiye Cumhuriyeti'nin değil, Osmanlı'nın aydınıdır. (Nazım Hikmet ve Hikmet kıvılcımlı, bu iki Hikmetler, olağanüstü Tarihsel koşulların bir araya gelmesiyle mümkün olmuş, Osmanlı'nın, ya da Osmanlı'yla sonu gelmiş uygarlıklar zincirinin kuğu çığıdır. Ekim devriminin dünyayı sarsan rüzgarlarının ve bir imparatorluğun çöküşünün ürünüdürler.)

Biricik orijinal düşünür olan Kıvılcımlı, orijinalliğini, Türk ulusunun oluşumunun tamamen tersi bir evrim göstermesine borçludur. Türklük, batılılaşma namı altında bütün tarihi unutmaya ve unutturmaya çalışırken, o tamamiyle o unutilan tarihe yönelmiş, toplumu oradan hareketle anlamaya çalışmıştır. Türkiye Rum ve Ermeni burjuvazisini tasfiye ederek batı Burjuva uygarlığıyla bütün kültürel ve ekonomik bağları dinamitlerken, o Ekim Devrimi'nin ilhamı ve etkisiyle, burjuva kültürünün en ileri yanlarının mirasçısı Marksizm aracılığıyla bu Kültürün bozulmamış zirve ve kaynaklarını tanıyabilmiştir. Ancak bu temel sayesinde, Tarihsel Maddeciliğe katkı sayılabilecek orijinal bir teori geliştirebilmiştir.

Türkiye sosyalist hareketi de, içinden çıktığı ulusun bütün zaaflarını üzerinde taşımıştır, bu da çok normaldir. Elbette ürünü olduğu toplumun damgasını taşıyacaktır. Ama Kıvılcımlı gibi bir düşünürle Türk toplumunun ve onun sosyalist hareketinin oluşumlarının birbirine zıt bu niteliği, aradaki giderek açılan makas, Kıvılcımlı ile Türkiye Sosyalist hareketi arasında korkunç bir kopukluk ortaya çıkmasına da neden olmuştur. Aslında Kıvılcımlı ile Sosyalist Hareket arasında gibi görülen bu kopukluk, teoriyle Türkiye sosyalistleri arasındaki kopukluğun özgül bir biçimi ve görünüşüdür. Türkiye'nin orijinal teorisyen yetişmesini engelleyen tarihsel ve toplumsal mekanizmaların bir ifadesidir.

*

Şimdi birden bire garip bir olay gerçekleşiyor. Abdullah Öcalan, AİHM'ye bir savunma hazırlıyor ve bu kitap olarak yayınlanıyor. Bu kitabı okuduğunuzda, eğer daha önce

Kıvılcımlı'nın kitaplarını okumuş bir kimseyseniz, birden bire Öcalan'ın Kıvılcımlı gibi binlerce yıllık uygarlıklar zinciri, hatta onun gibi uygarlıklar öncesinin ilkel sosyalizmi ile meşgul olduğunu görürsünüz. Aynı konulara kafa yormaktadır. Hatta ilk bakışta Öcalan'ın Kıvılcımlı'yı okuyup da bu kitabı yazdığını bile düşünebilirsiniz.

Bu vesileyle yeri gelmişken Öcalan'ın Savunması ile Kıvılcımlı ilişkisine kısaca değinelim.

Öcalan bu savunmasından önce, bir de Urfa Davası ile ilgili savunmalarını yazmıştı. (Bu savunmalar kitabın sonunda, *“Dicle-Fırat Havzasında Tarih, Kutsallık ve Lanetin Simgesi URFA”* ve *“Hz. İbrahim Geleneğini Güncelleştirmek Hangi Anlama Gelir”* başlıklarıyla yer alıyor.)

Biz İnternette kitap yayınlanmadan aylar önce, tesadüfen bu savunmaya rastladık. Zaten Hazreti İbrahim'den söz eden adı, ilgimizi çekmeye yetti. Merakla okuduk. Ortada şaşkınlık verici bir durum vardı. Öcalan'ın bu savunması ile Hikmet Kıvılcımlı'nın son zamanlarda yayınlanmış ve İnternette şu adreste bulunan (<http://www.comlink.de/demir/kivilcim/eserler/apkicin.htm>) *“Allah Peygamber Kitap”* başlıklı kitabıyla müthiş benzerlikler içeriyordu. Bunu çevremizdeki insanlara şöyle ifade ettik. *“Ya Öcalan bu kitabı okumuş etkilenmiş, ya da okumamışsa çok benzer noktalara varmış. Keşke avukatları bu kitap ile Öcalan'ın savunması arasındaki paralelliği görüp, Kıvılcımlı'nın bu kitabını Öcalan'a götürseler”* anlamında sözler söyledik.

Daha sonra tesadüfen, PKK çevrelerine yakın bir tanıdığımız, Kıvılcımlı'nın bu kitabını kendisinin gördüğünü, Öcalan'ın ilgisini çekebilir diyerek, kendisine iletmek üzere Öcalan'ın avukatlarına yolladığını; ama kendisine ulaşip ulaşmadığını bilmediğini söyledi.

Öcalan'ın bu kitabı okuyup ondan etkilenecek mi, yoksa kendiliğinden böyle bir benzerliğin ortaya çıktığının, savunmanın değeri ve burada ele aldığımız Öcalan'ın orijinal bir teorisyen olması bakımından önemi yok.

Önemi yok, çünkü, eğer Öcalan, savunmasında Kıvılcımlı'nın bu kitabından etkilenecek o fikirleri savunuyorsa, bu orijinal bir teorisyenin değerini bilip onun balını alabilme yeteneğinde olduğunu gösterir.

Kıvılcımlı'nın bu kitabı yıllardır İnternet sayfalarında duruyor. Epey bir süre önce de Türkiye'de yayınlanmış. Hiç bir Türk sosyalist teorisyenin, bırakalım bu çok önemli kitap üzerine bir tartışma açmasını, bir kitap tanıtması yazdığını gören var mı? Yok!.. Yoktur böyle bir şey. Tarihsel maddeci din teorisinde bir devrim denebilecek buluşlar içeren; dinler tarihine bambaşka bir görüş getiren bu kitabın, hem de bir Türkiyeli Marksist tarafından yazılmış bu kitabın, layık olduğu öneme vurgu yapan bir tek yazı çıktı mı sosyalist basında. Sosyalist Basını bir yana itelim, Türkiye'de genel olarak. Yok, yok, yok.

Şimdi Türkiye sosyalistlerinin zerrece ilgilerini çekmeyen bu kitabı, eğer Öcalan almış, okumuş ve onun esinlendirdiği fikirlerden savunmasında yararlanmışsa, en azından, Öcalan'ın onun yayınlarını yakalayacak dalga boyunda olduğunu; aynı frekansta olduğunu gösterir. Yani Cevahirin kıymetini görüp, ondan yararlanacak durumdadır; buna karşılık Türk Sosyalistleri, ellerinin altındaki hazinenin değerini bilmek bir yana, ona düşmanca bir suskunluk içindedirler. Çünkü orada tartışılanlar onların ufkunun dışındadır.

Yani, eğer Urfa Davası Savunması'ndaki fikirlerini Kıvılcımlı'nın bu kitabından almış olması halinde, bu yine Öcalan'ın ciddi bir orijinal teorisyen olduğunu gösterir. Orijinal fikirleri görmekte ve değerlendirebilmektedir.

Yok eğer Öcalan, Kıvılcımlı'nın bu kitabını bilmeden ve okumadan bu Urfa Davası Savunması'nı yazmışsa, bu onun aynı orijinal teorik yaklaşımlara ve sorulara bağımsızca ulaştığını gösterir. Özetle, her halükarda, yani Kıvılcımlı'nın tartışıklarına bağımsızca varmak veya o tartışılanlardan yararlanabilmek, karşımızda orijinal bir teorisyen olduğunu göstermektedir.

Hukukçular bir "hukuk nosyonu"ndan söz etmeyi severler. Yani bir hukukçunun olaylara nasıl yaklaşması gerektiğine ilişkin bir ön bilgidir bu. Belki somut sorunlarda yanlış çözümlerinizi olabilir, ama bu sizin bir hukukçu nosyonunuz olmadığı anlamına gelmez.

Öcalan'da da bir teori nosyonu var. İlerde görülecek, elindeki kavramsal araçlar son derece yetersizdir; olgulara ilişkin bilgileri sınırlıdır ama bütün bu eksikliklere rağmen kendi içinde bir tutarlılığı olan bir teorik sistem inşa edebilmektedir.

Teori her şeyden önce en ilgisiz gibi görünen olaylar arasındaki görünmez ilişkiyi bulmaktır. İşte Öcalan'da bu nosyon var. Çıkardığı sonucun veya o sonucu çıkarırken dayandığı bilgilerin doğru olup olmaması önemli değildir; olaylar arasında bu tür görünmez, derin ilişkilere kafa yorması; onları anlamaya çalışması önemlidir. Türkiye sosyalistlerinde olmayan ve Öcalan'da olan tam da budur. Hazreti İbrahim, Urfa'nın Peygamberler Diyarı olması ve PKK Urfa davası ve bu günün politik görevleri arasında bir bağlantı kurmak ve bunu tutarlı bir mantık zinciriyle göstermek için, insanda bir teori nosyonu olması gerekir.

Peki bu teori nosyonu nereden geliyor Öcalan'a. Çünkü Kürt Ulusal Hareketi, Türk geriliği ve gericiliğinin baskısı altında ortaya çıktığından, mücadele ettiği bütün olumsuz niteliklerinin aynadaki aksini üretme eğilimi de gösterir çoğu zaman. Gerçi Öcalan büyük ölçüde Türkiye Sosyalist hareketinin ürünüdür, Kürdistan Demokrat partisi, Hoybun gibi geleneklerden gelmez. Ama teori söz konusu olduğunda, yukarıda da gösterildiği gibi, Türkiye Sosyalist hareketinin sicili çok kötüdür. Hiç bir şey gökten zembille inmez, daima bir yerlerden bilinmeyen derinden işleyen bir damar olması gerekir.

Bu damarlardan biri, unutulmuş bir tortu halinde Türk sosyalist hareketinin tamamen tersi bir evrimin ifadesi olan Kıvılcımlı'dır. Öcalan'ın 70'li yıllarda Kıvılcımlı'nın eserleriyle tanışmamış olması; o zamanlardan kafasında bir tortu kalmaması düşünülemez. 70'li yılların sonunda, İhtiyat Kuvvet'in daha sonra PKK olacak, Apocularca yüzlerce alınıp okunduğunu biz biliyoruz.

Sanırsız bunlar da yetmez. Bizzat Orta Doğu'nun peygamber geleneği ile bir bağlantısı da var gibi. Çocukluktan beri edinilen binlerce izlenimin birikiminin, edinilen kültürel mirasın yanı sıra; halk kitlelerinin derinliğinde yatan bu geleneğin, bizzat halk tarafından Öcalan'a öğretilmesi, aktarılması da söz konusudur kanımızca.

Öcalan zaman zaman, bu gelenekle, kendi kişiliği ve yaşamı arasında bağlantılar kurar. Kimi zaman Musa, kimi zaman İsa, kimi zaman İbrahim ile kendi yaşamı arasındaki paralelliklere dikkati çeker.

Öcalan'ın bu tür konuşmaları, çoğu kez hafızasını yitirmiş, şizofrenik, teorik düşünme yeteneği olmayan Türkler ve Türkiye Sosyalistleri tarafından, megalomanlık, aklını yitirmişlik; Ağca'nın şarlatanlıklarının bir benzeri olarak anlaşılır ve gösterilmeye çalışılır.

Aslında, bu Peygamberler ile kendi yaşamı ve mücadelesi arasında benzerlikler ve ortak yasalar arama ve gösterme bile Öcalan'ın teorik düşünme yeteneğinin ve orijinalitesinin bir kanıtıdır. Ama daha da önemlisi kanımca, bu yetenek ile o paralellikler kurulan gelenek arasında da bir

bağın olduğudur. Öcalan, bir yanıyla da, Orta Doğu Peygamberler geleneğinin son mirasçısı gibidir.

Hazreti Muhammet kendisinin son peygamber olduğunu söylemiştir. Evet Öcalan bir peygamber değildir, olmayacaktır ve kendisinin de böyle bir iddiası yoktur. O modern bir ulusal hareketin örgütçüsüdür. Ama bu ulusal hareketin örgütçüsü ve bir ulusun yaratıcısı, aynı zamanda, birdenbire bu peygamberler diyarının birliği ve refahını öneren bir projeyle ortaya çıkıyor. Bu elbette modern toplumsal süreçlerle de açıklanabilir. Ama başka bir bakış açısından, o peygamberler geleneğinin bir devamı olarak da görülebilir.

Kürt ulusal hareketi, aynı zamanda, Kürt komününün parçalanışı ve uygarlığa girişi olarak da kavranabilir. Arap komününün medeniyete geçişi, Muhammet'i çıkarmıştır. Muhammet de kendini İbrahim'e bağlamıştır. İbrahim de Müslümandır. Burada aynı zamanda bir kaynağa dönüş de söz konusudur. Teorinin, yani o zamanki teori olan dinin, yozlaşmalardan arındırılmış öz haline bir dönüştür bu aynı zamanda. (Bu biz sosyalistlerin de ihtiyacı olan ve muhakkak yapmamız gereken bir görevdir. Yani biz sosyalistler de Marksizmin İbrahimlerine, Muhammetlerine dönmeliyiz, Muaviyelerin kirlettiği öğretilerden kurtulmalıyız.) Kürt ulusal hareketi, orta Doğu'nun, bu güne kadar komün geleneklerini yaşatmış son halkının, yani Kürtlerin, uygarlığa geçişi olarak da kavranabilir. Böylece bu bölgenin uygarlığa geçişlerinin peygamberler aracılığıyla gerçekleşmesi geleneği bir yanıyla hükmünü icra etmektedir. Bu geçişin "peygamberi" olarak da Öcalan ortaya çıkmaktadır.

Ama bu artık modern bir uygarlığa geçiştir. Peygamberlerin varlığına olanak vermez. Modern çağın dini olan ulusçuluğun peygamberleri olan, ulus kurucuların dönemidir. Ama bu modern çağın da öylesine geç bir döneminde; dil ve etniye dayanan ulusçuluğun tüm olumsuzluklarıyla ortaya çıktığı ve başarı için Kürt ulusçuluğunun bu klasik biçimi aşmak zorunda olduğu bir dönemde ve şu darma dağın olmuş binlerce yıllık peygamberler toprağında gerçekleştiği için; Kürt komünün uygarlığa geçişinde, peygamberler geleneğinin yeniden canlanması için bir uygun olanak ortaya çıkmaktadır.

Bu anlamda, Öcalan'ın kimi peygamberlerin hayatı ile kendi hayatı; dinler ile bu günkü hareket arasında kurduğu paralellikler bir megalomanın sayıklamaları değil, aksine Öcalan'ın bile sandığından daha derin ilişkilerin sezilişi; tam da ondaki teorik orijinalite yeteneğinin bir kanıtıdır.

21 Şubat 2002 Perşembe

Komün'den Uygarlığa Geçiş Olarak Kürt Ulusal Hareketi

Geçen yazıda Kürt Ulusal hareketinin Kürt Komününün çözülüşü olarak da ele alınabileceğini yazıyorduk.

Türkiye'de veya Dünyada Kürt hareketine böyle yaklaşanlara pek rastlanmaz. Rastlanmayacağı gibi, böyle bir yaklaşımı bir orijinalite olarak değerlendirebilecek kimse bulmak da olanaksızdır. Zaten bu yaklaşımın ve böyle bir yaklaşımı bir teorik orijinalite olarak değerlendirebileceklerin yokluğu, aynı olgunun iki farklı görünümüdür.

Burada Kürt Ulusal Hareketine Kürt Komününün uygarlığa geçişi olarak bakmanın Marksizm'le bağlantısı üzerine kısaca da olsa değinmek gerekiyor.

Tamamlanmamışlık, bütün büyük yaratıcıların eserlerine damgasını vurmuş gibidir. Onlar tam gizli hazinenin yerini söylerken ölen film kahramanlarına benzerler. Mozart'ın şaheseri Requiem tamamlanmamış bir eserdir. Marks'ın Kapital'i de gerçekte planlananın küçük bir bölümü ve tamamlanmamış bir eserdir. Tarihin sınıflar mücadelesi olduğunu söyleyen Marks, Sınıf'ın ne olduğu üzerine yazamadan ölür.

Kıvılcımlı da bu geleneği sürdürür. İki bin yılının başlarında Kıvılcımlı'nın bir eseri yayınlandı: *Komün Gücü* (Dr. Hikmet Kıvılcımlı, **Komün Gücü**, Tarih bilimi Kitapları, Şubat 2000). Bu kitap da, Mozart'ın *Requiem*'i veya Marks'ın *Kapital*'i gibi tamamlanmamış bir eserdir. (Biz bu eseri Kıvılcımlı Sempozyumu'na katılan bir katılımcının bize vermesiyle çok yakın zamanda ilk kez gördük.)

Bu kitap belli ki, hazırlanmakta olan bir eserin kendisi bile değil, ilk taslağı. Fikirlerin çoğu daha sonra işlenmek üzere, ham olarak, düşüncenin serbest akışı içinde, kaynak vs. gösterilmeden, zaman zaman konudan konuya atlayışlarla ifade ediliyor. Bir de bu el yazmalarını yayına hazırlayanın keyfi olarak kendi yorumlarını yer yer koyması işin tuzu biberi oluyor. Ama bütün bunlara rağmen, kitap, tıpkı bir *Requiem*, bir *Kapital* gibi, bu henüz taslak biçiminde bile, çarpıcı, alt üst, ufuk açıcı niteliğini sergiliyor.

Tarihsel Maddecilik doğarken, tarihin sınıflar mücadelesi olduğunu söylemişti. Kıvılcımlı, buna tarihin aynı zamanda, ilkel sosyalizm ile uygarlıklar; medeniyet ve barbarlar mücadelesi olduğunu eklemişti. Bu son tamamlanmamış kitabında, *Komün Gücü*'nde ise, insanın ortaya çıkışından bu güne kadar, tüm insanlık tarihini, Komün'ün oluşumu ve uygarlığa geçişi ve değişimi tarihi olarak ele almaktadır. Kıvılcımlı'nın bu kitabındaki bakış açısından, Tarih komünden uygarlığa geçiş ve komün elemanlarının değişimi tarihidir denilebilir. Bu önerme de en azından Tarihin sınıflar mücadelesi tarihi olduğu kadar doğru bir önermedir. Onunla çelişmez, onun daha derin ve doğru olarak anlaşılmasını sağlar.

Tabii bütün bu yaklaşımlar, Marksizm diye Stalinizmin biçtiği deli gömleklerinden başka bir şey bilmeyenler veya otantik Marksizm geleneğine pek yabancı olmasalar da onu kutsal bir kitap gibi belleyen, Avrupa merkezci bir düşünce geleneğine hapis olmuş dogmatik Marksistler için anlaşılmaz kalmaya mahkum veya olsa olsa, öğretilen sapma olarak görülebilecek bir tarih ve topluma bakıştır.

Gerçek Marksizm'in, ya da Tarihsel maddeciliğin, ya da gerçek sosyolojinin gözlerden uzak bu evrimiyle bu gün ulaştığı yer şöyle bir analogiyle daha iyi anlaşılabilir.

Eskiden biricik bir astronomi vardı, görünen ışığın astronomisi, ister çıplak gözle, ister optik teleskoplarla bakılsın, evrenin resmi detaylarda netleşmeler gösterse bile esas olarak değişmiyordu. Ancak artık sadece insan gözünün algıladığı ışık alanıyla sınırlı optik teleskoplarla evrene bakılmıyor, evren başka ışıklar altında da görülebiliyor. Kızıl ötesi, mor ötesi, röntgen, gamma, radyo vs. teleskopları ve astronomileri de var. Ve bunların her birinin verdiği evren resmi, görünür ışığın verdiği kadar çok başka. Görünür ışıkla kapkaranlık birer boşluk gibi görünen yerler, birden bire muazzam radyo, röntgen veya gamma ışınları yayınlayan alanlar olarak görülmekte, görünür ışık alanı tüm önemini yitirmektedir.

İnsanlık tarihine de, tıpkı Astronomide evrenin tarihine bakıldığı gibi, başka ışıklar altında bakılabilir. Bu ışıkların her birinin altında tarih bize çok başka görünür. Kıvılcımlı'nın yaptığı

tam da böyle bir başka ışıkla, başka dalga boyundan bakmadır. Klasik eserlerinde Tarihin sınıflar mücadelesi olduğu anlayışını da içeren, ama onu aşan ve derinleştiren, barbarlıklar ve uygarlıklar savaşı ışığı altında bakılır tarihe. Ve bu tarih, radyo astronominin görünür ışığın astronomisinden çok farklı bir evren resmi vermesi gibi, insanlık tarihinin çok başka bir resmini sunar. Ama Kıvılcımlı, *Komün Gücü* adlı eserinde, bir adım daha atmış, bu sefer tarihe, daha başka dalga boylarının ışığı altında bakmıştır. Tarih artık sadece sınıflar mücadelesi, sadece medeniyetler ve barbarlar güreşi değil aynı zamanda komünden uygarlığa geçişin tarihidir.

Bunu bizzat kendisi bu kitabında şöyle belirtiyor:

“Bu kaba çizgileriyle bile anlaşılabilir ki “Medeniyetler Tarihi” diye abartarak sansür ettiğimiz şey: içinden çıktığımız komün kabuğunu tekmeleyişimizdir: o zaman daima “ileriye bakış” ve “kaçış” insanlığa içine girip koşuşturduğu medeniyetin de ne anlama geldiğini anlayamayış (bir manyetizmaya tutuluş) bölünüşünü kazandırmıştır. Demek komün çekirdeğimizi kanunlarıyla bilmek, büyük sansürümüze eş değer bir sosyal psikanalizin yerine de geçer.

“Medeniyetler tarihi denen şey gerçekte komünlerin sınıflı topluma geçişleri tarihidir: Tarihsel devrimlerin, medeniyetlerle komünlerin güreşi tarihidir.” (s.294)

*

Kıvılcımlı bu kitapta, Komün’ü değişmez bir öz olarak değil, aksine sürekli değişen, medeniyetlerle veya verili uygarlık düzeyiyle ilişki içinde farklı elemanları öne çıkan, farklılaşmış bu komünlerin farklı biçimlerde farklı uygarlıklarla ilişki içinde uygarlaşması ve komünün elemanların bu uygarlıklar içinde de dönüşerek varlığını sürdürmesi olarak ele almaktadır. Eğer bir benzetme yapmak gerekirse, Komün kavramı, olası bir birleşik alanlar kuramında olması gereken ve kendisi dört temel kuvveti oluşturan o henüz ne olduğu bilinmeyen kavramın işlevine benzer bir işleve sahiptir.

Kıvılcımlı’nın bilinen klasik kitaplarında, Komün nispeten değişmez olarak alınmaktadır. Bu, kendisinin değişimi üzerinde durulmadığı Komün’ün medeniyetle ilişkisi üzerinde durulur. Bu bağlamda daha ziyade “İlkel Sosyalizm” veya “Barbarlık” kavramı kullanılır. Bunlar Komün’ün medeniyet karşısındaki niteliklerini tanımlamaya yarayan kavramlardır. Komün’ün kendisini değil, onun unsurlarını, kimi niteliklerini öne çıkarır ve tanımlarlar ve bu nitelikler aşağı yukarı değişmezdir. Ama komündeki değişimi ele aldığımızda bu kavramların sınırları ortaya çıkar. Bu noktada, komün kavramı, çok üst düzeyde bir soyutlama olarak, kendisi de bizzat değişen ve dönüşen bir öz olarak ortaya çıkar. Bu kitapta, uygarlık bile komün olarak, onun elemanlarının öne çıkması ve dönüşümü olarak görünür. Kitabın alt üst edici yanı tam da bu noktadadır. (İlginçtir, benzer yaklaşımlar Öcalan’ın savunmasında da görülmektedir.)

Bu genel çerçeve içinde, Kıvılcımlı, komünün farklı uygarlıklara geçiş biçimlerinde, komünün farklı elemanlarının öne çıkmasını ele alır ve bu geçişleri bir sınıflama denemesi yaparken **“Türk-Kürt-Kafkas-Moğol-Çin-Afrika Komün Elemanları”** başlığı altında şu değinmelerde bulunuyor:

“1- Önce komünler vardı: Aşağı ve orta konak aşamasını yaşayıp çoğalıyorlardı.

2- Yukarı Barbar Kent aşamasına, Irak ortamında geçebildi.

3- Medeniyet: Kentlerin parçalanması ve federasyonu oldu. Yine ilkin irak kentlerinde ve arasında...

4- Hz. Muhammed’in İslam medeniyetine (750’ye dek) beş-altı bin yıllık tarih, kentlerin

medeniyete geçişi tarihi oldu.

5- Hunlarla 300-400'lü yıllardan başlayan ve Babür'ün Hint Kastlarında sönişüyle (1525) biten 1000 yılı aşkın tarih, **kent tabanının göçebe çoban komünlerle yeniden canlandırılmaları tarihi oldu.**

Kabaca Türklerin-Moğolların-Cermenlerin-Hunların-Macarların-Frankların-Anglo – Saksonların-Vizigot-Ostrogot ve Vandalların-Slav ve Bulgarların- Daha kuzeyindeki Viking-Polon-Fin komünlerinin tarihi, son 1000 yıl içine giren kent tabanının yeniden canlandırılışı devrimde olup biter.

*Kürtler ve Afrika komünleri, medeniyete bulaşsalar da, tarih öncesini fazlaca aşmış sayılmazlar. Hiç değilse bu birbirini tamamlayan iki büyük tarihsel devrimler çağında rol oynamış bulunmazlar.” (Dr. Hikmet Kıvılcımlı, **Komün Gücü**, s.289-290)*

Yine aynı bölümün devamında şunları yazıyor:

“Afrika-Kürt Komünleri, medeniyet güreşlerine bulaşmadıkça komüncül yapılarını kimi yerde korumuş kimi yerde yozlaştırıp gerilik içinde sömürge durumuna düşmüşlerdir. Bu emperyalizm ve sosyalizm arasında kanamak anlamında tarihe en geç gelişin örneklerini oluşturmaktadır.” (s. 291)

Kıvılcımlı bu satırları yazdığında henüz ortada ne PKK vardır ne de Kürt Ulusal Hareketi ve uyanışı. Bu nedenle Kıvılcımlı'da Kürt ulusal hareketini aynı zamanda Kürt komününün uygarlığa geçişi olarak bir değerlendirme bulunmaz. Ama Kürdistan'da Komün'ün yaşadığına vurgu çok açıktır. Afrika ve Kürt komününü birlikte anmaktadır.

*

Kıvılcımlı'nın bu kitabının veya benzer yazılarının varlığını bilmeden önce, Kürtler ve Kürdistan üzerine 1979 yılında yazdığımız ilk sistematik yazıda, Kürdistan'da Komün'ün yaşadığı ve Kürt Komününün Kürdistan'ın tarihiyle bağlantısı üzerine şunları yazıyorduk:

“Kürdistan tarih boyunca Antika Bezirgan Medeniyetleri arasında ticaret yollarının geçtiği bir bölge olmuştur. Onun dağlık yapısı Kürtlerin ilkel sosyalist üretim ilişkilerini sürdürmelerine olanak sağlamıştır. Bu nedenle Kürdistan Ön Asya medeniyetleri ortamında ilkel sosyalizm geleneklerini nispeten yaşatan bir yiğitlik ve hürriyet adası olarak kalmıştır.

(...)

Kürdistan'ın tarihi kaderini onun çevre medeniyetlere göre bu coğrafi konumu ve ilişkileri belirlemiş sayılabilir. Kürdistan'ın hayvancılığa (ve ona tekabül eden göçebeliğe ve ilkel sosyalizme) dayanan geri toplumsal yapısı : daima daha üst bir ekonomi ve kültür düzeyindeki çevre medeniyetlerin etkisi altında bulunmasına yol açmıştır.

Çevrede ise, binlerce yıl kökleşen tefeci-bezirgan sermaye buralarda modern kapitalist ilişkilerin doğmasına olanak sağlamamış; bu ülkeler kapitalist gelişime karşı bir bakıma şerbetli (bağışıklı) kalmışlardır.

20. yüzyıla birlikte kapitalizm emperyalizm aşamasına girmiş; eski medeniyetlerin antika tefeci-bezirgan sermayesi ile batı medeniyetinin Finans-Kapitali kader ortaklığına yönelmişler; ekonomi ve kültür bakımından etkisi altında olduğu çevre medeniyetlerle birlikte Kürdistan da, Batı emperyalizminin sömürgesi ya da yarı sömürgesi durumuna girmiştir.

Tabii bu gelişimle birlikte, Kürdistan'da da modern burjuva ilişkiler az da olsa filizlenmeye

başlamış dolayısıyla burjuva fikirler de görülmeye başlamıştır. Ancak çevre medeniyetlere kapitalizmin geç ve güç girmesi; onların bir sömürgesi haline dönüşmeye başlayan Kürdistan'a, daha da geç ve güç girmesine yol açmış; dolayısıyla Kürdistan'da modern burjuva ulusal kurtuluşçu uyanışlar ve hareketler çok geç doğabilmiştir. Kürdistan'ın kapitalist ilişkilere ve dolayısıyla burjuva demokratik devrimler çağına bu son derece geç girişi, ona özgül niteliklerini de vermiştir.

Kürdistan'ın sömürgesi olduğu - ve kendileri de modern ilişkilere geç giren - çevre medeniyetler de birer yeni sömürge veya yarı sömürge oldukları ve onlar kendi burjuva devrimlerini yaparken, Kürdistan henüz onlara göre geri ilkel sosyalist ya da derebeyi ilişkileri egemenliği altında bulunduğu için; Kürdistan derebeyliği ya da aşiretçiliği Emperyalizm tarafından, egemen ülkelerin burjuva devrimlerine karşı da zaman zaman kullanılmaya çalışılmıştır.

Bu karşılıklı etkileşimler sonucu; Emperyalist metropoller yalnızca çevre egemen ulusların anti-emperyalist eğilimlerine karşı bir koz olarak kullanabilmek için, Kürt ulusunun Ulusal Kurtuluş özlemlerine zaman zaman ilgi gösterir gibi yapmış; ancak gerek petrole sahip; gerek sosyalizme hudut olmaları bakımından bu ülkelerin (zaten uluslararası finans-kapitale uzlaşmaya hazır olan) egemen sınıflarıyla derhal uzlaşmış ve Kürt ulusal kurtuluş eğilimlerini; hareketlerini satmıştır.

Sosyalist ülkeler ve özellikle Sovyetler Birliği ise çarpık «Tek ülkede sosyalizm» formülasyonunun bir sonucu olarak, Kürdistan'ı egemenliği altında tutan ve Sovyetleri tecride yönelmiş emperyalist ülkeler karşısında nispeten tarafsız bir tutum takınan ülkelerle ittifak stratejisini gütmüş; bunlarla arayış daha fazla bozmamak için de Kürt ulusunun ulusal kurtuluş özlemlerine kuşkuyla yaklaşmış; Kürt ulusunun çektiklerine gözlerini kapamış; en azından görse bile sesini çıkarmamıştır.

Bu özgün durumun sonucu olarak Kürtler adeta "Avukatsız Bir Halk" durumunda kalmışlardır. Değişen dengelere göre, Sosyalist ya da emperyalist kimi ülkeler zaman zaman desteklese de, ilk fırsatta egemen ulusların hakim sınıflarıyla uzlaşmayı yeğleyip desteklerini çektiklerinden: "Kürde Kürt'ten başka dost olmaz" sözü adeta darbı meselleşmiştir." (Sosyalist, sayı:83, 24. Temmuz.1979)

Burada önemli olan, Kürtler üzerine yazdığımız ilk yazıda, Kürt Komününün Kürt tarihinin şekillenmesindeki belirleyici rolüne dikkattir. Bir daha bu konuya ayrıntılı olarak dönme olanağı bulamadık. Ama bu yazıda dile getirilen fikirler kafamızı sürekli meşgul etti ve Kürt ulusal hareketinin aynı zamanda, Kürtlerin uygarlığa geçişi olarak da, hatta biraz modern çağda gerçekleşen bir "barbar aşısı" gibi görülebileceği yönündeki düşünceler ilk fırsatta üzerlerinde daha dikkatli durmak üzere bir kenarda durmaya devam etti.

Sonra birden, hemen hemen aynı günlerde, Kıvılcımlı'nın Komün Gücü ve Öcalan'ın Savunması'nda benzer yaklaşımların bulunduğunu görmek bizim için büyük bir sürpriz oldu.

*

Şimdi, Öcalan'ın savunmasını okuyan, Öcalan'ın tam da yukarıda aktarılan yazıda dile getirilen ve tartışılan noktaları tartıştığı, benzer soruları sorduğu, benzer olgular üzerinde yoğunlaştığını görür. Öcalan "Kürt Olgusu"nu anlamak için Tarihin derinliklerine, ilk neolitik devrime kadar gitmek zorunda kalıyor.

Kendisi bunu bizzat şöyle yazıyor:

“Kürt olgusu üzerinde önemli bir tartışma yapılırken, şüphesiz sorunun bu aşamaya gelmesinde önemli pay sahibi olarak, kapsamlı, bilimsel ve çözümleyici bir yaklaşımı savunmanın temeli haline getirmek büyük önem taşımaktadır.

Dolayısıyla derinliğine olmasa da, ana hatlarıyla uygarlığın tarihsel çözümlemesini yapacağız ve eldeki sorunun kaynağına inmenin yanı sıra, sorunun çözümünü de bu çözümlemenin yol göstermesine bağlayacağız.” (s.13, cilt:1)

Bu yöntem tıpkı, Kıvılcımlı'nın hareket noktasına benzememekte midir? O da, “Türkiye’yi anlamak için onun içinden çıktığı, daha doğrusu bir türlü çıkamadığı Osmanlı’yı anlamak gerekiyordu, Osmanlı’yı anlamak için de, ta Sümerlerden beri gelen uygarlıklar zincirini; onların kuruluş ve yıkılışlarını anlamak gerekiyordu” diyerekten tüm bir antik tarihin çözümlemesine girişmişti.

Şimdi aynı şeyi Kürtler bağlamında Öcalan yapmak zorunda kalmakta, “Kürt olgusu”nu çözümlemek için, bölgenin tarihine girmekte, bu da onu, ister istemez, bölge aynı zamanda uygarlığın doğduğu yar olduğundan; bütün tek tanrılı dinlerin doğduğu yer olduğundan, Kıvılcımlı'nın Tarih Tezi'nin konusu olan Antik Tarih ile meşgul olmaya, tam da Kıvılcımlı'nın tartıştığı sorunları tartışmaya zorlamaktadır. Ve hayret verici bir biçimde, birçok konuda, Kıvılcımlı'dan habersizce, benzer sonuçlara ulaşmakta, benzer gözlemler yapmaktadır.

Elbette Öcalan ile Kıvılcımlı arasında kökten farklar vardır. Kıvılcımlı bir “Türk Tarihi” yaratma durumunda değildir; o toplumun genel yasalarını araştırmaktadır. Buna karşılık Öcalan, Kürt ulusal hareketinin önderi olarak, bir Kürt Tarihi yaratmaktadır. Kıvılcımlı'nın kavramsal araçları büyük ölçüde otantik Marksizm'in gelişmiş kavramsal araçlarıdır; Öcalan ise, büyük ölçüde Stalinist geleneğin kavramlarına dayanmakta, bundan kurtulduğu noktalarda da burjuva sosyolojisinin kavramlarını kullanmaktadır; Kıvılcımlı nispeten daha zengin ve derin bir olgular yığını ele almakta; Öcalan ise, bizzat kendisinin de belirttiği gibi, ikinci elden yüzeysel kaynaklarla yetinmektedir. Bu liste uzatılabilir.

Ama hayret verici olan, Öcalan'ın bütün bu dezavantajlara rağmen ulaştığı, birçok durumda Kıvılcımlı'nınkiyle büyük benzerlik ve paralellikler gösteren, görüşlerdir. Sorun Öcalan'ın bütün bu dezavantajlara rağmen bu benzerliğin ve orijinalliğin nasıl mümkün olabildiğidir.

Benzerlikler onlarca konuda sıralanabilir. Medeniyetin yaratıcılık efsanesinden, peygamberlerin işlev ve anlamlarına kadar. Bunları tek tek almak ne gerekli ne de mümkün. Merak eden bu eserleri okuyarak bunları kendisi bizzat görebilir. Biz bu paralelliği sadece Kürt Komünü bağlamında ele alalım.

Kürt Komünü'nü sadece geçmiş değil, bu gün yaşayan bir gerçeklik olarak ele almak ve bunu günün tarihini anlamak için kullanmak. Her iki yaklaşımın da ortak noktasıdır. Öcalan'ın teorisyen özelliği de tam bu noktadadır. Hiç bir Türk veya Kürt sosyalisti bulamazsınız soruna böyle yaklaşan. Onlar için tarih, geçmişe aittir. Kıvılcımlı'da ve Öcalan'da ise o, şu an bizlerde yaşayanıdır. Bu sanıldığından çok daha derin ve olgun bir düşüncedir.

İnsanlar da genellikle, çocukluk ve gençliklerinde, geçmişlerine kafa yormazlar, aksine ondan kurtulmak ve uzaklaşmak isterler, ancak belli bir olgunluk düzeyine eriştikten sonra, çocukluklarının, aile ve çevre geleneklerinin kendileri üzerinde nasıl belirleyici etkilerde bulduklarını, kendilerinin adeta o bir zamanlar unutulmaya ve kendisinden kopulmaya çalışılan geçmişin yaşayan hali olduklarını görürler. Bunları fark etmek bireylerin yaşamında bir

olgunlaşmanın, bir derinleşmesinin ifadesidir. Benzer şekilde toplumun tarihinde de, bu günü yaşayan geçmiş olarak görmek; en sıradan ve olağan kabul edilene kafa yormak ve onun niçin öyle olduğunu düşünmek; tarih veya şeyler niçin oldukları gibidirler sorusunu sorabilmek bu olgunlaşma ve derinliğin ifadesidir. Buna verilen cevapların doğru ya da yanlış olmasının önemi yoktur; böyle bakabilmek, bu soruları sorabilmektir önemli olan. Öcalan'ın savunmasını önemli yapan da onun bu nitelikleridir, kimilerinin sandığı gibi, olgular, kavramlar veya çıkarsamalar düzeyindeki doğru ya da yanlışları değil.

*

Öcalan'ın savunması da, bir bakıma Kürt komününün değişimi ve Kürt olgusunun anlaşılmasındaki anahtar rolüyle ilgilidir. Öcalan, Kıvılcımlı'nın yukarıdaki alıntıda açıklanan yaklaşımını, "Kürt olgusunu" kavramak için temel metodolojik araç olarak kullanmaktadır. Ve muhtemelen bunu Kıvılcımlı'nın bu eserini bilmeden yapmaktadır.

Bunu bazı alıntılarla göstermeyi deneyelim:

Savunmaların ikinci cildinin başında "**Kürt Tarihi İçin Bir Çerçeve**" başlığı altında daha ilk satırlarda şunu yazıyor:

"Kürt tarihinin düğümü neolitik toplumdadır. Kavram olarak neolitik toplumun çözümlenmesi ve bu çağda Kürtlerin prototiplerinin belirlenmesi, tarihin aydınlatılmasında kilit rol oynayacaktır. Dikkatli bir gözlemci bu gün bile Kürtlerin yoğun bir biçimde neolitik toplum özelliklerini yaşadıklarını tespit etmekte güçlük çekmeyecektir" (s. 43, cilt: 2)

Burada Öcalan'ın "Neolitik Toplum" dediği, kelimesi kelimesine ilkel sosyalizmdir, komündür. Yani Komün, Kürt tarihinin anlaşılmasının düğümüdür. Bu tam da Kıvılcımlı'nın dediği ve yaptığı değil midir?

Yine bir başka örnek:

"Kürtler bütün güç ve enerjilerini bu çağdan alıp bu çağa vermişlerdir. Bu günkü Kürt zihniyet yapısının çok geri kalması da esas olarak neolitik çağda takılıp kalmalarından, adeta orada gönüllü bırakılmalarından ileri gelmektedir. Sanıldığı aksine, neolitik çağın etkileri halen dünyada küçümsenmeyecek ölçülerde varlığını sürdürmektedir. Köylülük, maddi yaşam ve zihniyet olarak neolitikten kalma bir toplumdur. Tarım kültürü başta gelen özelliklerini bu çağda edinmişti." (s.49, cilt:2)

Burada geçer ayak söylenmiş gibi görünen bu fikir, yani köyün hala yaşayan neolitik toplum olduğu görüşü, son derece önemli bir metodolojik yaklaşımdır ve aynen Dr. Hikmet Kıvılcımlı'da da vardır.

Örneğin "**Kadın Sosyal Sınıfımız**" adlı çalışmasında Kıvılcımlı kelimesi kelimesine şöyle yazmaktadır:

"EN ALTTA: Köylülük katının ekonomi temeli, Barbarlık çağını bir türlü aşamamış toprak ekonomisidir. (...)" (Dr. H. Kıvılcımlı, **Kadın Sosyal Sınıfımız**, Kıvılcım, Temmuz-Ağustos 1978, s.121)

Bu toplumsal yapının kavranması için çok önemli bir yönetsel yaklaşımdır. Marks, *Kapital*'de saf bir kapitalizmi alır. Bu, *Kapital*'in bir yanıyla hep taze kalan niteliğini sağlar. Kapitalizm, geliştikçe, meta üretimi yaygınlaştıkça dünya daha fazla *Kapital*'de ele alınan kapitalizme

benzeyecek, orada ele alınan yasalar daha güçlü bir biçimde etkilerini hissettirecektir. Onun tükenmez tazeliğinin nedeni budur.

Ama bu onu aynı zamanda, somut sınıf mücadeleleri ve yaşanan somut gerçekliği tüm yönleriyle anlamak bakımından adeta kullanılmaz kılar. Gerçek kapitalizmde, ya da **sermayenin gerçek tarihsel hareketinde** durum farklıdır. Sermaye artık saf olarak yoktur ortada, bir kapitalizm öncesinin var olduğu dünyada hareket eder sermaye ve bu eski toplum biçimleri ile bir simbiyoz bir ilişkiye girer. Onları değiştirirken kendisi de değişir. Onları sadece tasfiye etmez, güçlendirir de. Zaten bütün modern *Yeni Sosyal Hareketler* bu *sermayenin gerçek tarihsel hareketinin* ürünü olarak ortaya çıkarlar.

Ama bu noktaya geliş, metodolojik bakımdan bir sıçramayı gerektirir. Geçmiş sadece geçmiş olarak değil, bu gün olarak, modern ilişkilerle simbiyoz ilişkisi içinde ele alınmalıdır.

Bunu şöyle ifade edelim. Bir an için deli gömleği niteliğini bir yana itelim. Tarihsel maddecilik kitaplarının klasik şemasını göz önüne getirelim. İlkel Toplum, Köleci Toplum, Feodal Toplum, Kapitalist Toplum, Sosyalist Toplum. Burada evrimsel bir çizgi vardır. Bunların her biri birbirini izler. Ama bir arada karşılıklı ilişkileri yoktur bu yaklaşımda. Tıpkı, tek hücreliler, yumuşakçalar, omurgalılar, memeliler, maymunlar, insan gibi bir çizgi söz konusudur.

Böyle bir sıralamayla yaşayan bir ekosistem, bir “hayat birliği” anlaşılabilir. Modern biyoloji ve paleantoloji artık bu zaman içinde birbirinden kopuk dizilemeyle yetinmiyor. Bu zaman içinde birbirini izleyenlerin, bir arada, aynı zaman ve mekan içindeki karşılıklı ilişkileriyle canlıları ve canlılar tarihini anlamaya çalışıyor.

Türkiye’deki bütün tarih, toplum ve strateji tartışmaları aslında bu zaman içinde birbirini izleyen bir üretim biçimleri anlayışıyla yapılmıştır. Bu günkü bütün sol örgütlerin program ve stratejilerini belirleyen altmışlı yılların strateji tartışmalarının temel metodolojik yanılması budur. Burada tek istisna, Kıvılcımlı’nın katkısıdır. O geçmişe ait olanı bu günkü kapitalizm ile ilişki içinde, bunların birbirini karşılıklı değiştirmesi ve o el kitaplarında öğrenilen şemaya hiç uymayan bir başka gerçekliğin ortaya çıkması ve bunun anlaşılması için kullanmıştır. Finans-Kapital ve Tefeci Bezirgan kaynaşması kavramı bu tür yaklaşımın bir ürünüdür. Keza, yukarıdaki alıntının yapıldığı “*Kadın Sosyal Sınıfımız*” yazısı da bu anlamda Marksizm’e bu bağlamda büyük bir metodolojik katkıdır. Bu yazıda Köy, Kasaba ve Şehir, bir bakıma, tarihsel olarak birbirini izleyen, İlkel sosyalizm, antik medeniyet, modern kapitalizm olarak ama bir ve aynı zaman ve mekan içinde, bu farklı toplumların karşılıklı ilişkileri olarak, tıpkı bir ekosistem gibi, bir “hayat birliği” gibi, ele alınır.

İşte Öcalan da, Kürtlerin bu gün yaşayan neolitik bir toplum olduğunu söylerken, bu anlamda, ilkel sosyalizmi tarihe değil, bu güne getirmekte, bu ilkel sosyalizmin medeniyetlerle ilişki içinde, ama ilkel sosyalizm veya neolitik niteliğini koruyarak geçirdiği değişimi ve bu uygarlıklarla ilişki içinde değişmiş neolitiğin, modern sömürgeci ilişkilerle girdiği simbiyoz ilişkilerle Kürt gerçekliğini anlamaya çalışmaktadır. Kitabın özü bir yanıyla budur. Ama bu tam da Kitabın yöntembilimsel olarak en orijinal yanını oluşturmaktadır.

Burada önemli olan şudur. Öcalan, bütün bunları, Stalinist kabuğu atarak başarmaktadır. Stalinistler veya dogmatik Marksistlerin (yani bu dogmatik Marksistler pek ala Troçkist veya başka bir şey de olabilir) bakış açısından, Öcalan’ın Marksizm’den uzaklaşması gibi görünen şey, aslında özüne dönmesi, Marksizm sandığı Stalinist kavramları terk etmesi, aydınlanmanın

ideallerine yaklaşmasıdır. Ne demokrat ne de sosyalist olmaya olanak tanımayan bir ideolojinin kabuklarını kırıp bir devrimci demokrat haline gelmesi, özüne dönmesidir. Böylece aydınlanma idealleri bir yeniden doğuşa uğramaktadır.

Öcalan'ın kendisi de bu durumun bilincindedir ve bunu şöyle ifade etmektedir:

*“PKK'nin çıkışı sırasında yeterince yapılamayan, **reel sosyalizmin** şematik yaklaşımlarının yanı sıra, Kürt ilkel milliyetçiliğinden duygusal etkilenmelerle daha sonraki çıkmazların, anlamsız kayıplar ve acıların temel nedeni olan ve hakkıyla yerine getirilemeyen bu çalışmayı yapmak, gecikmiş de olsa ve bu büyük acılar pahasına da gelse, herkesin gücü oranında yerine getirmesi gereken bir görevdir. Tabii ancak gücü ve sorumluluğu olanlar bu göreve hakkını vereceklerdir. Kalın çizgileriyle uygarlık çözümlemesine girişmemin anlamı budur. Birçok halk veya toplum için bu netleşmiş olabilir. Onların çok kapsamlı tarihsel ve toplumsal çalışmaları bunu mümkün kılmıştır. Ama Kürt olgusu için bu gereklidir ve anlam kazandırmayı bekliyor. Bunu yaparken, yine tarihsellik esas alınmak durumundadır. Her ne kadar parlak ve kalın bir çizgide olmasa da, bir Kürt tarihi vardır. Bu tarihi aydınlatmadan, günümüzü görmek ve içinden çıkılmaz hale gelen bu gerçekliği teşhis ve tedavi etmek mümkün olmayacaktır. Tarihsel metot başarıldığında, eşsiz bir çözüm gücü ortaya çıkar ve aynı oranda ince bir kolaylığa yol açar.”* (s.13, cilt:1)

*

İşte, ister Tarih ile, ister ekolojik bir sistem gibi, farklı aşamaların aynı zaman ve mekanda bir arada karşılıklı etkiler içinde bulunduğu günümüzle ilgilenin, bütün yolların Roma'ya çıkması gibi her yerde karşınıza, yaşayan bir gerçeklik olarak Kıvılcımlı'nın ifadesiyle Kürt Komünü, Öcalan'ın ifadesiyle Kürtlerde yaşayan neolitik toplum ile karşılaşacaksınız.

Kürdistan, Anadolu, Mezopotamya, İran uygarlıklarının kesişme noktasında yaşamalarına rağmen, göçebeliliği zorlayan dağlık yapı ve hayvancılık adeta onların tarih öncesini bu güne kadar yaşatmalarına neden oldu.

Medeniyete daha az bulaşmış, onunla doğrudan fazla bir ilişki içinde bulunmayan Dersim gibi alanlar, 1938'lere kadar pratik olarak medeniyetin etkilerinden muaf kaldı. Dersim İsyanı denen olay, aslında bir Kürt isyanı veya Zaza isyanı değil, devlet, askerlik hizmeti, vergi tanımayan ilkel sosyalist Dersim adasının, tıpkı Afrika'nın fethedilip sömürgeleştirilmesi gibi, fethedilmesi ve sömürgeleştirilmesi, oralara devletin, verginin, askerliğin, sınıfların yani uygarlığın sokulmasıdır.

Kürdistan'ın medeniyete çok az bulaşmış, otantik bölgelerinde Alevilik, yani sınıfsız toplumun, kitapsızlığın, sözlü kültürün, uygarlığa bulaşmamışlığın, Komünün dini egemen olurken; Kürdistan'ın Uygarlık etkilerine daha açık bölümlerinde, hem bu uygarlık etkilerinin sonucu, ham de uygarlaşmaya karşı bir savunma mekanizması olarak Şafilik egemen oldu.

Şafilik, bir yandan bir uygarlık dininin mezhebi olarak Kürt Komünü üzerindeki uygarlığın etkilerini yansıtır. Medeniyetlerle ilişki içinde güçlenmiş Komün'ün despotik elemanını yansıtır ve güçlendirir. Keza, kısa namazlarıyla, savaşçı ve göçebe bir toplumun ihtiyaçlarına da denk düşer.

Ama bunun yanı sıra, **Şafilik**, İcma'da Hanefiliğin aksine **yaygınlığı değil, eskiliği** temel alarak, Komün geleneklerinin medeniyet etkileri karşısında korunmasına ve sürdürülmesine de olanak sağlamıştır. Bu bakımdan Türkler ve Kürtler arasında temel farklılık oluşmuştur. Normal göçebe, medeniyete bulaşmamış Türkmen ve Oğuz kabileler genel olarak benzer durumdaki Kürtler gibi

alevi olarak kalırlarken, medeniyete bulaşan veya medeniyetten Müslümanlaşanlar, bölgenin çok farklı kültürleri iç içe barındırması ve bunun gerektirdiği tolerans nedeniyle, **eskiliği değil yaygınlığı** temel alan **Hanefilik** mezhebini benimsemiş ve onu güçlendirmişlerdir. Hanefilik bir bakıma, medeniyet Rönesansı yapan fatihlerin mezhebidir. Birçok farklı gelenek ve adetleri aynı devlet bütünü içinde bir arada tutmayı sağlar. Bu eğilim Osmanlı'da Örfi hukukun sınırlarının genişlemesi ve buna karşılık şeri hukukun daraltılması biçiminde de görülür. Hatta Türkiye Cumhuriyeti'nin şu Laikliği bile büyük ölçüde bu tarihsel geleneğin devamı olarak görülebilir. Ancak, Şafilik, Komün'ü koruyan bir işlev görmekle birlikte, bir uygarlık dininin mezhebidir. Dolayısıyla bu uygarlık dininin kültürel elemanlarını komünü yaşayan bir dünyaya aktarmanın da bir aracıdır. Böylece, orta doğu uygarlıklar geleneği ve bu geleneğinin kavramsal araçları bu komün tarafından kullanılabilir, bunlardan beslenebilir hale gelir. Her şeyden önce yazı ve yazılı kültür, buna bağlı olarak analitik düşünce gelişir, bir tarih bilinci gelişir. Böylece Uygarlığın kültürel silahlarına ve kavramlarına yabancı olmayan bir komün biçimi ortaya çıkar.

Zaten bölgede yaşayan Komün gelenekleri, Öcalan'ın Kitabında da dikkati çektiği gibi, uygarlıklar tarihi boyunca, despotların, Nemrutların köleciliğine karşı direnişi ve reform çabalarını ifade eden Peygamberlik geleneğini ve peygamberlerin ortaya çıkışını besleye gelmiştir.

Şimdi böyle bir arka planı olan Kürt Komünü, altmışlı ve yetmişli yıllarda artık karşı konulmaz bir biçimde modern toplumla ilişki içinde uygarlaşma sürecine giriyor. Ama bu uygarlaşma, aynı zamanda ezilen bir ulus, bir sömürge olma koşullarında gerçekleşiyor. Sömürgeliğe ve köleliğe karşı direniş, elbette hala yaşayan Komün geleneklerine dayanma durumunda kalacaktır.

Eski çağ peygamberleri de dinlerini tamamen aşiretlere dayanan toplumlardan oluşan bir dünyada yaymaya çalışırlardı. Onlar gelişmiş biçimlerinde aşiretleri bir araya getirmez, aşiret kardeşliği yerine din kardeşliği ile uygarlaşmanın ve medeniyette bir tazeleşmenin yolunu açarlardı.

Yirminci yüzyılda, bu din kardeşliğinin yerine, aşiret kardeşliğine üstün tutulacak kardeşlik Kürtlük oldu. Böylece Kürtlük, hem aşiret düzeninin çözülmesini sağlayan hem de onun yerine eskiden dinlerin gördüğü işlevi görebilen Komün geleneklerinin en azından bazılarını uygarlığın içine aktararak onu daha bir katlanılabilir kılan bir işlev yüklenmiştir.

Ne var ki, Kürt komününü uygarlığa geçişi, sadece Sömürge koşullarında köleleştirilmiş bir halk olma çerçevesinde değildir, aynı zamanda ulusun dil veya kültür veya etniye dayanan tanımının artık gelişmiş kapitalizmin şartlarına uymadığı bir dönemde; ulusun tıpkı kapitalizmin ilk doğduğu dönemlerdeki gibi, yurttaşlıkla tanımlanmasının bir eğilim ve ihtiyaç olarak ortaya çıktığı dönemde gerçekleşmektedir. Dolayısıyla, Kürt Ulusal Hareketi, hem Kürt ulusal hareketi olmak, hem de Kürt hareketi olmaktan çıkmak zorundadır. Bölgenin yapısı ve tarihi de bunu zorlar. Savunmanın yapmaya çalıştığı da budur.

12 Mart 2002 Salı

Arafat ve Öcalan

Arafat, 1950'lerin ve altmışların başlarının, sömürgeciliğe karşı ulusal kurtuluş ve bağımsızlık hareketleri döneminin çocuğudur. Filistin hareketinin bütün önderleri gibi, Arap Milliyetçiliği hareketinden gelir. Bunlardan Havatmah ve Habaş gibileri daha sonra 68'lerin etkisiyle sola doğru bir kayma gösterdilerse de, kökenlerindeki milliyetçi doku her zaman belirli bir ağırlığa ve dolayısıyla da ufuk darlığına neden olmuştur.

Öcalan ise, 68'in çocuğudur. Onun politikleşmesinin temelinde Vietnam'daki Tet saldırısıyla başlayan, dünya ölçüsündeki radikalleşme vardır. Filistin hareketinin önderlerinin önünde, örneğin İsrail Devletine karşı mücadele eden, ve bu mücadeleleri sonunda, "yaşasın Arap ve Yahudi halklarının kardeşliği" son sözleriyle idama giden, Yahudi Deniz Gezmişler olmadı hiç bir zaman, Ama Öcalan'ın ve PKK'nın ideolojik şekillenmesinde Mahirler, Denizler tayin edici bir öneme sahip oldular.

Böylece daha baştan kökten bir farklılık oluştu Filistin ve Kürt hareketi arasında. Kürt hareketi, daha baştan kendisini ezen ulusların ezilenlerini de kazanma, onları düşman görmeme anlayışıyla şekillenirken, Filistin hareketinin, en ilerici biçimlerinde bile Yahudi ezilenlerini kazanma ve düşman görmeme pratik hiç bir anlamı olmayan pazar vaazlarından başka bir anlam taşımıyordu. Filistin hareketinde hiç bir zaman, Yahudileri de kurtarmak gibi bir problem olmadı, Kürt hareketinde ise ezenini de kurtarmak her zaman temel bir yöneliştir.

Filistin hareketinde hiç bir zaman, İsrailde bir devrim için Filistinlilerin safında çarpışan Yahudiler olmadı, ama PKK içinde yüzlerce, Türkiye'deki bir devrim için Kürtlerin safında çarpışanlar, hatta yöneticiler oldu. Filistin hareketinde Kemal Pir'lerin, Duran Kalkan'ların paraleli hiç bir zaman olmamıştır ve hayal bile edilemez.

Ama daha da önemlisi ise, onların farklı sınıfsal eğilim ve çıkarların ifadesi olmalarıdır. Arafat, her bakımdan burjuva bir önderdir. Arap ve Filistin burjuvazisinin eğilimlerini yansıtır. Batı başkentlerinde onun Filistin'li radikallere karşı daha baştan açıkça veya el altından desteklenmesi; Arap ülkelerinin mali yardımları, son duruşmada onun Filistin burjuvazisinin eğilimlerini ve çıkarlarının ifadesi olmasıyla ilgilidir.

Buna karşılık Öcalan ve PKK, kelimenin tam anlamıyla Kürt yoksullarının, pleblerin eğilimlerini yansıtmışlar ve bunun ifadesi olmuşlardır. Kürt hareketinin çok daha güçlü ve etkili olmasına rağmen, Arafat'ın aksine, Öcalan'ın sürekli dokunulmaz parya muamelesi görmesinin temel nedeni budur.

Temeldeki bu ideolojik ve sınıfsal farklılıklar, her ikisi de haklı ve ezilen ulusa ait iki hareketin farklı programlar ve stratejiler ve mücadele biçimlerine yönelmesi sonucunu verdi.

Birincisi, Milliyetçilik anlayışı bakımından, Kürt hareketi gerek kökenindeki ideolojinin olanakları gerek sınıfsal temelinin uygunluğu nedeniyle, dil, etni ve kültüre dayanan bir milliyetçilikten, hukuki tanıma dayanan bir milliyetçiliğe kolayca geçebildi. Filistin hareketi ise, aksine Araplıkla sınırlı bir milliyetçiliğin sınırlarını aşamadığı gibi, başlangıçtaki, Hıristiyan Arapların ağırlığında da yansıyan laik karakterini bile yitirdi. Böylece Arap ve Filistin milliyetçiliği dine dayanan İsrail milliyetçiliğinin aynadaki aksine dönüştü.

Kürt hareketi de, Filistin hareketi de olağanüstü büyük güçlerle karşı karşıyadır. Tek başlarına bu güçleri yenmeye güçleri yetmez. Bu çıkmazdan kurtulmak için ideolojik ve sınıfsal temellerine

uygun olarak farklı yönelişler geliştirdiler.

Filistin hareketi, programatik düzeyde değişiklikler yapıp stratejik bir yenilenmeye gitmedi. Örneğin, Arap ve Yahudilerin birlikte yaşadığı, laik ve demokratik bir Filistin, hatta Orta Doğu federasyonu gibi bir strateji ile çok daha geniş bir cephe kurmayı hiç denemedi. Ne ideolojik ne de sınıfsal temelleri böyle bir yönelişe olanak sağlamadı.

Bu gün, diyelim ki Filistinlilerin, madem ben yaşamıyorum, sen de yaşama diyen eylemleri İsrail'e geri adım attırsa ve küçük Filistin devleti kurulsa bile, bu devlet, İsrail için ucuz iş gücü sağlayan bir Bantustan'dan farklı olmayacaktır. Ortaya bir Apartheid rejimi çıkacaktır. Ne Araplar ne de Yahudiler için bir refah ve demokrasi getirmeyecek, her iki tarafta da gericiliği güçlendirecek, gelir farklarını derinleştirecektir. Filistinlilerin, Arapların hiç bir Yahudi'nin ruhunda titreşimler yaratabilecek bir programı yoktur.

Ama Kürt hareketinin programı, eğer bilinse, Türkiye'deki insanların yüzde yetmişinin de; Iraklıların da, Suriyelilerin de, Farısların da ruhunda titreşimler yaratacak bir programdır.

Politikada, gücünüz yetmiyorsa, güç kazanmanın iki yolu vardır.

Birinci yol, hedefleri daha dar ve mütevazı kılarak daha geniş bir müttefikler manzumesine ulaşmaktır. Radikal hareketlerin sonunda fiilen geldikleri ılımlı reformizm genellikle budur. İkinci yol, hedeflerinizi daha da genişleterek ve büyüterek yeni güçlere yönelmenizdir. Kürt hareketinin yaptığı da budur.

Bunu şöyle somutlayalım. Bağımsız bir Kürt devleti hedefiniz var diyelim. Buna ulaşamayacağınızı görüyorsunuz. Güç ilişkileri buna el vermiyor. Bu durumda, örneğin kısmi bir otonomi ve bazı kültürel haklar noktasına çekilebilirsiniz. Bu noktaya çekilmenin size bazı güçlerin desteğini veya tarafsızlığını sağlayabileceğini düşünebilirsiniz. Ancak bu stratejinin bir sakat yanı vardır. Karşı taraf için bu bir başarı olarak görüleceğinden, bu geri adımınız daha büyük zaaf olarak görülecek böylece o kısmi haklara da ulaşmanız olanaksızlaşacaktır. Bunu dengelemek, karşı tarafı kendinize razı edebilmek için, el altından radikallerin, terörist eylemlerin önünü açarak, karşı tarafı kendinize razı etmeyi denemeniz gerekir. Bu nedenle, dünyanın her yerinde, ulusal hareketlere burjuva önderlikler ve radikal hareketlerin terörist yöntemleri bir arada bulunur. Bask veya Filistin'deki bombalamaların veya intihar eylemlerinin ardında burjuvazinin karşı tarafı sıkıştırmasına ilişkin taktikler vardır. Kısmi reformlara çekilme ve terör aynı madalyonun iki yüzüdür.

Bir de ikinci yol vardır. Kürt devleti hedefinize ulaşmaya izin vermiyor koşullar. Ama Ulusu Dil veya kültüre göre değil, yurttaşlık hukukuna göre tanımlanmış daha büyük bir bütün içinde, ulusal baskı ve farklılıkları yok etmeyi hedefleyebilirsiniz. Bu stratejide, birincisinden farklı olarak, hedeflerde gerileme değil, büyüme ve radikalleşme vardır. Büyüyen hedefler aracılığıyla daha büyük güçler kazanılmaya çalışılır. Tabii böyle bir strateji, ezen ulusların geniş ezilen kesimlerini, muhalif kesimlerini de kazanmaya yönelik olacağından, terör yöntemlerine gerek duymaz. Başarısı halinde ise, bütün bir bölgeyi alt üst eder.

Arafat ile Öcalan'ın farkı, bu iki stratejinin farkıdır. Bu iki farklı stratejinin ardında ise, farklı ideolojiler ve sınıfsal eğilimler vardır.

Demir Küçükaydın

23 Nisan 2002 Salı

Öcalan'a ve Kongra-Gel'e Mektup Hakkında

Bundan bir süre önce Abdullah Öcalan'a ve Kongra-Gel Kongresi'ne (veya Kongreyi Hazırlama Kuruluna) yönelik olarak iki mektup ve bu mektuplarla birlikte üç yazı yolladık.

Ne var ki, bu mektupları muhataplarına ulaştıklarına ve **okuduklarına** emin olmadan yayınlamamaya da özen gösterdik. Bu nedenle varlığından kamuoyunun “Görüşme Notları” aracılığıyla haberdar olduğu bu mektupları şimdiye kadar yayınlamadık.

Bu durum da mektuplar hakkında bir çok spekülasyonun ortaya çıkmasına yol açtı. Ortada varlığı bilinen mektuplar vardı ve onların içeriği hakkında ancak muhatapların veya aracılarının kimi dolaylı göndermeleri bulunuyordu.

Bütün bu spekülasyonlara rağmen, mektup ve yazıların muhataplarına ulaştıklarından ve en azından tamamen okuduklarından emin olmadıkça bu spekülasyonlara katlanıp bu mektupları yayınlamamaya özen gösterdik.

Şimdi ise yayınlanan 09. Haziran.2004 tarihli “Görüşme Notları”ndan sonra yayınlamayı bekletmek için neden kalmamış bulunuyor.

Bu vesileyle bu mektuplar ve spekülasyonlar hakkında bazı açıklamalar yapmak yerinde olacaktır.

Mektuplar 5 Mayıs 2004 tarihinde yazıldı ve hemen Asrın Hukuk Bürosu avukatlarına mail aracılığıyla mektup ve yazıları müvekkilli olan Abdullah Öcalan'a iletmeleri dileğiyle iletildi.

Ne var ki ilk hafta mektup ve yazıları avukatların Öcalan'a iletmeleri mümkün olmadı. Ancak ertesi hafta ise Öcalan'a verilmesi isteğiyle idareye teslim ettiler. 19.05.2004 tarihli Görüşme notlarında bu şu şekilde bir ifadeyle yer aldı:

“(Öcalan) – Ne getirdiniz?

(Avukatlar) - *Demir Küçükaydın'ın dört tane kapsamlı mektubunu, gazeteler ve kitap getirdik. Kitaplar Yaba yayınevinden. Yayınevi sahibinin ayrıca size selamı var.*”

İlişikte görüleceği gibi aslında “dört kapsamlı mektup” değil, bir mektup ve üç yazı söz konusudur. Ama elbette yeri geldiğinde konuşmanın akışı içinde “mektup” da denebilir veya yeri geldiğinde mektup kavramını geniş anlamda kullanarak, birisine özel olarak da yollanmış olmaları nedeniyle mektup olarak da tanımlanabilir. Bu bakımdan ifadede bir yanlış yoktur ama “dört kapsamlı mektup”tan söz edilmesi ve bu mektupların içeriği hakkında hiç bir şey bilinmemesi bir çok spekülasyonun oluşmasına yol açtı.

Bütün buna rağmen, mektup ve yazıların Abdullah Öcalan'a verilip verilmeyeceğini bilmediğimiz için, beklemeye devam ettik.

Bundan sonraki 26.05.2004 tarihli “Görüşme Notları”nda, Öcalan'ın mektubu ve yazıları aldığı ve en azından mektubu okuduğu kesinleşti. Görüşme Notları'nda iki ayrı yerde, yollanan Mektuba ilişkin olarak Öcalan'ın şu ifadeleri ve göndermeleri yer alıyordu:

“Hayır bu doğru değil. benim çizimde ben başa geçeceğim anlayışı yok. Ben başa geçme sistemini yıktım. Enkidu örneğini başarılı verdim. Bir yerde okumuştum bir polis müdürü Dev solcuya diyor ki sizin bütün derdiniz bizi devirip yerimize geçmekti. İyi çözmüş. Bizdeki klasik sol iktidarı hedefliyor. Klasik solun çizgisi bu. Wallerstein'i incelerseniz onda da görürsünüz. Anlamanız gerekiyor. Ataerkil kültür önce yaşlılar meclisi ile başlıyor daha sonra bu günkü

*devlet olgusuna geliyor. Devlet Zulüm , eşitsizlik , despotizm , baskı hep iktidar olgusuna bağlı olarak geliyor.. Boockhin 'in bile iktidar konusunda kafası karışık. Benim son on onbeş yıllık ideolojik krizim buydu ben iktidar olgusunu çözdüm , ideolojik krizi aştım, bu konuda netleştirdim. **Demir Küçükaydın'ın mektuplarını okudum. Ona da bir selam göndereceğim. O da bu konuları tartışıyor. Bu tartışmalara devam etsin çünkü çok geniş meselelerdir.***

İkinci olarak Görüşme notlarının sonuna doğru şöyle ifadeler var:

“Demir Küçükaydın'la görüşürsünüz. Bazı önerileri var. Demokratik sosyalizmi işçi hareketi ve Kürt hareketi ekseninde birlikte kuralım diyor. Demokratik Kürt siyaseti onunla ilişki geliştirir. Ortak bir örgütlenmede ayrı seksiyonlar olabilir. Tartışıp model bulursunuz. Türkiye için Türkiye seksiyonu demokratik sosyalizm partisi biçiminde olur, işçilere dayanır, Kürt seksiyonu da için demokratik Kürt hareketi biçiminde olur. İsim önemli değil anlayış böyle olabilir. (Kendisi Avrupa da yaşıyor) tamam bunları orada geliştirir. Eskisi yenisi hep birlikte girebilirler. Ama demokrasiyi özümserlerse eskisi yenisi hepsi birlikte girebilir.”

Görüşme Notları'nda aktarılan Öcalan'ın bu cevap ve göndermeleri mektup ve yazıların içeriği hakkında yanıltıcı olabilirdi. Ancak Avukatların hafızasına dayanarak, kısıtlı bir görüşme süresinin yoğun gündemin baskısı altında yapılan konuşmalardan ve ondan hatırdaki kalanlarla hazırlanan bir görüşme protokolü olması da göz önüne alınmalıydı. Ama daha önemlisi, bizim yolladığımız yazılar muhtemelen iki yüz DIN A 4 sayfasını aştığından (ki 300-400 sayfalık kalın bir kitap demektir. Bunun İdarenin kontrolünden geçmesi ve Öcalan'a ulaşmasının da epey bir zaman alacağı düşünülebilir) Öcalan'ın bu yazıların henüz hepsini ve tamamını okumamış olabileceği ve ama aynı zamanda mektup ve yazılara olumlu yaklaştığı mesajını bir an önce iletme düşüncesiyle davrandığını düşünerek, Mektubu yayınlamadan önce, bir hafta sonraki görüşmeyi de beklemenin yerinde olacağı sonucuna vardık.

Ne var ki sonraki hafta, “hava muhalefeti” veya “araçtaki arıza” nedeniyle, (ki bu “hava muhalefeti” ve “arıza”ların politik olduğu ve daima Kürt hareketine yönelik bir mesaj anlamı taşıdığı herkesin bildiği bir sırdır.) Avukatların Öcalan ile görüşmesi mümkün olmadı.

Bu hafta ise görüşüldü. (DEP'lilerin serbest bırakılmasına bağlı olarak, Görüşme'ye de izin verildi ve Devlet, “bakın biz de atım atıyoruz, “ateşkese” son verme kararınızı gözden geçirin” mesajını verdi anlaşıldığı kadarıyla. Tabii o “koca Türk devleti”dir. Kürt hareketini muhatap almadığından konuşmasını böyle yürütür.) Bunun üzerine Mektup ve yazıları yayınlamak için Görüşme Notları'nın yayını bekledik. Çünkü normal olarak, görüşmenin yapıldığının ertesi günü, Özgür Politika'da Görüşme'de öne çıkan konular hakkında kısa bir değinilmede bulunulur, ertesi gün de daha ayrıntılı ve düzenlenmiş bir biçimde, en geç Cuma günü yayınlanmış olur. Bu hafta ise, (her halde gündemin yoğun olması vesilesiyle) Cumartesi'ye kaydı.

Cumartesi'ye kayınca, biz de en azından, ortaya çıkan boşluğu değerlendirmek ve Mektubu yayınladığımızda ekleri olan yazıların da kolayca ulaşılır olmasını sağlamak için, yollanan yazılardan Orta Doğu İçin Demokrasi Manifestosu'nu, Cuma günü (dün) yayınladık.

Şimdi (Cumartesi) , biraz önce de, bu haftaki Görüşme Notları'nın yayımlandığını gördük. Böylece daha fazla beklemek için bir neden kalmadı.

Bu haftaki notlarda da, yolladığımız mektup hakkında yine Öcalan'ın değinme ve göndermeleri bulunuyor. Bunların ne olduğunu görelim:

“Görüşlerim dışarıda, bilim adamları arasında tartışılıyor sanırım. Demir Küçükaydın'ın

mektuplarını okudunuz mu? Dünya çapında değerlendirmeler diyor. Orada güzel bir örnek vermiş. "Kuyudan sırt sırta dayanarak çıkacağız" diyor. Devlet bile içine girdiği durumdan kendini sıyırmaya çalışırken, bizimkiler niye böyle yapmıyorlar?"

(Aynı metnin Özgür Politika'da yayınlanan versiyonu şöyle:

*Görüşlerim dışarıda, bilim adamları arasında tartışılıyor sanırım. **Demir Küçükaydın'ın mektuplarını okudum.** Bunlar için dünya çapında değerlendirmeler diyor. Orada güzel bir örnek vermiş: "Kuyudan sırt sırta dayanarak çıkacağız" diyor. Devlet bile içine girdiği durumdan kendini sıyırmaya çalışırken, bizimkiler niye böyle yapmıyorlar?)*

Bir diğer değinme de şöyle:

"Demir Küçükaydın TV'de, gazetede benim demokrasi ve sosyalizm anlayışımı açıklayabilir. Çalışır, kendisi önerdi, ben de evet dedim. Gazeteye yazıyor değil mi? (Evet.)

Daha aktif katılabilir. Benim demokrasi ve sosyalizm anlayışımı geliştirebilir. Örgütsel şeylere girebilir. Avrupa'da da Türkiye'deki parti gibi demokratik bir yapılanma olacak. Avrupa'da bu yeni yapılanma girişim komitesine girebilir."

Bu ifadeler de, mektubun ve yazıların içeriği hakkında oldukça yanlış izlenimler yaratmaktadır. Aşağıdaki mektup ve yazıları okuyan, Öcalan'dan her hangi bir görev istemediğini; zaten kendi demokrasi ve sosyalizm anlayışını olduğunu ve Öcalan'ı ve Kürt Ulusal hareketini bu anlayış yönünde etkilemek bir diyalog ve tartışma ortamı yaratabilmek veya bunun oluşmasına katkıda bulunabilmek için söz konusu mektup ve yazıları Öcalan'a ve Öcalan'ın şahsında Kürt Ulusal Hareketi'ne ilettiğimi görebilir. Her okuyanın göreceği gibi mektuplar saygılı, mesafeli ve eşit düzeyde bir diyalogu hedeflemektedir.

Ne var ki, her ilişkide yanlış anlamlar, her iki taraf için de, her zaman için normaldir. Zamanla giderilir. Önemli olan bu yönde bir niyetin bulunmasıdır.

*

Sadece Öcalan'a mektup yazmamıştık. Bir Mektup da, Kongra-Gel Kongresi'ne veya Kongre'yi Hazırlayan Kurula idi. Bu mektubun muhataplarına ulaştığı ve okunduğu da bize iletildi. Ne var ki, Kongre gündemine alınmadığı gibi her hangi bir şekilde tartışma konusu da olmamış.

Şu sıra iç tartışmaların ve çok önemli bir krizin yaşandığı bir dönemde, Ortadoğulu bir insan sıfatıyla yazılmış bir metnin gündeme alınmaması ve tartışılmamasında şaşılacak bir durum yoktur. Zaten metin bir Kongre hazırlığına sığmayacak, çok köklü bir bakış açısı değişikliğine dayanır. Kongre'ye sunulmuş olması onun bu yönde tartışılması için bir vesile olabilir.

*

Bu vesileyle, içeriği bir yana, mektuplarımızın politik anlamı üzerine de bir kaç söz. Belli bir eylemin veya sözün, varlığının da politik bir anlamı olur. Biz bu mektubu, Öcalan'a ve Kongra-Gel'e özellikle politik bir eylem olarak da yolladık. Ve aslında bir politik eylem olarak, şimdiye kadarki çizgimizin bir devamı ve yeni bir aşaması olarak görülmelidir.

PKK Orta Doğu'da devrimci ve demokratik bir programa sahip, etniye, dile, soya dayanan milliyetçiliğe uzak biricik ciddi politik harekettir. Tam da bu niteliği nedeniyle, PKK'nın ne dünya çapındaki ne de bölge devletleri arasındaki çelişkilerden ne de Türkiye egemen sınıfları arasındaki çelişkilerden yararlanıp hareket ve manevra alanını genişletmesi mümkün

olmamaktadır. Bu hareket şu an tüm dünyada, bölgede ve bizzat Kürtlerin kendi içinde de tam bir kuşatılmışlık altında bulunmaktadır

ABD'nin Irak'ı işgalinin, Kürt burjuvazisinin etniye, soya dayanan şimdiye kadar güçsüz olduğu için, başını kaldırmayıp dolaylı biçimde ifade eden milliyetçiliğine muazzam bir güç katmış bulunmaktadır: Bu savruluşun etkileri, en son bölünme ve tartışmalarda görüldüğü gibi, Devrimci Demokratik Kürt hareketini bölünmenin ve yok oluşun eşğine kadar getirmişti.

Buna karşılık, bugün gerek dünyada gerek bölgede, bu hareketin ittifak yapabileceği, desteğini umabileceği ne sosyalist bir işçi hareketi ve ne de devrimci bir demokratik bir hareket bulunmamaktadır. Türkiye'de İran'da, Arap Ülkelerinde, bırakalım, PKK'yı destekleyecek bir sosyalist hareket bir yana, devrimci veya demokratik bir hareket bile bulunmamaktadır. Bu bulunmayışta, dünya tarihsel ve etkisi daha onlarca yıl sürecek çöküşler kadar, geçmiş dönemin milliyetçiliğe ve devletçiliğe teslim olmakla sonuçlanmış sosyalist ideolojik ve teorik mirasının da önemli etkileri vardır. Dibe vurmuşluk teorik sorunlara ilgiyi, genelleme yeteneğini sıfıra indirmekte; bu ise canlı bir teorik gelişimi dolayısıyla da hareketin yeniden canlanması için yeni teorik perspektiflerin ve genelleme yeteneğinin ortaya çıkmasını engellemektedir, olumsuzluklar birbirini beslemektedir. Bu da Öcalan ve PKK'nın temsil ettiği devrimci ve demokratik ulusçuluğun müttefiklerden yoksun kalması sonucunu doğurmaktadır.

İşte bu koşullarda yazdığımız mektup, Devrimci Sosyalizmin, yaratıcı Marksizm'in Kürt hareketine desteğini ifadesinin de bir aracıdır. Demokratik Kürt Ulusal Hareketi, yani PKK ve Öcalan, Türk ve Dünya sosyalistlerince tecrit edilmekte muhatap alınmamaktadır. Kürt Burjuva etnik milliyetçileri içinden ve dışından kuşatıp bir an önce çöküşüne çabalamakta ve bunu beklemektedirler. Avrupa, yıllardır tek taraflı ateşkes ilen etmiş dünyanın en büyük gerilla örgütlerinden ve ulusal hareketlerinden birini, Kongra-Gel'i terörist örgüt olarak ilan etmekte; ABD, PKK'ya kendini dağıtıp Barzani ve Talabani'ye teslim olması ve katılması ultimatomeni vermektedir. İşte bu koşullarda, dünyadaki tüm güçlerin karşı çıktığı ve bu baskılar karşısında hareketin bunaldığı ve yalpalamaların arttığı koşullarda, Kürt Ulusal hareketine, sadece Devrimci Sosyalizm ve Marksizm elini uzatmakta, sembolik da olsa desteğini ve moral gücünü sunmaktadır. Onları kimse muhatap almamakta, herkes yokmuşlar gibi davranmakta; yok olmasını istemekte ve beklemektedir, tam tersi bir davranış duruş ortaya koyulmaktadır. Mektupların nesnel politik anlamı budur.

Aynı şekilde, sıradan, politik veya örgütsel bir gücü temsil etmeyen bir tek kişinin bir sosyalist olarak yazdığı bir mektuba verdiği cevaplarla, (torik yanlış anlama ve değerlendirme farklılıkları bir yana, ki bu farklılıklar vardır ve olmasından daha olağan da bir şey yoktur) Öcalan'ın şahsında, Devrimci Demokratik Kürt Hareketi de, sembolik olarak, sosyalist ve işçi hareketiyle bir arada görünmeye bile tahammül edemeyen liberaller veya ABD'nin desteğini garantilemek için sosyalizmden olabildiğince uzak durmanın şart olduğunu düşünen etnik milliyetçilerden, ne kadar farklı olduğunu bir kez daha kanıtlamış; var olabilecek bir sosyalist ve işçi hareketiyle ittifaka ne kadar hazır ve hasret olduğunu ifade etmiş bulunmaktadır.

Yollanan mektubun ve Öcalan tarafından onlara gösterilen yankıların somut politik ve tarihsel anlamı budur. Bu esas ve önemli noktayı bir an için bile gözden yitirmemek, doğru bir politikanın olmazsa olmaz şartıdır.

Aşağıda Öcalan'a ve Kongra Gel Kongresine yazılan mektuplar yer alıyor. Mektuplarda sözü edilen yazılara sayfamızdan kolaylıkla ulaşılabilir. Öcalan'a yolladığım sırada Beşikçi'nin

Eleştirisi tamamlanmamıştı ve o zamana kadar yazılmış kısmını yollamıştım.

Sayfanın adresi şöyledir:

12 Haziran 2004 Cumartesi

Demir Küçükaydın

Abdullah Öcalan'a Mektup:

Sayın Abdullah Öcalan,

Avukatlarınız aracılığıyla size iletmek üzere üç yazı yolluyorum. Bu yazılar size verilir mi bilmiyorum? Başka bir çarem olmadığından bunu ummaktan başka yapabileceğim bir şey bulunmamaktadır.

Bundan epey önce tesadüfen karşılaştığım bir avukatınıza size yazılarımı nasıl iletebileceğimi sorduğumda, yayınlanmış kitapların genellikle size verildiğini, eğer ortada yayınlanmış bir çalışma olursa sizin okumanızın mümkün olabileceğini söylemişti. Ne var ki, bunca çabama rağmen yazılarımı yayınlayacak hiçbir kimse bulamadığımdan, doğrudan Avukatlarınız aracılığıyla yazılarımın size iletilmesini denemekten başka çarem kalmadı.

Bu yazıların neler olduğunu kısaca açıklayayım.

Bunlardan, “**Orta Doğu İçin Demokrasi Manifestosu**” başlığını taşıyan, belki bu biçim altında yayınlanma olanağı olur ve size de öylece daha kolaylıkla ulaşır diyerekten bir derginin çıkış bildirisi biçiminde yazılmıştı. (Ne var ki bu girişim de gerek etnik milliyetçilerin gerek Türk Sosyalistlerinin engelleriyle akim kaldı.) Bu biçimsel özelliği sarfı nazar edilirse, yazı, günümüz Orta Doğu’su için programatik bir belge, bir “Manifesto”dur. Ve Yüz elli yıl önce Manifesto’yu yazanlar, bu günün Orta Doğu’sunda yaşıyor olsalardı, bu yüz elli yılda tarih, toplum ve doğa hakkında çok daha gelişmiş ve birikmiş bilgilerin ışığında nasıl bir metin ortaya çıkarırlardı sorusuna somut bir cevaptır.

İkinci Metin, “**Yirmi birinci Yüzyıl İçin Bir Manifesto – Geleceği ve Geçmişini Kurtarmak**” başlığını taşıyor. Bu metin de, belki böyle bir biçim altında yazılırsa yayınlanma olanağı bulabilir düşüncesiyle, bir deneme biçiminde, iki binli yıllara geçişle ilgili olarak tertiplenmiş, “*Geleceği Geçmişten Kurtarmak; Geçmiş Gelecekten Kurtarmak*” başlıklı bir deneme yarışmasına katılmaya uygun bir biçim içinde yazılmıştır. Ama bu biçim sarfı nazar edilirse, bu metin de, Manifesto yazarlarının, yaşasalardı, iki binli yıllara girerken, verili bilgi düzeyinde çağın problemlerine karşı nasıl bir Manifesto yazarlardı sorusuna cevaptır.

Hemen anlaşılabilirliği gibi, bu iki metin aslında birbirini tamamlamaktadır. Biri Dünya ölçüsündeki problemlere, diğer özellikle Orta Doğu ölçüsündeki problemlere yoğunlaşmıştır.

Üçüncü Metin daha farklı karakterde. Aslında tamamlanmış bir metin bile değil, şu sıralar hala yazmaya devam ettiğim bir çalışmanın şimdiye kadar tamamlanmış bölümü. Ama bu tamamlanmış kısımda esas ifade edilmek istenenlerin önemli bir bölümü yer almaktadır. Metin, İsmail Beşikçi’nin görüşlerinin eleştirisi biçiminde, Alevilik, İslam, Dinler, Ulus, Ulusçuluk, Rasyonalizm gibi konuları ele almakta ve yukarıda belirtilen iki programatik metnin teorik arka planını oluşturmaktadır.

Yazı her ne kadar Beşikçi’nin görüşlerinin eleştirisi biçiminde yazılmaktaysa da, Beşikçi’nin

görüşleri sadece bu konuların açılması için bir vesile ve somut bir örnek işlevi görmektedir ve Beşikçi'ye verilen değer de ifadesidir. Bu eleştirinin onun kendisini aşması yönünde yararlı olabileceği düşüncesiyle görüşler Beşikçi'nin Eleştirisi biçiminde sunulmaktadır.

Bu metni de yollamamın nedeni: bu metin, diğer iki metinde programatik sonuçlar halinde ifade edilen fikirlerin, teorik arka planının açıklanmasıdır. Bu metin ile o iki programatik metnin ilişkisi, *Alman İdeolojisi* ile *Manifesto*'nun ilişkisine benzetilebilir. Manifesto'da programatik sonuçlar halinde ve tarihi açıklamakta kullanılan yöntem ve kavramsal araçlar *Alman İdeolojisi*'nde geliştirilmişti. Beşikçi Eleştirisi biçimindeki metin de *Alman İdeolojisi* gibidir. Zaten metin özünde, Tarihsel Maddeciliği, yaşanan tarih ve verili bilgi düzeyi ışığında eleştirel olarak yeniden inşa etmektedir. Bu inşanın sonuçları da programatik metinlerde ortaya çıkmaktadır.

*

Okuduğunuz takdirde göreceğiniz gibi, metinler sizin yaklaşımlarınızla ilginç paralellikler ve çakışmalar içindedir. Her ne kadar farklı özneler açısından, farklı kavramsal araçlarla da olsa, ilgi alanlarının ve problematiklerinin ortaklığı en kör gözce bile görülebilir. Aynı şekilde politik ve programatik sonuçlarının da birbirini destekleyici niteliği kolaylıkla görülebilir.

En azından ben böyle görüyorum ve size bu mektubu ve metinleri yollamamın nedeni de budur. Sizin yazılarınızı okuyorum ve gelişmenizi yakından izlemeye çalışıyorum. Sizin ne yaptığınızı ve yapmaya çalıştığınızı anlayabilen, onun tarihsel gidiş içindeki yerini ve anlamını görebilen ve takdir edebilen, hadi tek kişiyim demeyeyim ama, pek az kişiden biri olduğumu rahatlıkla söyleyebilirim.

Yoksullara, ezilenlere dayanan; eşitlikçi ve demokratik idealleri olan ulusal kurtuluş hareketlerinin karşı karşıya oldukları tarihsel açmazı aşabilmek için gösterdiğiniz çabalar ve kat ettiğiniz yol kanımca çok önemlidir. Böylesine olağanüstü elverişsiz koşullarda, son derece sınırlı kavramsal araçlarla, yapılan her şeyin yanlış anlaşılmaya uygun olduğu ve kasıtlı olarak da yanlış yorumlanacağı koşullarda yaptıklarınızın büyük tarihsel önemi olduğu kanısındayım. Tarihin görünen yüzüyle değil, görünmeyen yüzüyle, derinden işleyen tarihsel ve toplumsal yasalar ve eğilimlerle, tarihin derin dip akıntılarıyla daha çok ilgileniyorsunuz ve bu gerçekten bunun az bulunur ve giderek de daha az bulunan bir haslettir. Günümüzün olaylarını anlamak ve o sorunları çözebilmek için günümüze birkaç bin yıllık perspektiften bakabilen pek kimse bulunmamaktadır. Bu nedenle de yapmaya çalıştıklarınız, günlük politikanın kısa vadeli hesaplarının basit bir teorize edilişi olarak görülmektedir dolayısıyla da hiçbir şekilde anlaşılmamaktadır.

Gerek Sosyalistler gerek etnik milliyetçiler yaptıklarınızı, sosyalizmden bir uzaklaşma, liberalizme bir kayma gibi görüyor ve yorumluyorlar. Ben ise, sosyalizmden uzaklaşma gibi görünenin, bürokratik sosyalizmin bukağılarından kurtulma ve devrimci demokratik ideallere bir üst düzeyde geri dönüş, onların yeniden keşfedilmesi, bu anlamda sosyalizmin özüne daha fazla bir yakınlaşma olarak yorumluyorum.

Sizin çalışmalarınızı anlayabilen pek az kişiden biri olduğumu düşündüğüm gibi, benim çalışmalarımın önemini ve anlamını da anlayabilecek, hadi tek demeyeyim ama, pek az kişiden biri olduğunuzu düşünüyorum. En azından çalışmalarınızı okuduğumda bende böyle bir kanı oluştu. Ve tam da bu nedenle çalışmalarımı doğrudan size yollama gereği duyuyorum. Böyle bir

izlenimimim olmasaydı, yazılarımı özel olarak size ulaştırmak ve bu yazıları okumak için dikkatinizi çekmek yönünde özel bir çabaya girmez, vaktinizi almak istemezdim.

Bu bakımdan çabamı yanlış anlamamanızı ve imkan olursa, yani yazılar size verilirse, zamanınıza kıyıp yolladığım yazıları okumanızı dilerim. Böyle bir imkan olursa sonuçların herkes için çok verimli olabileceği sanıyorum.

Bu verimli sonuç şöyle özetlenebilir. Kuyunun dibinde iki insan düşünün, kuyunun duvarlarında tutunabilecekleri hiçbir oyuk ya da çıkıntı yok. Tek tek kuyudan çıkmaları olanaksız. Ama bu iki kişi, sırt sırta vererek, ayaklarıyla kuyunun duvarlarına basarak, düz duvara tırmanabilir, bir olanaksızı gerçekleştirebilir ve birbirilerine destek olarak, o kuyudan çıkabilirler.

İşte yapılması gereken böyle bir şey.

Dünya İşçi hareketi de, Kürt demokratik ulusal hareketi de, tek tek içinde bulunduğu kuyudan çıkamaz. Kürt özgürlük hareketinin giderek ikna ediciliğini ve çekim merkezi oluşunu yitirişinin nedeni, onun politikasını gerçekleştirecek partnerlerden yoksun olmasıdır. Tahran'ın, İstanbul'un, Bağdat'ın işçileri, Demokratik Bir Cumhuriyet'i bayraklarına yazmadıkları sürece, Kürt Özgürlük hareketinin çabaları hep tek ayaklı kalmaktadır ve kalacaktır.

Ama öte yandan, Kürt Özgürlük hareketi gibi devrimci ve demokratik idealleri benimsemiş hareketler olmazsa, demokratik hedefleri ciddiye alan bir işçi hareketinin doğuşu ve gelişmesi olanaksızdır.

Kitaplarınızda dile getirdiğiniz görüşlerin işçiler içinde, egemen uluslar içinde bir karşılığı olmadığı için, görüşleriniz Kürt ulusal hareketince anlaşılammakta ve onu belirleyememekte, görüşlerinizi tabulaştırarak herkes kendi bildiği politikaları uygulamakta, yani fiilen ortada, devrimci demokratik bir özgürlük hareketi bulunmamaktadır. Sizin adınıza izlenen, bir yanda liberal, diğer yanda klasik sekter solcu, politikalar ve bunların kör dövüşü vardır.

Yani ortada ne devrimci demokratik bir programı ve stratejisi olan ve bunu gerçekten uygulayan bir ulusal hareket var; ne de devrimci demokratik parolaları bayrağına yazmış bir işçi hareketi.

Siz ulusal hareketin, ulusal baskılara son vermek için, Orta Doğu çapında devrimci ve demokratik bir projesi olması gerektiğini; ben de işçi hareketinin yeniden bağımsız bir güç olarak ortaya çıkabilmek; sınıf bencilliğinden, ekonomik mücadelenin tüketiciliğinden kurtulabilmek için Orta Doğu çapında bir devrimci demokratik bir projeye sahip olması gerektiğini söylüyoruz.

Özgürlük hareketi içinde bunu bilerek, anlayarak söyleyen ve savunan sizden başkası yok; sosyalist ve işçi hareket içinde, bunu söyleyen benden başkası yok. Bunlar birbirlerinden habersiz olduğu ve sırt sırta vermediği sürece kuyunun dibinden çıkmaları giderek olanaksız hale gelmektedir.

Sözü daha fazla uzatarak zamanınızı almak istemiyorum. Okuma olanağınız olursa, söylenmesi gerekenlerin metinlerde yeterince açıklıkla belirtildiğini görürsünüz. Bunlardan gereken sonuçları çıkarma ve ortadaki olanakları görmenin sizin için bir sorun olacağını sanmıyorum.

*

Bu vesileyle en azından bir konuyu daha bildirmek isterim.

Size yolladığım Ortadoğu İçin Demokrasi Manifestosu'nu, Ortadoğulu sıradan bir insan olarak, Kongra-Gel veya başka isimle kurulacak olan örgüte program olarak önermek istiyorum. Yani

bu metni, kısa bir mektupla Kongra-Gel Kongresine de iletmeyi deneyeceğim ve orada tartışılmasını ve benimsenmesini delegelere ve kongre hazırlayıcılarına önereceğim.

Eğer Metni okuma olanağınız olursa bu açıdan da değerlendirmenizi dilerim.

Çalışmalarınızda başarılar dilerim

Selam ve saygılarımla

Demir Küçükaydın

05 Mayıs 2004 Çarşamba

*

Kongra-Gel Kongresini Hazırlayan Kurula Mektup:

Kongra Gel Kongresini Hazırlayan Kurula

Değerli Kurul Üyeleri,

Kongra Gel kongresinin yakında toplanacağı biliniyor. Gerçi, KongraGel'in adı ne olacak o da belli değil ve bu kongreyi hazırlayanların kuruluşun adının ne olduğunu bilmiyorum. Bu nedenle, "KongraGel Kongresini Hazırlama Kurulu" gibi bir adı taşıyan bir kurul olup olmadığını da bilmiyorum. Buna rağmen, muhatabı işleviyle tanımlamanın en doğru ifade olacağını düşündüm. Bu bakımdan, yukarıdaki hitabı bir organın adı gibi değil de işlevi olarak anlamanızı ve KongraGel kongresini kimler hazırlıyorsa onların kendilerini bu mektubun muhatabı olarak görmelerini dilerim.

KongraGel'in tüm orta doğuyu kapsayan, kitlesel ve demokratik bir örgüt olmasının hedeflendiğini düşünerek, Orta Doğu'dan sıradan bir insan, sıradan bir Orta Doğu yurttaşı olarak, ilişkide yer alan, "**Orta Doğu İçin Demokrasi Manifestosu**" başlıklı metni, Kongra Gel'in kongresinde gündeme alınıp, görüşülmesi ve Kongra-Gel'in Programı olarak benimsenmesi dileğiyle sizlere iletiyorum.

Umarım en azından biçimsel ya da hukuki olarak, sıradan bir Orta Doğu yurttaşının, Kongre'ye görüşlerini bildirme hakkı ve görevi olduğunu var saymakla yanlış yapmıyorumdur.

Elbette her ciddi Kongre'de olduğu gibi, sunulan karar tasarıları ve metinlerin, Kongre'den epey önce, delegelerin ve halk kitlelerinin bilgisine sunulması, tartışılması ve görüşlerin olgunlaşması gerekir.

Sunduğum metnin de, Kongre'den önce, delege seçimlerinde tartışılmak ve seçilecek delegeleri ve delegelerin görüşlerini belirlemek üzere, Kongra Gel delegelerini seçecek kitleye iletilmesini dilerim

Bu metin üzerine yürütülecek bir tartışmanın, bir program tartışmasının, özlenen modern ve demokratik bir örgütün oluşması için bir başlangıç olma gibi işlevi de olabilir

Yani metin sadece içeriğiyle değil, Kongre'den önce kitleler ve delegeler tarafından tartışılma ve delegelerin program anlayışlarına göre belirlenme özelliğiyle; modern ve demokratik bir çalışmanın yerleşmesi özelliğiyle hareketin gelişimine ayrıca katkıda bulunabilir.

*

Ayrıca Öcalan'a yolladığım daha başka metinleri ve bu metinlere ilişkin mektubu da yine ek bir not olarak bilgilerinize sunuyorum.

Saygılarımla

Demir Küçükaydın

*

Avukatlara Mektup:

Asrın Hukuk Bürosu'nun Değerli Avukatları,

Bu maili adresine ilettiğim arkadaşınızın sizlere ilettiğini düşünerek bu mektubu hepinize hitaben yazıyorum.

İlişikte Abdullah Öcalan'a iletilmek üzere bin mektup ve mektupla birlikte üç metin bulunuyor.

Eğer imkan varsa bunların çıkışını alıp Abdullah Öcalan'a iletmenizi dilerim.

Ayrıca bilmiyorum ama eğer imkan varsa, bu mektup ve metinlerin birer kopyasını ve Kongra Gel Kongre hazırlama kuruluna ve PMM Başkanlık divanına iletmenizi dilerim.

Çalışmalarınızda başarılar dilerim

Selam ve Saygılarımla

Demir Küçükaydın

05 Mayıs 2004 Çarşamba

Öcalan'a İkinci Mektup

Sayın Abdullah Öcalan,

Size avukatlarınız aracılığıyla yolladığım teorik ve programatik yazılar ve bu yazılara ilişkin mektup vesilesiyle gösterdiğiniz yankıları ve yaptığınız önerileri gazetelerde ve internette yayınlanan “Görüşme Notları”ndan öğrendim.

Öncelikle nazik selamlarınız için çok teşekkür ederim.

Bu vesileyle öncelikle, görüşme notlarından edindiğim izlenime göre, size aktarılan bilgilere ilişkin bir düzeltme yapmam gerekiyor. Bu düzeltme basit bir ayrıntı gibi görünse de, sizim de şikayet ettiğiniz, gelişmelerden tam ve doğru olarak haberdar olmamanın tipik bir örneğidir.

“Görüşme Notları”na göre:

Avukatlara “gazetede yazıyor değil mi?” diye soruyorsunuz.

Ve onlar da “Evet” diye cevap veriyorlar.

Siz de bu bilgiye dayanarak bazı öneriler yapıyorsunuz.

Avukatların bu cevabı yanlış değildir ama doğru da değildir. Bunu biraz açıklamak gerekiyor.

Türkiye’de çıkan *Gündem* gazetesine iki haftada bir, bir buçuk sayfayı aşmayan bir yazı yazdığım göz önüne alınırsa, biçimsel olarak gazete yazdığım söylenebilir. Ancak, aşağı yukarı altı aydan beri, Avrupa’daki *Özgür Politika*’ya yazmıyorum.

Kısaca bunu ve nedenlerini açıklama ve bu olgunun bir çözümlemesini yapmanın her bakımdan yararlı olacağını düşünüyorum.

Ben milliyetçiliğe karşı ve kendini hiçbir milletten görmeyen sosyalist inançta bir insanım ama, tıpkı ırkların varlığına ve ayrılığına inanmayan ama sadece beyaz olduğu için ırkçı bir baskıya maruz kalmayan ve istemeden de olsa beyaz olmanın imtiyazlarını yaşayan bir insan gibi, elinde olmadan Türk, dolayısıyla egemen ulustan olmanın imtiyazlarını yaşayan bir insan olarak, Kürtlerin ulusal baskıya karşı mücadelesini bir Türk sıfatıyla desteklemenin daha düşündürücü; PKK’nın halkların kardeşliğine dayanan politikalarını destekleyici ve tamamlayıcı olduğunu düşünerek, Kürt organlarında, ulussuz bir sosyalist olarak ve ulusçuluğa karşı değil; egemen ulusun içinden ezilen ulusun ulusal hareketini destekleyen bir insan olarak yazdım. Keza yine bu yaklaşımla örneğin davranış alanında “Öcalan’ın Yaşamını Savunmak İçin Türk Girişimi” gibi girişimlerin kuruluşunda ve içinde yer aldım.

Dolayısıyla hem bu sıfatla yazışın bizzat kendisi; hem de yazılarımda içeriği egemen ulustan bir insanın ezen ulusa bir desteği olmakla sınırlıydı.

Ne var ki, son yıllarda Güney Kürdistan’da ortaya çıkan gelişmeler, özellikle son beş altı aylık dönemde, Kürtler arasında, hatta -son ayrılıkların da gösterdiği gibi- PKK’nın üst düzey yöneticileri arasında bile, Barzani ve Talabani’nin temsil ettiği çizgiye doğru muazzam bir kayış yaratmıştı. İşte bu kayışa bağlı olarak sizin çizginize ve politikalarınıza karşı bir tavır geliştiriliyordu. Ama bu doğrudan sizin eleştiriniz biçiminde size yönelik olarak değil, Gazetede yazmaya hala devam eden ve sembolik olmaktan öte bir anlamı da olmayan Türk solundan kişilere ve bizlerin çapsızlığından hareketle solculuğa ve sosyalizme yönelik olarak yapılıyordu. Yani, aslında gazetede yazan Türk solcularına yapılan saldırılar size ve sizin temsil ettiğiniz çizgiye yapılan saldırılardı.

En ileri PKK kadrolarının önemli bir kısmı bile, bunu bildiği ve gördüğü; bu defalarca doğrudan ve dolaylı olarak ifade edildiği halde, sanki böyle değilmiş gibi yaparak, fiilen bu saldırıları teşvik ediyorlardı. Bu da tüm eğilimlerin kendini ifade etmesi ve demokrasi olarak tanımlanıyordu.

Bu durumda Kürtleri desteklemek için Kürt basınında yazan, zaten topu topu birkaç tane kalmış Türk solcusu, PKK'nın resmen izlediğini söylediği politikaları savunduğu takdirde, bu politikalar Türklerin kendi egemen sınıf konumlarını korumaya hizmet ettiği için Türk solcuları tarafından savunulduğu ve dolayısıyla yanlış olduğu söylenebiliyordu. Bu zımmen, sizin ve PKK'nın politikalarının Kürtlüğe değil, Türk devletine hizmet ettiği şeklindeki eleştirilerin kabulü veya doğrulanması anlamına geliyordu.

Bu durumda, Kürt devrimci, demokrat ve sosyalist arkadaşların, eski çağın feodal kabadayıları kadar olsun, yiğitçe davranmadığı görülüyordu. Aslında onların bizlere, hele siz şöyle geriye çekilin deyip, bu eleştirilere yapanlara, söyleyen bakalım ne demek istiyorsunuz? Ben sosyalistim, demokratım, bu söylediklerin aynı zamanda benim eleştirimdir, PKK'nın eleştirisidir; Öcalan'ın eleştirisidir demeleri ve bu sağa savruluşu kendilerinin göğüslemeleri gerekirken, böyle bir tavır hiçbir şekilde göstermeyip, onlarla Türk sosyalistlerini sürekli karşı karşıya getirerek aslında, sanki farklı görüşler arasında dengeyi ve demokrasiyi savunmuş gibi yaparak, yapmaları gereken bu davranıştan kaçınıyorlardı.

Görünüşte Türk sosyalistlerini ama aslında sizin temsil ettiğiniz çizgiyi daha baştan ve yenik, savunulmaz bir duruma düşürüyorlardı. Yani sizden yüz çevirme ve size karşı mücadele, Türk sosyalistleri üzerinden yapılıyordu. Tabii Türk sosyalistlerinin zaten savunulacak bir durumda olmamaları nedeniyle, Türk sosyalistlerinin şahsında sizin temsil edip savunduğunuz çizgi yerden yere vurulmuş oluyordu.

İşte durum böyle olunca, egemen ulusun içinden bir insan olarak Kürt organlarında yazmanın devrimci demokrasi mücadelesine yarar değil, zarar verdiğini görünce, bundan sonra Kürt medyasında yazmamaya karar verdim. Ve Kürt devrimci demokrat ve sosyalistlerine de ama Kürtleri desteklemek için yazmaya devam edeceğimi, eğer isterlerse yazılarımı alıp bana sormadan yayımlayabileceklerini söyledim.

Yani onlara şunu deme imkanını da sundum. *“Evet işte o yazmıyor, ama onun dediklerini biz alıp yayınıyoruz. Bir hesabın varsa gel benle gör”* demeleri fırsatını sunmuş oluyordum. Ben yine düzenli olarak İnternet'teki sayfamda yazılar yazmaya devam ettim, bunların bir kopyasını her zaman Kürt basınına da yolladım ama hiçbir zaman bir tek yazım bile alınıp yayınlanmadı.

Bu kararımdan sonra aslında Türkiye'deki *Gündem* gazetesine de yazmamayı düşünüyordum. Ama Türkiye'nin ortamı farklıydı ve buradaki tartışmalar orada bilinmiyordu. Bu nedenle, buradaki bir tartışmaya bağlı olarak orada da yazmamanın doğru olmayacağını, yanlış anlaşılabilirliğini düşünerek, zaten iki haftada bir, bir buçuk sayfa yazmanın sembolik bir destek olmaktan öte bir anlamı olmadığını da düşünerek, Türkiye'den bana bir şey söylenmedikçe normal olarak yazımı yollamaya devam ettim. Hatta isterlerse daha sık da yazabileceğimi bile belirttim.

Türkiye'deki gazeteye yazmaya devam etmemin dolaylı bir nedeni de şuydu: burada gazetede yazmama kararımı açıklarken, aslında kendileri alıp yayınladıkları takdirde yazılarımın daha bile fazla olarak gazetede yer alabileceğini söylemiştim. Ama olur da İnternet sayfasından almak

istemeyebilirler veya gazeteden ayrılmış bir yazarın, başka yerde yayınlanmış bir yazısını alıp yayınlamayı bir gurur sorunu vs. falan yapabilirler diye, Türkiye'deki benzer bir gazetede yayınlanan bir yazıyı daha kolaylıkla, basından yankılar vs. biçiminde, fazla bir komplekse kapılmadan iktibas edebilmenin kapısını da açık tutmak istedim. Ama bu açık kapıya rağmen, kapıdan içeri kimse girmedi ve bir tek yazım bile iktibas edilmedi.

Her neyse, işte o Avukatlarımızın size söylediği "yazıyor" sözü, biçimsel olarak doğru gibi görünmekle birlikte hiçbir şekilde sorunun özünü ve gerçeği yansıtmıyor. Bu bağlamda Avukatlarımızın kasıtlı olarak site yanlış bilgi verdiği gibi bir iddia veya imada bulunmak istemiyorum. Gerçekten de Türkiye'nin ortamında bu bilinmeyebilir ve muhtemelen bilinmiyordur da.

Ama daha geniş anlamda bunun bilinmemesi de politik dar görüşlülüğün, olaylar hakkında kuş bakışı bir bakışın bulunmamasının dolaylı bir sonucudur. Gazetenin topu topu üç beş tane kalmış Türk solu kökenli yazarlarından biri ayrılıyor ve bu sizin avukatlarımızın ufku ve bilgisine bile girmiyor.

Bunun şöyle bir vahameti de var. Çünkü ben yazmayarak, aynı zamanda alarm zili çalıp sizi uyarmayı da hedefliyordum. Gerçekten, avukatlarınızdan birinin en azından size gelişmeleri anlatırken, Demir Küçükaydın artık Gazetede yazmıyor, diye aktarmada bulunacağını da beklemedim değil. Çünkü daha önce, yine tesadüfen karşılaştığım bir avukatınız aracılığıyla, değişen ruh halini anlatmıştım ve Avukatınız bunu size ilemişti. Sizde örgütlü bir şey var mı diye bir reaksiyon göstermiştiniz. Bu arka plana dayanarak, böyle bir gelişmenin de aktarılabileceğini ummuş ve böyle bir bilgilenmenin durumun ulaştığı kritik boyutlar hakkında sizi belki uyarıcı olabileceğini de düşünmüştüm.

(Bu vesileyle, yeri gelmişken burada bir parantez açarak, Avukatlarınızın size aktarmaları hakkında dışarıdan, uzun süredir İnternet'ten izleme olanağı bulduğum "Görüşme Notları"ndan edindiğim bir izlenimi aktarayım.

Avukatlarınız size, sizin hoşunuza gidecek şeyleri sizin hoşunuza gidecek biçimde aktarıyorlar. Bunu kasıtlı yaptıklarını sanmıyorum ama böyle. Bu sadece benim de değil birçok kişinin de izlenimidir. Sanırım onları hoşla gitmeyecek şeyleri söyleme konusunda sık sık cesaretlendirmeniz ve reaksiyonlarınızla da bu cesareti pekiştirmeniz gerekmektedir.

Bu konuda çok fazla örnek var ama ben yine kendimle ilgili gibi görünen bir örnek vereyim. Biliyorsunuz, bir tarihte sizin "*Sümer Rahip Devletinden...*" adlı kitabınızla ilgili, hem susuşa gelen bu kitabı susuş kumkumasından kurtarma amacına yönelik olarak; hem de konuyu bilimsel olarak tartışma ve karşılıklı düşünsel gelişime katkıda bulunmak amacıyla bir yazı yazmaya başladım. Elbette yazının ilk başında kitabın tartışılmadığından, tartıştığı konuların öneminden, tartışılmamasının nedenlerinden söz ettim. Avukatlarınız sadece bu ilk yazıyı aktardılar. Ondan sonra yazdıklarından, ki onlar artık kitabın içeriğine giriyorlar, gerçek bir bilimsel tartışma başlatmayı amaçlıyorlardı, hiçbir şekilde söz edilmedi.

Bunun nedeninin ne olduğu üzerine epeyce düşündüm. Çünkü o kısımda artık kitap üzerine övgü değil, bilimsel ve felsefi değerlendirmeler başlamıştı. Ve bunlar aktarılmıyordu.

Ama bu sadece Avukatların tavrı da değil. Kitabınızı yayınlamışsınız. Bu kitapta tartıştığınız konularda, Türkiye'de bir şeyler söyleyebilecek insanlardan biri bir tartışmaya girişiyor, kitabınız üzerine bir yazı, hatta bir kitap yazmaya başlıyor. Bu durumda normal olarak, kitabı

susuştan kurtarmak, tartışılır kılmak ve bir yan ürün olarak daha iyi anlaşılmasını ve kadroların eğitilmesini sağlamak için, bunun üzerine balıklama atlayıp, böylece tartışmayı teşvik edip, susuş kumkumasına son vermeye çalışmak için Kürt organlarında yayınlamak gerekirken, hiç biri yayınlamadı bile. Sadece sizinle ilgili Avukatımızın aktardığı övgüleri yayınladılar. Eh durum böyle olunca, ben de baktım bizzat Kürt hareketinin organları bile yayınlama eğilimi göstermeyip hatta gözlerden gizlemeye çalışınca, eh yazdıklarımızı da Türkler zaten, bunlar Kürtlere satılmış diye okumadığından, bütün motivasyonum kayboldu ve üçüncüsünü yazdıktan sonra bıraktım. (Bu vesileyle bu yazdığım ilk üç yazıyı da ilişikte iletiyorum.)

Özetle, gerek PKK içinde gerek çevresinde, sizin her hangi bir görüşünüzün, eleştiriye açılıp tartışılması mümkün değildir. Bu da eleştirinin, yukarıdaki Türk yazarlar örneğinde olduğu gibi, dolaylı biçimlerde ifade edilmesine, bu da herkes niyeti ve kaygıları bildiğinden, ancak erbabının anlayabileceği çok özel bir dilin konuşulmasına, birçok ifade ve sembolün özel bir anlam kazanmasına yol açmaktadır. Bu durumda da fikirlerin özü tartışılmamakta, var olan dengelere göre o özel anlam kazanmış sembollere göre tavırlar alınmaktadır.

Eserlerinizin anlaşılmadığından yakınıyorsunuz. Bence de anlaşılmıyor. Ama bunun nedeni, onların gerçekten tartışılmamasıdır. Ama bunun ortamı da yoktur. Bunlar hakkında en küçük bir eleştirinin ifadesine imkan tanınmadığı bir ortamda, tartışma olmaz ve dolayısıyla kavrama da gelişmez.

Bu nedenle, aslında insanları hoşla gitmeyen şeyleri aktarma konusunda cesaretlendirmek gerektiği gibi, açık bir tartışma yönünde de fiili davranışlarla cesaretlendirmek gerekmektedir. Ancak o takdirde dedikleriniz gerçekten kavranıp uygulanabilir. Bunu yapabilecek tek kişi de sizsiniz. Ancak bu takdirde, demokrasi üzerine onlarca kitap yazmaktan daha değerli işler yapılmış olur. Son savunmanızda giderek daha da büyük önem verdiğiniz Demokrasinin özü, her şeyden önce, özgür bir eleştiri ve düşün ortamı, hiçbir şeyin eleştiri dışı kalmamasıdır. Bu olmadığı sürece kitaplarınız Kuran-ı Kerim gibi tekrarlanacak, ezberlenecek, özünden kavranılmayacak dolayısıyla da anlaşılamayacaksınız demektir.)

Parantezleri burada kapatarak, Kürt basınında yazmama konusuna geri dönersek.

(Bu yazmama sürecinde yazdığım yazıları da yine ilişikte iletiyorum. Bunlar konunun daha iyi anlaşılmasını sağlarlar. Bunların okunduğunu var sayarak bu günkü duruma gelelim.)

Kürt basınında yazmama kararımı gözden geçirmem için bir neden bulunmuyor. Ama bu Kürt basınında yazılarımla daha fazla katkıda bulunmayacağım anlamına hiç gelmiyor. Bunu kısaca açıklayayım.

Kürt basınında egemen ulusun içinden ezilen ulusa bir destek olarak yazıyorum, dolayısıyla gerçek teorik ve siyasi görüşlerimi tüm çıplaklığıyla yansıtmıyorum ve zaten yansıtamam da. Çünkü burada ortaya sürekli yaşadığım bir paradoks çıkar: bir ulusal hareketin organında ulusçuluğa karşı yazmak. Ne bunun yeri orasıdır ne de oradakiler bunları yayınlamak isterler.

Artık, kendi siyasi ve teorik görüşlerimi doğrudan ifade etmenin ve bu yönde kat edilecek yolun genel olarak demokrasi ve sosyalizm mücadelesine, dolayısıyla da aynı hedeflere yöneldiği için Kürtlerin mücadelesine daha fazlî katkı yapma olanağı vereceğini düşünüyorum.

Sembolik egemen ulus içinden desteklerin artık eskisi kadar değeri ve önemi bulunmuyor da zaten.

Ama diğer yandan, Kürt basınında yazmamam, Kürt basınında yazılarımla yer almayacağı, hatta

daha fazla katkı yapmayacağım anlamına gelmiyor. Yazılarımı her zaman kendilerine de yolluyorum ve eğer oradaki fikirlerin yayılması gerektiğini düşünüyorlarsa, bana sorma gereği duymadan istedikleri yazımı istedikleri gibi iktibas edebilirler. Yani, Biçimsel olarak Kürt basınında yazmamam, gerçekte Kürt basınına daha fazla katkı yapmam anlamına da gelir aslında. Çünkü ben haftada en azından yirmi otuz sayfa, doğu bilimlerinden sanata, politik gelişmelerden tarihe kadar, o verili durumda politik veya teorik olarak önemli gördüğüm, akla gelebilecek her konuda yazılar yazıyorum. Özetle, Kürt basınına daha fazla katkıda bulunup bulunmamam, benim değil Kürt basınındaki sorumluların bir seçimi olur.

Ayrıca bu benim elimi kolumu da serbest bırakır. Bir gazetenin yazarı olduğunuzda, kafasında sayfanın nasıl düzenleneceği ve yazıların kaç vuruştan oluşacağından başka bir kaygı bulunmayan bir teknik elemanın, veya yazınızdaki bir ifadeyi kendi kafasına göre yanlış bulup onu sansür etmeye kalkan bir görevlinin sınırlamalarına göre hareket etmeye ve onları kırmamaya çalışarak yazıyorsunuz veya yazamıyorsunuz. Ama bu biçimde, fikirleri özgürce yazma olanağı vardır bu özgürce yazılmış fikirleri beğenenler iktibas edebilirler.

Ayrıca, her ne kadar gerek sizin müdahaleniz, gerek son zamanlarda ABD'nin Türk, İran ve Arap ülkelerini öyle kolay çiğnemeyip Barzani ve Talabani'yi gereğinde kendi çıkarları için harcayabildiği görüldüğü; buna karşılık Türkiye'de Kürtçe yayın ve DEP millet vekillerinin serbest bırakılması gibi küçük ama sembolik gelişmelerin de etkisiyle, o ilkel milliyetçiliğe savruluş bir ölçüde durulmuş hatta gerilemiş gibi görünüyorsa da, ben bunun geçici bir durum olduğunu, o eğilimlerin şimdilik sipere yatıp rüzgara ayak uydurduğunu ve dengelerin ilk değişiminde tekrar aynen ortaya çıkacağını düşünüyorum.

Bu Orta Doğu hamuru daha çok su götürür. Yani ortada belki de daha onlarca yıl sürecek çalkalanma ve savrulmalar dönemi var. Bütün güçler ve eğilimler ortada aynen durmaya devam ediyor.

O zaman aynı filmi bir daha seyretmek; Medya TV veya gazete sayfalarında, her söylediğime egemen ulustan olduğun için böyle diyorsun diyerek daha baştan yenik durumda ve elleri kolları bağlı kalmak istemiyorum: yani size yapılacak saldırılar için Türk solcusu olarak kum torbası olmak ve Türk solcusu olarak sizin konumunuzu zorlaştırmak istemiyorum. Bu nedenle yazar olarak yer almadan yazılarımın Kürt basınına gerek görüldüğü takdirde alınması en doğru yol olmaya devam etmektedir.

Toparlarsak, ben Türkiye'deki Gündem'e yazdığım yazılar haricinde Kürt basınına yazmıyorum. Ama aynı zamanda Kürt ulusunun mücadelesine destek için de çok daha fazla yazıyorum. Bu yazılarımın Kürt bazını tarafından alınmasıyla hem nicelikçe daha fazla katkıda bulunmuş olurum hem de bu yazılar nitelikçe daha iyi olur.

Olur da yarın yine durumlar çok kötüleşir, Kürt basınında ezen ulustan bir yazar olarak yer alma daha fazla katkı sağlayabilirse, elbette tekrar yer almak ve yazmakta tereddüt göstermem. Ama verili durumda, bu biçimin, gerek Kürtlerin mücadelesine, gerek demokrasi ve sosyalizm mücadelesine daha büyük katkı sağlayacağını düşünüyorum. Yani paradoksal bir ifadeyle Kürt basınında yer almayarak, Kürt basınına gerek nicelik gerek nitelikçe daha büyük katkıda bulunabilirim.

*

Sayın Öcalan,

Bu mektuplarla değerli zamanlarınızı alıyor ve sanki kendi sorunlarımla sizi meşgul ediyormuş gibi görünüyorum, ama biraz düşünülünce, aslında genel sorunları dile getirdiğim, bunları dile getirmek için kendi başımdan geçenleri, gözlemleri konu ettiğim görülür.

Böylece, aynı zamanda, sizin son görüşme notlarında yapmaya çalıştığınız gerçek durumun daha doğru bir fotoğrafını edinme girişimlerine dolaylı bir katkı yaptığımı da düşünüyorum. Dışardan ve aykırı bir gözlemcinin dedikleri dolaylı da olsa çok daha farklı renkleri içeren bir veri tabanı sunar.

Bu vesileyle, bir noktaya daha açıklık getirmek isterim. Yine “*Görüşme Notları*”nda şu ifadeler okunuyor:

“Demir Küçükaydın TV’de , gazetede benim demokrasi ve sosyalizm anlayışımı açıklayabilir. (...) Daha aktif katılabilir. Benim demokrasi ve sosyalizm anlayışımı geliştirebilir.”

Güveniniz ve teveccühünüz için çok teşekkür ederim.

Ancak bu sözlerinizin sembolik bir anlamı olduğun düşünüyorum.

Sizin de gayet iyi bildiğiniz gibi kimse kimsenin görüşlerini, geliştirmek bir yana doğru dürüst anlayıp açıklayamaz bile. Siz bile onlarca yıldır birlikte hareket ettiğiniz yoldaşlarınızın sizi anlamadığından yakınıyorsunuz. Yani onların anladığının sizin kendi anladıklarınızla denk düşmediğini ifade etmiş oluyorsunuz.

Sizin yaşadığınıza benzer tecrübeleri ben de yaşadım. Bir dönem, yetmişli yılların sonlarında ben de cezaevindeyken fiilen kendimi bir örgütün yöneticisi durumunda buluvermiştim.

Yazdıklarımın ve söylediklerimin, onları en iyi anladığını düşündüğüm arkadaşların elinde ve dilinde nasıl değişip hiç tanınmayacak hale geldiğini, kendimi nasıl söylediklerimi tanıyamaz halde bulduğumu ve duyduğum çaresizlikleri gayet iyi hatırlıyorum.

Aslında herkes, başkalarını anlıyor ve açıklıyorum derken kendi anlayışını dile getirmiş olur. Bu nedenle, eğer sembolik değil gerçek anlamda anlaşılırsa benden mümkün olmayan bir şeyi istediğinizi düşünüyorum. Ne ben bunu yapabilirim ne de kimse.

Kaldı ki ben bunu yapmaya kalksam bile sizin görüşlerinizi değil, kendi görüşlerimi anlatmış olurum. Hasılı mümkün değildir

Kaldı ki, böyle bir şeye gerek de yoktur. Görüşleriniz, biraz okuduğunu anlayan insan için son derece açıktır. Görüşlerinizin kavranması için gereken şey kanımca, görüşlerinizi açıklayacak ve geliştirecek insanlar ve araçlar değil; onların özgürce, hiçbir politik veya örgütsel kaygı duyulmadan özgürce tartışılmasıdır. Bu takdirde onların ister kabul etsinler ister karşı çıksınlar, herkes tarafından çok daha iyi ve doğru anlaşıldığı ve daha yaratıcı ve inisiyatif gösterilerek daha başarılı bir şekilde uygulandığı görülebilecektir.

Ama eğer geniş düşünülürse, örneğin şu an bu mektupları yazarak, sizin görüşlerinizi, kendi anladığım şekilde, ki dolayısıyla bu benim kendi görüşlerim de demektir, uygulayıp geliştirmeye çalıştığım, fiilen bunu şu an yaptığım da düşünülebilir. Ve bu da, eğer sizin görüşlerinizi açıklamak ve geliştirmek mümkün olsaydı, şu satırların bizzat kendisi, olacak şeyin ne olacağı hakkında somut bir fikir verir.

Bu mektupla birlikte, size ayrıca, çeşitli tarihlerde Kürt ulusal hareketinin sorunları hakkında yazdığım, bir kısmı da Gazetelerde yayınlanmış birkaç yazımı da iletiyorum.

Çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Sağlıcakla kalın.

Selamlar ve Saygılar

Demir Küçükaydın

15 Haziran 2004 Salı

Ekler:

- 1) Gazetede yazmama konusunda, o süreçte yazılmış yazılar.
- 2) “*Sümer Rahip Devletinden ...*” kitabı hakkında yazılmış ve sonra devam edilmemiş üç yazı.
- 3) Kürt ulusal hareketinin sorunları üzerine yazılmış yazılardan bazı seçmeler.

Özgür Gündem'e Yazılar Derlemesine Önsöz

Berlin duvarı ve Sovyetlerin çökmesi sonucu, Doksanların başında bütün dünyada sol hareket dibe vurmuş durumdaydı ama bu dünya tarihsel zelzelenin yol açtığı tsunami dalgaları henüz Kürt hareketine pek ulaşmamıştı.

Doğu Avrupa'nın çöküşü bütün kurtuluşçu hareketleri olumsuz etkilerken, yine bu çöküşün yarattığı koşullarda ABD'nin Irak'a saldırısı ve bunun sonucunda oluşan koşullar, Kürt özgürlük hareketinin bu dalgaların altında kalmadan ve onların etkisini pek hissetmeden bir süre daha yükselişini sürdürmesine imkan sağlamıştı.

Buna ek alarak ABD'nin Irak'a müdahalesinden sonra ortaya çıkan koşullar, burjuvaziye Özal'ın dilinden "*Federasyonu bile tartışmalıyız*" noktasına getirmişti. Gazeteciler Bekaa'ya gidip Öcalan ile Röportaj yapma kuyruğuna girmişlerdi.

Bu koşullarda, Kürt özgürlük hareketi de en yüksek noktalarındayken, Türkiye'de *Özgür Gündem* adlı bir günlük gazete çıkarmaya başlamış ve sosyalistlerin ve sol entelijansiyanın önemli bir bölümünü sayfalarında toplamış; üzerindeki tecridi bir ölçüde olsun yenmişti.

Öte yandan henüz o dönemde, Özel Savaş konseptiyle tüm toplum sindirilmiş ve çürümeye başlamış da değildi. Dolayısıyla o zaman entelijansiya ve sosyalistler de, Kürt hareketiyle yan yana görünmekten bu günkü kadar çekinmiyorlardı.

Böylece aslında bu gün Kürt hareketinin yapmak istediği şey o zaman büyük ölçüde gerçekleşmişti, en azından *Özgür Gündem* sayfalarında, bu günkü söylemle bir "*Türkiye Partisi*"nin ilişkileri ve politik kültürü az çok ve fiilen bulunuyordu.

Ne var ki, duvarın çöküşü, hem demokratik güçlerde yarattığı moral bozukluğuyla, hem de en gerici milliyetçiliğe sağladığı fiili ideolojik ve politik üstünlükle Türkiye'de en gerici, en şoven güçlerin saldırıya geçmenin koşullarını da yaratmıştı. Örneğin dünün "Orta Asya Sovyet Cumhuriyetleri", "Türki Cumhuriyetler" olarak gözlerini Türkiye'ye dikiyorlar; Doğu Avrupa ülkelerinden gelen insanlar yaşam savaşı içinde her şeylerini satışı sunuyorlardı. Bu durum, teşkilatı Mahsusa'dan beri gelen, Ermeni Katliamlarını, altı Yedi Eylül pogromlarını yapmış, en karanlık geleneklerin ve güçlerin toplumu istediği gibi örgütleyip manüple edebilmesi için olağanüstü elverişli koşullar yaratıyordu.

Diğer yandan Kürt Özgürlük hareketi içinde de, bunun simetrisi sayılabilecek bir gelişme ortaya çıkıyordu.

Başlangıçta PKK yoksul Kürt gençlerine dayanan bir hareket iken gerek kendi yükselişi, gerek Irak 'taki gelişmelerin yol açtığı gelişmeler sonucu, Kürt burjuvazisi, ayrı partiler içinde var olmanın Yoksul Kürt Gençlerinin partisi karşısında onlara bir yaşama şansı vermeyeceğini görmüş, böylece PKK'nın etrafında toplanmaya başlamıştı. Bu hem o harekete yeni olanaklar sunuyor hem de aynı zamanda Kürt burjuvazisinin hareket üzerindeki basıncını ve ağırlığını arttırıyordu.

İşte *Özgür Gündem* gazetesi tam da dengelerin değişmeye başladığı koşullarda yayına başlamıştı. Bu nedenle, bu gün bir arada görülmeleri hayal bile edilemeyecek kişiler, örneğin bir Yaşar Kaya ve bir Ertuğrul Kürkçü veya Metin Çulhaoğlu aynı gazetenin sayfalarında yer alabiliyordu.

Ancak söz konusu güçlerin baskısı altında, gazetenin bu biçimde varlığını sürdürmesi giderek olanaksız hale geldi ve bugün Öcalan ve PKK tarafından, “*İlkel Milliyetçilik*” olarak tanımlanan, aslında Kürt burjuvazisinin eğilimlerini yansıtan ve Türk milliyetçiliğinin ters yüz biçimi olan akımın baskısıyla, *Özgür Gündem* içinde ilk defa bir araya getirilmiş bu kesimler, gazete kapatılarak dışlandı. Selim Çürükkaya “*Düşün Yakamızdan*” diye yazılar yazdı.

Öyle görünüyor ki, o zamanlar Öcalan, bu baskılara karşı durabilecek bir güçte değildi. Aynı eğilim daha sonra ateşkesi de rahatça sabote edecektir.

Türk devletinde, Özal’ın “Kürt Sorunu”nda reform çizgisi tasfiye olur ve özel savaş egemen olurken; PKK içinde de Kürt burjuvazisinin, Öcalan’ın temsil ettiği Türkiyeli ezilen ve demokratlarla ittifak çizgisine karşı güçler Öcalan’ı tasfiye edemeseler bile, ağırlıklarını hissettiriyorlardı.

Aslında o zaman olan, bu gün olanlara çok benzemektedir. Şimdi de aynı güçler, artık sembolikten öte bir anlamı olmayan, Türk sosyalisti yazarlara saldırarak bu stratejiye muhalefetlerini dile getirmektedirler.

Ama o günden bu güne değişim önemli bir faktör, Öcalan’ın bu gün bu çizgiye, gerek örgütsel gerek politik ve ideolojik olarak daha güçlü bir direniş gösterebilmesi ve farklı olan strateji ve programını daha da netleştirmiş olmasıdır.

Ama buna karşılık, hareket eski gücünde değildir ve Kürt burjuvazisinin gerek taban gerek örgüt içindeki ağırlığı da günden güne artmaktadır. Öcalan’ın Türk devletinin elinde esir bulunması da, ek bir handikap oluşturmakta, gerek stratejinin kendisine, gerek taktik manevralara kolaylıkla Kürtlerin mücadelesini satmışlık damgası vurulabilmektedir.

Aslında “*Türkiye Partisi*” sloganı veya Öcalan’ın önerdiği, Hatip Dicle ve Pınar Selek veya Yurdusev Özsökmenler formülleri, günlük gazete diline çevrilirse, 1990’ların başının, o zamanlar “*Yakamızdan Düşün*” denilerek kovulmuş ve küstürülmüşleriyle yeniden bir *Özgür Gündem* çıkarma niyeti olarak da görülebilir. Bu niyet, Pınar Selek’in bu günkü *Ülkede Özgür Gündem*’in sorumlusu olmasında en somut ve sembolik ifadesini bulmaktadır.

Eğer bu günkü *Ülkede Özgür Gündem*, 1990’ların başındaki *Özgür Gündem*’e yaklaşabilecek ölçüde, Türkiye’nin entelijansiyasını, sosyalist ve demokratlarını okuyucuları ve yazarları arasına çekebilirse, böyle bir gelişme, yeni parti girişiminin bir “*Türkiye Partisi*” olabileceğinin bir işareti ve olanağı olur.

Yani bir bakıma yeni partinin, Kürt ulusal hareketinin ve Kürtlerin partisi olmaktan çıkarak, Türkiye ve Orta doğunun devrimci ve demokratik bir partisi olup olamayacağı *Ülkede Özgür Gündem*’in, bir zamanların *Özgür Gündem*’ine yaklaşan bir gazete olup olamayacağına görülecektir.

Bu günkü güç ilişkileri ise her zamankinden kötüdür.

Türkiye’nin aydın ve sosyalistlerinin ezici bir çoğunluğu, özel savaş döneminde tam bir çürüme içine girip, on yıl öncekinden bile daha geri ve gerici konumlara geri çekilmiş bulunmaktadırlar. Diğer yandan, böyle geri pozisyonlara çekilmeyenlerde bile, tamiri güç yaralar ve kırgınlıklar bulunmaktadır. Ek olarak, doksanlarda, Kürt hareketi güçlüydü ve Duvarın çöküşüyle moral bozukluğuna uğrayanlara bir çekim merkezi ve bir sığınak oluyordu. Bu gün ise, Kürt hareketi, ağır darbeler almış, büyük güç kayıplarına uğramış bulunuyor. Türk Devleti ve Burjuvazisi, Avrupa birliği bağlamında, kimi reformlarla çelişkileri yumuşatıyor. Bu durumda, Kürt

hareketiyle yan yana bulunmaktan ise, Avrupa ile yan yana olmak hem daha çok gelecek vaat eder, hem de daha az tehlikelidir.

Yani *Ülkede Özgür Gündem*, gerçekten değişim ve açılım niyetini gösterip bunu kanıtlaya bile, Türkiye'nin demokratik güçlerinin bu davete icap edip gazete sayfalarında yer alması için eskisi kadar çekici bir durum bulunmamaktadır. Ama onların bu davete gelmemesi, Kürt hareketi içinde, böyle bir dönüşümü savunanların başarısızlığı ve konumunun zayıflaması anlamına gelir. Ama böyle bir zayıflama ise, aynı zamanda davet edilenlerin daveti reddedebilmeleri için onlara yeni bahaneler sunar. Böylece kendi kendini besleyen bir olumsuzluklar zinciri oluşur.

Türk tarafındaki bu zorluklara ek olarak, Kürt tarafında da ek zorluklar bulunmaktadır. ABD'nin orta doğuya müdahalesinden beri, tüm dengeler değişmiş bulunmakta, Kürt burjuvazisi, artık PKK ve Öcalan'a karşı açıktan mücadeleye girmekte ve hatta son bölünmelerin gösterdiği gibi, örgütü bile böylece güce ulaşmakta ve bölmektedir. Bölünmeyip geri kalanların büyük çoğunluğu da bu basınca karşı duracak bir güçte değildir.

Dolayısıyla, Kürt burjuvazisinin, gerek eskinin *Özgür Gündem*'i gibi, Türkiye'nin bütün devrimci ve demokrat muhaliflerini toplayan bir gazete olmaya; gerek bir "*Türkiye Partisi*" olmaya direnişi ve bu yönde yapacağı sabotajlar daha güçlü ve daha cüretkar olacaktır.

Buna karşı durulamaz mı, elbet durulabilir. Ama bunun en büyük eksiği şudur: Türkiye'de Öcalan'ın savunduğu çizgiye partner olacak, devrimci demokratik bir programı olan bir güç yoktur. Böyle bir politik akım yoktur.

EMEP ve Sosyalist Demokrasi Partisi gibi kendileriyle Seçim Bloğu oluşturulmuş iki küçük parti, bu günün dünyasının sorunlarını kavramaktan çok uzaktırlar ve aslında söyleyecek sözleri bulunmamaktadır.

Geri kalanlar ise, ya Genel kurmay politikalarının ya da İkinci Cumhuriyetçi ya da liberal denebilecek politikaların destekleyicisi ve yedeğidirler. Ya da küçük radikal gruplarda olduğu gibi, ileriye kaçarak, devrimci ve demokratik mücadelenin görevlerine yan çizmektedirler.

Bu partnersizlik, Öcalan'ın çizgisinin en büyük zaafı ve handikapını oluşturmaktadır. Bu koşullarda, kala kala, EMEP ve SDP kalmakta, o zaman da Kürt burjuvazisi, hiçbir dinamizm göstermeyen ve pek bir gücü de ifade etmeyen bu güçlerle yapılan bu ittifakı örnek göstererek Öcalan'ın çizgisine saldırısı daha kolay ve çekici olmaktadır.

Bu durumda Öcalan ve PKK son derece zor bir duruma düşmektedir. Kürt burjuvazisine tavır koysa, Kürt kitleleri içinde aniden ve tehlikeli biçimde tecrit olma olasılığı bulunmaktadır. Yok koymasa, Kürt burjuvazisinin tavırları dört bir yandan kendi politikasını kemirmekte ve sabote etmekte, bu da potansiyel müttefiklerin daha da uzaklaşmasına yol açmaktadır.

Bu gidişi ancak, Türkiye'de ortaya çıkabilecek Kürt Özgürlük hareketinden çok daha tutarlı aynı zamanda şehirli ve modern bir politik kültüre de yaslanan, devrimci demokratik bir çizgiyi savunabilecek bağımsız bir hareket durdurabilir. Ancak böyle bir akım, hareket ya da parti, Kürt burjuvazisinin baskısını da dengeleyebilecek bir karşı ağırlık oluşturabilir. Ancak o zaman, Kürt Özgürlük hareketi bu günkü belirsizlik ve yalpalamalarından daha da kurtulup daha tutarlı ve radikal bir politik ve stratejik bir konuma doğru bir evrim geçirebilir.

Bu durumda devrimci demokratik bir programı savunacak, esnek ve yaratıcı bir sosyalizme dayanan bir akım, bir odak, bir hareketin ortaya çıkmasının hayati önemi vardır ve bundan sonraki gelişmelerin izleyeceği seyri bu belirleyecektir.

Böyle bir Politik akım, bir hareket olduğu takdirde, Pınar Selek ve Hatip Dicle'lerin isimlerinin sembolize ettiği, Kürt özgürlük hareketinin, Türkiye'nin ve bölgenin halklarını kardeşleştirme ve demokratik bir program temelinde birleştirme projesi tekrar bir güç kazanabilir.

Ama böyle bir akımın ortaya çıkabilmesi ise, bağımsız bir programı olan; modern bir politik kültüre dayanan bir yayın veya yayınlar kombinasyonu atılacak ilk adım olabilir.

Yani bir “*Türkiye Partisi*” veya bütün devrimci ve demokratik muhalefetin toplandığı ve kendini ifade edebilme olanağı bulduğu, kısmen bir zamanların “*Özgür Gündem*”i gibi bir “*Ülkede Özgür Gündem*” gazetesinin başarılıp başarılamayacağı, bu gazete ve partinin dayandığı Kürtler içindeki mücadele değil, tamamen onların dışında, Türkiye ve Orta Doğuda bağımsız bir projesi olan bir yayının, bir eğilimin, bir odağın ortaya çıkıp çıkamaması tayin edecektir. Böyle bir çizgiyi ise, var olan ve ortalığı kaplamış klasik anlayışlarla kopuşmuş, çağın sorunları karşısında dünya çapında somut bir programı olan bir sosyalist anlayış ortaya koyabilir.

Daha açık ve somut olarak konuşursak. “*Beşikçi’de Kafa Karışıklığı: Tersinden Kemalizm – Alevilik, Din, Ulus Politika ve Bilim Üzerine*” veya “*Marksist dien Ulus ve Üstyapılar Teorisine Giriş*” adlı kitaplarda teorik temeli koyulan; *Geleceği ve Geçmiş Kurtarmak* ve “*Ortadoğu Demokratik Manifestosu*” adlı yazılarda programatik ve stratejik ifadesini bulan bir sosyalist bir çizgi.

*

İşte böyle bir momentte, biraz da yukarıdaki sözlere bir vesile bulabilmek için, 1992 yılında *Özgür Gündem* gazetesine yazdığımız yazıları derledik. Çünkü aynı zamanda bu derlenen yazılar, o Tarihsel Maddeciliğin yeniden inşası ve bunun programatik sonuçlarına giden yolun başlangıcıdır ve bu başlangıç ilk kez yine ilk kez yazılı basında ifadelerini *Özgür Gündem*'in sayfalarında bulmuştu.

1990'ların başında bizim esas ilgi alanımız, genel olarak Siyah hareketi, Avrupa'daki göçmenler hareketi ve daha Özel olarak da Almanya'daki Türkiyeli göçmenlerin hareketiydi. Teorik ilgilerimizin esasını, Yeni Sosyal Hareketler, dünyanın yeni ortaya çıkan siyah beyaz bölünmesi, artık programın bir tür uygarlık programı olması gereği gibi konular oluşturuyordu. Bunlar o zaman da ne Türkiye'deki sosyalistlerin ne de Kürt hareketinin tartışma konuları arasında bulunmuyordu.

O zaman yazdığımız hemen hemen bütün yazılar, dışarıdan bir **siyah olarak** yazılmıştır ve doğrudan politikaya yönelik olmaktan ziyade, uzun vadeli yeni sorular sordurmaya yeni perspektifler oluşturmaya ilişkin yazılardır.

*

Hikmet Kıvılcımlı'nın bir ölüm yıldönümüydü yanılmıyorsam. O sıralar *Özgür Gündem*'de olan hem eski Dev-Genç'ten tanıştığım, hem de yıllarca hapiste beraber yattığım arkadaşım Ertuğrul Kürkçü, Kıvılcımlı'nın ölümü vesilesiyle gazetede yayınlanmak üzere benden bir yazı istedi. Kürkçü daha önce de Sosyalizm Ansiklopedisi'ni çıkarırken, bu ansiklopedinin Kıvılcımlı maddesi için bir yazı yazmamı istemişti. Ben de o zaman “*Tarihsel Maddeciliğin Gelişimi İçinde Kıvılcımlı'nın Yeri*” başlıklı yazıyı yazmıştım. Şimdi bu sefer de, *Özgür Gündem* için bir yazı istiyordu aynı konuda.

Yazıyı yazıp yolladım. Bu benim bir günlük gazeteye yazdığım ilk yazıydı. Beğenilmiş olacak ki, Ertuğrul gazetede misafir yazarların yer aldığı bölüm için birkaç yazı yollamamı istedi.

Bunun üzerine ben de bu kitabın ilk bölümünde yer alan üç yazıyı ve en sonda Yayınlanmayan Yazı bölümünde yer alan “*Kürt Ulusal hareketi ve PKK*” başlıklı yazıyı yolladım¹.

İlk bölümdeki yazılar okununca hemen şu görülür. Yazılar Daha önce *Kürdistan Press* için 1985’lerde yazılmış makalelerdeki konuları tartışmaktadır ve hemen hemen aynı konudadırlar. Kürt ulusal hareketine, Demokratik Cumhuriyet stratejisini önermekte, ayrılma hakkının ulus olmakla ilgisi olmadığını söylemektedirler.

Bu daha sonra Kürt hareketinin yeni stratejisini selamlayan ve savunan tek sosyalistin biz olmamızın bir rastlantı olmadığını da gösterir. Çünkü Öcalan’ın “*Demokratik Cumhuriyet*” veya “*Türkiye Ulusu*” gibi parolalarla ifadesini bulan stratejisi, bizim için, yıllar önce önerdiğimizize, bizden bağımsızca, olayların zorlaması ve el yordamıyla ulaşmaya çalışmasıdır.

Bu üç yazı misafir yazarların yazdığı kısımda yayımlandıktan sonra, her halde yazılar iyi bulunmuş ki, Ertuğrul, haftada bir *Forum* köşesinde köşe yazısı yazmamı önerdi. Bu Köşede, Metin Çulhaoğlu, Ayşe Düzkan, Erdoğan Aydın, Mahir Sayın gibi isimler yazıyordu. Her biri dönüşümlü olarak haftada bir kez yazıyordu yanlış hatırlamıyorsam.

Bu köşe için yazdığımız yazılar dikkatle okunduğunda, Kürt hareketi ve sorunlarının hemen hemen hiç tartışma konusu bile yapılmadığı, esas konunun burjuva uygarlığının eleştirisi ve başka bir uygarlığın programının taslaklaştırılması sorunu etrafında döndüğü görülür.

İlk yazı olan ve Kürt hareketi ve Türkiye ile çok daha ilgiliymiş gibi görünen “*Kemalizm’in Yerini Ne Alacak?*” yazısı bile, aslında, Kemalizm’in eleştirisinin aydınlanma ve burjuva uygarlığının eleştirisi olması gerektiği, bu anlamda Kemalizm’in eleştirilmediği fikrinde yoğunlaşmakta ve bir bakıma diğer yazıları haber vermektedir.

Burjuva uygarlığının siyasi formu olan milliyetçilik; bunun nasıl bir ırkçı sistemin aracı olduğu; Turizm ve Zaman gibi örneklerle, bu uygarlığın kendisine ulaşılmaya çalışılanlarının

---

¹ Bu vesileyle bu yazının ilginç kaderinde kısaca söz edelim.

Bir süre ince İsveç’te bulunduğum bir sırada, Dördüncü Enternasyonal’in İsveç seksiyonu benden Kürt ulusal hareketi ve PKK konusunda bir yazı istemişti. İsveç gericiliğinin Olaf Palme’nin öldürülmesini PKK’ya ve Kürt Ulusal hareketine yüklemek çabalarına karşı, bu parti aynı zamanda PKK’yı savunuyor ve onu destekliyordu. Ama bu destek PKK’nın mücadelesi ve toplumsal yapısından ziyade, İsveç içindeki politik mücadelenin ihtiyaçlarından kaynaklanıyordu. Yoksa, PKK’nın ve politikalarının sosyolojik bir analizine dayanmıyordu.

Bunu bildiğim için, batıların her zaman istediği ve yabancı veya üçüncü dünyalıların yaptığı gibi (Çünkü genelleme yeteneğinin kendilerine has bir yetenek olduğunu düşünür batılılar ister Marksist olsun ister başka bir şey, değişmez. Bizlere düşen o genellemeler için informatif bilgi vermek olabilir.) informal değil, genellemelere yönelik bir yazı yazdım.

Yazı İsveççeye cevirdi ve iletildi. Tahmin edileceği gibi, İsveçlilere Kürtleri acındırıp, onların ne kadar kurban verdiği, ne kadar kötü yaşadığı üzerine bir yazı olmadığından, aslında yazıdan hiç memnun olunmadı. Bu onların istediği ya da beklediği ve alıştıkları türden bir yazı değildi.

Burada Kürtler, Türkler ya da üçüncü dünyalıların Batılı karşısında tıpkı kadınların erkekler karşısında olduğu gibi suç ortaklığına da değinmek gerekir. Çünkü onlar da tam batıların beklediği gibi davranırlar.

Bu yazı ise böyle değildi ve baştan aşağı bir genellemeydi ve bir de utanmadan İsveçli Marksistlerin, dolaylı olarak Stalinizm veya PKK’nın ideolojik ve sosyal yapısına ilişkin değerlendirmelerini de eleştiriyordu.

Ama bunu açıktan da söyleyemezlerdi. Her zaman olduğu gibi, içeriğe ilişkin itirazlar biçimsel itirazların ardına gizlendi. Yazının çok uzun olduğu ve politik bir organda yar almasının doğru olmayacağı, teorik organda yayımlayacakları söylendi. Ama sonra onda da yayınlamadılar.

Ancak yazının hikayesi burada bitmiyor. Almanya’ya geldik ve bu sefer yazıyı Alman solcularının organlarına yolladık. Onlar da yayınlamadı. Bu sefer Türkiye’deki birkaç dergiye yolladık. Onlar da yayınlamadı. Şimdi bir de Özgür Gündem’e yolladık.

Ama Özgür Gündem’de de yayınlamadı. Bunun üzerine, Yeni Ülke adlı daha teorik organa yolladık. Onlar da yayınlamadı. Çeşitli vesilelerle çeşitli Kürt organlarına da yolladık bir çok kereler hiç birisi yayınlamadı.

sorgulanması; yani aynı zamanda gerçek bir Kemalizm eleştirisinin bütün ip uçları bu yazılarda görülebilir. Aradan bunca zaman geçmiş olmalarına rağmen yazılar ele aldıkları konular ve konuya yaklaşımlarıyla hala tazeliğini korumaktadırlar.

Bu yazılarda ele alınan konularda, yaklaşımdaki evrim ve daha sonra ulaşılan nokta en açık biçimde, “*Geleceği ve Geçmişini Kurtarmak*” başlıklı yazıda görülebilir. Benzer şekilde, misafir yazar olarak yazılan yazılarda, yani “*Ulusların Kaderini Tayin Hakkı*” ve “*Demokratik Cumhuriyet*” konusunda ele alınan konularda sonradan nereden nereye varıldığı da “*Orta Doğu İçin Demokrasi Manifestosu*” başlıklı metinde görülebilir. Bir bakıma Özgür Gündem’e yazılan yazılar Yirmi birinci Yüzyıl için yazılmış bu Manifestoların ilk taslakları olarak da okunabilir.

Bu gün varılan noktadan bakıldığında, 1992’de şimdi bulunduğumuz yerin teorik olarak kıyısında olduğunuz, küçücük bir adım atmamızın yeterli olacağı görülebilir. Bu küçük adımın atılması on iki yıl gecikmiş sayılabilir. Bu gecikmenin nedeni, Lenin, Troçki, Kıvılcımlı gibi büyük devrimci Marksist ve teorisyenlerin bizim üzerimizdeki muazzam otoritesidir. Onların “*Ulusların kaderini Tayin Hakkı*”nı savunurken nesnel olarak gerici bir milliyetçiliği savunduklarını düşünmemizdir.

Benzer şekilde, Marks ve Engels’in muazzam otoritesi de onların dini bir inanç, ideoloji, bilinç biçimi vs. olarak tanımlarken, burjuva aydınlanmasının kategorileriyle düşündüklerini, yani aslında kendi ortaya koydukları öğretiyi, Tarihsel Maddecilikle çeliştiklerini göremememizdir.

Yani Demokratik Cumhuriyet ile Ulusların Kaderlerini Tayin Hakkı’nın birbiriyle çeliştiğini Bu ikisini bir arada savunan Lenin, Troçki, Kıvılcımlı’nın otoritesi nedeniyle gecikmiştir; Tarihsel Maddeciliğinin kavramlarıyla dini bir inanç ve ideoloji olarak kabul etmenin çeliştiğini görmemiz de, bu ikisini bir arada savunan Marks ve Engels’in otoritesi nedeniyle gecikmiştir.

1970’lerin sonunda Kıvılcımlı’nın çelişkilerinin farkına varmamız ve onları çözmemiz bizi Otantik ve Devrimci Marksizme ulaştırmıştı; İkininlerin başında, Marks Engels’in din ve üstyapılar; Lenin, Troçki ve Kıvılcımlı’nın Ulusçuluk konusundaki çelişkilerini görmemiz ve onu çözmemiz, Tarihsel Maddeciliği yeniden inşa etmeyi gerektirdi.

Marksizm Aydınlanma’nın çocuğuydu, gerçekten aydınlanmadan bağımsızlaşabilmesi için “baba katili” olması gerekiyordu. Bizim kendi evrimimiz açısından, Marksist babalarımızın katli olan şey; Marksizm açısından aydınlanmadan bağımsızlaşma, onun karşısında baba katlinden başka bir şey değildir. Daha önceki Marksistler bu baba katlini yapamadıklarından bu cinayeti işlemek bize düştü.

Marksizm artık tekrar eski entelektüel gücünü kazanabilir; Sosyalist Hareket ve İşçi Hareketi tekrar bağımsız bir program geliştirebilir.

09 Kasım 2004 Salı

Öcalan'a Karşı Öcalan

Öcalan'ın görüşme notlarını ve buna karşılık Öcalan'ın temsil ettiği çizgiyi savunduğunu iddia edenlerin veya öyle olduğu düşünenlerin yazı ve beyanatlarını okuyan aradaki zıtlığı ve uçurumu görmeden edemez.

Bu zıtlığı gizlemenin ya da meşru göstermenin başlıca argümanları şunlardır.

- 1) Öcalan dışarıdaki durumu bilmiyor, bilseydi o da öyle konuşur ve davranırdı.
- 2) Öcalan biliyor ama taktik icabı öyle konuşuyor.

Durumun böyle olmadığı, Öcalan'ın tam da ne dediğini bilerek öyle konuştuğu delil ve akıl yürütmelerle gösterildiğinde ise bu fark şu argümanla meşru gösterilmeye çalışılıyor:

Aslında onlar da Öcalan gibi düşünüyorlar ama, onlar Öcalan gibi konuştukları takdirde, bu günkü müthiş kayışın karşısında duramazlar, her şey kaybolur. Bunun için o akımın içine girip, ona uyup kontrolden çıkmasını engellemek için öyle davranıyorlar.

Bu argüman ise somutta, hala Öcalan'ı bir kerteriz noktası alanları, ortadaki apaçık zıtlık karşısında, izlenen politikalara açıktan bir direnişten caydırmanın, onları tereddütte bırakmanın bir aracıdır.

Bir parça politikayla meşgul olmuş, tecrübesi olan herkes bilir ki, politikada neyi söylemişseniz onu söylemiş olursunuz. Karşı bir politikayı hangi gerekçeyle savunursanız savunun o andan itibaren, o politikanın bir aracısınız. Çözümün değil sorunun parçasısınız.

Bu argüman ayrıca en temel tekdizini Öcalan'da bulur. Öcalan'ın durumun ne kadar kritik olduğunu bildiği çok açıktır bütün ifadelerinde. O niye böyle "akıntıya uyma taktiği" izlememektedir de, karşı durmaktadır açıktan ve hiçbir yanlış anlamaya imkan vermeyecek şekilde?

Aslında en ideal çözüm Öcalan'ın şimdi ölmesi olurdu. Gerçi şimdi canlı canlı mezarda ama yine de arada kafasını kaldırıp bir şeyler söylüyor ve kulağını ona dikmişlerin kafasını karıştırmaya devam ediyor.

Bu durumda tek yol kalıyor. Olanları olmamışa çevirmek için, söylenenleri tahrif etmek ve onlara bambaşka anlamlar yüklemek. Ezilenler yollarını kaybetmemek için, tıpkı pusula bilmeyen gemicilerin sahilden sahilden gitmesi gibi, belli kişileri ve sembollerini kerteriz noktası mı bellemiştir. Bu kerteriz noktası ele geçirilerek onlar yanıltılabilirler. Hele bir atı alan Üsküdar'ı geçsin, gerisi kolaydır. Hep de öyle olur. Stalin, Lenin'e karşı savaşını Lenin'i bayrak ederek yapar. Muaviye Askerlerinin Mızraklarına Kuran-ı Kerim astırır. Karşı tarafı bir kere tereddüde düşürüp de o kritik anda olabilecek direnişi kırıp engelledi mi? Gerisi kolaydır. Demir tavında dövülür.

Burası şarktır. Binlerce yıllık firavunların, nemrutların şarkıdır. Stalin'lerin resimleri ve tarihleri değiştirmesinden binlerce yıl önce "sapkın" Firavun Eknaton ve karışı meşhur Neferetiti'nin ölümlerinden sonra taşlardan kazındığı yerdir. Orada her sülale tarihi ve takvimi kendisiyle başlatır. Orada, harflere küçük bir iki nokta koyularak, "kabul ediniz" emri "katl ediniz"e çevrilir.

Şimdi olan da budur. Hala Öcalan'a bağlı olanlar var ve o onları uyarmaya devam ediyor.

Yapılanların onun temsil ettiği çizgiye karşı olduğu anlaşılırsa, bu aniden bir dirence ve net bir

saflaşmaya yol açabilir. Onları tereddütte bırakmak gerekir. Bunun en iyi yolu, Öcalan'a karşı Öcalan'ı çıkarmak olabilir.

Öcalan'ın konuşmalarından montajlar yapılarak, söyledikleri bağlamından koparılıp, kendi sesinden Öcalan Öcalan'a karşı çıkarılabilir. Böylece olası direnişler tereddütler denizinde daha doğmadan boğulabilir.

Dün akşam paltalk adlı programda, Şark'ın bu bin yıllık geleneğinin yeni bir versiyonu vardı. Öcalan'ın eski konuşmalarından yapılan montaj bu günkü Öcalan'a karşı çıkarılıyor; izlenen politikaları aslında Öcalan'ın istediği izlenimi veriliyordu.

İşin kötüsü Öcalan demiyor mu sık sık “siz bu dediklerime dayanarak bir şeyler yazarsınız” diye. Kendisi demiyor muydu konuşma akışı içinde “dikkatsiz söylenmiş ifadeler temizleyin” diye. Kim ne diyebilirdi ki? Öcalan'ı Öcalan'a karşı çıkarmak için bizzat Öcalan'dan da izin alınmıştır artık.

Çok mu soyut bu söylenenler. Somutlayalım.

Buyrun şu haberi okuyalım:

“KONGRA GEL Siyasi Komitesi üyesi Cemil Bayık, Kerkük'ün bir Kürt şehri olduğunu belirterek, Kürtlerin Kerkük'ü kendi federe devletlerine katmalarının yerinde bir tutum olduğunu söyledi.”

Bu mudur Öcalan'ı temsil ettiği söylenen örgütün en itibarlı gerilla komutanının söylemesi gerekenler?

Türk devletiyle aynı düzeyde mi konuşacaktır o? Öcalan'ın yaptığı paradigma değişikliğinin en küçük bir izi bulunabilir mi bu konuşmada?

Öcalan'ın politikalarını zerrece anlamış birisinin şöyle demesi gerekmez mi?

“Kerkük'te Kürtler, İstanbul'da Türkler, Bağdat'ta Arapça konuşanlar, Basra'da Şii inancındakiler çoğunluk olabilir. Biz her dile, her ulusa bir devlet anlayışının yanlışlığını savunuyoruz. Biz tıpkı ABD'de olduğu gibi ulusun bunlarla tanımlanmasına karşıyız, insan haklarıyla özdeş bir yurttaşlık haklarından yanayız. Yani bizler, Kerkük'ün Kürt, İstanbul'un Türk, Bağdat'ın Arap, Basra'nın Şii şehri olmasına karşıyız ve bunu değiştirmek için savaşıyoruz. Programımız budur.

“Bunun için de öncelikle, Kürdistan'ın Kürt devleti değil, Kürdistan'da yaşayan herkesin eşit bir yurttaş olduğu; kendini Kürtlük ya da başka bir dinsel, dilsel, etnik, kültürel, tarihsel ölçütle tanımlamayan bir devlet olması için; Türkiye'nin Türk devleti değil, Türkiye denen topraklarda yaşayan herkesin eşit bir yurttaşı olduğu; dilsiz, dinsiz, etnisiz; soysuz, tarihsiz, tıpkı ABD'deki gibi, insan ve yurttaşlık haklarıyla tanımlanmış demokratik bir devlet olması için mücadele ediyoruz. Bizim savaşımız, şu veya bu şehrin etniye, dine veya dile göre tanımlanmış hangi ulusa ait olduğu için bir savaş değil; bu savaşın kendisine karşı bir savaştır. Kürdistan'da kendini Kürtlükle tanımlamayan bir demokratik Cumhuriyet olduğunda Kerkük'ün nüfusunun çoğunun Kürt olması nasıl bir politik anlama sahip olmaz ise; Türkiye'de kendini Türklükle tanımlamayan bir demokratik Cumhuriyet olduğunda İstanbul'un nüfusunun çoğunun Türkçe konuşması veya Sünni olması nasıl bir politik anlama sahip olmaz ise öyle. Ve o zaman aynı ilkeye göre tanımlanmış bu demokratik cumhuriyetlerin ayrı olmasının da bir anlamı olmaz ise öyle. Bu da pratik ve somut olarak, Ortadoğu Demokratik Cumhuriyeti'dir. ABD'nin Bölgeyi sözde demokrasi adına, dillere, dinlere etnilere göre tanımlanmış uluslara bölme planına karşı

biz bizzat ABD'nin kendisinin dayandığı ilkelere dayanılarak karşı çıkılabileceğini söylüyoruz. Wilson'un sözde Ulusların kaderini tayin Hakkı ile değil; Washington'ların, Jefferson, Tom Paine'lerin, Lincoln'ların insan hakların dayanan ulusçuluklarının geleneğini savunuyoruz ve bölge halklarını bunları savunmaya çağırıyoruz."

Bu kadar zor mu bunları söylemek?

Öcalan'a karşı Öcalan'ı çıkarıp gerici ulusçuluğu savunmaktansa; Amerika'ya karşı Amerika'yı çıkararak devrimci ve demokratik ulusçuluğu savunmak gerekmez mi?

01 Mart 2005 Salı

Anarşizm, Milliyetçilik ve Öcalan

Ortadoğu'nun ve hatta dünyanın kaderi ile hangi ulusçuluğun üstün geleceği arasındaki bağdan çok söz ettik.

Bu bağ Orta Doğu'daki, bir kitle temeli olan en demokratik hareketin önderinin Murray Bookchin ile ilişkisi ve ondan esinlenmesiyle daha somut olarak da ortaya çıkmaktadır.

Bu nedenle önce Murray Bookchin'den başlayalım.

Bilindiği gibi Bookchin'in kitapları ve konfederalizm konusunda yazdıkları Öcalan'ın Demokratik Konfederalizm projesine ilham vermekte veya en azından isim babalığı yapmaktadır. Bunlar *Görüşme Notları*'nda çok açık olarak görülebilir.

Örneğin 16 Mart 2005 tarihli *Görüşme Notları*'nda görüşmeye elinde Bookchin'in kitabıyla geldiği belirtiliyor:

"(Elinde M. Bookchin'in Ekolojik Topluma Doğru kitabıyla gelerek)"

Bu elde taşınan kitabın aynı zamanda tavsiye olduğu herkes tarafından bilinmektedir.

Ayrıca görüşmelerde Bookchin'e ilişkin olarak şu sözler geçiyor:

"Marx'ın değer teorileri bir fecaat. Bu değer teorisi hakkında benim kuşkularım var. Yeni sol buna yeni yaklaşıyor. Çokluk'un yazarları, Wallerstein, Bookchin bunları yazıyorlar. Ama sistematize etmede biz daha ileriyiz, daha pratiğiz. Değer teorisinin kapitalizme karşı bir karşı koyuşu yok...."

Biraz aşağıda yine şu sözler:

"Özgürlüğün Ekolojisini yine okuyorum. Çokluk'un yazarları, yine Wallerstein, Bookchin, analiz okulundan Braudel, bunların düşüncelerini önemsiyorum."

Bookchin'in görüşleri ve bu bağlamda da Liberter teori, Ortadoğu'daki belli bir örgütsel gücü ve kitle desteğini hala temsil eden en önemli demokratik hareketin önderinin görüşlerini dolayısıyla Ortadoğu'nun geleceğini bir şekilde etkilemektedir. Sadece bu aktüel ve politik öneminden dolayı bile ele alınıp tartışılması gerekir.

Ancak sadece bu görüşlerin etkisi değil; fikirlerin kendisi de ilgiyi hak etmektedir.

Bookchin ekolojik paradigmanın öneminin ilk kavrayanlardandır. Bu bağlamda son yıllarda ekolojik paradigmaya ilginin artmasıyla birlikte okunan bir yazardır. Son yıllarda birkaç kitabı Türkçe'de yayınlanmış bulunmaktadır. Ayrıca birçok makaleleri de yayınlanmıştır ve yayınlanmaktadır.

Kendisinin Marksist bir geçmişi bulunmaktadır. Ve Marksist gelenek içinde de, bir zamanlar onun en otantik savunucularıyla (Troçkist akımla) ilişki içinde olduğu için, en azından olgular hakkında ve bilgi düzeyinde Stalinist veya merkezci birçok Marksist'ten bile daha sağlam olgusal bilgilere sahiptir. Bu da konunun ayrıntı ve olgu düzeyinde bir tartışmaya kaymasını engellemek için iyi bir olanak sunmaktadır.

*

Stalinist bir bürokratik diktatörlüğün ve onun ideolojisinin Marksizm olarak bilinmesi nedeniyle, Marksizm yanlış olarak devletçilik olarak anlaşılmaktadır. Marksistler ve Anarşistler arasındaki

daha önceki tartışmalar hakkında yüzeysel bilgiler de böyle bir kanıyı güçlendirmiş bulunmaktadır.

Ne var ki, bu baştan aşağı yanlış bir görüştür, Marksistlerle Anarşistler arasındaki fark Marksistlerin devletçi veya hiyerarşik sistemlerden yana, Anarşistlerin devlete ve hiyerarşik sistemlere karşı olmalarında değildir. Bu Stalinizm'in yarattığı bir yanılgıdır.

Otantik biçimiyle Marksizm, anarşizmden daha az devlet ve hiyerarşi düşmanı değildir.

Aksine, Marksistler, Anarşistlerin artık devlet olmadığını söyledikleri şeyin tam da devlet olduğunu söylerler. Örneğin Paris Komünü'nde bir tek Marksist yoktu. O tamamen Anarşistlerin artık devlet olmadığını söyledikleri modele göre oluşmuştu. İşte Marksizm, bizzat anarşistlerin oluşturduğu bu aracın devlet, proletarya diktatörlüğü olduğunu söyler. Bu nedenle Engels, *"Proletarya Diktatörlüğü ne midir? Paris Komününün bakın o Proletaryşa diktatörlüğüdür"* der. Ve Paris Komününde bir tek Marksist yoktu.

Yani gerçekte devlete karşı olan ve onun yok oluşunun tarihsel ve toplumsal koşulları için mücadele edenler Marksistlerdir. Bu ilişki tıpkı, milliyetçilik karşısında, devrimci demokrasi ve Marksizmin ilişkisi gibidir. Onlar milliyetçiliğin dile, dine, etniye dayanan gerici biçimini milliyetçilik olarak tanımlamakta, bunun aşılmasını milliyetçiliğin aşılması olarak görmektedirler. Aynı şekilde anarşistler de, devletin gerici ve bürokratik biçimlerini devlet olarak tanımlamakta, bunun aşılmasını devletin ortadan kalkması olarak tanımlamaktadırlar.

Marksizm ise, milliyetçiliğin aşılması denenin tam da milliyetçiliğin özü; devletin ve hiyerarşinin aşılması denenin tam da devletin özü olduğunu söyler ve gerçekten onların aşılmasının koşullarını oluşturmaya çalışır.

Devrimci dönemin milliyetçiliği ile anarşizm arasındaki bu yakınlık rastlantısal değildir. Anarşistlerin aslında nasıl da özünde devrimci demokratik milliyetçiler olduğunu Murray Bookchin örneğinde şimdi görelim.

(Ama burada şunu not edelim. Yiğidi öldür hakkını yeme derler. Ulus konusunda Marksizm de Anarşizm de aynı kavrayışsızlığa sahip olmuştur. Marksistler ulus konusuna, önce bütünüyle işçi hareketinin stratejisinin bir unsuru olarak baktıklarından; sonradan ise bizzat kendileri bilinçsizce de olsa gerici ulusçuluğun meşrulaştırıcısı durumuna düştüklerinden; burjuva devrimlerinin Humanist ideallerine bağlılığını sürdüren anarşistler, devlet karşısındaki tavırlarıyla birlikte, milliyetçiliğe karşı daha bağımsız ve daha tutarlı bir konumdaymış gibi göründüler.)

Ne var ki bu görünüş aldatıcıdır.

Anarşizmin milliyetçilik anlayışı, devrimci burjuvazinin milliyetçilik anlayışından başka bir şey değildir; elbette bu milliyetçilik, Marksistlerin, gerici milliyetçiliğe kadar evrim geçiren ve ulusları artık dil; din, etni vs. ile tanımlayan milliyetçiliğine göre çok ileri bir noktadır. Ama bu ileri nokta, aslında Marksizm'in içinde potansiyel olarak bulunan ama geliştirilememiş milliyetçilik açıklaması ve alternatif programa göre burjuva dünyasının ufku içindedir ve en demokratik biçimiyle de olsa milliyetçiliktir. Bu Bookchin örneğinde de somut olarak görülür.)

*

Bookchin de bütün Anarşistler (buna rahatlıkla şimdiye kadarki bütün Marksistler de eklenebilir) gibi, milliyetçiliği, onun gerici biçimleriyle özdeşleştirmekte; onun devrimci biçiminin milliyetçilik olmadığını söylemektedir.

Son derece açık olarak şunu diyor yazısının son cümlesinde:

“Milliyetçilik Aydınlanma'nın ve toplumsal ve kültürel tinselliklerinde açık bir şekilde evrenselci olan onsekizinci yüzyılın büyük devrimlerinin yörüngesi dışında var oldu. Kültürel çeşitlilik ve onun daha hümanist özelliklerini asla görmezlikten gelmeyen, kendi toplumsal aktivitelerinin entelektüel temellerini hazırlayan Aydınlanmacılar gibi zamanın devrimcileri, kendilerini herşeyden önce hiçbir entelektüel, politik ve coğrafi sınır tanımayan laik bir insan topluluğunun “yurttaşları” olarak gördüler.”

Görüldüğü gibi, aydınlanmanın “vatanım yeryüzü milletim insanlık” idealinin, milliyetçilik olmadığını söylemekte, sonraki dile, dine dayanan milliyetçiliği milliyetçilik olarak tanımlamakta ve aydınlanmanın bu ideallerine sahip çıkmaktadır. Yani bizzat kendi ifadesiyle tam anlamıyla demokratik ve devrimci bir milliyetçidir.

Bu aynı bölümdeki şu satırlarda çok daha iyi görülebilir: (Bunlar ayrıca yukarıda söylediklerimizin doğruluğunun olgusal olarak bir Anarşist tarafından onaylanması olarak da okunabilir.)

“Karakteristik olarak, bir “Ulus” ve onun daha önceki yöneticileri arasındaki bağların radikal bir değişimini ortaya seren tarihsel dokümanlar yalnızca bir kısım insana değil bir bütün olarak insanlığa yönelik olarak yazılmışlardı. Thomas Jefferson'un Bağımsızlık Bildirgesi “insanın fikirlerine gerçek bir saygının [Amerikalıların] İngiliz monarşisi ile olan bağlarını koparmaya zorlayan şeylerin ne olduğunu bildirmesini gerektirir” diyen dikkat çekici ölçüde radikal sözlerle açılır. Bu iddiayı, Fransız devrimi dokümanlarında olduğu gibi, bunu zorunlu olarak takip eden “tüm insanların eşit yaratıldığı” ve “Hükümetin tüm güçlerini yönetilenlerin kabul eden insanlar arasında kurulduğu” inancına dayandırıyor.

4 Temmuz 1776 tarihli Amerikan Bildirgesi, Fransız devrimcilerine benzer bildireler için teorik bir model oluşturacaktı. Milliyetçi ifadelerin çok uzağında, hararetle bir şekilde kozmopolitan ve hedefi tüm dünyaya yönelikti. Thomas Paine'nin ünlü vecizesi, “Benim ülkem tüm dünyadır.”, yalnız Amerika'nın devrimci liderlerine özgü değildi. George Washington “insanlığın büyük bir cumhuriyetinin bir yurttaşı” olduğunu bildirmekte hiç tereddüt etmemişi ve Benjamin Rush devrimin “cumhuriyetin kanunlarına uymayı” sağladığını söyledi. Hararetle bir Aydınlanma ruhuyla ifade edilen bir ifadesinde, John Adams şöyle demişti: sömürgelerdeki savaflara rağmen, “Bilim ve edebiyat hiçbir ulusa ait değildir.” Milliyetçilik ve dar görüşlülükten özgürleşmeleri büyük bir övgü kazanan Fransızlara “Özgürlük, Eşitlik, Kardeşlik” deyiminin Benjamin Franklin tarafından söylendiği belgelenmiştir. “Özgürlük nerede tehlike altındaysa” diye bildiriyordu 1783'te “orası benim ülkemdir”.

“Fransız Aydınlanmasının düşünürleri ve propagandacıları ruhen daha farklı değillerdi ve bu ruhu tamamen 1789 devrimine taşıdılar. Montesquieu, Norman Hampson tarafından “Fransız Aydınlanması'nın ilk büyük yapıtı” olarak söylediği Pers Mektupları (1721) nda defterine şöyle not almaktaydı. “Eylemde bulunduğumda ben bir yurttaşım; fakat yazdığım zaman ben bir insanım ve Avrupa'nın tüm halkları ile Madagaskar'da yaşayan birinin olabileceği kadar tarafsız olarak ilgilenmekteyim”. Bu evrenselcilik karakteristik olarak gerçekte, Rousseau haricinde, tüm Ansiklopedistlerde mevcuttu. Rousseau'nun İsviçre kökenliliğini mistikleştirmesi, demokratik fakat sıklıkla gerçek yaşamında asla içinde olmadığı hayali bir kırsallığın şiddetli bir duygusallığını taşıyordu. Fransızcanın eğitilmiş Avrupalının dili olması tesadüfi değildir: Aydınlanma entelektüellerinin evrensel bakışı, gerçekte, zamanla romantikler, mistikler ve

sonunda ırk ve etnik üstünlük iddiasındaki bir ulusçuluk kimliği tarafından törpülenecek olan laik bir cumhuriyetin ilkelerini [letters] yarattılar. ”

Milliyetçilerin milliyetçiliğin ne olduğunu anlamamalarının tipik bir örneği karşımızdayız. Aynı şekilde bu nedenle de yine milletlere ve milliyetçiliğe karşı, burjuva uygarlığının ufku dışında bir program geliştirememekte; “Yeni bir enternasyonalizm”den başka bir şey önerememektedir.

Bu “yeni enternasyonalizm” ise, aydınlanmanın idealinin bu günkü dünyaya uyarlanmış biçiminden başka bir şey değildir. Aydınlanma döneminin korkunç dil farklarıyla dolu dünyasında, halkın gücü elinde tutmasının aracı olarak, onun aydınlanmasının aracı olarak görülen okuma yazma ve standart bir dile sahip olma vurgusu, bu günün elektronik çağında, iş gücü göçlerinin tüm dünyaya yayıldığı çağda, yerini çok kültürlülüğe terk etmiştir. Yani tıpkı aydınlanmadaki gibi dilin, dinin, etninin, politik olmayan olarak tanımlanması söz konusudur; çok kültürlülük bir bakıma, laisizm gibi, bunların özel ve kişisel olarak tanımlanmasından başka bir şey değildir. Kültür de politik olmayanın diğer adıdır. Çok kültürlülüğü savunmak; tıpkı laisizmi savunmak gibidir. Dilin, kültürel öğelerin, etninin politik olmayan olarak tanımlanmasıdır. Politik olanın ayrılığını, yani milliyetçiliği var sayar: çok kültürlülük milliyetçiliktir.

Yine milliyetçiliğe alternatif olarak “yeni bir enternasyonalizm” namı altında önerilen şu satırlar en saf bir milliyetçilikten başka bir şey değildir:

“Kültürel özgürlük ve çeşitlilik, vurgulamama izin verin, milliyetçilik ile karıştırılmamalıdır. Farklı halkların kendi kültürel kapasitelerini tamamen geliştirmek için özgür olmalarının gerekmesi yalnızca bir hak değil desideratum’dur. Eğer farklı kültürlerin muhteşem bir mozayiği, modern kapitalizmin yarattığı, büyük ölçüde kültürsüzleştirilmiş ve homojenleştirilmiş bir dünyanın yerini almazsa, dünya şüphesiz kasvetli bir yer olacaktır. Fakat aynı şekilde ele alırsak, eğer kültürel farklılıklar dar görüşlü hale getirilir ve görünürdeki “kültürel farklılıklar”, cinsiyetin, ırkın ve fiziksel üstünlüğün biyolojik düşüncelerinde temellendirilirse, dünya tamamen bölünecek ve insanlar kronik bir şekilde birbirleriyle karşıtlık halinde bulunacaktır. Tarihsel olarak, şehirlerin kabilelerden daha geniş insani ilişkiler beslemesine benzer şekilde, ulusal sınırlar içinde yaşayan insanların aşikâr olarak yabancılara karşı daha açık olmaları nedeniyle akrabalık toplumlarındaki dar akrabalık temelinden daha geniş bir toplumsal alan üretmelerinden kaynaklanan bir anlayış vardır. Fakat ne kabilesel ilişkiler ne de ulusal sınırlar, zengin fakat harmonize olmuş kültürel farklılıklarla tam bir bütünleşme duygusu yaratacak bir insanlık potansiyeli gerçekleştiremezler. “

Aslında aydınlanmaya sahip çıktığını bu bağlamda da tekrarlamakta ve burjuva uygarlığının ötesinde bir programı olmadığını itiraf etmektedir:

“Daha açıkça konuşacak olursak, milliyetçilikler Aydınlanma’nın uzun zaman önce üstesinden gelmeye çalıştığı gerici atacılıklardır. Bunlar, baskı altındaki insanların silkinerek kurtulmaya çalıştıkları imparatorlukların en kötü özelliklerini taşırlar.”

*

Bu alıntılar, anarşistlerin niçin milliyetçiliğin ne olduğunu anlayamadıklarını ve anlayamayacaklarını yeterince kanıtlar; çünkü kendileri milliyetçidirler; milliyetçilik olmadığını söyledikleri şey milliyetçiliktir; tıpkı artık devlet olmadığını söyledikleri şeyin devlet, hem de proletarya diktatörlüğü olması gibi.

Anarşizm, son duruşmada, eski toplumun kapitalizme tepkisidir, küçük üretmenin tepkisidir, bu nedenle, kapitalizmin pislğine tepkili bir duyarlığı temsil eder. Ama aynı zamanda onun ufkunu aşmamayı; aşma yeteneğinde olmayışı da.

Devlet ve ulus karşısındaki anarşist öğretisi (ki son duruşmada, devrimci demokratik ideallerin ifadesidir), bunları aşamayarak burjuva uygarlığını aşma yeteneğinde olmadığını göstermektedir.

Kapitalist uygarlığı aşma yeteneğinde bir uygarlığı hala modern işçi sınıfı programlaştırabilir. Somut tarihte Marksist öğretinin yaşadığı geri gidiş ve ulusçuluk tarafından teslim alınma şeklinde yaşadığı geri gidiş; somut tarihteki çarpılmalarından soyutlanmış biçimiyle Marksizm'in ve dolayısıyla İşçi Sınıfı'nın buna yeteneksiz olduğunun kanıtı olarak gösterilemez. Aksine, yine kendini eleştirerek ve aşarak burjuva uygarlığını aşmaya ve karşı bir program geliştirmeye yetenekli biricik sınıf olduğunu kanıtlamaktadır işçi sınıfı Marksizm'in şahsında.

Ancak Marksizm ulusçuluğun yüzündeki peçeyi atıp, bu vampirin yüreğine tahta kamasını sokup onu yok edebilir. Milliyetçilik vampirler gibi ancak karanlıklarda yaşayabilir. Marksist teorik aydınlık gücünü arttırdığında, milliyetçiliğin gün ışığı görmüş vampirler gibi yanıp kül olduğu görülecektir.

İşçi sınıfının onlarca yıl sürmüş olan yenilgisi ve dağınıklığı kimseyi yanıltmamalıdır. Dünya tarihine on ve yüz yılların perspektifinden bakıldığında, işçi sınıfının bu gerileyişinin, Marks'ın dediğı, kendi hataları karşısında bir gerilemeden başka bir şey olmadığı da görülür.

Anarşizm veya küçük burjuva sosyalizmleri (ki bunların pek ala merkezilik denen biçimleri de bulunmaktadır), antik çağların göçebe veya orta barbarlarına benzerler; yıktıkları veya yıkmak istedikleri medeniyeti kapsayacak bir üretim ve kültür temelleri yoktur; ona sadece bir canlılık verirler. Orijinal ve başka uygarlıkları ise, tarımı keşfetmiş, kentten çıkan, bir uygarlığı örgütlemeyi sağlayabilecek manevi ve maddi araçlara sahip yukarı barbarlar kurabilir. İşçi sınıfı Marksizm aracılığıyla milliyetçiliğin, yani burjuva uygarlığının yüzündeki peçeyi atarak, modern çağın orijinal uygarlık kurabilme yeteneğinde kentlileri olduğunu kanıtlamaktadır.

*

Peki Bookchin'in söylediklerinin Öcalan'da bir yankı bulmasının somut anlamı nedir?

İlk bakışta Öcalan'ın Bookchin demesi, Marksizm'den bir gerileme gibi görülmektedir. Birçok Stalinist ve Merkezci de bunu böyle algılamaktadır. Ama yukarıdaki açıklamalar ışığında bakıldığında öyle olmadığı görülür.

Öcalan'ın Marksizm diye bildiğı, milliyetçilik ve devletçilik tarafından kirletilmiş, Marksizm'le ilgisi olmayan bir Marksizm, daha doğrusu bir Stalinizm'dir.

Öcalan'ın Bookchin'e sahip çıkmasından demokrasi vurgusuna kadar bütün son yıllardaki teorik ve politik evrimi; aslında gerici milliyetçiliğe göre kendini tanımlamış bir ulusal hareketin; vampir ısırışıyla (Türk milliyetçiliğinin örneğı ve baskısıyla) ortaya çıkmış bir hareketin; kökenindeki altmış sekizin demokratik ve devrimci geleneklerine; Kürdistan yoksullarının toplumsal eğilimlerine dayanarak, kendini bir vampir olmaktan kurtarma çabasıdır. Bütün bunlar kendini aşma denemelerinden ve çabalarından başka bir şey değildir.

Marksizm diye bildiğinin kat ettiği yolu tersine kat etmeye çalışmaktadır Öcalan. Marksizm aydınlanmanın devrimci ulusçuluğundan gerici ulusçuluğa, demokratik cumhuriyetten, gerici ulusçuluğu olumlayan, "ulusların kaderini tayin hakkı"na doğru evrim geçirirken; devlet düşmanlığından devletçiliğe doğru evrim geçirirken; Öcalan, o gerici ulusçuluğa göre oluşmuş

bir ulusal hareketin önderi olarak, gerici ulusçuluğun sınırlarını zorlayıp; devrimci ve demokratik ulusçuluğa; demokratik cumhuriyete doğru; merkezi devletçilikten konfederalizme doğru evrim geçirmekte, ama bir türlü, tam anlamıyla bu sınırları da aşmamaktadır.

Bu nedenle, Öcalan'ın Marksizm'den uzaklaşması, değer teorilerinde yanlışlar bulması; Kurttan kuştan özün dilemesi, devletsizliği; konfederalizmi savunması vs. burjuva uygarlığının ideallerine el yordamıyla bir dönüş olarak görülmelidir. Bu dönüş kaynağını, orta doğunun ezilenleri korumaya yönelik peygamber geleneklerinde; 68'lerin devrimci demokratik özlemlerinin geleneklerinde; toplumun mesanelerinde yaşamış, komünün kadınlarca binlerce yıl korunmuş ve aktarılmış geleneklerinde; Kürdistan'ın ezilen emekçi kadın ve azınlıklarının demokratik özlem ve eğilimlerinde bulmaktadır.

Eğer bu evrim, dünyada işçi hareketinin yükseldiği, demokratik cumhuriyeti veya daha ötesini programlaştırdığı koşullarda onun etkisi altında gerçekleşseydi, çok daha hızlı ve büyük adımlar atarak bir yol alabilirdi.

Ne yazık ki, sosyalistlerin bile, en alasından gerici milliyetçilere döndükleri bir dünyada ve Türkiye'de gerçekleşmektedir bu evrim. Sosyalistlerin maddi ve manevi bir desteğiyle değil; onların engellemesiyle ve onlara rağmen.

Ama bu evrim aynı zamanda bir şeyi daha da gösterir. Öcalan'ın burjuva ufkunu aşamayan düşünür ve yazarlara ilgi duyması onun dayandığı hareketin ve toplumsal tabakaların sınırlılığının da bir yansımasıdır.

Öcalan büyük ölçüde köylülere dayanan; işçilere dayansa bile büyük ölçüde ruhça ve kültürce köylülüğe hatta aşiret ilişkilerine göre şekillenmiş bir hareketin eğilimlerinin önderidir. Bu hareketin bütün gücü ve güçsüzlüğü Öcalan'da da yansımaktadır.

Bunlar, Küçük burjuvazinin ve köylülüğün, burjuvazinin ufkunu aşamayacağıının, onların tıpkı antik çağın göçebe fatihlerinin medeniyet karşısındaki konumları gibi, ayrı bir uygarlık yaratma yeteneğinde olmadığıının ama ona bir atılım ve canlanma verebileceğinin de bir ifadesidir.

Ama yine de bir zamanlar Troçki'nin dediği gibi, köylülüğün devrimci potansiyellerini küçümsememek gerekmektedir. Günümüz dünyasında kendi gücüyle ve tüm engellemelere rağmen böyle bir evrim geçirebilen, böyle yoklamalar yapan köylülük, işçilerin tekrar toparlanıp başka bir uygarlık projesiyle tekrar ortaya çıktıkları; ve bunun yan ürünü olarak aydınlanmanın tamamlanmamış projesini de tamamlayacakları bir hareket oluşturdukları koşullarda bütün tahminleri aşan bir devrimci potansiyel gösterebilir.

15 Nisan 2005 Cuma

Niçin Abdullah Öcalan da Yazarımızdır?

Abdullah Öcalan yazarlarımız arasında yer almaktadır. Elbette bu onun doğrudan *Köxiiz*'e yazı yazdığı anlamına gelmiyor. Bunun koşullarının olmadığı herkes tarafından bilinmektedir. Hatta koşulları olsaydı yazar mıydı? Bunu da bilmiyoruz. Yaptığımız sadece onun kitaplarından, ayrı bir makale gibi okunabilecek bir bölümü olduğu gibi aktarmak. Böyle yapmamızın elbette sembolik, politik ve teorik anlamları bulunmaktadır.

Birinci ve en önemlisi.

Abdullah Öcalan, biçimsel olarak Türkiye Cumhuriyeti yurttaşı olan ama aslında “sözde vatandaş”tan başka bir şey olmayan ve bu “sözde” duruma son vermek isteyen Kürtlerin ezici bir çoğunluğunun mücadelesinin bayrağı ve önderidir. Hukuken Öcalan'ın mahkum edilmiş olması ve şu an bir hapisanede tutuluyor olması bu sosyolojik ve politik gerçeği değiştirmez. Aslında bu gerçeği Türkiye'nin gizli servisleri de, politikacıları da, stratejileri de, Mehmetçik gazetecileri de hasılı herkes bilmektedir.

Ortada gerçekten saçmadan da öte bir durum bulunmaktadır. Yüz binlerce, milyonlarca taraftarı ve destekçisi bulunan bir toplumsal hareketin önderini hapiste tutmak, fiilen o yüz binlerce, milyonlarca insanın iradelerine ve görüşlerine karşı bir baskının, zorun ifadesi ve itirafıdır. Böyle bir ülkede, yüz binler, milyonlarla ölçülen eğilim ve hareketler kendini ifade etme, örgütlenme ve toplumun çoğunluğunu kazanma hakkına sahip değil ise, orada demokrasinin D'sinden bile söz edilemeyeceği çok açıktır. Ortadaki sıradan bir polisiye olay, kriminal bir vaka değil, sosyal bir harekettir. Öcalan'ın hapiste bulunuşu bu sosyal harekete ve eğilime hiçbir özgürlük tanınmamasının; onun özerindeki çim çiy baskının çırılçıplak ifadesidir.

Öcalan'ı yazarlarımız arasında zikrederek, öncelikle Öcalan'ın önderi ve bayrağı olduğu bu harekete uygulanan baskı ve şiddet politikalarına karşı olduğumuzu; ama sadece bu harekete uygulanan baskıya değil; bu hareketi yaratan baskıya ve inkara da karşı olduğumuzu; onların mücadelesini desteklediğimizi hiçbir yanlış anlamaya yer vermeyecek şekilde ifade etmeyi amaçlıyoruz.

Ama sorunun bir de komedi boyutu var.

Türkiye'de her Allah'ın kulu bilmektedir ki, DEHAP'ın veya HADEP'in aldığı oylar aynı zamanda Öcalan'ın aldığı oylardır. Bu gün Diyarbakır veya diğer şehirlerin belediye başkanlığı makamlarında oturanlar; Belediye Meclislerini dolduranlar, oraya Öcalan'ın önderi olduğu sosyal hareketin desteğiyle gelmişlerdir. Bu hareketin örgütsel ifadesi de herkes tarafından bilinmektedir.

Bu durumda, bu komediye son verilmesi için, tüm belediye başkanlarının, meclis Üyelerinin; DEHAP-HADEP üyelerinin; bütün onlara oy veren kitlenin, vs. yani yüz binlerce, milyonlarca insanın Öcalan gibi hapse tıklması gerekir. Ya da tersine Öcalan'ın da serbest bırakılması gerekir.

İşin kötüsü, solcusundan sağcısına, herkes bu oyuna katılmakta, bu komediye olsun son vermek için kimseden ses çıkmamaktadır.

MHP'liler veya Türk Devletinin Genel Kurmayı veya Özel Savaş Dairesi veya Hükümet veya derin ve sığ devletler bir parça tutarlıysalar eğer, derhal bütün Belediye başkanlarını; Belediye Meclisi Üyelerini; DEHAP ve HADEP'in tüm üye ve yöneticilerini; hatta onlara tüm oy

verenleri tutuklayıp hapse tıklması gerektiğini savunmalıdırlar ve bunu uygulamalıdırlar. Son Newroz ve 1 Mayıs gösterilerinin de bir kere daha kanıtladığı gibi o insanların hepsi Öcalan'ı önder olarak tanımaktadırlar, en azından özelemlerinin sembolü olarak.

İşin kötüsü, kendine sol diyenler de ters taraftan bu oyuna katılıyorlar. Onların da, eğer bütün onlar dışarıdaysa, Öcalan'ın da dışarıda olmasını talep etmeleri gerekir. Bunu yapmayarak, onlar da bu komediye sahnenin solundan katılıyorlar.

Bu komediye son vermek gerekiyor. Bu komedinin aktörlerinin çifte standardını ve ikiyüzlülüğünü teşhir etmek gerekiyor. Bu saçmalığın görülebilmesi için de Öcalan'ı aynı zamanda yazarımız kabul ediyoruz.

Türkiye'nin devrimcileri ve sosyalistleri, devrimcilik, sosyalistlik ve enternasyonalistlik yapmaktan demokratlık yapmaya güç ve vakit bulamamaktadırlar. Bir parça demokratlık yapmak için güçleri, zamanları (ve tabii niyetleri) olsaydı, şimdiye kadar çoktan, Kürtlerin üzerindeki baskıya karşı, onların özelemlerini kendi bayraklarına yazar ve bunun somut bir ifadesi olarak, bu baskıyı ve çifte standartlı komediyi protesto için olsun, örneğin sembolik bir protesto hareketi olarak, Öcalan'ı kendi yazarları yaparlardı. Bu oyuna en azından katılmak istemediklerini ifade etmiş olurlardı. Ne yazık ki şimdiye kadar böyle bir şey görülmedi.

Onlar yok Öcalan'ın göbeğini kaşınmasıyla; yok "Biji Apo" sloganının ne kadar "ilkel" olduğuyla; yok Apo'nun Marksizm'i terk etmesiyle veya Avrupacı olmasıyla ilgilenerek, ne kadar devrimci sosyalist ve modern ve de anti emperyalist olduklarını kanıtlamakla meşgul bulunuyorlar.

Senin görevin, insanların o "ilkel" "Biji Apo" sloganını, hiçbir korku duymadan özgürce yürümesi için mücadele etmektir. Ve "Biji apo" diyenler dedikleri için, polisin şiddetine uğruyorlarsa, bu şiddeti kendi üzerine çekmek; bu şiddeti protesto etmek için gereğinde "Biji Apo" sloganı atmaktır. Burada o sloganın anlamı Biji Apo" değildir artık; başkalarının "Biji Apo" deme özgürlüğünü savunmaktır.

Ama Türkiye'nin sosyalistleri, çok sosyalist oldukları için ve de çok modern, hele bir de birey oldukları için böyle kişi putlaştırmalarına gelemmezler.

İşte bütün bu yapılmayanların nasıl bir oyuna ortaklık anlamına geldiğini göze batırmak için; bu oyuna katılmadığımızın da bir ifadesi olarak Öcalan yazarlarımız arasında yer almaktadır.

Hasılı, Öcalan'ın yazarlarımız arasında yer alışı, her şeyden önce tamamen politik bir anlama sahiptir; politik bir duruşu sergilemeye yöneliktir. Ve aynı zamanda var olan bütün diğer solun politikalarıyla bir farkı vurgulamaktadır.

*

Ancak, Öcalan'ın yazarlarımız arasında yer alışı sadece bir politik tavrın ifadesiyle ilgili değildir. Öcalan, hiç tanınmamış bir insan olsaydı, ona yazar olarak yer vermenin hiçbir özel politik anlamı olmasaydı da, bu derginin yazarları arasında yer alması gerekirdi.

Öncelikle Öcalan, dile dine etniye göre tanımlanmış ve öyle oluşmuş bir ulusal hareketin önderi olmakla birlikte, bu tür bir milliyetçilikle kopuşma yolunda ciddi çabalar içinde bulunan bir insandır. Sadece Kürtler arasında değil; Türkiye'de ve Orta Doğu'da bu yönde ciddi çaba gösteren bir insandır.

Biz ise, dile, dine, etniye, soya dayanan gerici milliyetçilik karşısında devrimci ve demokratik; insan haklarına dayanan; tüm dillerin, dinlerin, etni ve kültürlerin eşitliğine ve bir politik

anlamının olmamasına; ulusun tanımından bütün bunların dışlanmasına dayanan bir ulusçulukla bu gün orta doğuda bir ittifak yapılabileceğini savunuyoruz. (Ki buna yanlış olarak ulus devletin aşılması denmektedir; bu ulus devletin aşılması değil; ulus devletin dile, dine, etniye göre tanımlanmamasıdır. Ama bu ayrı konu.)

İşte Öcalan bir politikacı, bir düşünür, bir insan; bir yurttaş olarak gerici milliyetçilik karşısında devrimci demokratik bir milliyetçiliğe yakın durduğu ve bunu savunduğu için de gerici milliyetçiliğe karşı bir müttefik olarak yazarlarımız arasında yer alabilirdi ve alması gerekmektedir.

*

Ne var ki sadece bu kadar da değil. Bu dergi aynı zamanda, dünyada eşitlikçi bir düzen için nasıl bir program ve strateji gerektiği; bir paradigma değişikliği sorununu tartışmak için de bir platform olmayı amaçlamaktadır.

İşte Öcalan, bu anlamda da bu derginin yazarları arasında yer alması gereken bir teorisyendir. O da eski programların yetersizliğini görmekte; yeni arayışlar içinde bulunmakta ve tartışmaktadır. Öcalan da farklı bir uygarlık paradigmasına kafa yormaktadır.

Sanılanın aksine, Öcalan sadece bir politikacı ve bir hareketin önderi değil, kanımızca aynı zamanda ciddi bir teorisyendir. Teorisyendir derken, soru sorma ve genelleme yapma yeteneğinden söz ediyoruz. Ortaya koyulan cevapların doğru olup olmaması teorisyen olup olmamaya ilgili değildir. Bütün cevaplar yanlış da olabilir. Önemli olan soru sorabilme yeteneğidir.

Örneğin Öcalan, bu günkü Orta Doğu'nun sorunlarına çözüm ararken ta Neolitik devrime, Sümerlere gitmekte, oralardan yola çıkarak yeni çözümler, programlar aramaya ve geliştirmeye çalışmaktadır. Kendine göre bir teorik model sunmakta ve bundan politik sonuçlar çıkarmaktadır.

Okuduğu kitaplar ve tartıştığı konular hep uygarlık kriziyle ve buna alternatif bir uygarlığın sorunlarıyla ilgilidir. Foucault, Negri, Wallerstein, Bookchin vs. hep bu paradigma bağlamında gündeme gelmektedir ve zaten onlar da bir şekilde hep bu paradigma bağlamında kafa yoran yazar ve düşünürlerdir.

Kendini sosyalist olarak tanımlayanlar içinde Öcalan'ın kafa yorduğu konulara kafa yoranlar neredeyse hiç bulunmamaktadır. Örneğin onlar için bir uygarlık paradigması yoktur. Program sorunu yoktur. Elbette böyle imanı sağlam olanlara karşı değer teorisinden, devlet teorisine her şeyden kuşku duyan ve onları eleştirmeye kalkan kuşkucu bir Öcalan'ın bu dergi sayfalarında yeri olacaktır.

Elbette, bizim verdiğimiz cevaplar Öcalan'ın verdiği cevaplardan çok farklıdır. Ama bu dergi farklı cevapların tartışma platformu olmayı amaçlamaktadır.

Farklı cevaplar, ancak benzer paradigmalarda olabilir. Hiç soru sormayanla veya yanlış sorular soranlarla farklı cevaplar tartışılmaz. Onlarla tartışılması gereken cevaplar değil, sorulardır, hatta soru sorma gerektiğidir.

Bu nedenle, bir program ve strateji tartışmasının bir platformu olduğu için bu derginin sayfalarında Öcalan'ın yer alması gerekir.

*

Elbette Öcalan'a bir yazar olarak yer verişimizi başka türlü yorumlayanlar da çıkacaktır. Örneğin "Kürtlere yağ çekmek" gibi tanımlayanlar çıkacaktır. Ya da Kürtlerin içindeki gerici milliyetçiler bunu Türklerin Öcalan'a bir çengel atması olarak yorumlayacaklardır.

Kimi dostlar, belki de iyi niyetle, Öcalan'ı yazar yaparak onun gölgesinde kalırsınız diyeceklerdir. Ayrıca böyle bir kaygının onlar açısından anlaşılır nedenleri de olabilir.

Ancak biz abdestimizden eminiz. Zaten şimdiye kadar yaptıklarımız ve yapmadıklarımız bu gibi yorum ve kuşkuların ne kadar temelsiz olduğunu gösterir.

Kaldı ki, bu gibi yorumlar sadece politik ve teorik düşünme yeteneğinde olmayan dar kafaların kendini ele vermesinden başka bir şey değildir.

Hele gölgede kalıp kalmama gibi sorunlarımız ve komplekslerimiz hiç yok.

İşin ilginç şimdikiye kadar hep başkalarının görüşlerimizin gölgesinde kalmaktan çekindiklerini ve somut iş birliklerinden kaçındıklarını gördük.

Keşke gölgesinde kalınabilecek devrimciler, düşünürler ve politikacılar olsa. Bu korkulacak değil, sevinilecek bir durum olurdu.

05 Mayıs 2005 Perşembe

Öcalan'ın Dönüşü

Birkaç gündür, şu kenef basın yazarlarının, adının önüne, Genelkurmay Özel Harp Dairesinin direktiflerine uygun olarak “*Terörist başı*” rütbesini koymadan adını anmadıkları Abdullah Öcalan, ne olduysa bütün “büyük basın”ın manşetlerinin, yazar ve baş yazarlarının konusu ve konuğu oldu.

Ne var ki, Öcalan gazetelerin baş köşesine sadece konuk da değil, artık “*rütbe-i tenzil*” eylediği de görülüyor.

Eskisi gibi “*Terörist Başı*” olarak da pek anılmaz olmuş. Oktay Ekşi Türkçe’deki prejoratif anlamıyla “*Adam*” diyerekten, bu “rütbe indirimini” ilan ediyor.

Cüneyt Ülsever kırk yıllık ahbabından söz ederce “*Apo*” demekle yetiniyor. Ertuğrul Özkök, yazısının başında bir kere “*Bölücü Örgütün Başı*” dedikten sonra, yazının geri kalanında kısaca “*Öcalan*” diye devam ediyor.

Radikal gazetesi, Bayram değil, seyran değil, “*Eski MİT Müsteşar Mardımcısı*” Cevat Öneş’in, yani TC’nin İstihbarat örgütünün eski iki numaralı adamının, stratejik analizlerini “*Tabular Yıkılıyor*” başlığıyla manşete koyuyor. Bu yazıda pek ala şöyle cümleler okunabiliyor:

“Öcalan, Türkiye’ye teslim edilirken, Türkiye-ABD ilişkilerine paralel olarak, ABD tarafının Irak’ta kurulmakta olan Irak Kürt Federe Yönetimi’ne olabilecek muhalefet unsurlarının devre dışı bırakılabilme planlarının bir parçası olabileceği hususu üzerinde durulabilmelidir. A. Öcalan tarafından formüle edilen ve geliştirilmek istenilen demokratik cumhuriyet tezinin içinde hiçbir zaman kabul edilemeyecek taleplerin bulunduğu bilinmesi ve bu konunun tartışılmazlığı, bahse konu düşüncenin ve detaylarının değerlendirilmesinin çözüm arayışlarında yararlı olamayacağı sonucunu çıkarmamalıdır.”

(...)

“A. Öcalan tarihin en acımasız ve birçok ülke tarafından da kullanılan bir terör örgütünün lideri olarak sahip olduğu sorumluluğunun gereği, hukuk sistemimizin tabii prosedürü içerisinde cezasını çekerken, mücadele sürecinin kazandırdığı ve psikolojik yapısının şekillendirmeye çalıştığı yeni misyonunun imkânlarının, silahların bırakılması ve çözümlerde uygun şekilde yararlanılabilmesi şartlarının oluşturulabilmesi, kaybedilen zamana ve kaybedilen uygun konjonktüre rağmen iç barışın sağlanabilmesi çalışmalarında önemini korumaktadır. (Not: Belirtilen düşünce ve öneriler, çözüm için gerçekleştirilmesi gereken makro seviyede strateji ve planlamaların detayları arasındadır.)”

Devletin en yüksek noktalarında en gizli bilgilere sahip olmuş yazar çok ince ve dolaylı biçimde Öcalan’ın tezinden yararlanılabileceğini ve Öcalan’ın önemini erbabının anlayacağı dille açık açık belirtmektedir. Yazı fazlalıklardan arındırılıp direk bir ifadeye kavuşturulduğunda ortaya çıkan cümleler şunlardır:

“demokratik cumhuriyet (...) düşüncenin ve detaylarının” yararlı olabileceğini baştan reddetmemek, yani bu tezle tartışmak.

“A. Öcalan(...)iç barışın sağlanabilmesi çalışmalarında önemini korumaktadır.”

Bunlar hep bambaşka tonlar.

Türkiye’de şu “Kürt Sorunu” namlı sorun ile Türkler ve devletleri uzun zamandır

ilgilenmiyorlardı. Napoleon hallolmasını istemediği işleri “*Komisyonu havale*” edermiş. Türk devleti, daha da ileri gitti ve “*hava*”ya ve “*koster*”e havale etti. Eğer Koster bozulmaz ve hava da muhalefet yapmaz ise, Kürtler önderleri Öcalan’a haber iletip ondan haber alabiliyorlardı. Bereket son günlerde hava ve kosterin keyfi yerine geldi de tekrar bir görüşme gerçekleşti ve Öcalan birden manşetleri ve yorumcuları kapladı.

Türkiye’nin bütün gazetecileri de, sahibinden apor emrini bekleyen köpekler gibi, “*iyi saatte olsunlar*”ın ağzının içine bakarlar. Ancak oradan bir itiraz gelmeyeceğini anladıkları; oradan bir tiyo aldıkları zaman belli bir konuda belli bir tavır alabilirler. İmralı Koster’i yazı yazabilseydi, Türk basınıdakilerden daha kötü bir gazeteci olmazdı. O bile ne zaman arıza yapacağını, sahibinin eğilimlerini “Türk Basını”ndakilerden daha iyi biliyor.

Bu Öcalan’ın manşet ve yorumlara geri dönüşü belli ki “*yi saatte olsunlar*”dan gerekli tiyoyu almış. Ne var ki bir sürpriz değil bu.

Olaylara kuşbakışı bakan bir göz de, ince ayrıntılarda genel eğilimleri yakalayan bir göz de böyle bir gelişme olacağını rahatlıkla tahmin edebilirdi. Kuşbakışı bakışa, genel eğilimlere sonra geliriz. Zaten bu yazının konusu bu eğilimleri incelemek. Ama “*ince ayrıntılara*” bir iki örnek verelim.

Şovenizm dalgasının iyice yükseldiği, Kürtlere, hele İmralı’ya gidenlere linç teşebbüsleri yapıldığı; herkesin suçluların yanında yer alarak en demokratik haklarını kullananları suçladığı; İsmet Berkan gibilerin utanç verici bir şekilde bir gün önceki sözlerinden geri döndükleri günlerde, Genel Kurmay ve ordu içindeki eğilimleri yansıttığı, herkesin bildiği bir sır olan Fikret Bila, yazılarında özellikle Öcalan hakkında çok ölçülü bir üslup kullanıyor ve olaylarla araya mesafe koyuyordu.

Bir başka belirti de şuydu, arada Avukatları değil ama kardeşi görüştürüldü Öcalan’la. Kardeşi Öcalan’ın moralinin iyi olduğunu söyledi. Normal olarak aylardır görüştürülmemesi nedeniyle başka türlü olması gerekir diye düşünülebilirdi.

Ve nihayet son görüşme notlarında, Öcalan’da bir rahatlık görülmekte.

Nedeni belli? Ertuğrul Özkök’ün Bu günkü MİT müsteşarının geçmişte Öcalan’la görüşmesinden söz etmesi; Savcı’nın son dönemde Öcalan’a Demokratik Cumhuriyet üzerine sorular sorma bahanesiyle görüşmesi; *Radikal*’e manşet olan Eski MİT başkan yardımcısının yazıları. Ve MİT’in “*kitle yayın organı*” olan *Hürriyet*’in yazı ve manşetleri Türkiye’ye egemen “*Devlet sınıfları*”nın; “*Nomena Klatura*”nın egemenliğini sürdürebilmek için kontrollü olarak önemli değişikliklere gideceğini gösteriyor.

Ve bu değişiklikleri yapabilmek için Öcalan’ı Kullanmak isteyecekler. Bu yukarıdaki eski “MİT Müsteşar Yardımcısı”nın yazısında açıkça belirtiliyor.

Ama kullananlar her zaman olduğu gibi aynı zamanda kullanılırlar. Abdestinden emin olan ciddi politikacılar “kullanılmaktan” korkmazlar. Lenin’i Alman Genel Kurmay’ı kullanmak istemişti kurşunlu vagonla Rusya’ya geçişine izin verirken. Sonunda kimin kimi kullandığını tarih gösterdi.

Askerler politikadan anlamadıklarından, o kendi dar hesapları ve kısa vadeli amaçlarıyla birilerini kullandıklarında, hemen daima da kendileri kullanılırlar. PKK’ya karşı mücadele

için örneğin, ABD'yi kullandıklarını düşünüyorlardı. Şimdi, kimi generallerin, Ecevitlerin, MIT eski başkan yardımcılarının dediği gibi, Amerika'nın kendilerini kullandığını görüyorlar. Örneğin, Öcalan ABD tarafından Türkiye'ye teslim edildiğinde, biz ABD'nin Öcalan'ı Güney Kürdistan'daki oluşuma Türkiye'nin muhalefetini engellemek için verilmiş bir rüşvet olduğunu yazdığımızda; Öcalan'ın kaçırılıp Türkiye'ye verilmesinin, ABD'nin dünya ve Orta doğu çapındaki stratejik hedefleri bağlamında anlaşılabilirliğini; ortada gerçekten Öcalan'ın dediği gibi bir "komplo" olduğunu yazdığımızda, yazdıklarımız alayla karşılanıyordu.

Aradan daha on yıl geçmeden, nice generaller, Ecevit'ler "*Öcalan'ı Amerika bize niye verdi*" diye sormaya başladılar. Bunun en son örneği. *Radikal*'in Manşete aldığı eski MIT başkan yardımcısının makalesinde de ifade ediliyor:

"A. Öcalan, Türkiye'ye teslim edilirken, Türkiye-ABD ilişkilerine paralel olarak, ABD tarafının Irak'ta kurulmakta olan Irak Kürt Federe Yönetimi'ne olabilecek muhalefet unsurlarının devre dışı bırakılabilme planlarının bir parçası olabileceği hususu üzerinde durulabilmelidir." diye yazıyor.

Yani aslında şimdi Öcalan'a hak veriyorlar adını anmadan.

Öcalan İmralı'da mahkemeye çıkarıldığında, herkes "*teslim oldu*", "*bitti*" derken, biz ortada bir pazarlık ve mücadele olduğunu, Öcalan'ın çok elverişsiz koşullara rağmen çok cesur ve akıllıca davrandığını yazıyorduk

Ne oldu? Aradan bunca zaman geçince, Öcalan'ın hiç de bitmediği ve teslim olmadığı artık çok açık. Bundan söz eden bile kalmadı.

Biz o zamanlar aksine, Türk devleti onu kullanırken onun da Türk devletini kullandığı; Zaten bitirmesi gereken gerilla savaşını bitirme eyleminin bir barış taarruzuna çevirdiğini ve saldırı inisiyatifini ele geçirdiğini yazıyorduk. Öcalan, hapisten hem örgütünün bütünlüğünü korudu, hem Kürt kitleleri üzerindeki etkisini, özellikle kadınlar ve gençler üzerindeki etkisini pekiştirdi. Bizzat devletin generalleri, PKK siyaseti kullanıyor, siyaset yayıyor siyasete yerleşti diye feryat etmeye başladılar. Bu yenilginin ilanından başka neydi?

Yani şu son beş altı yıllık hapislik göz önüne getirildiğinde ve bir bilanço çıkarıldığında her şeylere kadir Türk Devleti hapisteki Öcalan'ı kullanamadı ama Öcalan kendini kullanmak isteyen Türk devletini kullandı. Muharebeyi kazanan bu gün daha güçlü olan Öcalan.

Bu Öcalan'ın hayatında yeni bir şey de değil. Bu gün Türk devletinin elinde rehin olan Öcalan, dün yıllarca Suriye'nin elinde de bir rehindi. Suriye Türkiye'nin su kesme tehditlerin karşı Öcalan'ı kullanırken, Öcalan da Suriye'yi kullandı ve güçlü bir gerilla örgütü ve ulusal kurtuluş hareketi örgütledi.

Türkiye'nin elinde esir oldu. Esarete Gerillayı korudu ve politik bir hareketi geliştirdi. Tecrid olacağı, politik etkisinin yok olacağı sanılıyordu. Bunu korudu ve geliştirdi.

Ve işin ilginçini bunu en kötü şartlarda yaptı. Burada "*kötü şartlar*" derken hapisaneyi ve tecridi kast etmiyoruz. Uluslar arası ilişkilerin durumunu kastediyoruz. ABD'nin Kürtler arasında Öcalan'a karşı Barzani ve Talabani'yi silahla, parayla desteklediği koşulları kastediyoruz. Türkiye'nin inkar politikalarına devam ettiği koşulları kast ediyoruz. Her şey Öcalan'ın politikasına ve hedeflerine karşıydı. ABD'nin Barzani ve Talabani'ye sağladığı

destek ve orada elde edilen güç ve kazanımlar muazzam bir savrulma yaratmıştı özellikle PKK kadroları ve diasporadaki Kürtler arasında.

Çok zaman önce değil, daha 2005 Newroz'unun arefesinde, bütün örgütü Öcalan'a yüz çevirmişti. Bir kısmı zaten ayrılıp gitmişti, kalanlar sözde Öcalan'a bağlılık yeminleri ederken, Öcalan'ın programı ve dedikleri yokmuşçasına düşünüp davranıyorlardı. İşte şimdiye kadar uğrunda savaşılan şeyler orada bir bir gerçekleşmiyor muydu? Türk devletinin geri adım atacağı yoktu. Ama işte burada somut olarak gerçekleşmişti. Artık eski Emperyalizm teorilerinin geçerliği falan kalmamıştı.

Sonra adeta bir mucize oldu. Newroz'da yepyeni bir nesil çıktı ortaya hızır gibi. Kadınlar, gençler Öcalan'a ve "Demokratik Konfederalizm"e sahip çıktılar. Öcalan'ı fiilen satmış bulunan örgütü. Tekrar hizaya geldi.

Öcalan'ın kitleyle ve örgütle ilişkisi biraz Lenin'in Ekim Devrimi'ndeki konumuna benzemektedir. Lenin *Nisan Tezleri*'nde, o zamana kadar alışılmış bilinen klişeleri terk edip, yepyeni bir programla ortaya çıktığında, bizzat kendi elleriyle yıllarca eğitip hazırladığı örgütünü tümünden karşısında bulmuştu. Öylesine karşıydılar ki, bu Zinovyev ve Kamanev'in Ekim Devrimi'ni ihbar etmelerin kadar bile gitmişti.

İşte bu koşullarda, Lenin'in programına aşağıdan Kitlelerin ayaklarıyla oy vermesi ve yoksul Rusya işçi, köylü ve asker yığınlarının baskısı olmasaydı, kendi örgütü hizaya gelmez, hatta o örgüt Lenin'in kuyruğuna teneke bağlardı. Eğer Newrozda yoksul, kadın ve gençler Öcalan'a sahiplenmese, aynısı Öcalan'ın da başına gelirdi. Ayrılanların yazdıklarına bakılabilir bunun böyle olup olamayacağını görmek için.

Sanılır ki liderler ve örgütleri tam birbirine uyuşur. Durum tam tersidir. Sanılanın aksine, Lider kendisiyle aynı kafa ve anlayıştaki insanların önderi olan kişi değildir. İyi lider kendisine en karşı olanlarla bile bir iş yapabilir. Onlara hep ters düşüp sonunda haklılığı ortaya çıkandır. Lenin Partisinde çoğu kez azınlıkta kalırdı.

Lenin, Zinovyev ve Kamanev ihbarcılık yaptıklarında onların atılmasını istemişti. Ama zaten kendisi de aynı anlayış sakatlıklarıyla malul organlar onları atmayınca, onlarla birlikte çalışmaya da devam etti.

Öcalan'ın örgütünde de farklı değildir bu işler. Öcalan'ın yazı ve konuşmalarının bizzat kendi örgütünden şikayet ve onların eleştirileriyle dolu olması bir rastlantı değildir.

Hasılı Öcalan, diaspora Kürtlerinin ve bizzat kendi kurup geliştirdiği örgütün en büyük savrulmayı yaşadığı; ABD'nin Dünya planlarında Barzani ve Talabani'ye stratejik bir önem verdiği ve bu bağlamda bütün gücüyle Barzani ve Talabani'ye destek olduğu; bu askeri, mali, diplomatik desteğin bütün Kürt burjuvazisinin ağzının suyunu akıtıp, onları bir mıknatıs gibi çektiği koşullarda başardı bunu.

Bunu başarabilmesinin birinci koşulu Kürdistan'ın yoksul ve ezilenlerine dayanması ve onların eğilimlerinin ifadesi olmasıydı.

Ama ikincisi ve belki daha da önemlisi, geri çekilişini ve taktik uzlaşmalarını; içerikte, yani programatik yaklaşımlarda daha radikal konumlara doğru geçişle birleştirebilmesidir. Eğer bunu yapamamış olsaydı; gerçekten bu güreşte kaybeden olurdu.

Solcuların çoğu, bu iki özelliği birleştirmeyi bilmediklerinden; biraz politikanın içine girip de belli uzlaşmalar yaptıklarında; bu uzlaşmalar taktik karakterde ve daha derinleşen amaçlara hizmet aracı olmaz; programatik hedeflerden vaz geçilmesi, yani aslında bir teslimiyet olarak ortaya çıkar. Solcuların ve sosyalistlerin Öcalan'ı anlamayıp, genel geçer klişelerle, ihanet ettiğini söylemelerinin ardında aslında kendilerinin teslimiyete giden uzlaşma mantıkları vardır. Onlar Öcalan'ı mahkum ederken kendilerini mahkum ettiklerinin farkında değildirler. “Kürt Milliyetçisi” de, “Türk sosyalisti” de Öcalan'ın teslim olduğunu söyledi. “Türk sosyalisti” diyorsak onlar da aslında Türk Milliyetçisidirler. “Kürt Milliyetçisi” diyorsak onlar da “Kürt Sosyalisti”dir. En milliyetçi Kürtler Rızgari gibi en “Marksist” akımlardandır da aynı zamanda. “Ulusalci”lik sadece Türk Sosyalistlerinin bir özelliği değildir.

Evet milliyetçi bir bakış açısından, Öcalan teslim olmuş gibi görünür. “Bağımsız” hatta “birleşik” Kürdistan'dan vazgeçmiş; “Demokratik Cumhuriyet” ve “konfederalizm” gibi ne olduğu anlaşılmayan bir programa geçmiştir.

Ama soruna daha derinden bakılınca, Öcalan'da milliyetçi bakış açısından gerileme gibi görünen, aslında, dile, dine dayanan bir milliyetçilikten; demokratik karakterde bir milliyetçiliğe; burjuvazinin devrimci döneminin; İşçi hareketinin bütün 19 Yüzyıl boyunca hala savunduğu her türlü din, dil, etni, soy'un hiçbir politik anlamının bulunmadığı; belli bir yerdeki özgür yurttaşlara dayanan ve yeryüzüne yayılmayı reddetmeyen ve asıl hedefi yeryüzünde bir insanlık ulusu kurmak olan bir milliyetçiliğe doğru bir gidiştir. Demokratik Cumhuriyet tezi, bu yönde yapılmış bir hamledir. Çok geri bir ideolojik iklimde; çok geri kavramsal araçlara ve yine yarı köylü bir toplumsal temele dayanılarak yapılmasına rağmen, hiç küçümsenmemesi gereken bir adımdır.

Daha sonra geliştirdiği “Konfederalizm” ise, yine işçi hareketinin ve burjuva devrimlerinin “Demokratik Cumhuriyet” mücadelesinin ayrılmaz bir parçası olan; merkezi ve bürokratik devlet cihazlarının tasfiyesi ve parçalanması talebinin yeniden keşfidir. Hem sadece bu kadar değil; aynı zamanda, bir “diyarşi”, bir “ikili iktidar” a yol açabilecek bir “geçiş programı” karakteri taşır. Yani bir bakma, Üçüncü Enternasyonal'in ilk dört kongresinde geliştirilmiş Geçiş programı anlayışının, bu unutulmuş stratejinin, el yordamıyla yeniden keşfidir.

Ama dünyaya, ulusu din, dil, etni ile tanımlayan bir ulusçuluk açısından bakanlar için; her dilin bir ulusu; her ulusun da bir devleti olması lazım geldiğine göre; Öcalan bu hedeften geri adım atmıştır.

Dolayısıyla da ulusun tanımını dile, dine, etniye göre yapan Türk milliyetçisi de Türk milliyetçisi de Öcalan'ı hedeflerinden vaz geçmiş; kendi canını kurtarmak için bağımsız Kürt Devleti hedefini bir kenara bırakmış olarak tanımlayacaklardır ve öyle tanımlarlar. Bunların hiçbir zaman anlamadıkları ve anlamayacakları, Öcalan'ın Bağımsız Devlet'ten değil; Ulusun dile, dine, etniye göre tanımlanmasından vaz geçmesidir. Bağımsız devletten değil, dile dine göre tanımlanmış uluslar ve bunlara dayanan devletler anlayışından vaz geçmiştir. Dolayısıyla kendi dar ufukları ve kavrama kapasitelerinin dışında olduğu için, Öcalan'a ilişkin bütün değerlendirmeleri yanlışla mahkumdur.

Sadece Kürt milliyetçileri yanılmıyor, aynı şekilde Türk devleti de yanılıyor. O da Öcalan'ın Türkiye Vatandaşlığı; Konfederalizm demesini bir gerileme olarak görüyor ve “ülke

bütünlüğünü” korumak için Öcalan’ı kullanabileceğini düşünüyor. Dünyaya sadece dile ve dine göre tanımlanmış uluslar ve ulusal devletlerin bakış açısından bakanların Öcalan’ın ne kadar radikalleştiğini anlamaları zordur. Tıpkı Alman Genel kurmayının Lenin’lerin yenilgiciliğini anlamaması gibi.

Aslında Türk Devleti, Barzani’lerle, Talabani’lerle, İran ve Arap uluslarıyla aynı ulus anlayışına dayanmaktadır. Öcalan bu ulusçuluktan ayrılmaya çalışmaktadır. Onun bu çabasını onların her biri, bu gerici ulusçuluktan başka bir var oluş biçimini tasavvur edemediklerinden, amaçlardan bir gerileme olarak görmektedirler.

İşte bu kısaca anlatılan özelliği nedeniyle, Öcalan’ı kullananlar kullanılacaklardır.

Peki ama niçin Öcalan’ı kullanmaya karar verdi Türk Devleti?

Bunun için Olaylara kuşbakışı bakmak; dünya ölçeğinde, ayrıntılar arasında kaybolmadan bakmak; genel sınıfsal ve toplumsal eğilimleri analiz etmek gerekiyor.

Bu da sonraki yazının konusu olsun.

08 Aralık 2005 Perşembe

-2-

Yazının birinci bölümünü şu sözlerle bitirmiştik:

“Peki ama niçin Öcalan’ı kullanmaya karar verdi Türk Devleti?

Bunun için Olaylara kuşbakışı bakmak; dünya ölçeğinde, ayrıntılar arasında kaybolmadan bakmak; genel sınıfsal ve toplumsal eğilimleri analiz etmek gerekiyor.”

Bu ikinci bölümde hangi gelişmelerin bu yönde bir zorlamayı yarattığını daha geniş bir perspektiften, sosyolojik ve tarihsel olarak ele almayı deneyelim.

Önce işe alfabeden başlayalım. Çünkü çoğu düşünce işin alfabesinde tökezliyor.

Bu günün dünyasındaki politik gelişmeler, Avrupa - Amerika çelişkileri göz önüne alınmadan anlaşılabilir.

Bunlar bir yandan iş birliği ama bir yandan da rekabet içindedirler. Bu rekabet çoğu kez doğrudan değil, tıpkı soğuk savaş döneminde olduğu gibi dolaylı biçimlerde ve araçlar aracılığıyla sürmektedir.

Elbette bu rekabet içindeki güçlere Çin, Japonya, Rusya gibi güçler de eklenebilir. Ama bu güçler içinde, bu günkü dünyada, ABD’ye karşı bir güç oluşturabilecek biricik potansiyel Avrupa’da bulunmaktadır. Bu nedenle, diğerleri genel bir analiz bakımından, bir kenara bırakılabilirler.

Bir zamanların esas olarak kapalı köy ekonomilerine ve artı ürünün vergiler yoluyla alınmasına dayanan dünyasında, neredeyse sırf lüks tüketim maddeleriyle sınırlı dünya ticareti bile, Hıristiyanlık, İslam gibi her türlü soy, boy aidiyetini anlamsız kılan bir üstyapı gerektiriyordu.

Bu günün en sıradan bakkalında Portekiz sardalyasından Şili üzümüne, Yeni Zelanda

kivisinden, Brezilya mangosuna kadar uzak dış ticarete en elverişsiz ürünler bile 12 mevsim bulunmaktadır. Yüksek teknik ürünlerini hiç saymaya bile gerek yok.

Lüks tüketim maddeleri ile sınırlı bir dünya ticareti bile, soyların, bölündüğü bir dünyaya dar gelirken; dünya ticaretinin bu günkü biçimi yüzlerce ulus devlete haydi haydi dar gelir.

Biz Marksistlerin deyişiyle, üretici güçler ve ilişkilerinin gelişim düzeyi var olan üstyapıyla ve onun siyasi biçimiyle uyuşmamaktadır. Bu uyuşmazlık sadece üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetle sınırlı değildir. Marksizmin kurucularının daha *Komünist Manifesto*'da 150 yıldan fazla bir zaman önce belirttikleri gibi, ulusal devletler ve sınırlarla çatışmaktadır üretici güçler ve üretim ilişkilerinin bulunduğu düzey.

Marks-Engels enternasyonalizmi de zaten öyle neidüğü belirsiz, tarih ve toplum üstü bir kardeşlik ilkesi olarak ifade etmemişlerdi. Üretici güçlerin gelişiminin bu ulusal devletler ve sınırlarla çelişmesine dayandırıyorlardı. Bu maddi temel olmadığı takdirde onların kardeşlik vaazı veren bir papazdan farkı kalmazdı.

150 yıl önce Marks-Engels'in Manifesto'yu yazdığı günlerde bile ulusal sınırlar ve devletler insanlığın refahı ve mutluluğu karşısında bir engel oluşturuyorduysa, varın bu günkü dünyada nasıl bir engel olduğunu siz düşünün.

O halde bu günün temel sorunlarının ardında, üretici güçlerin ve dünya ticaretinin bu günkü gelişim düzeyinin gerektirdiği bir dünya çapında sistem ve üstyapının bulunmaması vardır. Bu temel alfabetik gerçeği gözden kaçıran her analiz, her tavır daha ilk adımda ipin ucunu kaçırmaya mahkumdur.

Zaten bu gün bütün Türkiye'deki ve dünyadaki sosyalistlerin temel sorunu budur. Onlar ulusal sınırları ve devletleri yok etmek için değil; o sınırlar içindeki ülkeleri dönüştürmek için mücadele etmektedirler. Dolayısıyla aslında bu günkü dünyanın sorunlarına verilmiş bir cevapları yoktur ve verili durumu savunmaktadırlar.

Bu durumda iki türlü çözüm vardır. Biri işçilerin bir devrimiyle tüm ulusal devletlerin ve sınırların yıkılması; üretici güçlerin gelişimine uygun bir üstyapının ve siyasi sistemin kurulması. Bu klasik ve unutulmuş programı bizden başka savunan neredeyse yok.

Ulusal devletler ve sınırlar üretici güçlerin ve değişim ilişkilerinin gerekli düzeyini karşılamayınca bunun çözümü, güçlü olanların yayılması biçiminde çıkar. Bunun adı emperyalizmdir. Bunun da belli sınırları vardır. Diğer yayılanlarla bir noktada karşılaşılır ve buradan dünya savaşları çıkar.

Yani kapitalizm-emperyalizmin "çözüm"ü emperyalist yayılma ve iki dünya savaşının da gösterdiği gibi, sonunda kaçınılmaz olarak savaşlardır. Bundan elli ve 90 yıl önce bile dünya bu yayılmaya yetmiyor ve savaşlar oluyordu. Bu günkü dünyanın daha küçük olduğu çok açıktır.

Bu günkü verili durumda, ABD'nin dünyanın karşısına koyduğu ve silah zoruyla uyguladığı program şudur. *"Bu günkü dünya ticareti aslında bir tek dünya imparatorluğu gerektirmektedir. Bunu yapabilecek tüm koşullar da bende bulunmaktadır. Eğer ben egemen olursam, bundan herkes karlı çıkar. Koca imparatorluğu elbette kendi başıma yönetmem: gelin bana yardımcı olun ben de sizin hakkınızı gözetirim."*

Bir tür ortaçağın vasal süzeren ilişkisi gibi bir ilişki sunmaktadır. Ve bu alanda Avrupa'yı yedeğine almak istemektedir. Eğer Avrupa desteklerse, ABD'nin bu planını başarısı en azından görünebilir bir gelecek için garantilenir.

İşte Afganistan, Irak işgalleri bu yönde, diğerleri daha büyüyüp palazlanmadan ve Avrupa'yı uzlaşmaya zorlamak için atılmış devasa adımlardır.

ABD'nin bu planını gerçekleştirmesinin önündeki tek engel Avrupa'dır. Avrupa demek her şeyden önce Almanya ve Alman emperyalizmi demektir. Bunun etrafında Fransa - Almanya eksenini, bunun etrafında da Avrupa Birliği bulunur.

Avrupa ise ABD'nin bu planına karşılık, *“öyle yağma yok, eski Roma ve Greklerin veya ortaçağ kral ve senyörlerinin arasında olduğu gibi, sen tepede büyük ağabey, biz orada küçük kardeş ilişkisini kabul etmiyoruz. Eşit ilişki kuralım eşit partnerler olarak biz bu dünyaya birlikte egemen oluruz”* demektedir.

Ne var ki, ABD ve Avrupa da çok iyi bilmektedir ki, bu eşitlik diğer rakipleri tasfiye etse de bir süre sonra ABD ve Avrupa arasında iki eşitin rekabetine dönüşeceği ve bunun da er veya geç savaşa yol açacağı kaçınılmazdır. Aslında eşit partnerlik geçici bir uzlaşma ve ateşkesten başka bir anlama gelmemektedir.

Bu durumda Amerika elbette, dünyanın biricik askeri gücü olduğu bir dönemde, kendi elleriyle kendi müstakbel rakibine kuluçkalık yapmak istemeyecektir.

İşte şu an dünyadaki bütün gerilimlerin ardında, ABD ve Avrupa arasında iradelerini birbirine kabul ettirme savaşı yatmaktadır.

Avrupa (Almanya ya da Alman Fransız eksenini anlaşıla) bu günkü dünyada ABD'nin bütün teknolojik, mali, iktisadi gücüne bir parat sunabilecek düzeydeki biricik güçtür. ABD'nin füzeleri, Jumboları, GPS sistemleri karşısında, Avrupa'nın Airbus'ları, Arienne'leri, Galile GPS sistemleri var. ABD'nin doları karşısında Avrupa'nın Euro'su var. Hata ABD'nin uluslar arası tecrit olmuşluğu karşısında hükümetler ve halklar nezdinde geniş bir sempatizan ve destek kitlesi var.

Tek bir eksiği var Avrupa'nın, Siyasi bir irade ve bu iradenin aracı olacak bir askeri güç. Bu gücün temelleri atılmış bulunuyor ama, siyasi bir irade olmadığı sürece ABD politikalarına araç oluyor.

ABD'nin ekonomisi kötü, dolar sürekli tehlikede, boğazına kadar borçta, uluslar arası ortamda sürekli tecrit ama Avrupa'da bulunmayan iki büyük üstünlüğü var. Siyasi bir irade koyabilme yeteneği ve bu iradeyi kuvvden fiile geçirebilecek bir askeri güç.

Avrupa bunu, diplomasiyle, Çin ve Rusya ile yaptığı siyasi ittifaklarla dengelemeye çalışıyor. Bu nedenle Çin ve Rusya, son duruşmada bu çatışmada Avrupa'nın müttefiki olarak görülebilirler. Çok kaba olarak dünyanın, Avrupa, Rusya ve Çin'den oluşan, Avrasya Kara Blokuyla, ABD ve Japonya'dan oluşan Pasifik bloğu arasında bir nüfuz ve egemenlik çatışmasının alanı olduğu söylenebilir.

Bu çatışmanın sonunda ya ABD Avrupa'yı kendi önerdiği, eski Roma Grek benzeri bir vasal süzeren ilişkisine razı edecek, en azından görünür bir gelecek için, kendisinin tepesinde bulunduğu bir dünya imparatorluğu kuracaktır; (Bu en azından belli bir süre, bir pax-

Americana anlamı taşıyabilir.) ya da Avrupa ABD'ye eşit partnerliği kabul ettirecektir. Ne var ki bunun kendi iç mantığı bu olasılığı ortadan kaldırmaktadır. Eşit partnerlik aslında olanaksızdır.

Avrupa'nın ABD'ye en azından eşit bir ilişkiyi kabul ettirmesi ABD için fiilen çöküş demektir. Bu günkü borcuyla ABD için eşitlik, doların dünya parası olmaktan çıkması dolayısıyla çöküş demektir. Yani Avrupa'nın biricik dünya gücü haline gelmesi demektir.

Ama böyle bir çözüm de her halükarda, yer yüzünde eşit güçte üç dört büyük güç demektir (Avrupa, Japonya, Çin, ABD, Rusya). Bu da fiilen yeni emperyalist paylaşım savaşları. Bu da bu gün yeryüzündeki ABC silahları birkaç kere insanlığı yok edecek kapasitede olduğundan, insanların, bir tür olarak doğa tarihinin en kısa var olmuş canlı türü madalyasını ele geçirmesinden başka bir anlama gelmez. İnsan doğanın bir çıkmaz sokağıydı daha nice yok olmuş diğer türler gibi.

ABD'nin bir dünya egemenliği kurması da, uzun vadede farklı bir sonuç vermez. Hiçbir egemen güç ebediyen orada kalmaz. Er veya geç bir takım rakiplerle çatışma çıkacak ve insanlık yok olacaktır. Tek kurtuluş, ulusları ve sınırlara karşı bir devrimdir. Tüm insanlığın uluslara ve ulusal devletlere karşı ayaklanmasıdır. Ama biz gelelim yine şu güne.

Bizler şu an, dünya çapındaki Avrupa ve ABD arasında, dünyanın nasıl şekilleneceğine ilişkin çatışmanın içinde yaşıyoruz.

Türkiye'nin, Orta Doğu'nun hatta Avrupa'nın ileride alacağı şekil, bu çatışmanın gidişine ve sonuçlarına bağlıdır. Bu çatışmayı göz önüne almadan ne Avrupa, ne dünya, ne Orta Doğu ne de Türkiye'deki ve Kürdistan'daki gelişmeler anlaşılabilir.

Bu çatışmada, her iki taraf da, yani Avrupa da, Amerika da karşı tarafı tecrit etmek, arkadan kuşatmak iradesini kabule mecbur kılmak için bir yığın stratejik ve taktik hamleler yapmaktadır.

Avrupa, ABD'nin Askeri işgaline karşı tüm tepkileri yedeğine almaktadır. Özellikle Güney Amerika üzerinden, ABD'yi arkadan vurmaya çalışmaktadır. Çin ve Rusya ile güçlü bir blok kurarak karşı bir ağırlık oluşturmaktadır. Ülkelerin içinde, ABD'nin planlarıyla durumu ve çıkarı çelişen güçlere destek sunmaktadır.

ABD de aynı şekilde hamlelerle Avrupa'ya cevap vermektedir. Avrupa içinde, İngiltere gibi geleneksel müttefiki ile Avrupa Birliği içindeki Alman egemenliği ve gücünden rahatsız Akdeniz (İspanya, İtalya) ülkeleri; tarihsel tecrübeleri nedeniyle geleneksel olarak Almanya'ya her zaman kuşkucu yaklaşan Almanya ve Rusya karşısında ABD'da bir denge arayan Doğu Avrupa ülkeleri aracılığıyla, Avrupa'yı ta içinden vurmakta; Büyük Orta Doğu Projesi ile, var olan gerici rejimlerin baskısı altındaki din ve dillerden halkları kendi yedeğine almakta, Avrupa'nın fiili müttefiki olan bu rejimleri arkadan kuşatmaktadır.

Ortadaki demokrasi, insan hakları, terörizmle savaş gibi bütün çarpıcı sloganlar aslında bu savaşın basit araçlarından başka bir şey değildirler. Bütün o sözler ve davranışlar böyle bir bağlam içinde somut anlamlarını kazanırlar.

İşte bu savaşta, Türkiye, olağanüstü stratejik konumu nedeniyle, ABD'nin planları açısından büyük bir önem taşımaktadır. Birkaç gün önce Rice'nin, Türkiye'nin ABD'nin dünyada en

çok önem verdiği birkaç ülkeden biri olduğunu söylemesi bir nezaket gösterisi değildir. Avrupa'nın, Orta Doğu'nun, hatta buralar dünya egemenliği için tayin edici önemdeki mücadelelerin geçtiği yerler olduğu için, bir bakıma dünyanın geleceği, büyük ölçüde, Türkiye'deki gelişmelerin nasıl bir yol izleyeceğine bağlıdır.

Ama Türkiye'deki gelişmeler de, Dünya çapındaki Avrupa ve ABD arasındaki mücadelenin gidişine bağlıdır. Bunların nasıl birbirini etkilediği; Türkiye'nin önemi, Türkiye'deki güçlerin bu mücadeledeki yerleri de gelecek yazının konusu olsun.

09 Aralık 2005 Cuma

-3-

Bu yazının İkinci Bölümü'nü şöyle bitirmiştik.

„Birkaç gün önce Rice'nin, Türkiye'nin ABD'nin dünyada en çok önem verdiği birkaç ülkeden biri olduğunu söylemesi bir nezaket gösterisi değildir. Avrupa'nın, Orta Doğu'nun, hatta buralar dünya egemenliği için tayin edici önemdeki mücadelelerin geçtiği yerler olduğu için, bir bakıma dünyanın geleceği, büyük ölçüde, Türkiye'deki gelişmelerin nasıl bir yol izleyeceğine bağlıdır.

Ama Türkiye'deki gelişmeler de, Dünya çapındaki Avrupa ve ABD arasındaki mücadelenin gidişine bağlıdır. Bunların nasıl birbirini etkilediği; Türkiye'nin önemi, Türkiye'deki güçlerin bu mücadeledeki yerleri de gelecek yazının konusu olsun.“

Türkiye'nin Önemine gelelim.

ABD'nin bir dünya imparatorluğu kurabilmek, böyle bir imparatorluğu kurarak, dünya ticaretini ve dolayısıyla da dünya ticaretinin dayanacağı dolar ile de karşılıksız para basarak tüm dünyadan değer transferi yaparak bu günkü refahını sürdürmek, yani el kesesinden hovardalık yapabilmek ve dünyayı soyabilmek için üç temel bölgede egemenlik kurması gerekiyordu. Orta Doğu, Orta Asya ve Güneydoğu Asya.

Ama bunlar içinde en önemlisi elbette, dünya petrolünün esas büyük bölümünü karşılayan Orta Doğu'dur. Bir insanın elini koparsanız, ayağını koparsanız, hatta gözünü kör, kulaklarını sağır etseniz o insan yaşamaya devam edebilir. Ama kalbini, beynini aldığınızda yaşayamaz. Elbette bir insan vücudundaki her organ önemlidir ama bunlar içinde bazıları, hayati önemdedir. Onlar olmadan hayatıyeti sürdürmek olanaksızdır.

Eğer dünya ekonomisini de bir organizma gibi düşürsek, Orta Doğu, Dünya ekonomisi Petrole temel enerji kaynağı olarak bağlı kaldığı sürece, dünya ekonomisinin işleyişi için hayati önemdedir. Örneğin bir Latin Amerika olmadan dünya ekonomisi, topal ya da sağır bir insan gibi işlemeye devam edebilir. Ama Orta Doğu Petrolü olmadan bir saniye bile işleyemez.

Türkiye bir Orta Doğu Ülkesidir ve Orta Doğu'ya egemen olmuş devletler zincirinin son halkası olan Osmanlı'nın devamıdır. Sadece o kadar değil, Orta Doğu'nun, insan, nüfus, yüzölçüm, eğitim ve modernleşme düzeyi gibi parametreler bakımından en önde gelen ülkesidir.

O halde, ABD açısından Türkiye gibi bir ülkenin kendi yanında bulunmasının hayati bir önemi vardır.

Ama sadece bu kadar değil. Türkiye aynı zamanda, bir Balkan ülkesidir ve yıllardır Avrupa ile iç içe yaşamaktadır.

ABD'nin dünya imparatorluğu için, Avrupa'yı siyasi iradeden yoksun bırakmanın hayati önemi vardır. Gerçi İngiltere, Akdeniz ve Doğu Avrupa ülkeleri farklı neden ve gerekçelerle bir ölçüde Avrupa Birliği içinde ABD'nin dengesini oluşturmaktadırlar ama bir çok büyüklük bakımından bunlar küçük ülkelerdir. Çoğunun nüfusu Türkiye'nin bazı büyük şehirlerindeki kadardır.

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne girmesi, Avrupa Birliği içinde Alman Fransız ağırlığının güçlü bir karşı ağırlıkla dengelenmesi; hatta ABD'nin dengesi olan ülkelerin kesin bir ağırlık ve üstünlük sağlaması anlamına gelir. Bu da fiilen Avrupa Birliği'nin tam da ABD'nin istediği gibi, ekonomik olarak entegre olmuş ama siyasi, askeri ve mali bakımdan kendisine bir rakip olarak çıkmayacak; aksine kendisinin himayesine muhtaç olacak bir Avrupa demektir. Ve bu amacın gerçekleşmesi, ABD'nin dünya imparatorluğu için hayati önemdedir. En azından Orta doğu kadar önemlidir.

Bu nedenle, ABD'nin dünya egemenliği ve imparatorluğu planlarında, Avrupa'yı siyasi bakımdan güçsüz ve iradesiz bırakabilmek için, Türkiye'nin hayati önemi bulunmaktadır.

Bu nedenledir ki ABD Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliği için tüm ağırlığını koymakta, açıktan veya perde gerisinden Avrupa üzerinde esas baskıyı yapmaktadır.

Aslında, Avrupa'nın Alman Fransız ekseninde, Türkiye'nin alınmayacağı yönünde tam bir anlaşma vardır. Örneğin Alman Yeşil ve Sosyal Demokrat politikacıların Türkiye'ye müzakere kapısının açık tutulması yönündeki politikaları, onların Türkiye'yi üyeliğe almak istedikleri anlamına gelmemektedir. Onlar sadece kapıyı kapamanın aptalca bir politika olduğundan hareket etmektedirler. Örneğin Hıristiyan Demokratlarla ayrılıkları, Türkiye'nin alınmadan kapının önünde tutulması hedefinde değildir. Bu hedefe ulaşmak için izlenen yollardadır. Hıristiyan demokratlar bunu açıkça koyalım; diğerleri daha yıllar var, niye karşıya itelim, ot ve sopa ile gütmek için Avrupa birliği üyeliği otunu niye bir kenara atalım, bu aptalca, çıkarlarımıza uymayan bir davranış olur demektirler. Aralarındaki politik ayrılıkların özü budur.

Burada Türkiye'deki büyük bir yanılsamaya da dikkati çekmek gerekiyor. Türkiye'de şöyle bir görünüm var. Sanki ABD Türkiye'nin ABD'ye girmesini istemeyen, girerse, etkisini ve gücünü kaybedeceğini düşünen orduyu destekliyor da, liberalleri ve burjuvaziyi ise, Avrupa'nın burjuvazisi istiyormuş gibi bir hava.

Halbuki durum tam tersinedir. Türkiye'nin Avrupa'ya girmesini isteyen ABD'dir, gerekli reformları yapmasını isteyen ABD'dir; buna karşılık Avrupa'nın çekirdeği, gerçekte Türkiye'nin girmesini istemez. Tam da bu nedenle Ordu ve devlet bürokrasisi ile çıkar ortaklığı içindedir.

Elbette bu doğrudan söyleme yansımaz, ama gerçek durum budur. Yani Türkiye'de devlet sınıflarının ağırlığı ve liberal reformların yapılmaması, gerçekte, ABD'nin planlarına karşı

durmak isteyen Alman Fransız ekseninin çıkarınadır.

Yani her ne kadar tersi bir görünüm varsa da, Türkiye'nin AB'ye girmesiyle Ordunun vesayetinden kurtulacağını düşünen ve bu nedenle AB'ye girmek isteyen burjuvazisi ile ABD çıkar ortaklığı içindedir; bu reformlar yapıldığı takdirde, politika üzerindeki ağırlığını ve özel ayrıcalıklarını kaybedeceğini düşünen Askeri bürokratik tabaka ise, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne girmesini engellemek isteyen Alman Fransız eksenine çıkar ortaklığı içindedir.

Tabii burada, Türkiye'nin büyük ve güçlü bir ülke olarak Avrupa Birliği'ne girmesinin hayati önemi bulunmaktadır ABD bakımından. Aksi takdirde, örneğin, Kürdistan'ın ayrıldığı, Türkiye'nin batısından ibaret bir Türkiye, Avrupa Birliği içindeki dengeleri alt üst edecek bir büyüklük sunmaz.

Avrupa Birliği de, yani Alman Fransız ekseni de, Türkiye'yi ancak küçülmüş haliyle alır. Yani, İspanya, Portekiz veya Yunanistan'a yakın gelişmişlik düzeyinde, yarı yarıya ya da üçte bir küçülmüş bir Türkiye, Avrupa için hiç de fena olmaz. Hazmedilebilecek ve etki alanını genişletmeye yarayacak bir büyüklüktür.

*

Türkiye'nin önemi sadece Orta Doğu ve Avrupa'dan ibaret değil. Avrupa'nın Rusya ile bir eksen oluşturabilmesi tehlikesine karşı da bir güçtür ABD açısından Türkiye. Bir Kafkas ve Karadeniz ülkesi olarak bu nedenle gerek bu bölgelerdeki Rus etkisini dengelemek; gerek Orta Asya'ya egemen olmak, yani Rusya'yı zayıflatmak; gerek Avrupa Rusya eksenini dengelemek gibi özellikleri nedeniyle de hayati önemi bulunmaktadır Türkiye'nin.

19 Yüzyılda, Slav ve Hıristiyan halkların Osmanlı İmparatorluğu'na karşı direnişleri, Çarlık Rusya'sının işine geliyordu ve onlarda birer müttefik buluyordu. Şimdi ise bu filmin tersi oynanacaktır önümüzdeki on yıllarda. Rus etkisi ve egemenliğine karşı, Müslüman ya da Altay Ural dil ailesinden diller konuşan halkların, ki çoğu aynı zamanda Müslüman'dır, gecikmiş ulusal hareketleri, Türkiye'nin ve ABD'nin otomatik müttefikleri olurlar ve onların etkisinin artmasına hizmet ederler.

Türkiye bu bakımdan da din ve dil yakınlıkları nedeniyle Arap ve İran etkisine karşı ABD açısından desteklenecek bir alternatiftir de. Yani Kafkaslar Orta Asya, Rusya'nın zayıflatılması ve olası bir Avrupa Rusya ekseninin arkadan kuşatılması için de ABD'nin planlarında Türkiye'nin hayati bir önemi bulunmaktadır.

Hasılı bu projeleri gerçekleştirmek için ABD'nin ihtiyacı olan güçlü ve kendi politikalarıyla uyumlu bir Türkiye'dir.

Bu nedenle ABD, IMF kanalıyla eşi görülmemiş pompalamalar yapıyor; Türkiye'nin nazını çekiyor ve onun yavaş yavaş, itmeden, kırmadan kendi hedef ve politikalarıyla uyumlu hale getirmeye çalışıyor.

Aslında Türkiye'nin jeopolitik yeri, burjuvazinin çıkarları tam da anahtar ve kilit gibi ABD'nin çıkarlarıyla uyuyor.

Yani Türkiye, demokratik reformlar yapıp her şeyden önce "Kürt Sorunu"nu "Bask modeli" ya da başka bir biçimde çözdüğü an, sadece ABD'nin Ortadoğu, Kafkaslar, Avrupa'ya ilişkin planlarına uygun davranmış olmaz, aynı zamanda bölgede Türk ve Kürt burjuvazisinin etkisi

artar; hatta refah düzeyi yükselir ve alt sınıflar bile bundan nemalanır.

Ama Türkiye bu reformları yapmadığı takdirde, temelde Kürt sorunundan dolayı bir iç savaş yaşayıp bölünmeye mahkumdur. Yani Türkiye artık böyle de gidemez. Ya Kürt sorununu halletmek, dolayısıyla istemese de büyümek ve etkisini arttırmak zorundadır; ya da sorunu şimdiye kadar olduğu gibi baskıyla ezmeyi denemek, ama bu sefer bölünmek ve küçülme zorundadır. Yani Türkiye eskisi gibi gidemez, reformlar yaparsa, amaç bu olmasa da büyür, etkisi artar; yapmazsa, iç savaş çıkar yüz binler milyonlar ölür parçalanır ve küçülür.

Bu yollardan, Reformlar ve Yayılma ABD'nin; İnkâr, baskı, iç savaş ve bölünme Avrupa'nın çıkarlarına uygundur. Yani Avrupa ve ABD rekabeti ve çatışmasının izleyeceği yol, büyük ölçüde Türkiye'nin geleceğini belirleyecektir.

Ama bu çatışma Türkiye'de aynı zamanda Türkiye'deki egemen güçler arasında bir çatışmadır. Yani Ordu ile burjuvazi arasındaki, siyasi iktidara kimin egemen olacağı çatışmasıdır

13 Aralık 2005 Salı

-4-

Bu yazının üçüncü bölümünün sonunu şu cümlelerle getirmiştik:

“O halde, ABD ile Avrupa çatışması, Türkiye’de Burjuvazi ve Bürokrasi (Devlet sınıfları) çatışması biçiminde yansır. Bunların da politik ifadesi, Kürt sorununun çözümü veya inkar ve baskıdır.

Çok kaba hatlarıyla şimdiye kadarki bölünme çizgisi böyle ifade edilebilir.

İnkâr çizgisinin üstün gelmesi Avrupa'nın ABD karşısında konumunu güçlendirir gücünü pekiştirir; Reform çizgisinin güçlenmesi de ABD'nin Avrupa karşısında.

En temel güçlerin dizilişi kaba hatlarıyla böyledir.”

Burada dünya çapındaki iki büyük emperyalist gücün rekabet ve mücadelesi bakımından Türkiye'nin önemini ve bu mücadelenin Türkiye'deki mücadelelerle bağlantısını koymaya çalıştık.

Tabi burada dünyadaki temel güçlerden söz ettik; ama bunların stratejilerinden ve stratejik dönüşlerinden söz etmedik.

Bu iki güç de birer emperyalist güçtür. Bizler için tavır, bunlardan birinin yanında yer almak değildir. Tıpkı birinci Dünya savaşı karşısındaki sosyalistlerin tavrı gibidir bizler için tavır. Birinin saldırgan, diğerinin savunma durumunda olması, saldırganın haksız, savunma durumunda olanın haklı bir savaş götüğü anlamına gelmemektedir. İkisi de aynı bokun soyudur. Aynı durum Rusya, Çin, Japonya ve diğer iri ufaklı diğerleri için de geçerlidir. Bunu her hangi bir yanlış anlamaya meydan vermemek için baştan belirtelim. Zaten bizim bu iki emperyalist güç karşısında Strateji ve programımız bellidir. Köxüz'ün temel metinleri arasında yer alan *Ortadoğu İçin Demokrasi Manifestosu* bu güçler karşısında bir bakıma “asgari program”ımızdır. *Büyük Ortadoğu Projesi ve Sosyalist Strateji* adlı kitapta da karşı Stratejimizi koyuyoruz. Bunu da böylece geçer ayak not etmiş olalım.

Burada bir durum yargılaması yapmaya çalışıyoruz. Ama burada henüz statik bir analiz yaptık, yani çelişen temel iki gücü ele aldık, dikkati ve ana noktayı gözden kaçırmamak için bir çok değişkeni ve etkeni yok saydık ve temel eğilimlere yoğunlaştık.

Ne var ki, bu güçler aynı zamanda, her savaşta olduğu gibi , değişik strateji ve taktikler uygulamaktadırlar. Liberaller ve dogmatikler, bu değişen strateji ve dönüşleri, sanki o gücün karakteri ve çıkar ve konumundaki değişimler gibi ele alırlar. Örneğin, Avrupa'nın güçsüzlüğü nedeniyle birden barışçı kesilmesini ve ABD'nin Irak işgaline karşı çıkmasını, Avrupa'nın artık emperyalist olmadığı veya artık emperyalizmin eski anlamda var olmadığı veya Avrupa'nın “demokratik emperyalist” olduğu gibi yorumlarlar. Benzeri ABD cephesinde de vardır. ABD'nin Avrupa'yı geriden kuşatmak ve Bölge rejimlerinin ezdiği güçleri yanına çekip uzun vadede etkisini arttırmak için yaptığı stratejik dönüş de, ABD'nin Orta Doğu'ya demokrasi getirmek istemesi; artık eskisi gibi emperyalizmin geçerli olmadığı türden sonuçlar çıkarılmasına yol açmaktadır.

Biz Marksistler bir gücün karakterini, konum ve çıkarını, onun strateji ve politikasından değil temeli maddi üretim hayatında bulunan ekonomi ve üretim ilişkileri temelinden ve onun üzerinde yükselen sınıf ilişkilerinden çıkarırız. Bir gücün strateji ve politikasındaki değişimler onun karakterinin değiştiği; çıkarlarının değiştiği; konumunun değiştiği anlamına gelmez.

Akıllıca strateji ve taktikler, ne bir gücün niteliğini değiştirir ne de onu haklı kılar; aynı şekilde, en aptalca strateji ve taktikler de haklı bir mücadele yürüten gücün haklılığına zerrece hanel getirmez.

Somut konuşalım. Kürt hareketi bir yığın aptalca işler yapmakta, bir yığın zaman, güç ve moral kaybına yol açmaktadır. Ama bunların hiç birisi, onların haklı bir savaş yürüttüğü gerçeğini değiştirmez. Tersinden bir örnek, Avrupa, ABD'yi tecrit edebilmek için, verili güçler çerçevesinde oldukça akıllı bir strateji ve politikalar izlemektedir. Ama bu en akıllıca strateji ve taktikler bile onun, en azından ABD kadar geri ve gerici ve tehlikeli bir emperyalist olduğu gerçeğini değiştirmez.

Bu açıklamalar ışığında baktığımızda, bu iki temel gücün, ABD'nin stratejik bir manevrasıyla yönünün değiştiğini görürüz. BOP denen bu proje bölge rejimlerini değiştirmeyi hedeflemektedir. Bölge rejimlerinin ezdiği bütün diller, dinler, uluslar hatta cinsler ABD'nin birer müttefiki olmaktadır. Bu strateji değişikliği ABD'nin demokratik dönüşümleri desteklediği; karakteri, konum ve çıkarı değiştiği anlamına gelmemektedir.

Aynı şekilde, değişmeye zorladığı rejimler de, fiilen Avrupa'nın birer müttefiki olmaktadır. Bu rejimlerin ABD'nin planına karşı direnişlerini Anti emperyalizm gibi göstermeleri onların anti emperyalist olduğu anlamına gelmemektedir.

Uzaklara gitmeye gerek yok. Türkiye'deki son yıllarda bütün sosyalistlerin işçici, anti-emperyalist, enternasyonalist “ve hatta komünist” isim ve söylemleri, aslında Türkiye'ye egemen bürokratik oligarşinin çıkarlarını korumaktan başka bir anlama gelmemektedir. Hatta onlar aslında, çok da anti Avrupa Birliği olmalarına rağmen, ABD'nin Avrupa'yı iradesiz bırakma planına karşı, Avrupa burjuvazisiyle çıkar ortaklığı içindedirler.

Bizler olayların görünüşüyle değil özülle ilgileniriz. Öz ve görünüm aynı olsaydı, bütün bilim

gereksiz olurdu. Öz çoğu kez kendi zıddı biçiminde görünür. Yani Türkiye'nin Avrupa'ya girmesine karşı olanlar aslında, Avrupa'nın ABD karşısında eşit bir güç olmasından yana iş görürler fiilen. Terside geçerlidir. Amerika'ya allerjili nice Avrupa Birlikçisi aydın ve liberal fiilen ABD ile çıkar ortaklığı içindedirler ve nesnel olarak onun amaçlarına hizmet ederler. Tekrar edelim, bir gücün strateji ve taktiklerindeki değişimler ve haklı gibi görünüşler o gücün karakterinde bir değişiklik anlamına gelmezler. Bunu önce bir kenara yazalım.

*

Şimdi Türkiye'deki iki egemen gücün çatışmasına gelelim. Türkiye'ye egemen iki temel güç burjuvazi ve Bürokratik Oligarşi'dir. Burjuvazi Ekonomiye, Bürokratik militer oligarşi politikaya egemendir.

Bunların aralarında hem bir çıkar ortaklığı hem de rekabet bulunmaktadır. Türkiye'de esas mücadele bu iki güç arasında olmaktadır. Son yıllarda iyice güçlenen Anadolu burjuvazisi AK Parti'de ifadesini bulan stratejik dönüş ile, burjuvazinin klasik büyük şehirler veya laik kesimini de en azından yanına almayı veya tarafsızlaştırmayı başardı.

Anadolu Burjuvazisi, önceleri, 70'lerdeki Ortadoğu pazarı ve petro dolarların da çekiciliği ile, önceden Avrupa Karşıtı idi, ona karşılık bürokratik oligarşi Avrupa veya Batıcı idi.

Ancak son yıllarda Politik İslamı bayrak yapan burjuvazinin stratejik manevrası sonucu, güçlerin bugün tamamen karşı noktalarda durdukları görülmektedir. Kemalist bürokratik oligarşi, Avrupa karşıtı, Anadolu'nun İslamcı Burjuvasizi Avrupa'cı.

Bu stratejik dönüş bakarak bu güçlerin karakterinin, konum ve çıkarlarının değiştiği sanılmamalı. Onlar aynı konum ve çıkarları farklı stratejilerle savunmaktadırlar. Koşullar değişince, o koşullara bağlı olarak çıkarları savunacak strateji ve taktikler de değişmektedir. Bunu yapamayan gerileyip güç kaybeder. Şimdiye kadar Bürokratik Oligarşi yapamadı, buna karşılık Anadolu Burjuvazisi yaptı.

Erbakan ya da Erdoğan da aynı sınıfın çıkarlarını savunurlar bunu sadece farklı koşullarda farklı stratejilerle yaparlar.

İslamcı Anadolu Burjuvazinin stratejik dönüşü ona geniş bir kitle desteği, büyük şehirlerin laik burjuvazisinin desteğini kazandırdı. Bu da bürokratik oligarşinin ciddi biçimde tecridini getirdi.

Ancak, bürokratik oligarşinin ikinci ve esas önemli tecridi, ABD'nin dünya egemenliği planlarıyla bu arada Ortadoğudaki planlarla ters düşmesi noktasında oldu. ABD'nin istediği gibi güçlü bir Türkiye için, Türkiye'nin "Kürt sorunu"nu çözmesi gerekmektedir. Ancak "Kürt sorunu"nu çözmüş bir Türkiye ABD'nin çıkarlarıyla uyumlu, ABD'nin çıkarlarına hizmet eden bir işlev görebilir.

ABD elbette Türkiye'nin gerçek egemeni bürokratik Oligarşiyi karşıya itmeden; ordunun gücünü zayıflatmadan, ilişkileri riske etmeden bunu yapmaktan çıkarlıdır.

Bunun için şimdiye kadar, Bürokratik oligarşinin, PKK ile inkar ve bastırma politikasını mücadelede onun taleplerine evet dedi ve bunun karşılığında her zaman, Çekiç Güç'e evet denilmesinden, Barzani ve Talabani'nin fiili devletlerine ses çıkarmamaya kadar bir seri ve adım adım, bürokratik Oligarşiyi uzun vadede kendi silahıyla vuran, bir strateji izledi.

Yani Genel kurmay ve bürokrasinin Kürtleri inkar ve baskı politikası, aslında tam anlamıyla bir intihar politikasıydı. PKK'ya karşı mücadele adına her talebin karşılığı, Barzani ve Talabani'ye bir destek demek oluyordu. Sözde Kürtlere karşı mücadele adı altında, aslında Kürtler destekleniyordu. Ama desteklenen, devrimci demokratik karakterli, yoksullara dayanan, en modern Kürt hareketine karşı; en feodal ve Kürt burjuvazisine dayanan Kürt hareketi oluyordu.

ABD açısından bu durum hiçbir sorun oluşturmuyordu. Böylece hem Türk devleti hem de Kürtler kendisine mahkum oluyordu. Kısa vadede, Türk devletinin Kürtleri inkar politikası ABD'nin çıkarlarıyla bir çelişki oluşturmuyordu. Bu politika sürdüğü sürece, Kürt hareketini bastırmak için gerekli yardımlar karşılığında Türk devletinin Orta Doğu politikalarında gerekli desteğini sağlıyordu.

Ayrıca uzun vadede, Güneyli Kürtler için sağladığı gelişmelerle, Türk devletini hizaya getirecek dönüşümleri de sağlamış oluyordu.

Bu gün hedefine ulaşmış bulunuyor. Güney Kürdistan, ABD'nin sağladığı petrol gelirleri ve koruma altında on yıldan fazladır hızla gelişiyor ve her alanda ileri geçiyor. Artık orayı çekici yapan sadece ulusal baskının yokluğu değil, aynı zamanda yüksek gelir düzeyi. Türk devletinin inkar politikalarının buna hiçbir cevabı bulunmamaktadır. Türk devletinin Kürtlere sunabileceği hiçbir şey yoktur.

Bürokratik oligarşinin eski inkar ve imha politikasında ısrarı, kesinlikle Türkiye'nin bir Yugoslavya olmasıyla, yüz binlerce ve milyonlarca insanın ölümü ve sürülmesiyle sonuçlanır. Eğer işler hala bu noktaya gelmediyse, bu ABD'nin Türkiye'nin bölünmesinden, yukarıda açıklanan nedenlerle çıkarlı olmamasıyla ilgilidir.

ABD'nin güçlü bir Türkiye'ye ihtiyacı var. Sadece Avrupa ve Rusya'ya karşı değil; Irak ve Orta doğu için de. Ancak Güçlü bir Türkiye'nin desteğini almış güney Kürtleri aracılığıyla, Araplara ve Şiilere politikalarını dikte ettirebilir.

Türkiye ise, ancak, Kürt sorununu çözdüğü, Kürtlere özgürlük refah verdiğinde güçlü bir Türkiye olabilir. Ama Türkiye Kürt sorunun çözüp Kürtlere özgürlük verdiğinde, diğer ülkelerdeki Kürtler için bir çekim merkezi olur. Böylece etkisi güneye ve doğuya doğru yayılır. Gücü ve etkisi artınca Avrupa'nın buna direnme gücü azalır.

Ancak Türk burjuvazisi, son derece korkak. Bu yönde en küçük bir adım atacak cesareti bile yok. Erdoğan, ancak gerekli izni ve desteği aldıktan sonra Kürt sorunundan söz etmeye başladı ve hemen ardından geri vitese bastı.

Ordu ise hala İnkâr politikalarının esiri. Öyle olmasa bile, kendi başına topladığı cinleri dağıtamayan büyücü gibi. Kontr gerillayı, şovenizmi, faşistleri bizzat kendi besleyip büyüttü. Şimdi bu politikalar artık tecride yol açıp egemenliğin tehlikeye düşürdüğünde, bu politikayı nasıl değiştirip kabul ettireceğini kara kara düşünmektedir.

Barzani ve Talabaninin fiili bir devlet kurması ve gelir düzeyinin yüksekliği, PKK'nın onlarca yıldır yapamadığını Türk devletine yaptıracak duruma gelmiştir. Artık koşullar olgunlaşmış bulunuyor. Artık doğumun olması için bir ebeye ihtiyaç var. Ve öyle görünüyor ki, ABD bu ebeliği yapacak.

Burjuvazi korkaktır dedik. Ama Türkiye'nin gerçek egemeni olan Bürokratik Oligarşi'nin bunu dengeleyen bir özelliği olduğu; aslında burjuvaziden daha esnek ve dönüşümler yapabileceği yeteneğinde olduğu unutuluyor.

Hiç unutmamalı, bu bürokrasi daha Üçüncü Selim'lerle, İkinci Mahmut'larla (ki İkinci Mahmut'un yaptıklarının yanında Atatürk'ün ve İttihat Terakkinin dönüşümleri çocuk oyuncağı gibidir) Fransa'daki burjuva devrimlerinin hemen ardından reform çabalarına girmiştir.

Osmanlılık bu devletin bürokratlarınca ortaya atılmıştır. O olmamış, İslam denenmiştir. O tutmamış, Turancılık denenmiştir. O olmamış Ankara Hükümeti günlerinde komünistlik ve Bolşeviklikle flört edilmiştir. Sonra Faşizmin yükselişiyle en gerici biçimlere geçilmiştir. Tek partiden çok partiye geçilmiştir. 27 Mayıs yapılmıştır.

Yani bu bürokrasinin esnekliği hiç de küçümsenmemelidir. Gücü gördüğünde, ayakta kalabilmek için, derhal gerekli dönüşümleri yapabilmektedir. Böylece, egemenliğini bir yirmi otuz yıl daha sürdürme olanağı bulmaktadır. İnönü çok partili hükümete geçerse, 27 Mayıs olmasa, Türkiye'deki ordunun egemenliği çoktan biterdi. Hem de çok köklü bir devrimle.

Yani öyle görülüyor ki, şimdi stratejik dönüş ve hamle yaparak inisiyatifi ele geçirme ve tecritten kurtulma sırası, ABD'nin de katalizatörlüğü ve ebeliğiyle Bürokratik oligarşide.

Bürokratik oligarşi bu dönüşümü yapmadığı takdirde, dünyada ve Türkiye'de olağanüstü tecrit olduğundan, hem bir iç savaş hem de egemenliğini tümünden yitirme tehlikesiyle karşı karşıya. Bu baskı altında, tıpkı AKP'nin yaptığı stratejik dönüş gibi bir dönüş yapıp tekrar konumunu uzun yıllar için pekiştirmek durumunda.

Stalinizm nasıl bir kişi veya belli bir takım görüşler değil; bir toplumsal kesimin egemenlik biçimi ve çıkarıysa; Kemalizm de öyledir.

Kemalizmi şimdiye kadar hep bir ideoloji olarak tanımlayanların şaşkınlığa döndükleri günler yakındır. Kürtçü bir Kemalizm, bugün saçma ve olanaksız gibi görünebilir. Önce Osmanlıcı, sonra İslamcı, sonra Türkçü, sonra "laik, demokratik ve de batıcı" olan bu kast egemenliğini korumak için, Kürtçü de olur.

Bunu şöyle bir örnekle somutlayalım. Stalin Rusya'da devrimden sonra bürokrasinin önderiydi. Daha sonra gelen ve Stalin'e karşı kampanya yapan Kruşçev de, Brejnev de, Gorbaçov da hep aynı bürokratik kastın çıkarlarını savunuyorlar, ama bunu değişen koşullara bağlı olarak farklı politika ve stratejilerle yapıyorlardı. Yani biz Stalinizmi, bir kişinin egemenliği değil, belli bir gücün egemen olduğu bir rejim ve bu gücün egemenliği olarak tanımladığımızda, ki gerçek doğru tanım budur, en anti Stalinist bilinen Gorbaçov ya da Kruşçev de birer Stalinisttirler.

Yani Kemalizm'i bu bürokratik oligarşinin rejimi ve o oligarşiyi sembolize eden bir kavram olarak almak gerekir. Kemalizm'in Kürtleri inkar ile özdeş olduğunu sananlar, yani onu bir ideoloji sananlar yanıldıklarını göreceklerdir. Kürtçü veya Kürt-Türkçü ve de mozaik bir Kemalizm pek ala mümkündür. Nasıl Gorbaçov'un veya Kruşçev'in temsil ettiği türden bir Stalinizm mümkün ise.

Elbette bu dönüşümlerin her biri, bir iç çatışmayla, yeni duruma ayak uyduramayanların

tasfiyesiyle gerçekleşir. İkinci Mahmut yeniçerileri katletmiştir. İkinci Meşrutiyet Padişahları devirmiştir. Atatürk, İttihatçıları sallandırmıştır. 27 Mayıs Eminsü'lerden Talat Aydemirlere bir yığın tasfiye gerçekleştirmiştir.

Elbette bürokrasi içinde bu dönüşüme direnecek güçler çıkacaktır ve bu onlar arasında ciddi çatışmaları beraberinde getirecektir.

Ama böylece bürokratik oligarşi, AK Parti'nin elinden inisiyatifi alacak bu günkü tecrit durumuna son verecek ve önümüzdeki on yıllarda bu topraklar üzerindeki devletin gerçek egemeni olmaya devam edecektir. Ortalıkta pek görülmeyen ama gerçek gücü elinde bulunduran bir egemen.

Bunu yapacak güç ve cesaret AK Parti'de yok. Halbuki tutarlı bir laiklikle ve dile, dine dayanmayan bir milliyetçilikle, pek ala Kürtleri ve Alevileri ve şehir orta sınıflarını da yedeğine alabilir ve Ordunun egemenliğine son verebilirdi. O bunu yapacak yerde, korkusundan Alevileri ve şehir orta sınıflarını Kemalist bürokrasinin kucağına iten söylem ve politikalara yer verdi. Alevileri Müslüman saydı; dinle ilgisi olmayan şehir orta sınıflarına İslamiyeti çimento olarak önerdi; Kürtlerin özlemleri karşısında Kürt sorununun hayali olduğunu söyledi.

Laik Burjuvazi ise bir bütün olarak Avrupa ile birleşmekten medet ummaktan ötesini yapacak cesareti gösteremedi.

Öyle görülüyor ki, bu sefer de burjuvazinin korkaklığını ve güçsüzlüğünü, bürokratik oligarşi dengeleyip, gereken adımları atacak.

Böylece hem ABD'nin planlarına uygun bir gelişme gerçekleşmiş olacak, hem de bürokratik oligarşi bu gün içinde bulunduğu tehlikeli tecrit durumundan kurtulup, egemenliğini ve geleceğini uzun bir süre için garantiye alacak.

İşte Öcalan'ın yeniden gündeme gelmesi, özünde bürokratik oligarşinin stratejik bir dönüş ile tecritten kurtulma girişiminin bir parçasıdır.

14 Aralık 2005 Çarşamba

Tarihsel Perspektifte Öcalan'ın Konumu ve Yapmaya Çalıştığı (Geç Gelmek ve Geç Kalmak Üzerine)

“Geç gelmenin faziletlerinden yararlanamayanlar geç kalmanın reziletleri içinde bunalırlar” diye bir söz vardır.

Ne var ki bu söz yükselen bir işçi hareketinin veya ezilenler hareketinin **sürekli bir yükseliş eğilimi içinde bulunduğu bir dönem** göz önüne alınarak ifade edilmiş ve kullanılmıştır. Bu nedenle bu söz belli tarihsel koşullar çerçevesinde doğrudur. Çünkü belli bir sınırdan sonra geç gelmek, sadece reziletler bahşeder geç gelene.

Modern tarih, aşağı yukarı on dokuzuncu yüzyılın başından yirminci yüzyılın sonuna kadar, zaman zaman kısa süreli gerilemeler görülse de, ezilenlerin ve işçi sınıfı hareketinin **sürekli bir yükselişi** olarak görülebilir.

On sekizinci yüzyılın sonunda Fransız devrimi olur. Gerçi üç beş yıl sonra, *Thermidor* ile bu devrimin gerileyişi başlar ve Napolyon'un imparatorluğu ile devrimin tüm değer ve kazanımları tasfiye olur ama onu 1830, onu 1848, onu 1871 devrimleri izler. 1871'den sonra belki büyük devrimler görülmez ama işçi hareketinin düzenli bir yükselişi, buna eşlik eden bir teorik ve entelektüel canlanma ve egemenlik vardır. İkinci Enternasyonal ve Alman Sosyal Demokrasisi bu dönemi karakterize eder. Avrupa'nın neredeyse bütün ileri ülkelerinde işçi hareketi, modern partileri örgütler.

Böyle bir ortamda Rus İşçi ve Sosyalist hareketi doğar. Ve sadece Avrupa ölçeğinde değil, Rusya ölçeğinde de aynı gidiş eğilimi görülür. İşçi hareketi hızla yükselir, buna eşlik eden müthiş bir entelektüel canlanma ve egemenlik vardır. En iyi beyinler sosyalizme akar.

İşte bu koşullarda, Rus sosyalist hareketi, **geç gelmiş olmanın faziletlerinden** yararlanır. Hem de çifte faziletlerden, öznel ve nesnel faziletlerden yararlanır.

Nedir bu faziletler?

Rus işçileri, İngiliz ve Fransız işçileri gibi, birkaç yüz yılı, yarı esnaf el işçiliğine dayanan izbe imalathanelerinde geçirmez, **en modern fabrikalarda, en yüksek konsantrasyon** (yoğunlaşma) içinde doğar. Bu nesnel fazilettir.

Öte yandan sadece maddi araçlar bakımından değil, “manevi araçlar” bakımından da benzer bir geç gelme avantajını yakalar. Lenin'in dediği gibi, Rus aydınları, sürgünler nedeniyle, Avrupa'nın **en gelişmiş düşünce akımları, en gelişmiş örgüt tecrübeleriyle** ilişkiye geçerler ve onları Rusya'ya taşırlar. Bu da öznel fazilettir.

Öznel ve nesnel koşulların bu muazzam denk gelişi ve bunun işçi hareketinin sürekli yükselişiyle bir arada bulunuşu ve bütün bunların Avrupa'nın en Asyalı, en antik devletinde gerçekleşmesi, dünya tarihinde bir eşi daha gelmemiş o muazzam Rus Devrimini ve Devrimci Kuşaklarını yaratır.

Ne var ki, Rusya'dan **daha geç gelenler, geç gelmenin bu faziletlerini kaçırmış bulunurlar.**

Yirminci yüzyılın başında hem artık kapitalizm **emperyalizm aşamasına** girdiği için, hem de

1920'lerden sonra Sovyetlerde bir **bürokratik karşı devrim** olduğu için bu gidiş, bu uygun korelasyon bir daha görülmez. Artık, modern kapitalist ilişkilere geç giren ülkeler açısından, geç gelmenin faziletleri işlemez olur, **geç kalmanın reziletleri işçi hareketine ve sosyalist harekete damgasını vurur.**

Bu ne demek? Nasıl bir mekanizmayla böyle olmuştur? Bunu biraz açıklayalım.

Marks, *Kapital*'de yaptığı kapitalist üretim ilişkilerinin analizinde, hep İngiltere'yi örnek olarak kullanmasına atıf yaparak, o zamanlar Avrupa'nın geri ülkesi olan Almanya'ya, *"aldırmıyorsun ama bu anlattığım senin hikayendir"* der. Yani yarın öbür gün sen de aynen burada analiz edilen kapitalizme has işleyiş yasalarının egemenliği altına gireceksin der.

Bu şu demektir, **ileri bir ülke geri bir ülkeye geleceğini gösterir.** Gerçekten de yirminci yüzyıl başına kadar, aşağı yukarı bu ilke geçerliliğini korur. Bu nedenle, kapitalist ilişkilere daha geç girmek, aynı zamanda geç gelmenin avantajlarına sahip olmak anlamına geliyordu.

Ne var ki, **yirminci yüzyılın başında, kapitalizmin emperyalizm aşamasına girmesiyle birlikte, artık ileri bir ülke geri bir ülkeye geleceğini göstermez.** Yani az gelişmiş ülkeler ilerde gelişmiş ülkeler olamazlar, Almanya'nın, Rusya'nın geçtiği yollar artık tıkanmıştır. Yani **az gelişmenin gelişmesi** söz konusudur. Bu durumda, artık, geri ülkelerin işçi sınıfları için, bir Alman ya da Rus işçi sınıfı gibi, sonradan gelmenin avantajları işlemez.

Örneğin Rus İşçileri, Putilov fabrikalarında Fordizm öncesi ağır sanayi fabrikalarında doğdu, ama örneğin Türkiye İşçileri, yirmilerden sonra Fordist fabrikalarda doğmadı; hatta ağır sanayi bile olmadı, birkaç devlet tekeli haricinde bir tahta perdeciklerle ayrılmış küçük atölyelerin yarı esnaf işçisi olarak kaldı. Bütün Üçüncü dünya için bu geçerlidir.

Yani geç gelmenin de sınırları vardır, **belli bir noktadan sonra geç gelmek, artık sadece geç kalmak olabilir.**

Böylece, belli bir sınırdan sonra, ki bu sınıra kabaca yirminci yüzyılın başı diyebiliriz, geri ülkeler için, bir Almanya, bir Rusya işçi hareketinin yaşadığı, **geç gelmenin faziletlerini** yaşama şansı yoktur; onlar artık sadece **geç kalmanın reziletlerini** yaşayabilirlerdi. Çünkü, ileri bir ülke geri bir ülkeye geleceğini göstermemektedir artık. Geri ülkeler bir gün gelişmiş ülkeler olmayacaklardır artık, onlar sadece **daha az gelişmiş** ülkeler olabilirler. Artık **az gelişmenin gelişmesi** söz konusudur.

Böylece geri ülkeler işçileri, maddi bakımdan en gelişmiş üretim içinde doğma ve gelişme olanağını yitirmişlerdir. Yani geç gelmenin faziletlerini yaratan nesnel koşul yoktur artık. Nesnel koşul sadece geç kalmanın reziletlerini yaratmaktadır.

Geç kalmışlık sırf nesnel koşullarla sınırlı olsaydı gene iyiydi, benzeri bir tıkanıklık ve geriliğe mahkum olma, örgütsel ve teorik düzeyde de gerçekleşir. Alman ve Rus sosyalist hareketi ve aydınlarının en ileri düşünce akımları ve politik mücadele deneyleriyle ilişkiye geçmelerinin aksine en geri düşünce akımları egemen olur. Yani öznel koşul da yok olur. Bu nasıl olur ve ne demektir?

Rus devriminin bir köylü ülkede tecrit olması ve iç savaşın yarattığı yıkımlar temelinde bürokrasi bir karşı devrimle iktidarı ele alır ve Fransız devriminden beri gelen yükselişin ürünü olan Rus aydın ve devrimcileri kuşağını 1930'lara gelindiğinde öldürüp tasfiye eder.

Benzeri, Komünist Enternasyonal ve onun prestiji ve otoritesi aracılığıyla, dünyanın diğer ülkelerinde de yaşanır.

Böylece geri ülkelerde, eşitsizliklere tepki ve/veya Ekim devrimi etkisiyle sosyalizme yönelen, toplumsal mücadeleye giren aydınların veya sürgünlerde yaşayanların, daha önceki Alman ve Rus devrimcilerinin aksine, çağın en ileri fikir akımlarıyla ve örgüt biçimleriyle bir ilişkiye geçip onları özümleme şansı kalmaz.

Marks-Engels'ler Adam Smith, Ricardo; Hegel ve Feuerbach; Sen Simon, Owen, Fourier'lerin bıraktığı yerden başlıyorlardı; Lenin'ler ve Troçki'ler Marks-Engels'lerin bıraktığı yerden başlıyorlardı. Ama 1920'lerden sonra radikalleşen aydınlar, SBKP tarihleri, Kuusinen, Politzer, Stalin, Mao'ların skolastik kitaplarıyla başlamak zorundaydılar artık.

Artık öğrenilen, burjuva aydınlanmasından bile geri, Marksizm görünümünde ama özünde yöntemsel olarak bir skolastik ve eklektik Stalinizm'dir.

Yani emperyalizme geçiş nedeniyle işçi sınıfının üretim ilişki ve tekniklerinde geriliğe mahkum olması gibi, Sosyalist düşünce ve davranış da, çağın en geri düşünce ve teorilerine mahkum olur. Sonradan gelenin artık, daha da gelişmiş fikir akımları ve örgütsel deneyleri tanınması ve özümlemesinin yolu tıkanmıştır. Böylece öznel olarak geç gelmenin faziletlerini yaşama sansı da ortadan kalkmış, sadece geç gelmenin reziletlerine mahkum olunmuştur.

Gerek entelijansiyanın ve gerek işçi sınıfının bu geriliğe ve az gelişmişliğe; bu az gelişmenin gelişmesine mahkumluğu, birbirini karşılıklı olarak da beslemiştir. Böylece bir tersine seleksiyon dönemi başlamıştır. İşçi hareketinin yokluğu ve geriliği sosyalist teori, örgüt ve pratikleri kakırdatmış, bu kakırdamış örgüt, hareket ve düşünceler var olan sınırlı işçi hareketini demoralize etmiştir. Bunlar karşılıklı olarak birbirini beslemiştir.

Bu geriye gidiş, o dönemin sosyalist kuşakları arasındaki farklarda bile görülebilir.

Örneğin, henüz 1920'ler öncesinde, yani bürokrasinin zaferi öncesinde sosyalizmle tanışmış az gelişmiş ülke aydın ve devrimcileri, sonraki bütün Stalinist engellemelere rağmen, yine de az çok orijinal, yaratıcı eserler verebilmişlerdir. Ama 1920'lerin ortalarından sonra sosyalist olanlarda hiçbir teorik yaratıcılık görülmez.

Tipik örnek olarak, Meritegiu ve Kıvılcımlı zikredilebilir. Her ikisi de Stalinizmin zaferi öncesinin kuşaklarındandırlar. Bu ayarda devrimci ve teorisyenler sonraki kuşaklarda görülmez. Latin Amerika Stalinizmin etkilerine nispeten daha uzak olmasına rağmen, benzeri ayarda yeni teoriyen kuşakların ortaya çıkabilmesi için, ta 1960'ların yükselişlerini, Che'leri beklemek gerekmiştir. Che bile, teorik orijinalite ve genelleme yeteneği bakımından Maritegiu'ya hala uzaktır.

Türkiye'deki sosyalist hareket açısından da bu görülebilir. Son duruşmada bir Osmanlı aydını olan ve Ekim devrimi rüzgarıyla radikalleşmiş Kıvılcımlı'yı göz önüne getirelim. Bir de, 1930'ların Roosevelt'i ortaya çıkaran, Amerikan işçi hareketinden etkilenmiş Mihri Belli'yi göz önüne getirelim. Mihri Belli, Amerika gibi bir yerde radikalleşmiş, dünyayı görmüş olmanın bütün öznel avantajlarına rağmen, aslında Ekim devrimiyle radikalleşmiş bir Osmanlı Aydını olan Kıvılcımlı'dan, sadece teorik çap ve derinlik bakımından değil, politik bakımdan da son derece geridir. Biri Üçüncü Enternasyonal'in lağvında bir felaket görürken örneğin,

diğeri, kendisine teslim olunacak “millet gerçeği”ni, kendisine öykünecek bir durumu görür. Benzeri, sanat alanında da görülebilir. Nazım Hikmet ile daha sonraki kırklar ve elliler kuşağının şairleri göz önüne getirilsin. Ekim devrimiyle sosyalist olmuş Nazım, hepsi için ulaşılmaz olmaya devam eder. Ama politik ve ideolojik olarak da Nazım’a göre çok geridirler, Nazım’ın şiirine bir İşçi sınıfı ve enternasyonalizmin kokusu sinmiştir her şeye rağmen. O sonraki kuşaklar ise çok daha milliyetçidirler, daha köylücüdürler, daha taşralıdırlar. Hasılı geç gelmek her zaman bir avantaj değil, belli bir noktadan sonra, treni kaçırmak, geç kalmanın reziletleri içinde bunalmak demektir.

Yirminci Yüzyılın tarihi bir bakıma, geri ülkelerin sosyalist ve işçi hareketi göz önüne alındığında, öznel ve nesnel olarak geç gelmenin reziletleri içinde bunalışın bir tarihidir.

*

Şimdi bu geç gelme ve geç kalma ilişkisini, ulusal hareketler ve Kürt Ulusal Hareketi bakımından ele alalım. Çünkü Ulusal Kurtuluş Hareketleri aslında bu işçi hareketi ve sosyalist hareket rezileti madalyonun öbür yüzüdür aynı zamanda

Yirminci yüzyılla birlikte, **ileri bir ülkenin artık geriye kendi geleceğini gösterememesi** yani **az gelişmen gelişmesi** ve **yirmilerin ortalarından sonra, bürokratik karşı devrim, yani Stalinizm felaketi** maddi ve manevi olarak; nesnel ve öznel olarak, en gelişmiş üretim, teori ve örgüt pratiklerine dayanan modern bir sosyalist ve işçi hareketinin ortaya çıkış ve yükseliş şansını ve koşullarını geri ülkelerde yok etti.

Ama tam da bu tıkanış, onun yerine, esas olarak köylülüğe dayanan ulusal kurtuluş hareketlerini ortaya çıkardı. Bu hareketler kendilerini sosyalist olarak tanımladıkları için, onların yükselişi, işçi ve sosyalist hareketin yükselişi gibi göründü. Aslında, işçi ve sosyalist hareketin yükselişi gibi görünen, ulusal hareketlerin, köylülüğün yükselişiydi ve bu yükseliş de zaten işçi ve sosyalist hareketin geri ülkelerde olanaksızlaşması ve yok oluşu koşullarında mümkün oluyordu. Bunu sembollerle şöyle ifade etmek mümkündür. Çin’in bir Lenin’i, Troçki’si olamadığı için, (bunun öznel ve nesnel koşulları yoktu artık) bir Mao’su olabiliyordu. Yani, **işçi ve sosyalist hareketin rezileti, ulusal kurtuluş ve köylü hareketlerinin fazileti** olarak ortaya çıkıyordu. **Geri ülkelerde işçi ve sosyalist hareket, geç kalmanın reziletleri içinde bulanırken, ulusal hareketler, bu ulusal hareketlerin kendi gelişimi bakımından geç gelmenin faziletlerini yaşamaya başladılar.**

Daha çeyrek yüzyıl önce, Engels zamanında, ulusal hareketlere, Sudan’daki Mehdi’ler öncülük ederken, birden bire İşçi hareketinin Stalinist yozlaşmaya uğramış biçimiyle bile olsa (ki üçüncü enternasyonalin ilk yıllarında böyle bir durum da yoktu) teori, mücadele ve örgüt gelenekleri, geri ülkelerdeki ulusal hareketlerin manevi araçları haline dönüşüyordu.

Aslında köylülüğün maddi yaşamında da benzer bir dönüşüm ortaya çıkıyordu. Artık modern ordularda mekanik silahları kullanmayı öğrenmiş, radyo, gazete bilen, kara saban yerine pulluk kullanabilen başka bir köylülüktü bu.

Bu Çin ve Vietnam devrimlerinde çok açık görülür. Her ikisinin öncü parti ve kadroları, Ekim Devrimi öncesinin veya Ekim Devrimi yükselişinin ortaya çıkardığı kadro ve önderlerdir. Ulusal hareket, bu kadro ve önderleri devşirir, bir zamanlar işçi hareketinin burjuvazinin en

iyi beyinlerini devşirmesi gibi, şimdi de ulusal hareket ve köylü hareketi, İşçi ve sosyalist hareketin beyinlerini, örgüt deneylerini devşirir. Ho Şhi Ming'ler, Mao Çe Tung'lar, hep Üçüncü Enternasyonal kadrolarıdır. Onlar Kıvılcımlı gibi, Ekim Devrimi rüzgarının sosyalist yaptığı insanlardır. Bu sosyalistler, kendi öznel niyetleri ve kendileri hakkındaki tanımları ne olursa olsun, nesnel olarak ulusal hareketleri ve köylü hareketlerini örgütlerler.

Ancak Stalinizmin olumsuz etkisi bizzat bu hareketler üzerinde bile kalite düşüşünde etkisini gösterir. Sosyalist hareketteki benzer, Mihri ve Kıvılcımlı örneklerinde değindiğimiz türden bir kalite düşüşü, ulusal hareketlerde de görülür. Bu partilere bakılırsa, Ekim devrimi ve öncesi kuşakların kalitesini sonraki kuşakların tutturamadığı görülür. Bayan Mao'lar veya Lin Piao'lar, Mao, Lui, Çu, kuşaklarının kenarına bile varamaz.

Bu geriye gidiş dünya ölçeğinde de görülür. Cezayir, Kongo Kurtuluş hareketlerinin teori ve önderlikleri, Mao ve Ho'lardan çok daha geridir. 1920'ler kuşağının düzeyine ta 1960'ların yükselişinden sonra tekrar bir yaklaşma eğilimi görülür, Amilcar Cabral ve Fidel Kastro gibilerde.

Yani Ulusal kurtuluş veya köylü hareketinin fazileti bile yirminci yüzyıl içinde bu fazileti yitirme eğilimindedir.

*

Ama sadece 20. Yüzyılın ulusal kurtuluş ve köylü hareketleri içinde böyle bir faziletten rezilete, Mao ve Ho'dan Bin Bella ve Lumumba'ya kayış söz konusu değildir. Çok **daha geniş bir tarihsel perspektif içinde, burjuva devrimlerinin tarihsel evrimi içinde de bir rezilete kayış söz konusudur.** Yani burjuva devrimlerinde de, belli bir sınırdan sonra fazilet olanağı ortadan kalkmıştır. Bu kavranılmadan, PKK'nın ne yaptığı ve ne yapmaya çalıştığı kavranamaz.

Ulusal Kurtuluş Hareketleri özünde birer burjuva devrimidirler. Burjuva devriminin kendi idealleri açısından ele aldığımızda, bu hareketlerin ve devrimlerin şu karakteristiği görülür. Bu devrimler az gelişmişliğin gelişmesi nedeniyle ne modern burjuvaziye ne de işçi sınıfına dayanmazlar. Elbette işçiler ve en yoksullar her devrimde olduğu gibi bu devrimlerde de yer alır ve esas omurgayı oluştururlar ama bağımsız bir sınıf olarak var oluş değildir bu. Dolayısıyla bu devrimlere köylülük ve plebiyen bir karakter damgasını vurur.

Burjuvazi henüz devrimci olduğu çağda, ulusu, bir din, dil, soy ile değil, insan haklarıyla tanımlıyordu ve “ucuz devlet” diyerek bürokratik ve baskıcı devlet cihazına karşı çıkıyor, tüm örgütlenme ve fikir özgürlüklerini savunuyordu.

Burjuvazi Jakoben iktidarının yenilgisinden, *Thermidor*'dan sonra bütün bu temel taleplerinin hepsini terk etti. Ulusu **insan haklarıyla değil, bir dil, etni, soy, tarih veya kültürle tanımlamaya başladı**, böylece o ulus tanımının dışında kalanlar yurttaş olmadıkları gerekçesiyle insan haklarından otomatikman dışlanmış oluyorlardı. **Bir köyün bile ayrılabilirdiği, bürokratik ve askercil olmayan demokratik cumhuriyetin, Birinci Paris Komünü'nün yerini, imparatorluğun imparatorusuz biçimi olan bürokratik, baskıcı militle devlet cihazları aldı.**

Burjuvazi bu programı terk etti ama, işçi sınıfı bütün 19. yüzyıl boyunca, Demokratik

Cumhuriyet bayrağıyla bu programı savundu. İkinci Paris Komünü özünde buydu. Ve bu 1917'ye kadar böyle geldi.

Ve bu dönem boyunca, burjuva devrimlerine işçi sınıfı ve sosyalist hareket öncülük ettiği sürece, **burjuva uygarlığının devrimci döneminin talepleri ve idealleri aynı zamanda işçilerin talepleri olarak** varlığını sürdürdü. Bu en açık biçimde Ekim Devrimi'nde görülür **Ekim devrimi, burjuva uygarlığının ve devriminin bütün taleplerini gerçekleştirir.** (Stalinizm bunları ortadan kaldırmıştır daha sonra. **Stalinizm sadece sosyalist devrim açısından bir geri gidiş değildir, Burjuva devrimleri ve uygarlığının idealleri açısından da bir geri gidiştir, burjuva uygarlığının gerici biçimine bir dönüştür.**)

Ne var ki, burjuvazinin terk ettiği, burjuvazinin devrimci döneminin ideallerini; Stalinist karşı devrim ile birlikte, fiilen İşçi Hareketi ve sosyalist hareket de terk etmiş olur. Sosyalist Hareket devrimci demokratik ulusçuluğu da, bürokratik ve askercil olmayan devlet talebini de terk eder tıpkı burjuvazi gibi.

Böylece **gerici burjuvazi ve Stalinist bürokrasinin temsil ettiği sosyalist hareket arasında programatik olarak hiçbir fark kalmadı.** Var olan sosyalist hareket de aynen burjuvazi gibi artık ulusu dil, kültür, soy vs. ile tanımlıyor; bürokratik, militer, baskıcı olmayan; her türlü düşünce ve örgütlenme özgürlüğünün bulunduğu bir demokratik cumhuriyet programı fiilen terk edilmiş bulunuyordu.

İşte, yirminci yüzyılın ulusal kurtuluş hareketleri, belki köylü hareketinin kendi gelişimi bakımından geç gelmenin avantajlarını yaşarken, burjuva devriminin idealleri açısından bakıldığında, Ulusal Kurtuluş Hareketleri bu bakımdan da bir gerilemeyi, dolayısıyla geç kalmanın reziletini ifade ediyordu.

Örnek olarak kürt Ulusal hareketini ele alalım. Şeyh Sait veya 60'ların Kürdistan dağlarında dolaşan "Şaki"lerine göre, (ki bu "Şaki"ler "**Sosyal İsyancılar**"dı ve PKK aslında tam da bu geleneğin üzerine oturmuştur.) dayandığı teori ve örgüt biçimleri ile geç gelmenin faziletini yaşar. Ama bu fazilet aslında dünya çapında, burjuva devrimlerinin otantik ideallerinden uzaklaşması **rezileti içinde bir fazilettir.**

Bunu anlayabilmek için Tarih'e çok geniş bir açıdan bakmak gerekiyor. Astronomiden şöyle bir örnek verebiliriz. Dünyamız güneşin etrafında dönüyor. Ama bu güneş denen yıldız da, Vega yıldızına doğru hareket ediyor. Vega yıldızı, güneş vs. hepsi, Samanyolu galaksisinin kollarından birinde dönüyorlar. Samanyolu galaksisi ise başka galaksilere doğru bir hareket içinde. İçinde bulunduğu galaksi yığını da daha büyük bir galaksi yığını içinde hareket ediyor o süper galaksi yığını da genişleyen bir evrende bulunuyor.

Dünyanın hareketini ancak bu bütün içinde daha derin ve genel olarak kavrayabiliriz. Evrene böyle baktığımızda, dünyanın güneş etrafındaki hareketi tüm önemini yitirir. Tarih'e de böyle bakmak gerekir ki günümüzdeki gelişmeleri anlayabilelim.

Örneğin Kürt Ulusal hareketini yirminci yüzyılın ulusal hareketleri içinde bir yere yerleştirebiliriz. Bu bağlamda Kürt Ulusal Hareketi, 68 yükselişine dayandığından, bu yükselişle ortaya çıkmış hareketlerle benzer özellikler taşır (Örneğin Tamil Kaplanları vs.). Bu bakımdan Ellilerin Cezayir ve Kongo'sundan ideolojik olarak daha soldadır. Bir Bin Bella veya Lumumba'dan daha sosyalisttir örneğin söylemi.

Ama yirminci Yüzyıl boyunca ulusal hareketleri göz önüne aldığımızda, Mao'ların, Ho'ların kuşağından daha geride oluşun damgasını taşır. Ekim Devrimi öncesi ve sırasının geleneklerine uzaktır. Öcalan hiçbir zaman bir Komünist Enternasyonal, yani bir **Dünya Partisi militanı** olmamıştır.

Ama onu aynı zamanda bir burjuva devrimi olarak ele aldığımızda, bütün bunların aslında burjuva devriminin ideallerinin burjuvazi ve işçi örgütlerince terk edildiği, dile dine dayanan bir ulusçuluğa ve bürokratik askerci, pahalı devlet ortadan kaldırma gibi bir hedefi olmayan, burjuva devriminin ideallerinin terki anlamına gelen bir anlayışa dayandığı görülür. Yani yuvarlak hesap 1848 devrimi ve sonrasındaki bütün burjuva devrimlerinin dayandığı anlayışa dayandığı.

Ama Kürt Ulusal Hareketi bir yanıyla Komün'den Uygurlığa Geçiş olarak da görülebilir. Bu bakımdan, Ortadoğu'daki komün'den uygurlığa geçişlerin, yani bu geçişlerin önderleri olan peygamberlerin geleneği içinde de görülebilir.

Tıpkı dünyanın gerçek hareketinin tüm o yıldız sistemlerinin, galaksilerin, evrenin hareketinin bir toplamı olması gibi, Kürt Ulusal hareketi de, her hareket gibi, tüm bunların toplamıdır. Dar bir bakış açısından bir yükseliş gibi görülen aslında çok daha büyük ölçekte bir gerileme içinde küçük bir yükseliştir. Ama o çok daha büyük gerileme de çok daha geniş bir tarihsel hareket içinde, örneğin insanlığın uygurlığa geçiş serüveninde, bambaşka bir anlama sahiptir.

*

Burjuva devrimleri açısından 1848'den sonra gelmiş olmak ve hele 1920'lerden sonra gelmiş olmak, geç kalmış olmaktır, geç gelmenin fazileti değil, geç kalmanın rezileti söz konusudur. **Devrimci ve Demokratik bir ulusçuluk ve devlet anlayışı değil; gerici ve bürokratik bir ulusçuluk ve devlet anlayışına dayanmak demektir.**

Geri ülkelerdeki burjuva devrimleri olan bu ulusal kurtuluş hareketleri, otantik burjuva devrimlerin aksine ulusu dile, dine, etniye, soya, tarihe göre tanımlarlar; burjuva uygurluğun gerici biçimiyle damgalıdırlar. İlericilikleri bu gericilik içindedir. Keza Paris komünü tipi devlet ve demokrasi diye bir sorunları yoktur. Yani baştan bürokratik bir yozlaşmanın, bir Bonapartizmin damgasını taşırlar.

Buna Antik tarihten bir analogi ile örnek verilebilir. Örneğin Türkler ya da Berberiler İslamiyet içinde Rönesas yaptıklarında, bu kurulan devletler, çürüyen Emevi veya Abbasi devletlerin göre ilerici, demokratik bir karaktere sahiptirler; otantik İslam'a, nispeten daha yakınlaşma eğilimini temsil ederler. Ama bu Emevi ve Abbasilerin kendisi bizzat bir karşı Devrimi temsil ettiklerinden; İslam uygurluğunun gericileşmesi olduklarından Berber ve Türklerinki bu gericilik içinde bir ilericiliktir ve **otantik İslam devrimine göre bir gericilik olmaya devam eder**. Otantik İslamda örneğin **tüm Müslümanlar silahlıdır ve halife seçilir**. Ne Osmanlı'da ne de Selçuklu'da, ne de Endülüs'te bu görülmez artık. Fatih doğrudan doğruya Sultan olur. İlk dört halife devrimdeki gibi bir demokratik seçim ve herkesin silahlılığı dönemi hiç yaşanmaz. Bu tasavvurların bile ötesinde kalmıştır.

İşte aşağı yukarı burjuva uygurluğında olan da budur. Türklerin veya Berberilerin gericileşmiş İslam uygurluğu içinde nispeten demokratik ve ilerici reformlar yapmaları gibidir 1848 sonrası burjuva devrimleri. Bunu ister işçiler, ister köylüler yapsın, bu temel karakter ortadan

kalkmaz.

*

Bu gidişin elbet hem öznel hem de nesnel nedenleri bulunuyordu. Nesnel neden, yine az gelişmişliğin gelişmişliği noktasındaydı. Az gelişmişliğin gelişmişliği güçlü bir işçi sınıfına olanak tanımıyor, bu da burjuva devrimlerinin otantik ve gelişmiş taleplerini bayrağına yazacak bir toplumsal temel yoksunluğunu yaratıyordu.

Öte yandan, Stalinizm aracılığıyla alınan teori ve örgüt öznel olarak da bu devrimci ve demokratik ideallere karşı bulunuyordu.

Böylece köylülüğe ve pleplere dayanan bu ulusal hareketler veya burjuva devrimleri, Jan Jak Rousseau'lara, Marks ve Engels'lerin bu geleneği sürdürüşleri anlamına gelen programlara değil; bunları tasfiye eden Stalinizmin programına dayanıyorlardı.

Bu nedenle, bu **ulusal kurtuluş savaşları ve burjuva devrimleri, daha baştan bir bürokratik yozlaşmaya uğramış devrimler olarak ortaya çıktılar**. Bir yandan, bir burjuva devriminin plebiyen ve köylü karakterini taşırlar, jakobendirler; bir yandan bu jakobenliği tasfiye eden bürokratik, baskıcı, militer, hasılı Bonapartist özellikler taşırlar. Tarih içinde birbirini izleyen bu iki farklı nitelik, bu devrimlerde bir arada bulunur.

Böylece geri ülkelerdeki burjuva devrimleri, aslında otantik burjuva devrimlerinden bile daha geri, gerici milliyetçiliğe dayanan; bürokratik, militer bir devlet cihazına karşı olmak diye bir sorunları olmayan burjuva devrimleri olarak gerçekleşirler ve üstüne üstlük bir de bunu sosyalizm bayrağıyla yaparlar.

Bu devrimlerin hepsinde aynı özellikler görülür. Bir dile, dine, tarihe dayanan ulus tanımına dayanırlar Mao, Çin ulus devletini kurar, Ho, Vietnam'ı kurar. *Sovyetler Birliği* ya da *Amerika Birleşik Devletleri* gibi, biri burjuvazinin devrimci döneminde, diğeri bu devrimci dönemin ideallerini taşıyan işçilerce kurulmuş her hangi bir kültür, din, dil, etni, tarih, soy göndermesi olmayan devletler kuran devrimler değildir bunlar. Bir dille, bir dinle, bir tarihle tanımlanmış uluslar kurarlar. Gerici bir milliyetçilikle damgalıdırlar.

Ve hepsi de istisnasız, bürokratik bir diktatörlüktür, demokrasi yoktur. Hiçbir zaman bir Paris Komünleri ve Sovyet iktidarı'nın ilk dönemleri gibi bir aşama yaşamazlar. Doğrudan, hiçbir demokratik özgürlüğün olmadığı bürokratik bir devlet olarak ortaya çıkarlar. Partiler değil, hepsinde istisnasız bir tek parti vardır ve o parti devlete egemendir.

Hasılı, yirminci yüzyılın geri ülkelerdeki burjuva devrimleri olan ulusal kurtuluş savaşları, sadece Ekim devriminden değil, burjuva devrimlerinden bile daha geri bir program ve ideolojiye sahiptirler. Bu çok büyük çaplı tarihsel gerileyiş ve gericileşme içinde bir ileri atılışlardır.

Tekrar geç gelme ve geç kalma bağlamında sorun ifade edersek, sadece işçi sınıfı ve sosyalist hareket açısından değil; burjuva devrimleri açısından da, belli bir noktadan sonra, geç gelmenin fazileti değil, geç kalmanın rezileti geçerlidir. Burjuva devrimleri Fransız ve Amerikan devrimlerinden daha ileri gitmez. Daha geri gider. İşçilerin yaptığı burjuva devriminde, Ekim devriminde bir tek bu ileriye gidiş görülür. Ama 1920'lerden sonra bu da kalmaz. Ekim devriminden sonraki devrimler, ki hapsi özünde ulusal kurtuluş hareketleridir,

birakalım sosyalist devrimi bir yana; burjuva devrimi olarak bile, Amerikan ve Fransız devrimlerinden daha geri bir burjuva devrimciliğini temsil ederler.

Burjuva devrimini geç yapmak, örneğin Rusya'da olduğunun aksine, daha demokratik daha köklü, daha gelişmiş bir burjuva devrimi değil; daha yozlaşmış, gericileşmiş, bürokratik çarpılmaya uğramış bir burjuva devrimi anlamına gelmektedir.

Böylece geri ülkeler tarihin çifte lanetini üzerlerinde taşırlar.

İşçi ve sosyalist hareket açısından o kadar geç gelmişlerdir ki artık bir Alman ve Rus işçi ve sosyalist hareketi gibi, geç gelmenin faziletlerini yaşama şansı yoktur.

Burjuva devrimi açısından o kadar geç gelmişlerdir ki, artık burjuva devriminin tüm devrimci ve demokratik özelliklerini yitirmiş, sadece modernleşme aracı işleviyle sınırlanmışlardır.

İşte Kürt Ulusal Hareketi ve PKK tamı tamına böyle bir ortamda doğdu.

Mao, Ho, Tito, Kastro'nun Kürdistan'daki paralelidir Öcalan. Çin Komünist Partisi, Vietnam İşçi Partisi ne ise PKK da odur.

Daha baştan bürokratik bir çarpıklık içinde ama aynı zamanda yoksullara, köylülere dayanan plebiyen bir harekettir.

Lumumba, Bin Bella'lara göre bir ilerlemedir. Mao, Ho'lara göre bir gerileme.

Şeyh Sait, Hoybun, KDP'lere göre muazzam bir ilerlemedir; Ama Burjuva devrimlerine göre bir gerileme.

*

Ne var ki, Kürdistan Burjuva devriminin veya Kürt Komününün uygarlığa geçişinin veya Kürt Ulusal hareketinin üçüncü bir talihsizliği daha vardır: Bu devrim yirminci yüzyıl devriminin özelliklerine sahiptir ama, yirminci yüzyılın son günlerinde doğmuş bir yirmi birinci yüzyıl burjuva devrimidir ya da ulusal kurtuluş savaşıdır. Ortaya çıkışından, (1984 Şemdinli ve Erüh baskını'dır. 1989'da Bütün doğu Avrupa çöker ve yirminci yüzyıl biter. Yirmi birinci yüzyıl sosyolojik olarak 1990 yılında başlar. Yani yirminci yüzyılda topu topu altı yıl yaşamıştır.

Öylesine geç gelmiştir ki bu geç geliş, başarı için güçler ve dengeler bakımından sadece ve sadece bir geç kalışın rezileti olarak ortaya çıkmaktadır.

Tüm dünya dengelerinin politik ve askeri bakımından başarısını neredeyse olanaksızlaştırdığı bir dünyada yükselir. Zaten bu üçüncü geç gelmişliği aşma onu bir burjuva devrimi ve ulusal kurtuluş hareketi olarak geç gelmenin sorunlarıyla bir yüzleşmeye ve onu aşma çabasına zorlar.

Eğer Kürt Ulusal Hareketi, Altmışlı ya da yetmişli yıllarda ortaya çıksaydı, o günün dünyasında çok geniş bir hareket alanı olur ve muhtemelen seksenli yıllarda başarıya ulaşabilirdi. Yani başarı için gerekli **dünya dengeleri açısından da bir geç kalma söz konusudur.**

Seksenlerin sonunda tam yükseliş içindedir, Türk burjuvazisi uzlaşmaya eğilim gösterirken Sovyetler çöker. Bu yarattığı moral bozuklukları, dağılmalar, milliyetçiliği güçlendirmeler ile PKK'yı bütün müttefik ve dayanacağı çelişkilerden yoksun kılar, Türk devletine ve

gericiliğine bir piyango çıkar adeta.

Buna rağmen PKK ayakta kalmayı, etkisini genişletmeyi başarır. Bunun üzerine Türk devleti susurluk düzenlemeleriyle bir uzlaşmanın yollarını oluşturma denemelerine girişir. PKK buna ateşkesle cevap vererek bu eğilimi güçlendirmeye çalışır. Ama Rakipsiz kalan ABD, Orta Doğu'ya egemen olma planını yürürlüğe koymuştur. Barzaniye sağlayacağı destek karşılığında Türk gericiliğine Öcalan'ı sunar. İnkâr ve baskıya dayanan güçlere bir tür büyük ikramiye çıkar.

Buna rağmen Öcalan stratejik bir dönüş yapar ve politik inisiyatifi gene kazanır. Bu sırada 11 Eylül olur, dünya dengeleri değişir yine tecrit olur. Buna rağmen yine de Türkiye'de belli bir politik etki sağlar ama bu sefer ABD Irak'a girer. PKK onun sonuçları nötralize eder.

Her adımda şu görülmektedir. ABD'nin bölgedeki planları için Türk devletinin desteğini garantilemesi karşılığında PKK'yı ezme politikasına büyük bir destek. Bu durum PKK'nın bir politik ve askeri başarı sağlamasını olağanüstü güçleştirmektedir.

Bu politik ve askeri geç kalmışlığın sonuçlarından kurtulabilmek için PKK teorik, programatik ve sosyolojik geç gelmişlikten kurtulmaya çalışmaktadır. Öcalan'ın yapmaya çalıştığı özünde budur.

*

PKK'nın evrimi, ki Öcalan'ın evrimi demektir, **Öcalan'ın ne yapamaya çalıştığı, yukarıda anlatılan geniş tarihsel bağlamlar içinde anlaşılabilir.**

PKK ve Öcalan'ın yapmaya çalıştığı, yukarıda sözünü ettiğimiz, ona politik bir başarıyı engelleyen üçüncü geç gelmişliğinin yarattığı açmazdan kurtulmak için, bir ulusal kurtuluş hareketi ve bir burjuva devrimi olarak geç gelmişliğin reziletlerinden kurtulmaya çalışma çabasıdır.

Bu çaba iki yöndedir.

Birincisi, **burjuva devrimlerinin otantik ideallerine, yani her hangi bir dile, etniye, tarihe dayanmayan bir ulusçuluğa geçiş çabası.**

İkincisi, **Bürokratik, baskıcı bir devlet yaklaşımından, bürokratik, baskıcı, militer olmayan, kitlelerin örgütlülüğüne dayanan bir devlet yaklaşımına geçiş çabası.**

Kesin bir sınır çizmek mümkün değilse de, kabaca, "*Sümer Rahip Devletinden Demokratik Uygurluğa*" başlığıyla yayınlanan savunması, ulusun dile, tarihe göre tanımlanmış bir ulusal hareketten ulusun dile ve etniye göre tanımlanmadığı bir ulusçuluğa geçiş çabası ve bunun teorik alt yapısının oluşturulması gibidir.

Bu Kürt ulusçuluğuna, komünün, peygamberlerin, burjuva devrimlerinin demokratik ve eşitlikçi ideallerinin damgasını vurması çabasıdır. Örneğin Türk ulusçuluğunda böyle bir nitelik hiç yoktur. Onun tek övündüğü, devletler kurması ve bunların mirasçısı olmasıdır. Halbuki Öcalan'ın kitabı, Buda'dan Zedüş'te, Burjuva aydınlanmasından Komün'e tüm eşitlikçi ve insancıl bir mirasla kendini tanımlar.

Böylece Kürtlük kendini tüm insanlığın ortak mirasıyla tanımlayınca, politik olanın, bir dil, soy, etniyi ifade eden bir Kürtlükle tanımlanması ortadan kalkar; insanlıkla ve onun ortak mirasıyla tanımlanması yolu açılır.

Unutmayalım, Öcalan, ulusu dille, etniyle, tarihle tanımlamış bir ulusal hareketi dönüştürmeye çalışmaktadır. Onu Kürtlükle tanımlanmış bir ulusal hareket olmaktan çıkarıp, demokrasiyle, insan haklarıyla, eşitlik idealleriyle, insanların kardeşliğiyle tanımlanmış bir ulusal harekete dönüştürmeye çalışmaktadır. Bunu ise öncelikle **Kürtlüğün içeriğini değiştirerek** yapmaya çalışmaktadır.

Orta Doğu Demokratik Federasyonu, aslında politik olanın bir dille dinle etniyle değil, bir yer ile belirlenmesidir. Bu anlamda burjuva devriminin otantik ideallerine ger dönüş çabasıdır.

Gerek “*Bir Halkı Savunmak*” adlı savunma kitabında ve gerek diğer konuşmalarında Öcalan’ın özellikle devlete karşı, halkın ve kitlelerin örgütlülüğüne vurgu yaptığı görülmektedir. Özellikle “*Demokratik Konfederalizm*” ve “*Daha az devlet daha çok toplum*” vurguları da burjuva devrimlerinin, proleter devrimleri tarafından da sahiplenilmiş militer, baskıcı bürokratik olmayan; doğrudan kitlelerin kendi inisiyatif ve örgütlenmelerine dayanan devlet biçimine, yani burjuva devrimlerinin otantik ideallerine dönüş çabasıdır.

Elbette Öcalan Klasik Marksist geleneğe çok uzaktır, onun Marksizm diye bildiği Stalinizm’dir. Bu nedenle Öcalan’da Marksizm’den uzaklaşma gibi görünen söylem, aslında Stalinizmden uzaklaşma; burjuva devrimlerinin devrimci döneminin ideallerine bir dönüşür. Ve bu anlamda, Marksizm aydınlanmanın mirasının geliştiricisi olduğundan; Öcalan **Marksizm’den uzaklaştıkça** (Ki bu Stalinizm’den, gerici bir milliyetçilik ve bürokratik bir devletçilikten uzaklaşmadır) **Marksizm’e daha yaklaşır**.

Örneğin Öcalan, Marksist Kavramların iç tutarlılığı olan sistematliğini bilmediği için, bürokratik devlet’i devlet olarak anlamakta; ama hiçbir bürokratik yanı olmayan devletin; demokrasinin bizzat kendisinin devlet olduğunu anlamamaktadır. Dolayısıyla bürokrasinin olmamasını ve tasfiyesini, devletin tasfiyesi ve aşılması olarak görmektedir.

Bu sosyolojik yanlış son derece normaldir. Öcalan, Marksizm diye Stalinizmi öğrenmiş geç kalmanın rezileti içinde doğmuş bir önderdir. Öte yandan, bu gün dünyada yükselen bir işçi hareketi ve Otantik Marksizmin bir canlanması da yoktur ona bu devrimci demokrasiye doğru evriminde kavramsal araçlar ve itilim sağlayacak. Ortalığı bayağı post modern yüzeysel demokrasi ve çoğulculuk söylemlerinin kapladığı bir ideolojik iklimde, bu ideolojik ve teorik ortamın sunduğu araçlara dayanarak Stalinizm’den kurtulmaya, burjuva devrimlerinin otantik hedeflerine dönmeye çalışmaktadır. Ve bütün bunları, hapisanede, son derece elverişsiz koşullarda, adeta el yordamıyla yapmaktadır.

Kimi keskin solcular, bu görünüme bakarak, Öcalan’ın sosyalizmi ve Marksizmi terk ettiğinden söz ederek, bunda bir sağa kayma ve teslimiyet görmektedirler.

Halbuki biz şeyleri görünümüyle değil özünüyle anlarsak, Marksizm’den Uzaklaşma gibi görünenin Marksizmin köklerindeki burjuva aydınlanmasına, dolayısıyla Marksizme bir yakınlaşma olduğu görülür.

Aslında Öcalan’ın liberter teorisyenlerle büyük bir rezonansa girmesi bir rastlantı değildir. Bu tam da Stalinist bürokratik devletçilikten uzaklaşmanın yansımasıdır. Bu anlamda, Öcalan, Liberterlere yaklaştıkça bir anlamda sosyalizme yaklaşmaktadır. Daha doğrusu, burjuva uygarlığının devrimci döneminin ideallerine ve programına yaklaşmaktadır. Bu ise, bu günkü dünyada İşçilerin de asgari programıdır.

İşçilerin önlerindeki ilk görev buldukları devletlerin ulusu bir dil, din etni, soy ile tanımlamalarını ve bürokratik, militer ve baskıcı mekanizmalarını ortadan kaldırmaktır. Yani Engels'in dediği gibi, **Demokratik Cumhuriyet'tir.**

Somutlarsak, örneğin bu günün Türkiye'sinde, Türk devletinin Türklüğünü ortadan kaldırmak, onun her hangi bir dili, dini, etnisi olmaması, tüm yurttaşlarının istediği dili ana dil seçme ve o dilde eğitim görme hakkı; bürokratik, militer cihazın parçalanması ve bütün iktidarın halkın örgütlü girişim ve örgütlerinde toplanmasıdır.

Bu programa sahip bir işçi hareketi, Öcalan'ın formüle ettiği programla hiçbir zorluk duymadan otomatik olarak ittifak kurabilir ve kurmalıdır.

Elbette, işçi hareketi ve Kürt ulusal hareketinin ilerdeki hedefleri farklıdır. İşçi hareketinin hedefi **demokrasiyi yok etmektir. Değer yasasının egemenliğini yok etmektir.** Bu günkü dünyada fiilen bir apartheid rejimine varan **ulusal sınırları yok etmektir.** Ama bu sonraki bir sorundur.

Elbette Öcalan bu programı aynı zamanda bir Ezop diliyle, politik bir mücadele verdiği için, karşı tarafı tereddütte bırakacak, parçalayacak bir dille ifade etmektedir.

Bu programın özüne karşı olanlar onun bu biçimsel özelliklerinden hareketle onun egemen devletle ve Kemalizmle bir uzlaşma olduğunu söyleyerek, aslında kendi gerici milliyetçiliklerini gizlemeye ve kitleleri yanıltmaya çalışmaktadırlar. Nesnelere özüyle görme yeteneğinde olmayan, sadece görünümle hüküm veren sol da aynı koroya katılmaktadır.

Bu baylara göre suda yüzdükleri için ve balığa benzedikleri için balinalar balık; yılan balıkları yılan; yarasalar da kuşlardır. Her hangi bir sosyal hareketin, teorinin veya programın, görünüşünü değil, iç yapısını, anatomisini anlama çabaları yoktur.

Aslında böyle davranmak işlerine gelmekte, bizzat kendilerinin de ürünü oldukları gerici milliyetçiliği dışa vurmaktadırlar.

10 Nisan 2006 Pazartesi

demiraltona@gmail.com

Liberaler ve PKK

Liberalerin ve onların sosyalistler içindeki uzantılarının hiç sormadığı ve sorulmasından hoşlanmadığı soru şudur:

Barzani ile Öcalan arasındaki fark nedir?

Kişiler ve semboller düzeyinde sorulmuş bu soru, **politik ve örgütsel** olarak şöyle de sorulabilir:

PKK ile diğer Kürt ve/veya Kürdistan partileri, özellikle KDP ve KYB (ve onların Türkiye'de ve diğer parçalardaki uzantıları) arasındaki fark nedir?

Bu soru **Programatik ve Stratejik** olarak şöyle de sorulabilir:

PKK'nın ve diğer Kürt/Kürdistan partilerinin **hedefleri** (Programları); **kazanmaya ve yedeğe almaya** çalıştığı güçler ile **karşıya aldığı** güçler arasındaki fark nedir?

Bu soru **sosyolojik** olarak şöyle de sorulabilir:

PKK ve diğer Kürt partileri hangi farklı **sınıfların** konum ve çıkarları savunmaktadır?

Bu soruları sormadan ve bu sorulara açık ve doğru cevaplar vermeden, Türkiye'de ve Ortadoğu'da kimse doğru dürüst, birakalım sosyalisti, demokratik karakterde bir politika yapamaz.

Biz bu soruya son derece açık ve net cevaplar veriyoruz.

PKK Kürdistan'daki pleplere (yoksullara), kadınlara, gençlere dayanan, en modern, laik ve demokratik bir ulusçuluğa açık ve buna evrilen devrimci demokratik karakteri ağır basan bir partidir. Öcalan da bu sınıfsal ve toplumsal eğilimin örgütsel, politik ve teorik önderidir. Barzani ve diğer bütün Kürt partileri, burjuvaziye ve aşiretlere dayanmaktadırlar, laik ve modern olmaktan çok uzaktırlar, devrimci demokratik değil, mücadele ettikleri ülkelerin ulusçuluğuyla aynı gerici ulusçuluğa dayanmaktadırlar ve bu eğilimlerin önderidirler.

*

Sorunu böyle koyup tartışan liberale nedense rastlanmıyor. Burada yanlış veya doğru bir cevaptan değil, sorunun böyle sorulmamasından söz ediyoruz. Diyebilirsiniz ki, Öcalan Barzani ve Talabani'den daha anti demokratiktir. Bu yanlış da olsa bir cevaptır. Tartışılır. Ama bu soru olmayınca bu cevap bile var olamıyor.

Çünkü böyle bir cevabı ogularla kanıtlamak güçtür. Kanıtlanamaz da. Ama örneğin bizim savunduğumuza benzer bir değerlendirme yapılırsa, o zaman niye daha demokratik bir eğilimin desteklenmediği; niye PKK ve Öcalan'ın bu niteliğinin vurgulanmadığı ve bunun mantiki sonuçlarının ortaya koyulmadığı soruları birbirini izleyecektir. Bütün bu tutarsızlıklardan kaçmanın bir tek yolu vardır. Suyu baştan kesmek, bu soruyu hiç sormamak.

Bir parça demokrat olan herkes, bölge oligarşilerine ve bunlardan en etkilisi olan Türk devletine karşı mücadelelerinde genel olarak Kürt hareketini desteklemelidir. Çünkü baskıya karşı bir harekettir ve nesnel sonuçları itibarıyla demokratiktir.

Ama demokrat olan, Kürtler içinde de, diğerleri karşısında PKK'yı desteklemelidir.

Emperyalistler, Türk devleti ve Bölge oligarşileri çok açık olarak, PKK'ya karşı diğer partileri, Barzani ve Talabani'yi desteklemektedir. Bu anlaşılır bir durumdur.

Ama Türkiye'deki sosyalistlerin, demokratların ve liberalerin, PKK'yı diğer Kürt partileri karşısında desteklememeleri ve bir fark yokmuş gibi davranmaları açık bir intihar

politikasından başka bir anlama gelmez.

Türk Devleti, Amerika, Avrupa, bunların politik eliti, istihbarat teşkilatları, orduları, stratejik araştırma merkezleri vs., bu farkı ve farkın ne olduğunu çok iyi bilmektedirler. Yani PKK'nın bütün Kürt/Kürdistan partilerinden farklı olarak, Modern, Laik ve Plebiyen (Yoksullara Dayanan) bir hareket olduğunu çok iyi bilmektedirler.

Ama tam da bunu çok iyi bildikleri ve bu gerçeği diğer uluslardan milyonlarca ezilenden gizlemek ve onu tecrit edebilmek için, bu gerçeği gizlemek zorundadırlar. Onlar karşı cephededirler ve böyle davranmalarında anlaşılmayacak hiçbir yan yoktur.

Bu güçlere, yani Türkiye'nin egemenlerine, büyük ve güçlü emperyalist ülkelere karşı olduğunu, demokratik olduğunu iddia eden güçlerin bu soruyu sormamaları ve sorduklarında açık bir cevap vermemeleri kendileri hakkındaki kendi tanımlarıyla çelişmektedir. Ama bu çelişki, tam da Küçük burjuvazinin karakterinin bir dışa vurumdur. Yani, mantıksal olarak çelişki olan, sosyolojik olarak çelişki değildir.

*

Peki niçin PKK'nın sınıfsal niteliği ile Türkiye ve Orta Doğu'da politika yapabilmek arasında kopmaz bir ilişki vardır?

Bu ilişki en iyi bir analogi aracılığıyla açıklanabilir.

PKK'nın niteliği, sınıfsal temeli ve programının ne olduğu, tıpkı duvarın çökmesi öncesinde Soyetler'in niteliği gibidir.

O zamanlar Sovyetlerin niteliği konusunda doğru bir görüşe sahip olmadan, dünyada kimse doğru dürüst bırakalım sosyalisti, demokratik karakterde bir politka yapamazdı.

Sovyetler kapitalist bir ülke olarak tanımlandığı takdirde, "*Üç Dünya Teorisi*"ni ortaya atan Çin veya onun Türkiye'deki uzantıları gibi (Doğu Perincek ve partisi), birden bire en saldırgan emperyalist politikaların yedeği konumuna düşmek kaçınılmazdı.

Örneğin bu bakışı mantık sonuçlarına götüren Doğu Perincek "*Ege Ordusu Rus hududuna*" diye slogan atıyor ve böylece en azgın, en şahin Nato generalleriyle, en saldırgan ve savaşçı emperyalist politikaların savunucularıyla aynı telden çalıyordu. Bırakalım bir demokrasi veya reformlar cephesini, en gerici emperyalistlerin cephesinde yer alıyordu.

Benzer şekilde, Sovyetleri sosyalist olarak tanımlamak da, onun sosyalist olduğunu söyleyen emperyalistlerle ve kendi egemenliklerinin sosyalizm olduğunu söyleyen bürokratik kastla aynı varsayımı paylaşmak, dolayısıyla orada eşitsizlikler ve baskı bir gerçeklik olduğundan, tutarlı bir demokrat olamamak; ezilenlerin sosyalizmden uzaklaşmasına yol açmak; politik olarak da Sovyet dış politikasının, bu Bürokratik kastın dış politikasının ve diplomatik manevralarının basit bir aracı olmak sonucunu veriyordu.

Ancak Sovyetlerin hiç de kapitalist olmadığını, ama sosyalist de olmadığını, orada kapitalist olmayan bir ekonomiye egemen bürokratik bir kastın, bir "*Nomenaklatura*"nın egemen olduğunu savunan doğru bir çözümleme, böylece ne emperyalist gericiliğin ne de bu bürokratik kastın yedeği olmayan devrimci ve demokrat bir politikayı mümkün kılardı.

*

İşte PKK'nın niteliği sorunu da Türkiye ve Orta Doğu'da aynı durumdadır.

Kimi radikal Türk solcularının veya bir çok PKK'lının kendisini gördüğü gibi, PKK'yı bir sosyalist örgüt olarak, bir proletarya partisi olarak görmek ve değerlendirmek, tıpkı bir

zamanlar Sovyetler Birliğini sosyalist görmek gibi sonuçlar verir. Sosyalizmi diskredite eder ve PKK politikalarının ve diplomatik manevralarının basit bir aracı olmakla sonuçlanır. Ama PKK'yı diğer Kürt ve Kürdistan partileri gibi, sadece bir ulusal hareket, bir Kürt hareketi olarak görmek de, tıpkı bir zamanlar Sovyetler'i kapitalist bir ülke olarak tanımlamak gibi en gerici politikların destekçisi olmakla sonuçlanır.

"PKK'nın diğer Kürt ve Kürdistan partilerinden farkı nedir?" sorusunu sormayan veya sorsa bile bu soruya yanlış cevap verenler; yani zımmen ve fiilen onu sadece Kürtlerin hakları için mücadele eden bir Kürt partisi olarak tanımlayan liberaller ve onların sosyalistler içindeki uzantıları (en tipik rneği DP'dir) son duruşmada hem Türkiye'de hem de Kürtler içinde en gerici parti ve politikaların nesnel destekçisi olurlar.

Bu nedenle PKK'nın niteliği konusunda açık bir görüş, doğru bir görüş, ekmek kadar su kadar hayati öneme sahiptir.

*

Türkiye'nin liberalleri bu sorudan niçin kaçmaktadır? Niçin kendi ayaklarına kurşun sıklamaktadırlar?

Bu mekanizma şöyle işlemektedir.

Liberal demek burjuva demektir.

Burjuvazinin en kendine demokrat diyenleri bile, 1848 devriminden beri ezilenlerden, pleplerden korkar.

Burjuvazi on dokuzuncu yüzyılda, birkaç kere bu plepleri (Baldırı ıplakları, Donsuzları (San Kilot), feodal beylere ve büyük toprak sahiplerine karşı bir koç başı olarak öne sürdü.

1791'de, 1830'da ve en son 1848'de. Ama her seferinde, başına topladığı cinleri dağıtamayan büyücüye döndü. Her seferinde Plepler bir süre sonra burjuvaziye karşı yöneldiler. Bu cinleri tekrar şişeye sokmak için, yani ezmek için, burjuvazi tüm programından vaz geçmek, tüm söylediklerini inkar etmek, kendi kurduklarını yıkmak; tekrar Napolyon avantryeleriyle, eski rejimin destekçileriyle ittifak yapmak zorunda kaldı.

İlk Fransız devriminde o plepler henüz modern proleterler haline gelmemişlerdi, o nedenle onları bir koç başı olarak kullanmak o kadar büyük bir risk oluşturmamış ve kolaylıkla ezilmişlerdi. Ama onlar yavaş yavaş modern sanayiın ürünü işçiler haline gelince, onları kontrol etmenin güçlüğü daha bir açık olarak görülmeye başlıyordu.

Örneğin daha 1848'in arifesinde, hala yarı esnaf karakterini taşıyan lonca benzeri meslek esasına dayanan sendikalarda örgütlü olsa bile, bu artık modern proleterler haline gelmiş plepler, burjuvazinin karşısına "*Komünist Manifesto*" gibi, bambaşka bir programla ıkabiliyorlardı. Burada onu yazan ve kabul edenlerin gücü değil, niteliği, sembolik anlamı önemlidir.

Bu nedenle bir rastlantı değildir, 1848'in burjuvazinin son kez demokratik özlemlerle ayaklanan kitlelerle çok kısa bir süre için de olsa aynı saflarda olması. Korkusu haklıydı.

Ve o günden beri, burjuvazi kitlelerden korkar olmuştur. Anti demokratik bir rejimin artık katlanılmaz olduğu tipik Türkiye gibi ülkelerde bile, burjuvazi (yani liberaller) kitleleri örgütleyip sokağa çıkarmaya kalkmazlar, bundan korkarlar ve bu eğilimdeki sosyalist ve plebiyen (devrimci demokrat) hareketlere karşı güç gizleyebildikleri bir düşmanlık ve kuşku beslerler.

Bu durumda, bu artık katlanılmaz olmuş keyfi askeri bürokratik oligarşinin egemenliğine karşı ezilenlerin devrimci demokrat kitle hareketlerini destekleme ve örgütlenme olmayınca, dayanılacak güç, uluslar arası çelişkilerde aranır. ABD'nin Orta Doğu'da "ılımlı İslam" planı veya Avrupa Birliği'nin kendisine rakip bir siyasi irade ouşturmasını engellemek için Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne girmesini desteklemesi ve bunlar için gereken kimi reformlar, biricik gerçekçi program ve ezilenlerin kitle hareketlerinin yerini dolduracak biricik güç kaynağı olarak ortaya çıkar liberallerin bakışında.

O zaman, liberaller konumlarını bu güçlere göre belirlerler. Ama tam da bu güçler bilmektedir PKK'nın plebiyen özelliğini ve tam da bu nedenle PKK'yı tecrit etmek istemektedirler. Çünkü bu hareketin başarısı, sadece Türkiye'ye değil bütün bölgeye gerici ulusçuluğa dayanmayan, bölge halklarını birleştirebilecek bir demokrasi getirebilir. O zaman bölgenin, emperyalist ihtiyaçlara uygun olarak bu günkü gibi birbirine karşı kullanılması mümkün olmaz.

Emperyalistler bu hesapça, çok iyi bildikleri niteliği nedeniyle PKK'ya karşı Barzani ve Talabini'yi desteklerler. Liberaller de, kitlelerden korktukları ve bunun yerini dolduracak gücü Amerika ve Avrupa'da buldukları için, otomatikman bu politikaların destekçisi olurlar. Böylece demokrasi özelemleri ile gerçek yaptıkları arasında bir çelişki oluşur. Demokrasi isterler ama bölgedeki ve Türkiye'deki en büyük ve demokratik kitle hareketine karşıdır, onun başarısını istemezler. Böylece demokratik hareketten tecrit olurlar. Ve demokratik hareketi tecrit etmenin aracı olurlar.

Ama bu durum, onu karşı olduğu güçler karşısında da tecrit eder.

Çünkü bu konumlarıyla liberaller, aslında Amerika ve Avrupa ile Türkiyenin askeri bürokratik oligarşisinden çok daha az içli dışlı olmalarına rağmen (Türk ordusu Nato üysidir. Bütün silahlarını hatta günlük istihbartını bile onlardan alır), fiili politikalarıyla bu güçlerin Türkiye'deki bir uzantısı olma görünümünden kurtulamazlar. Ve böylece aslında kendilerinin destekçisi olabilecek şehir orta sınıflarını, Askeri Bürokratik Oligarşinin yedeğine terk ederler. Şehir orta sınıflarının böylesine Askeri Bürokratik Oligarşinin kontrolüne kaymalarının kendi suçlarının sonucu olduğunu; tutarlı demokrat bir çizgiyi savunamadıkları için onların oraya hapsediğini göremezler.

Ve tam bu durum nedeniyle, geniş orta sınıfları ve işçileri örgütlenme potansiyeli gösteremezler. İşçiler AKP'nin, orta sınıflar Askeri Bürokratik Oligarşinin yedek gücü olmaya devam ederler.

*

Liberallerin kurtuluşun bir tek yolu vardır.

Demokrasi mücadelesinin öz gücünü, Amerika veya Avrupa veya AKP'de veya Barzani AKP işbirliğinde değil, Kürt Özgürlük hareketinin Plebiyen kanadında görmek. Açıkça ondan yana tavır almak. O zaman liberaller PKK'nın bir türlü başaramadığı Batı'nın şehirlerini örgütlenme becerisini gösterip gerçek bir güç haline gelebilirler.

Ama bu takdirde de Amerika ve Avrupa'nın desteğini kaybedecekleri açıktır. Askeri bürokratik Oligarşinin ve AKP'nin saldırılarının hedefi olacakları da açıktır. Bu saldırıları göze almadan da olumlu bir gelişme ve tikanıklığın aşılması mümkün değildir.

Ama böyle davranabildikleri an Liberal olmaktan çıkıp bir demokrat haline gelirler.

*

Liberaller ve onların uzantıları, bu günkü yaklaşımlarıyla sadece işçileri AKP'ye, orta sınıfları Askeri Bürokratik oligarşiye mahkum etmezler; kendilerini ve Kürt hareketini de güçsüzlüğe mahkum ederler.

Ama daha önemlisi, bu miyop politikalar sonucunda karşı çıktıkları askeri bürokratik oligarşinin ömrünü ve egemenliğini güçlendirme şansı sunarlar.

Nasıl mı?

ABD+AB+AKP+Barzani= İlimli İslam denklemi karşısında, iyice tecrit olan ve egemenliğini tehlikede gören Askeri Bürokratik Oligarşi, bu denklemin tecrit edip yok etmeye çalıştığı PKK ile açıktan ittifaka girip, yani onun önünü açıp, yani liberallerin korkusundan yapamadığını yapıp bütün inisiyatifi ele alıp, ömrünü bir elli yıl daha uzatmanın yolunu arayabilir. Bu sanıldığından çok daha güçlü bir olsılıktır ve bütün bilinen kalıplar alt üst olur. O zaman "*bu memlekete komünizm lazımsa onu da biz getiririz*" diyen Ankara Valisi gibi, en iyi ve hızlı Kürtçülüğe de soyunup liberallerin bütün silahlarını elinden almakla kalmaz, cephesini korkunç ölçülerde genişletebilir de.

Bu eğilimin Askeri Bürokratik Oligarşi içinde her zaman bulunduğu açıktır. Yalçın Küçük'ten, Erdal İnönü'ye kadar geniş bir yelpaze bu stratejiyi savunmuştur. Ancak bu stratejinin Askeri Bürokratik oligarşi içinde güçlenmesi ve başat eğilim halini alması, inkara dayanan konseptin iflasıyla, yani ciddi askeri yenilgiler ve tecrit ile mümkündür.

Ama o zaman liberaller tüm silahlarının elinden alındığını , dayandıkları tüm kavram ve kabullerin tuzla buz olduğunu göreceklerdir. Ve bunu hazırlayan bizzat liberallerin kendisidir. Örneğin *Taraf*, bu gün fiilen, böyle bir stratejinin askeri bürokratik olarşi içinde daha etkili olmasının koşullarını hazırlamaktadır muhtemelen. Ve yine muhtemelen böyle bir stratejiyi savunanlar *Taraf*'a gerekli belge ve bilgiyi sunmaktadırlar.

Yani tarihin liberallerle alayı öyle olabilir ki, liberaller askeri bürokratik oligarşinin Kürt sorununa bir çözüm bulmasının, örneğin Kürt ve Türk devletinin veay Anayasal vatandaşlıkta bir Türkiye devletinin ve dolayısıyla onun ömrünün bir elli yıl daha uzamasının aracı olabilirler. Ve şimdi gidiş de bu doğrultudadır.

*

Tarihsel tecrübelerle bakıldığında, burjuvazinin korkaklığı karşısında, Askeri Bürokratik Oligarşi daha kararlı ve zorda kaldığında epeyce esnek de olabilme özelliği göstermiştir. Örneğin Burjuvazi İkinci dünya savaşı sonrasında, Demokrasi ve Çok Partil Rejim isteme cesareti gösteremezken, o günkü dünyanın değişen dengelerini gören "Milli Şef" İnönü, çok partili rejime geçmiş ve bu oligarşinin egemenliğinin bu güne kadar yaşamasını sağlayan bir esnekliği sisteme sağlamıştır.

Yarın çok sıkışınca, İlimli İslam projesi, liberallerin de desteğiyle yerleşip şehir orta sınıflarının ve Alevilerin tepkisini arttırınca ve bu durumda Askeri Bürokratik Oligarşi köşeye sıkışıp egemenliğinin ve gücünün elinden gittiğini görünce, stratejik bir dönüş yapabilir tıpkı İnönü'nün 1946'da yaptığı gibi. AKP ve ABD'nin Barzani ile ittifakı karşısında PKK ile ittifak yapabilir. PKK modern ve laik bir harekettir, böyle bir ittifak Alevilere ve Şehir orta sınıflarına sadece muazzam bir enerji vermez büyük ölçüde işçileri de kazanabilir.

Bu olasılık sanıldığından çok daha güçlüdür. Ve İlimli İslam projesi güçlenip mevziler

kazandıkça bunun gerçekleşme olasılığı artar.

*

Türkiye'de geleceği PKK ile ittifak yapan kurar.

AKP (Anadolu Burjuvazisi) bu şansını kaçırdı. Liberaller (Batı Burjuvazisi) bu şansını tepmeye devam ediyorlar. Askeri Bürokratik oligarşi ise bu kartı henüz oynamadı.

Oynadığında ne olur? Bu otomatikman onun egemenliğini pekiştirmez.

Askeri Bürokratik Oligarşi açısından bu kartı oynamak, Alman Genel Kurmayı'nın, Doğu cephesinde rahatlamak için Lenin'in Rusya'ya girişini sağlamasına benzer. Cinler şişeden çıkar. Bundan kimin kazançlı çıkacağı belli olmaz.

PKK'nın plep ve jakoben özelliği ile Askeri Bürokratik Oligarşi'nin Bonapartist özelliği çelişki içindedir. Ama PKK'nın bu günkü durumda yeterince ortaya çıkmamış bürokratik ve Bonapartist bir yanı da vardır.

Türkiye'nin askeri bürokratik oligarşisi PKK'nın bu yanıyla ittifak edip birs Kürt-Türk bürokrasisi biçiminde egemenliğini ve ömrünü uzatabilir.

Ama böyle uzlaşma için bile, PKK'nın önünün açılması, aynı zamanda, Türkiye'deki yoksulların da hızlı bir politizasyonu ve radikalizasyonu demektir. Ve PKK'nın esas başat eğilimi, yoksullara dayanan radikal demokrasidir.

Bu eğilim o zaman kendini ifade ve Türkiyenin ezilenlerine anlatma olanağı bulabilir.

Bu gün Kürtleri linç etmek isteyen veya Apo'yu yakmak isteyen Türkiye'nin şehir yoksulları, şimdiye kadar aldatıldıklarını anlayınca, yaktıklarına tapmaya başlarlar.

Türk Askeri Bürokratik Oligarşisinin devletini ve ömrünü uzatabilmek için böyle bir girişimi, hiç hesaplanmayan sonuçlarıyla, batıda gerçekleşecek böyle bir politizasyon ve radikalleşme gerçek bir demokratik devrimin vesilesi de olabilir.

Sonuç ne olursa olsun, Askeri Bürokratik Oligarşinin stratejik bir dönüşle yol açacağı gelişmelerle, her halukarda, Bürokratik ve Bonapartist güçler ile, Plebiyen ve Jakoben güçler arasında bir hesaplaşma ve çatışma kaçınılmaz olur.

Sonucu mücadele belirler: Sonucu bu günden oluşan küçük de olsa birikimler belirler.

Demir Küçükaydın

22 Ekim 2008 Çarşamba

Yeni Bir döneme Girilirken – Öngörüler ve Görevler

Bir süredir çok alametler belirdi. Öyle görülüyor ki, birkaç gün içinde eski parametrelerin hepsinin geçersiz kaldığı yepyeni bir dönem başlayacak. Aslında yeni dönem fiilen de başlamış bulunuyor. Alamet dediklerimiz yeni dönemin başlamışlığının ifadelerinden başka bir şey değil.

Ama herkes, henüz hala eski parametrelerle düşündüğünden yeni durum kavranamıyor.

İşin doğrusu, biz de birkaç gün öncesine kadar durumun pek farkında değildik.

Elbet birkaç ay öncesine kadar “bebek katili” ya da “terörist başı” olarak anılan Öcalan’ın birden bire resmen “İmralı” diye bir makam haline gelmesi; BDP vekillerinin İmralı’ya gitmesi; Öcalan’ın bir muhatap olarak alınması çok önemli gelişmelerdi. Ama bunlar bile henüz Erdoğan’ın Suriye ve Irak’ta sıkışmışlığıyla, başkanlık ihtiraslarıyla ve seçimlere kadar bir çatışmazlık ortamı yaratma taktik kaygılarıyla açıklanabilirdi. (Elbet bugün de bunlar geçerliliğini koruyor. Ama başka bir bağlam içinde.)

Ve böyle bile olsa bu elbette Özgürlük Hareketine yeni imkanlar ve hareket alanları demektir. Bizzat şu ana kadar kat edilmiş yol bile birkaç ay önce tasavvur edilemeyecek bir kazanımın ifadesi olarak görülebilirdi. Öcalan ilk kez bir siyasi muhatap, bir politik partner oluyordu. Bu bile başlı başına muazzam bir yol ve kazançtı. Görüşümüz aşağı yukarı bu çerçevedeydi.

Erdoğan’ın niyetleri ne olursa olsun; bunlar nasıl bir siyasi ve taktik manevranın aracı olursa olsun en küçük bir olanaktan yararlanmak; zaman zaman uzlaşmalar yapmak her savaşta mümkün ve gereklidir. Önemli olan bunlardan karşı tarafı tecrit etmek; var olan güçleri birleştirmek ve arttırmak için yararlanmak olduğundan, kendine güvenen, abdestinden emin olan bu gibi manevralardan korkmaz ve bunları bir olanak olarak değerlendirir. Stratejik hedeflerle taktik esnekliği birleştirmede Öcalan ve Kürt hareketinin eline kimse su dökemeyeceğinden ihtiyatlı bir iyimserlikle “Süreç” i destekliyorduk ve tam da biraz böyle değerlendirdiğimiz için bir yazı yazmaya öncelik vermemiştik.

Birkaç gün önce, hafta sonunda tesadüfen Kadıköy HDK’nın kahvaltısında karşılaştığımız Sebahat Tuncel de gelişmeleri nasıl görüyorsunuz diye sorunca, bu anlamda bir şeyler söylemeye çalıştığımda, Tuncel’in yüzünden, kısa bir an için, olayı anlamadığım, cevabımın çok klasik olduğu anlamına gelebilecek ifade gelip geçti gibi oldu. Bir şey söylemedi.

Sonra kendisi orada bulunanlara kısa bir konuşma yaptı. Mücadelenin yeni bir biçimde süreceğinden, burada HDK’nın çok önemli olacağından söz etti. Bunlar elbet her zaman duyulabilecek sözlerdi. Ama burada özel bir anlamları olduğu seziliyordu.

Bu basit gibi görünen gözlemler beni uyardı ve gelişmelerin üzerine yoğunlaşarak düşünmeye itti. Son günlerde gazeteleri de çok dikkatli okuyamamıştım kimi sağlık nedenleriyle. Bütün gazeteleri taradım. Yoğunlaştıkça gelişmelerin aslında bütün eski parametreleri değiştirdiği ve değiştireceği giderek netleşti.

Türk devleti stratejik bir dönüş yapmıştı. En önemli değişim buydu ve bu bütün parametreleri değiştirmişti. Bunu gözden kaçırmıştık.

*

Yoğunlaşıp bir tarama yapınca, birçoğunun yanı sıra sadece şu haberler bile neyi gözden kaçırdığımızı gösteriyordu:

İlki, Davudoğlu'nun Diyarbakır'a gitmesiydi. İçişleri değil, Dışişleri bakanı gidiyordu. Bu bile yeterince ilginç ve önemliydi. Orada söyledikleri ise, kendisinin gidişinden daha da ilginçti. Gazetenin haberine göre:

“Dünya Savaşı sonrası Türkiye ve Ortadoğu topraklarını gizlice paylaştıran Fransa ve İngiltere'nin imzaladığı Sykes Picot anlaşmasına dikkat çeken Davutoğlu, "Sykes Picot'nun bize çizdiği o kalıbı kıracağız" dedi. Sınırlarını kaldıran Avrupa'ya yeni Romacı denmediğini belirten Davutoğlu, "Onlar ne derse desin bütün şehirlerimiz, kentlerimiz kendi hinterlandı ile buluşacaktır" diye” konuşmuştu.

Hele hele Davudoğlu'nun konuşmasında, Yalçın Küçük'ün Türk devleti için formüle ettiği ve Askeri Bürokratik Oligarşiye önerdiği stratejiyi temellendirdiği – aslında ilişkiyi doğru formüle eden – *“Kerkük'ü almayan Diyarbakır'ı verir”* (bunu kimileri hep bir askeri ele geçirme olarak anladılar. Yalçın Küçük bunu PKK ve Kürtlerle ittifak yap, Kerküğü ele geçirirsin, yapmazsan Diyarbakır'ı kaybedersin alamında söylüyordu.) formülünün İslamcı bir söylemle ve *“Yeni Osmanlıcı”* bir perspektifle *“Türk'üyle, Kürt'üyle, Boşnak'ıyla, Arap'ıyla her bir milletiyle yürüyeceğiz ya da bizi lime lime edip küçük parçalara ayırmaya çalışacaklar”* şeklinde formüle etmesi ortada yepyeni bir durum olduğunu kavramamızı pekiştirdi.

Buna ek olarak Aysel Tuğluk'un İrfan Aktan'la yaptığı konuşmadaki şu sözler:

“Bize göre konjonktür, Kürtlerle birlikte olmayı onlara dayattı. Kürtlerle ittifak kurmanın hem Ortadoğu'da hem de içeride onlara kazandıracağını gördüler. Savaş ve imha politikasıyla Kürtlerin siyasal gelişimini engelleyemiyorlar. Her türlü baskıya rağmen giderek büyüyen bir Kürt hareketi var. Bence devlet şöyle bir karar verdi: Kürtler kazanıyor, biz kaybediyoruz, o zaman birlikte kazanmanın yolunu bulalım! Öcalan'ın da bunu düşündüğü kanaatindeyim. Öcalan da savaşın artık bir tekrara dönüştüğünü, kazandırmadığını gördüğü için, müttefik olarak Türkiye'yi seçti. Ortadoğu'da pek çok denge var ve Kürt hareketi başka bir dengede kendini konumlandırabilirdi. Ama Kürtler bunu değil, Türkiye'yle ittifak kurmayı tercih etti. Tarihsel olarak bunun kazandıracağını öngördü Öcalan.”

Yine aynı gün Karayılan'ın *“Newrozla yepyeni bir süreç başlıyor”* sözleri.

Gültan Kışanak ve Demirtaş'ın Newroz'da Öcalan'ın *“Ateşesten çok daha öte bir çağrı, stratejik bir çağrı”* yapabileceğine ilişkin açıklamaları, çok daha temel anlamda yeni bir durum karşısında olduğumuza ilişkin yargımızı pekiştirdi. Elbette ateşkes bile önemlidir ama bunun bağlamı, hengî değişiklik bağlamında gerçekleştiği daha da önemlidir. Ateşkesin önemi, gerçek önemli olanın öneminin görülüp, anlaşılmasını, tartışılmasını engelliyordu bir bakıma.

Birkaç saat önce İmralı'dan dönen heyet adına Demirtaş'ın gazetecilere okuduğu Öcalan'ın mesajını da dinleyince, herşey kesinleşti. Evet, Newroz'la birlikte bütün eski parametreler geçersizleşecek. Elbet mücadele sürecek ve elbet "Kürt sorunu" veya demokratikleşme sorunu çözülmüş olmayacak ve bitmeyecek ve bir sosyalistin, bir devrimci ve radikal demokratın bu süreci bir çözüm süreci olarak tanımlaması veya adlandırması pek doğru olmaz ama mücadelenin biçimleri, hedefleri, mücadeledeki güçler baştan aşağı değişecek.

Böyle kritik bir durumun, bir politik depremin arifesinde, hiçbir gücümüz ve etkimiz olmamasına rağmen, elde hiçbir bilgi olmadan, içinde bir durum değerlendirmesi ve öngörüler bulunan bir yazı yazmanın hem tarihe bir not düşmek; hem de ilerde sağlamak ve varsa yanılığımızı görmek için şart olduğunu gördük ve bu yazıya başladık.

*

Sadece ortadaki değişikliğin nasıl tüm parametreleri değiştirdiğini gösterebilmek bakımından içeriksel hiçbir benzerliği olmayan şöyle bir örnek ortadaki değişikliğin nasıl bir şey olduğu konusunda bir fikir verebilir.

Amerika'da sosyalist bir devrim olduğunu var sayın. Bu bütün dünyadaki parametrelerin alt üst olması anlamına gelir. Var olan bütün strateji ve taktikler, teorik tartışmalar vs. bir anda hükümsüz kalır; olaylarca aşılmış olur veya kadük olur. Dünyanın en büyük gücü karşı bir güç olmaktan çıkmış yandaş bir güç olmuştur. Artık dünyanın sosyalist olması sadece bir zaman sorunudur ve akıl almayacak kadar sancısız ve kolay olur. Tekrar edelim, içerik olarak değil ama kediye göre budur, Ortadoğu ölçüsünde sonuçları itibariyle böylesine bir değişim söz konusu. Böylesine bir değişimde eski parametreler üzerinden politika yapanların hepsi hızla yok olur gider. Esas önemli olan ve üzerinde tartışılması gereken budur. Ateşkesler, hudut dışına çıkmalar vs.. Bütün bunlar bu değişimin içinde küçük ayrıntılardan başka bir şey değildir. Elbet eylem ayrıntılarıyla ilgilenmeyi öngörür ve şeytan ayrıntılarda gizlenir. Ama bütün bunlar artık bambaşka bir çerçevede bir anlama sahiptirler.

Değişikliğin çapının anlaşılması için şöyle bir iki örnek daha ayıktırıcı olabilir.

Örneğin şimdiye kadar Türk devletinin Kürtlerin varlığını bile inkarına alışılmıştı, binlerce insanın kanı bunun için dökülmüştü. Şimdi Kürtlerin bölgedeki en büyük koruyucusu ve destekçisi Türk devleti olarak ortaya çıkarsa, böyle bir söylem üzerinden ideolojik ve politik varlıklarını sürdürenler, hem Kürtler hem de Türkler içinde bir anlamda boşlukta kalırlar. Tıpkı Amerika'da bir devrim olduğunda bütün politik varlığını Amerikan Emperyalizmine karşı mücadele üzerine şekillendirmiş bir hareketin düşeceği duruma düşerler.

Ya da şöyle bir durum var sayın. Türk devletinin PKK gibi gerilla savaşında ustalaşmış bir örgütün silah bırakmasını istemeyip, işi ağırdan alıp el altından onları silahlandırdığını hatta fiilen işbirliği yaptığını düşünün. Türk devletinin yeni stratejisi ve Ortadoğu'daki gelişmeler böyle durumları ortaya çıkarabilir ve muhtemelen de çıkaracaktır.

Bu değişiklik sadece Türkiye'deki politik mücadelenin parametrelerini değiştirmeyecektir; Ortadoğu'daki bütün dengeleri de değiştirecektir.

Barış süreci denen aslında bir anlamda bu stratejik değişimin ve dönüşün

gerçekleştirilmesinden başka bir şey değildir. Öcalan ve Türkiye Kürtleri, Türk devletinin bu stratejik dönüşü yapabilmesi için olmazsa olmaz olduğundan bugün Öcalan'ın "İmralı" diye bir makam haline geldiğini görüyoruz.

Ama bütün bu değişim, mücadelenin bittiği, Kürtlerin haklarını kazandığı, Türkiye'nin demokratikleştiği ve demokratikleşeceği anlamına gelmemektedir. Bütün bunlar için mücadeleler sürecektir; hatta bizzat bu mücadeleler bu değişimin araçları olacağı gibi, bizzat bu değişim bu mücadelelerin bir aracı olacaktır.

Hatta denebilir ki, hiçbir gerçek demokratikleşme olmadan, var olan sistemin kendini yenileyebilmesi ve sürdürebilmesi için bütün bu stratejik değişim gerçekleştirilecektir.

Şimdi şöyle bir durum düşünün mahalli idarelere idari yetkiler veren, gerçek merkezi iktidarı olduğu gibi koruyan, ama anadilde eğitime bile yer veren, fiilen Uluslar arası alanda bir sorun yaşamamak için, sınırları içine katmadığı Suriye ve Irak'ın Kürt bölgeleriyle sınırsız bir ekonomik entegrasyon yaşayan bir Türk-Kürt Devleti, Firavunlar Nemrutlar çağından kalma niteliğini zerrece değiştirmiş olmaz; ama ömrünü ve gücünü en azından birkaç on yıl uzatmış olur.

Hem Burjuvazi, yani AKP; hem de "Sünufu Devlet", Kıvılcımlı'nın "Firavunlar, Nemrutlardan kalma Şark devletçiliği" dediği, bizim "Askeri Bürokratik Oligarşi" terimini kullandığımız en temel iki egemen güç, esas olarak bu dönüşümde anlaşmış bulunuyorlar.

Bütün gezegenler sürekli hareket halindedirler, bu hareketleri esnasında diğer gezegenlerin yörüngeleri üzerinde etkilerde bulunurlar. Bu etkilerden hareketle bir zamanlar Neptün'ün varlığı ve yeri hesaplanabilmiş sonrada o gezegen o yerde bulunabilmişti.

Ancak bu gibi etkilerden öte, gezegenlerin belli bir dizilişte bulunmaları gerçekleşir zaman zaman. O zaman etkiler istisnai bir güç ve önem kazanırlar. Örneğin Güneş ve Ay tutulmaları böyledir. Hareketleri esnasında bazan Güneş, Dünya ve Ay, hepsi aynı doğru üzerinde dizilirler. Çekim güçleri birbirine eklenir. Gezegenlerin böyle ilginç dizilişlerini eskiden münecimler önemli olayların habercisi sayarlardı. Evren öyle büyük ve geniş gezegenler öylesine küçüktür ki bu gibi dizilişlerin toplum hayatında fiilen ciddi fiziksel bir etkisi bile olmaz. Ama Sınıfların ve sosyal ve politik güçlerin mücadelesinde böyle dizilişler gerçekleştiğinde, örneğin birbirine karşı mücadele içindeki güçler birden bire bir çıkar ortaklığında buluştuğunda ve ittifaka yöneldiğinde, bunların farklı yörüngeleri (toplumsal güçlerin konumları ve çıkarları) değişmemekle birlikte tüm eski dengeler ve parametreler değişir. Örneğin İkinci Dünya Savaşı'nda ABD, İngiltere ve Sovyetler'in aynı ittifak çizgisinde birleşmesi böyle muazzam bir Kıta kaymasıydı. Dünya sonraki elli yılda bu kayma üzerinde şekillenmişti.

Şimdi olan böyle bir değişikliktir. Herkes yıllardır Türk devletinin Kürtlerle savaşmasına ve Kürtler içinde de Barzani ve Talabani ile ittifak edip PKK ile savaşmasına alışmıştı. Şimdi değişen, bu Türk devleti Kürtler ve PKK ile ittifaka yönelmiş bulunuyor.

"Süreç" üzerine söylenenler hep eski parametrelere dayanıyor. Televizyon ve gazetelerde tahliller ve çıkarsamalar, politika belirlemeler hep eski değişmezler üzerinden yapılıyor eski

alışkanlıkla.

Bu değişimin kendisi bir yığın aktörü şimdiden boş düşürür. Örneğin artık Ortadoğu çapında bir projeniz, programınız, stratejiniz yoksa, bu yeni durumda boşlukta kalırsınız. Örneğin MHP'nin Türklük ideolojisi üzerinden böyle bir paradigma içinde yer alması ve bir program oluşturması bile olanaksızdır. Bu durumda sudan çıkmış balığa döner. Bu nedenle tüm varlığıyla yok oluşunu engellemeye çalışacaktır. Kürtler içindeki “ilkel milliyetçi” denenler de, bir Kürt devletinden öte birtasavvuru olmayanlar da tersinden aynı duruma düşeceklerdir.

Bir yıl sonra bu değişime ayak uyduramayan bütün politik aktörlerin, 2002 seçimlerinde bütün diğer partilerin silinip gitmesi gibi silinip gittiği görülürse hiç kimse şaşırılmamalıdır.

Değişimi şöyle formüle edebiliriz: Devlet ve (MİT, MGK vs., buna “*Devlet Aklı*”, “*Hikmeti Hükümet*”, “*Reason d'etat*” da deniyor) Burjuvazi (AKP) Kürtlerle İttifak, bunun için de Savaşı durdurma karşılığında da PKK'ya legal mücadele olanaklarını sunmak. Bunu organize etmek için de şimdilik Öcalan'ı muhatap almakta anlaşmış bulunuyor.

*

Peki, bu nasıl mümkün olabildi? Ve ne gibi sonuçları labiir?

Elbet herşeyden önce Dünya'daki ve Ortadoğu'daki gelişmeler bunu zorladı ama bu zorlama yıllardır vardı.

Nasıl 28 Şubat, Erbakan'ı ve köhnemiş politikasını, kadrolarını ve söylemini tasfiye edip, Politik İslam'ın yepyeni bir stratejisinin, parti ve kadrolarının yolunu açtıysa, ona bir gençlik aşısı olduysa, Ergenekon tevkifatları da Askeri Bürokratik oligarşi içindeki köhnemiş güçleri ve stratejileri tasfiye etti. Bu tabaka içindeki daha esnek olanları, “*aynı kalabilmek için değişmeliyiz*” diyenleri güçlendirdi ve onların önünü açtı. Zaten bu güçlerin el ve bel vermesi olmasaydı, AKP böylesine cepheden bir harekate da cesaret edemezdi.

Böyle bir değişim olmasaydı, “*Devlet Aklı*” (MİT, MGK) Yalçın Küçük'ün formülüne gelmez; Kürtler ile ittifak yapmanın Türk Devletine neler kazandıracığını göremezdi.

Yani diyebiliriz ki, nasıl ordu ve bürokrasi 28 Şubat ile politik İslam'ı budadı; yeni sürgünlerin önünü açtı ve ona bir gençlik aşısı yaptıysa; Ergenekon tevkifatları da Askeri Bürokratik oligarşiyi aynı şekilde budadı; yeni sürgünlerin önünü açtı ve ona bir gençlik aşısı yaptı. Bu gençlik aşısı sayesinde “*Devlet Aklı*” sermayenin akli ile çakışabildi.

Bu çakışma, bu güçlerin arasındaki çelişkinin yok olması; çatışmanın durması anlamına gelmemektedir. Bu güçlerin farklı Kürtleri de olacaktır. Kürtler içindeki farklı güçlerin de Farklı Türkleri olacağı gibi.

Genel olarak Kürtlerle ittifak yapılacaksa, hangi gücün Kürtler içinde hangi güçlerle ittifak yapacağı da bir sorun olarak ortaya çıkar. Türkiye'de devlet şimdiye kadar PKK'ya karşı Barzani ve Talabani ile ittifak yaptı. AKP de bu çizgiyi sürdürdü ve sürdürüyor.

Ama AKP'nin Barzani ve Talabani'ye dayanan gücü ve Ortadoğu politikaları karşısında Askeri Bürokratik Oligarşi bir süredir PKK'nın desteklenebilecek ve ittifaklar yapılabilecek bir güç olduğunu fark etmiş bulunuyordu. Ve bu güçle birlikte AKP'nin Barzani ve

Talabani'ye dayanan İslamcı vizyonuna karşı laik bir vizyon ve güç olarak PKK ve Öcalan pek ala bir karşı denge oluşturabilir. (ÖDP, TKP, Halkevleri gibi sol hareketlerin son zamanlardaki Kürt Hareketiyle yakınlaşma denemeleri ve flörtleri Askeri Bürokratik Oligarşi'nin kitle tabanı olan Şehir Orta Sınıfları ve Aleviler içindeki bu yöndeki kımıldamaların bir göstergesinden başka bir şey de değildi.)

AKP açısından ise zincir şöyle kurulabilir. AKP'nin Ortadoğu politikalarının çamura saplanması, Irak'ın bölünmenin eşliğinde olması, Irak Kürtlerinin, Türkiye ile ittifak ve hatta birlik hedeflerini açıkça ifade etmeleri, bu birlik ve ittifak için Türkiye'deki Kürtlerle barışma zorunluluğu, AKP'nin bütün denemelerine rağmen PKK'nın etkisinin kırılmaması ve aksine artması; Suriye'de Kürtlerin ve PKK'nın birden bire üçüncü bir güç olarak ortaya çıkması. Bütün bunlar da AKP'yi Öcalan'la bir uzlaşmaya, onunla askeri yöntemlerle değil, başka yöntemlerle mücadeleyle, bunun için de belli bir geri çekilmeye zorlamış bulunuyor.

AKP de şu denklem karşısında kaldı: Türkiye'deki Kürtlerle barışmadan, Barzani ve Talabani Türkiye ile barışamaz ve Türkiye ile fiili bir birleşme gerçekleştiremez. Türkiye'deki Kürtlerle barışmak için de en etkili güç olan Öcalan'ın çizgisiyle bir şekilde anlaşmak gerekmektedir.

Böylece "Sünuf'u Devlet" ve AKP, farklı kaygılar ve gerekçelerle aynı noktada buluştular.

Barzani ve Talabani de Türkiye ile barışmak hatta birleşmek, istemektedir ama Türkiye kendi Kürtleri ile savaşırken bu bir ihanet gibi olacağından, savaşın durması da Öcalan'sız olmayacağından. Onlar da Türk Devleti ve AKP ile aynı noktada buluşmuş bulunuyor. O nedenle Barzani bu son sürecin hazırlanma ve uygulanmasında her türlü kolaylığı göstermekten imtina etmiyor.

Çok önce Barzani'nin Özel kalem müdürü Fuat Hüseyin şöyle demişti:

"Eğer Şiiler İran'ı, Sünniler de Arap dünyasını seçerse, Kürtler de Türkiye ile yakınlaşırlar. Türkiye'nin de Kürtlere ihtiyacı olur. Birbirimizi sevmiyoruz ama sevmeye de ihtiyacımız yok. Amerika Bağdat'tan geri çekildiğinde, çatışma yaşanacak, Türkiye'nin de başka bir şansı olmayacak. Kürtler bu şartlarda Türkiye'nin koruması altında rahat ederken, bunun karşılığında Türkiye, Kerkük'teki dev rezervler dahil, Irak'ın kuzeyindeki bölgenin petrol ve doğal gazına doğrudan erişim imkanı elde edecek ve dolaylı yollarla Kerkük'e sahip olacak."

Özetle artık petrol paralarının ve dünya nimetlerinin tadını da amış, bunca savaş yılından sonra biraz barış ve efah içinde yaşamak isteyen Irak Kürtlerinin Irak cehenneminden çıkması için, Türkiye'nin kendi içindeki Kürtlerle barışması şarttır. Kendi içindeki Kürtlerle barışması için ise, silahların susması, Silahların susması için de Öcalan'ın muhatap alınması ve ona politik mücadele alanının açılması şarttır.

Ama sadece bu kadar değil, ABD ve İsrail bile bu dönüşümden çıkarlıdırlar ve desteklerler. İran'ın önünün kesilmesi için, Türkiye'nin Kürtlerle ittifakı ABD ve İsrail'in de çıkarıdır.

Bu değişimde çıkarı zedelenen kesim, Türkiye'nin içindeki Askeri Bürokratik oligarşinin eski stratejisine bağlı güçler; Suriye, İran, Rusya ve Çin'dir. Ayrıca ABD'nin yanında ve müttefiki görünmesine rağmen her zaman ona karşı dengelere oynayan ve sürekli rekabet içinde olan

Avrupa ve özünde Almanya ve Fransa'dır.

Sakine Cansız'ların Paris'in göbeğinde vuruluşu, bu güçlerin bu değişimi engellemek için yapabileceklerinin ve gösterecekleri direnişin bir ipucu olarak görülebilir.

Elbet dünya çapındaki güçler ve bunların jeopolitik pozisyonları ve çıkarları bu değişimi uzun zamandır zorluyordu. Öcalan yıllardır bunları dile getiriyordu. Ama olayların zorladığı bu politikaların gerçekleşmesi o güçlerin içinde ciddi değişimleri ve mücadeleleri gerektiriyordu. Bu değişimleri ya biri başarmış diğeri başaramamış oluyor ya da konjonktür farklı konumlanmalara yol açabiliyordu. Şimdi bir bakıma, bütün Dünya çapında ve bölgesel aktörlerin neredeyse hepsinin senkronize bir şekilde, tıpkı gezegenlerin aynı doğru üzerinde dizilişi gibi, aynı ortak çıkarlarda buluşması gerçekleşmiş bu da uzun yıllardır bu olanağı bekleyen Öcalan'ın önünü açmış bulunuyor.

Öcalan bu duruma yıllardır hazırdı ve verdiği bütün mesajlar buna yönelikti. Uzun yıllardır programını ve vizyonunu koymuş bulunuyordu. Teorik ve politik olarak bu yeni duruma, yeni parametrelere en hazırlıklı güç Öcalan'dır.

Öcalan stratejik hedeflere bağlılıkla taktik esnekliği en iyi birleştiren, tam da bu nedenle kendisini kullanmaya kalkanları her zaman kullanmış bulunan zeki ve vizyon sahibi bir politikacıdır.

Suriye'nin elinde esirken (Gerçi Suriye ve Lübnan içinde dolaşabiliyordu ama Suriye gibi bir "muhaberat" devletide bu İmralı'dan bile daha riskli bir durumdur. Aslında bir esirdi, bir rehineydi. Tıpkı İmralı'daki gibi.) Ortadoğu'nun en büyük gerilla hareketini örgütledi.

Türkiye'nin elinde bir adada esirken Türkiye'nin en büyük demokratik parti ve hareketini örgütledi.

Şimdi, Ortadoğu'nun en büyük demokratik hareketini örgütleyip en büyük devletinin başına geçmeye adaydır.

Muhtemelen artık Öcalan bir Kürt politikacısı değil, bir Türkiye ve Ortadoğu politikacısı olarak ortaya çıkacaktır. Ufku bir Kürt devletinden ötesini göremeyenler Öcalan'ı ihanetle suçlayıp AKP ile ittifaka yöneleceklerdir. Öcalan ise ilk elde programına Türkleri kazanmaya çalışacaktır. Muhtemelen bir süre sonra Öcalan Türkiye'nin ana muhalefet lideri olacaktır elinde Türkiye ve Ortadoğu için bir demokrasi programı olan.

AKP bir süre sonra Öcalan'ı tecrit edip etkisini kıracağıının hesabını yapmaktadır. Kürtlerle bir barışma, bireysel haklar; savaşın durmasının ekonomiyeye kazandıracığı dinamizmin; Güney Kürdistan'dan gelecek petoller ve paraların bir süre sonra kendisini güçlendireceğinin, Kürtler arasında Öcalan'ın altını oyacağıının; AKP'nin Kürdistan'da da birinci Parti olacağıının hesabını yapmaktadır. Bu nedenle önümüzde Öcalan ve Kürt Özgürlük hareketine yönelik olarak baskıların, şiddetin diğer Kürtlere olanaklarının açılmasıyla birlikte götürüleceği yeni çok sert mücadeleler dönemi de bulunmaktadır.

Tayyip Erdoğan aslında birikimsiz ve yeteneksiz bir politikacıdır. Konjonktür ona çok yardım etti şimdiye kadar. Yılların adeta nadasta kalmış, işlenmemiş tarlası gibi duran bir Türkiye'de

iktidarı aldı. Hiçbir şey yapmadan sadece çok büyük aptallıklar yapmadan durması bile yeterdi. Ne zaman bir şey yaptıysa aslında ağzına yüzüne de bulaştırdı (Suriye politikası ve Gazze'ye yardım örneğin) ama bunlar bile onun başarısı ve yeteneği gibi görüldü. Karşısında doğru dürüst bir politik rakip bile yoktu. Kendi çapsız ama karşısındakiler ondan da çapızdı. Ve şimdiye kadar Öcalan'a her yerde yenildi aslında.

Ancak şimdi ve bundan sonra Erdoğanın çapı (daha doğrusu çapsızlığı) daha iyi görülecektir. Erdoğan bir süre sonra "baba bir hırsız tuttum" a dönecektir. Getir gelmiyor, bırak gitmiyor.

*

Bunu görmek için müneccim olmaya gerek yok.

AKP neden kaybedecektir? Çünkü ancak Öcalan'dan daha demokratik bir programla ona karşı mücadele edebilir. Ama zaten daha demokratik olursa bir karşı güç olmaktan çıkar aynı amaç için bir müttefik olur. Bu olmayacaktır. Çünkü AKP demokratik bir parti değildir. Burjuvazi ta başından beri hiçbir zaman demokrat olmamıştır. Demokrat olmadığı için Teorik, Politik ve İdeolojik bir hazırlığı yoktur. Öcalan'ın mesajının BDP heyeti tarafından İmralı'dan dönerken okunduğu gün Erdoğan, İslamlık, Türklük ve Milliyetçiliğin övgülerini yapıyordu, birkaç yıldır oluşturulan Çanakkale anmalarında. Nedense Rumların, Ermenilerin yani Hıristiyan halkların adı bile anılmıyordu bu sözüme kardeşlik ve çok renklilik söylevlerinde.

Öcalan ise, milliyetçiliği lanetliyor; Ermeni, Süryani, Keldani, Helenlerin katliyle milliyetçiliğin yükselişi ve onun tüm ortadoğuyu yangın yerine çevirisi üzerine geniş bölümler bulunan kitaplar yazıyor yıllardır. Liberaller ya da Erdoğan gibi katliamlar karşısında İttihat Teraikkiye suçlamakla yetinmiyor bir bütün olarak ulusçuluğu mahkum ediyor.

En son kitabından bir alıntı:

"Ulus devletçiliğın yol açtığı en büyük felaketler Ortadoğu'nun soykırım yaşayan halklarına ilişkindir. Anadolu ve Mezopotamya'da erken milliyetçiliğın tuzağına düşen Helen, Ermeni, Süryani ve Kürt halkları, tarihin en eski yerel kültürlerini temsil etmelerine rağmen, ulus devletçiliğın son yüzyıllık deneyimleri kendilerini tasfiyenin eşiğine kadar getirdi." (Abdullah Öcalan, Demokratik Uygarlık Manifestosu, Beşinci kitap, s. 545)

Ya da şu sözlere bakalım:

"(...) Artık Ermeniler, Helenler, Süryaniler kendileri için ulus devletçi sınırlar çizemeyeceklerine ve varlıklarını sürdürmek zorunda olduklarına göre, en uygun seçeneğın demokratik ulusal birliktelik zihniyeti ve Demokratik özerklik yapılanması olduğı açıktır. Demokratik modernite geç de olsa bölgenin her tarafındaki benzer süreçleri yaşayan kültürel gruplar ve halklar için bir zihniyet sığınağı, demokratik özerklik ise uygun yeniden bedenlenme modelidir."

"Bölgede zengin bir miras teşkil eden sadece etnik ve ulusal varlıklar değildir. Dinler ve ezhepler de geniş bir gruplar yelpazesini teşkil eder. Geleneksel ve modern biçimleriyle"

dinlein aldığı yeni görünümünün temsili ciddi bir sorundur. Ulus devletçilik bunların dabüyük kısmını tasfiye etti. Fakat artık kendisi aşındığı iinkendilerini ifade etmek ancak Demokratik Ulus kuram ve kavramları çerçevesinde mümkündür.” (age. S. 546)

Şimdi Öcalan’ın yukarıdaki sözleriyle birlikte Öcalan’ın mesaj yolladığı saatlerde çocuksu ve suni Çanakkale müsamesesinde Recep Tayyip Erdoğan’ın sarfettiği şu sözleri okuyalım:

“Çanakkale zaferi bir etnik kökenin, bir ırkın, bir kavmin değildir. Bu büyük zafere İstanbul ne kadar sevindi ise Diyarbakır da o kadar sevinmiştir. Bu muhteşem kahramanlık karşısında İzmir ne kadar iftihar etti ise Beyrut, Bağdat, Şam o kadar iftihar etmiştir. Bizim millet, milliyet ve milliyetçilik anlayışımızın sınırları Çanakkale’de çizilmiş, milliyet kavramı Çanakkale’de ruhunu, özünü, kökünü bulmuştur. Şehitliklerimiz bizim kimlik kartımızdır. Burada aynı zamanda bizim millet ve milliyet anlayışımızın da adeta manifestosu yazılmıştır. Çanakkale’de şehitliklerdeki mezar taşlarında İstanbullunun yanında Diyarbakırlı da var. İzmirinin yanında Bitlislisi var. 81 vilayet bu gün olduğu gibi Anafartalar’da, Arıburnu’nda tek millet haline gelmiş aynı mezar içinde birbirine kardeş olmuştur.” (Milliyet, 19.03.2013)

Bu sözler Sünni İslam’ta tanımlanmış bir ulusçuluğun amentüsünden başka bir şey olmadığı gibi, Öcalan’ın sözleri karşısında Erdoğan’ın ne kadar arkaik kaldığı hemen görülür. Daha birsüre önce Osmanlı ordusunda Hıristiyan Ermeni subayların kahramanlıkları tartışılıyordu. Erdoğan’ın ufkunda, tıpkı Dışişleri bakanının saydıkları arasında bir tek Hıristiyan kavmin anılmaması gibi bir tek Hıristiyanın adı yok. Sünni İslamla tanımlanıp Türklükle cilalanmış bir ulusçulukla Ortadoğu’da bu yeni konumlanış’ın akibetinin ne olacağı Suriye’de çoktan görüldü.

Ortadoğu çapında bir projede Erdoğan’ın Öcalan karşısında hiçbir şansı yoktur.

İşte Erdoğan bu nedenle Öcalan’ı kullanayım derken Öcalan onu kullanmış olacaktır. Tıpkı Suriye ve Türk devleti gibi. Hatta bugün Kürtlerle barışın en keskin düşmanları görünen ama aslında kültürel olarak çok da demokratik olan, CHP’nin tabanını oluşturan şehir orta sınıfları yakında en sıkı Öcalancılar olursa kimse şaşırmasın. Büyük aşklar üyük nefretlerden doğar.

Öcalan’ın “Amerika gibi başkanlık da olabilir” sözleri, elbet politik taktik bir uzlaşma sinyali anlamına da sahipti ama bunu söylerken Öcalan’ın Erdoğan’ı değil kendini kastetmediğini kim biliyor?

*

Bundan sonra Türkiye ölçüsünde politika anlamsızlaşacaktır. Ortadoğu ölçüsünde program, strateji mücadelesi başlayacaktır. Ortadoğu için bir programı ve stratejisi olmayanlar Türkiye Politikasından fiilen tasfiye olup marjinalleşeceklerdir.

Bu, Kürt sorunu çözülecek, Türkiye demokratikleşecek anlamına gelmemektedir. Öcalan’ın serbest kalması, KCK tutuklularının bırakılması, bütün bunlar olabilir. Ama bütün bunlar Türkiye’nin demokratikleşmesi anlamına gelmez. Sadece demokratikleşme mücadelesinin, silahlı olmayan araçlarla sürdürülebileceği anlamına gelir. Silah çoktandır bir başarı aracı olmaktan çıkmış, mesaj vermeye, misilleme yapmaya yarayan bir araç olmaktan öteye bir işlevi kalmamıştı. Politik ve diplomatik manevraların bir aracıydı. Ne Türk ordusunun ne de

PKK'nın askeri bir başarı şansı yoktu bunu yirmi yıl önce Öcalan zaten söylediği gibi. Daha sonra da Türk Ordusunun generalleri de belli bir düzeyin altında savaşla birlikte yaşamayı kabul etmeliyiz diye yıllardır zımnen itiraf etmişlerdi.

*

Evet, Türkiye'nin demokratikleşmesi mücadelesi yeni başlayacak. Bu mücadele sanıldığından çok daha zorlu geçecek. Sonunda bir demokratikleşme olmazsa bugünden çok daha kötü ve geri bir duruma da gelinebilir. Ama hedefler ve araçlar değişmiş bulunuyor.

Eğer hedefler ve araçlardaki değişmeyi kısa ve özlü olarak ifade etmek gerekirse, bunu şöyle formüle edebiliriz: Şimdiye kadar Türkiye'de Türkler Kürt sorununun nasıl çözüleceğini tartışıyordu. Bundan sonra Türkler ve Kürtler Ortadoğu sorununu nasıl çözüleceğini tartışacaklardır.

Parametrelerdeki ve paradigmadaki değişim şu popüler formülasyonlarla da ifade edilirse daha iyi kavranabilir.

Dünün ortak varsayımı Avrupa'ya giden yolun Diyarbakır'dan geçtiği idi. Yani Avrupa ile birleşmek için Kürtlerle birleş, demokratikleş, onları tanı.

Buradaki hesap yanlış, Avrupa'nın demokratik bir Türkiye istediği idi.

Sadece demokratik bir Türkiye'ye hayır diyemeyeceği için değil; Türkiye Jeopolitik olarak Avrupa'nın dengeleri olan Rusya ve İran karşısında otomatik olarak ABD'nin müttefiği olduğu ve Avrupa Birliği içinde ikinci bir İngiltere olabileceği için ve büyüklüğü ile Almanya'nın Avrupa üzerindeki kontrolünü engelleyebileceği için, Avrupa bunu istemezdi.

Yeni başlayan dönemin ortak varsayımı ise, Diyarbakır'dan geçen yolun Kerkük'e gittiğidir. Yani Kürtlerle birleşirsen, demokratikleşirsen, onları tanırsan Kerkük'e varırsın.

Avrupa'nın aksine Kerkük'teki Kürtler, Türkler, Araplar, Keldanier, Süryaniler, Asuriler demokratik bir "Türkiye"yi içinde buldukları cehennemden çıkmak için istiyorlar.

Erdoğanın ise, Sünni ve Müslüman olanlardan ötesine söyleyeceği bir şey yok.

Ama bütün bunların olabilmesi için Türkiye'nin Türkiye olmaktan çıkması, bir dille, dinle, soyla, tarihle tanımlanmamış gerçek bir demokratik cumhuriyet olması gerekiyor.

Bu ise herşeyden önce binlerce yıllık bu devlet cihazlarının parçalanmasını; tıpkı 1791-93'de birinci Paris Komünü'nde veya 1871'de İkinci Paris Komünü'nde veya Amerika'da veya ilk İslam'ın çıktığı Mekke'de olduğu gibi, ezilenlerin üzerinde yükselmeyen, onlara hizmet eden basit, ucuz, toplu yaşamının ihtiyaçlarını gidermeye yönelik bir devletin, artık devlet olmayan bir devletin, kurulmasını gerektirir.

Böyle bir "devletin" tohumları ise, bizzat bu mücadele içinde oluşturulabilir.

*

Peki, biz sosyalistler veya burada somut olarak devrimci veya radikal demokratlar bütün bu denklemde neredeyiz ve ne yapmalıyız?

Bis sosyalistler, radikal demokratlar küçük de olsa bir karşı odak oluşturmazsak, Öcalan ve

kürtk hareketinin bütün demokratik dinamizmi, Devletçiliğin kendisini yenilemesinin, tıpkı Bizanstan Osmanlı'ya geçişte olduğu gibi, bir aracına dönüşebilir. Bu taze kanla Firavunlar çağından kalma devlet, bir Kürt-Türk devleti olarak örneğin bir uzun süre daha kendini sürdürebilir.

Ama Devrimci Demokratik bir hareketin varlığında, Kürt hareketinin demokratik dinamizmi, Ortadoğu'da gerçek bir demokratik devrimin oluşmasının yolunu da açabilir. Her iki yol da şimdilik açık görünüyor.

Elbet şu an fiili bir gücü temsil etmeyiz ama bunun nedeni programımızın, taktiklerimizin, teorik arka planımızın yanlış olması veya olmaması değil; tarihsel koşulların bunların serpilip gelişmesi ve ortaya çıkması için bir imkan sunmamasıdır.

Dinozorlar ve memeliler aşağı yukarıda aynı dönemde ortaya çıkmışlardı. İkisi de sıcakkanlı hayvanlardı ama biri yumurtayla diğeri plasentayla üreme stratejisine sahipti. 150 milyon yıl boyunca Dinozorlar daha üstün ve başarılı oldular. Ancak Dinozorların ortadan kalkmasından sonra son altmış milyon yılda memeliler gelişme ve serpilme imkânı buldular. Buna rağmen göklere hala dinozorlar (kuşlar) egemendir. Orada memeliler hala 150 milyon yıl boyunca yaşadıkları gibi karanlıklarda, mağaralarda var olabilmektedirler yarasalar gibi.

Başarılıyı belirleyen çoğu kez başka koşullardır. Başka koşullarda başarının anahtarı olacak özellikler bir başka koşulda zayıflığın nedeni olabilirler.

Ancak bu genel tarihsel çerçeveye rağmen, bütün bu koşullar önceden hiçbir zaman bilinmeyeceği için, sanki varmış gibi çabalamak ve hiçbir şey olmasa bile sonra geleceklere bir örnek, bir miras, bir deneyler toplamı bırakmak da önemlidir.

İçine yeni girilen döneme en hazırlıklı güç elbette bu günün politik aktörleri arasında sadece Öcalan ve Kürt Özgürlük Hareketi'dir.

Ancak, biz her ne kadar somut bir gücü temsil etmiyorsak da, teorik ve politik olarak hem temellerimiz hem de hazırlığımız Öcalan'ın temsil ettiği çizgiden çok daha ileridedir.

Marksizm'in Din ve Uus teorileri konusudaki en büyük eksikliklerini giderdik. Bunları somut politik ifadelerine kavuşturduk. Teorik ve kavramsal arka planımız çok daha güçlü; Öcalan'ın geliştirmeye çalıştığından çok daha tutal ve sistemattir.

Öcalan oldukça sınırlı bir teorik arka planla ve oldukça eklektik kavramsal araçlarla, oldukça belirsizliklerle dolu bir program geliştirebilmiştir.

Bizim programımız, somut bir güce dayanmasa bile, bir program olarak bile Kürt Özgürlük Hareketini ve Öcalan'ı daha tutarlı, açık, radikal ve demokrat pozisyonlara çekebilir, ona bir örnek oluşturabilir.

Öcalan'ın programı bütün eklektik ve eksik yapısına rağmen bugün bize en yakın, en ittifak yapılabilir programdır. Bu herşeyden öne büyük bir şanstır.

Ancak küçük bir güce rağmen büyük işler görülebilir. Modern sınıflar ve modern içi sınıfı bir kaçhaftada milyonlarla örgütlenebilir. Onun bugünkü darmadağın hali kimseyi yanıltmamalıdır. Bunun mümkün olabildiğini, üç ay içinde İnternete yabancı kuşaklarla bile

Kıvılcımlı için bir örneği olmayan Sempozyum örgütlenmesi göstermiştir.

Öcalan'ın ve Kürt özgürlük hareketinin belli sınırları ve zaafı vardır. Bunlar eklektik bir teori ve netlikten uzak bir programdan ibaret değildir. Herşeyden önce Kürtler arasında sıkışmış olmak; Modern sınıf ve tabakalar arasında güçlü bir tabandan ve etkiden yoksun olmak olarak tanımlanabilir.

Özgürlük hareketinin demokratik hedeflerine ulaşabilmesi için herşeyden önce Türkiye'nin batısındaki ve Büyük şehirlerdeki insanların çoğunluğunu kazaması veya onların tarafsızlığını sağlaması gerekmektedir. Özgürlük hareketinin Kürtlerin yoğun olduğu bölgeler dışında şehirlerde başarısız kaldığı bir sır değildir.

Kürt özgürlük hareketini oluşturan tabanın, şehirli ama ruhça köylü yapısının batının şehirleri için hiçbir çekiciliği olmadığı, hatta çok itici bulunduğu ve bulunacağı bir sır değildir.

Bu kültürel sınırlar ve önyargılar, batıda bir demokratik hareketin oluşmasındaki en büyük engellerden biridir.

Bunun için küçük de olsa radikal demokratik bir program etrafında bir billurlaşma muazzam pratik öneme sahip olur. **Bu teorik ve kültürel** avantajını Kürt özgürlük hareketinin **örgütsel ve politik** gücüyle birleştirebilirse, birbirlerinin eksiklerini kapatıp, çok güçlü bir alayım oluşturabilirler. Bakır da Kalay da tek başına yumuşak metallerdir ama ikisinin kaynaşması insanlığa çağ atlatan tuncu ortaya çıkarmıştır.

Çok uzun zamandır Kürt hareketi içindeki milliyetçiler ve Türk milliyetçisinden başka bir şey olmayan Türk sosyalistleri karşılıklı bir kayıkçı dövüşü ve zimni bir uzlaşma içinde, Öcalan'ın Türkiyelileşmek projesini fiilen sabote etmişlerdir ve etmektedirler.

Bunun en son ve somut örneği, büyük umutlarla kurulan ve şimdi bürokratik, ruhsuz ve hantal bir aygıt dönüşmüş bulunan HDK'dır.

Türk sosyalist örgütleri hepsi tutucudur, küçük dükkânlarının ötesini görmezler. Hepsi Kürt özgürlük hareketinin etrafında yaşamaya çalışan parazitlerdir. Bu durum Kürt milliyetçilerinin de işine gelmiştir. Onlarla birlik olarak hem sanki bir şey yapıyor gibi görünmeye devam etmişler hem de dönüp Kürtlere, "bakın bu Türk sosyalistleri bir şey yapamazlar, bu Öcalan bunlara niye bu kadar düşkündür" deme olanağı elde etmişler Kürt hareketi içindeki konumlarını güçlendirmişlerdir. Karşılıklı al gülüm ver gülüm bu güne kadar gelmişlerdir.

Bu oyuna son verilebilirse, HDK'nın bugünkü yapısı parçalanıp, yepyeni bir program ve yapı temelinde tekrar örgütlenebilirse, HDK gerçekten Türkiye ve hatta Ortadoğu'daki bütün demokratik güçlerin bir toplanma noktasına dönüşüp güçsüzlükleri güce dönüştürülebilir.

Bunun için

a) Net bir program gerekir. Biz bu programı on yıldır sunuyoruz. Bu yazının arkasına hem uzun hem de kısa versiyonlarını tekrar koyuyoruz.

b) HDK sadece bireysel üyelik esasına dayanmalıdır. Elbet örgütler var olabilir. Kimsenin kendisini lağvetmesi istenmez. Ancak örgütler HDK'da yer alan ve çalışan üyeleri aracılığıyla

bunların niceliği ve niteliği aracılığıyla bir etkide bulunabilirler.

c) BDP dahil herkesin ancak bireysel olarak katılabildiği ve farklı platformlar oluşsa bile bunların faaliyetlerinin ancak HDK'nın tüm uyelerine açık biçimlerde olabileceği; her üyenin tüm çoğnluğu kazanmak için eşit imkana sahip olduğu bir biçim kabul edilmelidir.

Bu asgari koşullar olmadıkça Türkiye'de radikal demokrat bir hareket ve örgüt yaratılamaz.

Bütün bunları yapabilmek, için de bu programı savunan bir yayın ve HDK içinde de bu programve örgüt biçimini savunan bir platform kurulması ilk adım olabilir.

Demir Küçükaydın

20 Mart 2013 Çarşamba

15:53

Erdoğan'ın Çanakkale'deki Milliyetçilik Manifestosu'na karşı

Ortadoğu İçin Demokrasi Manifestosu.

Radikal Demokrasinin Ortadoğu İçin programı

Ortadoğu İçin Demokratik Manifesto

Ulusçuluk Hayaleti

Bundan yüz altmış yıl önce, Avrupa'yı kasıp kavuracak 1848 devrimlerinin arifesindeki günlerde, Marks ve Engels adlı, henüz otuzuna varmamış iki genç, daha sonra "*Komünist Manifesto*" adıyla ünlenecek bildirilerine "*Avrupa'da bir hayalet dolaşiyor, Komünizm hayaleti*" sözleriyle başlıyorlardı.

Ama yirminci yüzyılın ve günümüzün hayaleti, Komünizm değil Milliyetçilik oldu. Bu gün yazılacak bir bildirinin ilk sözleri: "*Dünyada bir hayalet dolaşiyor, Milliyetçilik Hayaleti*" olabilir.

Bu hayalet, bu gün görüldüğü biçimiyle, tam da "*Komünizm Hayaleti*"nden söz ederek başlayan bildirinin yazıldığı günlerde doğdu.

Ve bu hayalet, içinde bulunduğumuz şu günlerde, yüz yıldan fazladır felç edip böldüğü Orta Doğu'yu, yeni kan deryalarına sokmaya hazırlanıyor.

Bu gün, tüm Orta Doğu, "*Verimli Hilal*" de denen bölge, tarihindeki en büyük yol ayrımlarından biriyle karşı karşıya bulunmaktadır. Bölge, ya "etnilerin", "dinlerin", "kültürlerin", "ulusların" birbirini boğazladığı bir mezbahaya dönecektir ya da bu "etniler", "dinler", "Kültürler", "uluslar" yepyeni bir atılım için bir birikim ve zenginlik; bölgeyi yüzlerce yıldır çektiği acılardan kurtaran bir zemberek olacaktır.

Bölge binlerce yıldır insanlığın kaderinde oynadığı tayin edici olumlu veya olumsuz rolleri bir kez daha oynamaya aday görünmektedir. İnsanlığın geleceğinin nasıl şekilleneceğinde, önümüzdeki yıllarda Orta Doğu'daki mücadelelerin sonuçları büyük bir önem taşıyacaktır.

Orta Doğu'nun Tarihteki Yeri

Bundan on bin yıl önce, ilk kez insanları sürekli kıtlık tehlikesinden kurtaran ve ancak "*Sanayi Devrimi*"nin keşifleriyle ve dönüşümleriyle kıyaslanabilecek, "*Neolitik Devrim*" denen, çömlekçilikten dokumacılığa; hayvanların ve bitkilerin ehlileştirilmesinden ilk madenlerin işlenmesine kadar, sayılmakla tükenmeyecek bir buluşlar manzumesi, o muazzam altüstlük, kadın eliyle bu bölgede gerçekleştirildi.

Bundan beş bin yıl önce, düzenli tarıma ilk geçiş ve ilk kentlerin kuruluşu da yine burada gerçekleşti. Tarımın sağladığı zenginlikle ve bollukla birlikte, o artık ürünü farelerden koruyan kediler, o fazla ürün için toprakları sürmeye yarayan öküzler ilk kez buralarda birer tanrı oldular.

Tarım sayesinde ilk kez düzenli artı ürün burada ortaya çıktığından tesadüfi artıkların şölenleri yerine, dönemsel ve düzenli kutlamalar olan bayramlar ve tatil günleri ilk kez burada doğdu. Tanrı altı günde evreni yarattıktan sonra yedinci günde dinlenmeyi ilk kez burada akıl etti. Doğanın bahardaki uyanışı burada bayramlaştırıldı. Kıtık ekonomisindeki çocuk kurbanlarından hayvancılığın bolluk ekonomisine uygun hayvan kurban etmeye ilk kez burada geçildi ve bu devrimler ilk kez burada bayramlaştırılarak insanlığın hafızasına kazındı.

Ama tarım ekonomisine geçiş insanlığı sadece kıtlıktan kurtarmakla kalmadı, bunun bir de kefareti oldu: bu aynı zamanda uygarlığın yani sınıfların, paranın, devletin, yazının da ortaya çıkması demektir. Yazı, yani bilgi ağacının meyvesi, yani uygarlığa geçiş aynı zamanda masumiyetin yitirilişi, cennetten kovulma idi. İnsanoğlu Cennetten kovulup, yeryüzü cehennemine burada düştü. Yine burada Habil ve Kabil adlı kardeşler arasındaki ilk cinayetin bir tarlada işlenmesi bir rastlantı değil; gerçek tarihin dürüst ve çocuksu bir saflıkla anlatımıdır.

Tarımla birlikte ilk kez şehirler, yazı, rahipler, ticaret, para, tüccarlar, sınıflar, devlet, ordular, siyaset, yani özetle uygarlık da ilk kez bu topraklarda ortaya çıktı.

Bu gün Avrupa'nın Avrupa Uygarlığının temeli olarak kendine mal etmeye çalıştığı Klasik Yunan Felsefesi bu toprakların ürünü ve zirvelerinden biridir. Yunan matematikçileri, doğa bilimcileri, filozofları, o zamanlar henüz isimleri bile olmayan, yerlerinde boş bataklıklar ve ormanlardan başka bir şey bulunmayan, Roma, Paris, Londra, Brüksel veya Berlin'de değil; İskenderiye'de, Babil'de geziyorlar, çalışıyorlar, tartışıyorlar ve bilgilerini zenginleştiriyor; oralarda birikmiş bilgileri sınıflandırıyorlar; o bilgilerden hareketle genellemeler yapıyorlardı.

Daha sonra Avrupa'da doğan kapitalizmle birlikte tüm dünyaya yayılan, Orta Doğu ve Akdeniz uygarlık alanının üç büyük tek tanrılı dini, Musevilik, Hıristiyanlık ve İslam bu topraklarda doğdu ve gelişti. İbrahim ve Muhammet bu topraklarda kervancılık yapıyor, bu toprakların binlerce yıllık geleneklerinden süzdükleriyle peygamberleşiyorlardı. Roma'nın evrensel boyutlarının yansıması ilk evrensel din, İsa aracılığıyla bu topraklarda doğuyordu.

Bu topraklar Çin, Hint ve İran uygarlıklarının yanı sıra binlerce yıl boyunca, en büyük uygarlık beşiklerinden biri oldu. Dicle Fırat ve Nil nehir boylarında doğan uygarlık, binlerce yıl boyunca, tıpkı su yüzündeki bir yağ damlası gibi yavaş yavaş yayıldı. Tüm Akdeniz'in Doğusu, Afrika'nın kuzeyi ve Avrupa'nın Güneyini kapladı. Bu bakımdan Akdeniz bu uygarlığın bir yayılışıdır. Akdeniz binlerce yıl boyunca, kapitalizmin doğuş çağında Atlantik Okyanusunun ve bu gün giderek artan bir ölçüde Pasifik Okyanusunun dünya ekonomisindeki tayin edici rolünü oynadı.

Buna bağlı olarak bölgenin siyasi biçimi olan, ticaret yollarının emniyetini sağlayan imparatorluklar, önceleri sadece Nil ve Dicle-Fırat nehirleri boyunca yayılırken, daha sonra

bütün doğu Akdeniz'i, yüksek yarımada (Anadolu, Yunanistan, İtalya) ve nehir boylarını kaplar hale geldi. Romalılar Akdeniz'e "*Mare Nostrum*" (bizim deniz) derlerdi; gerçekte ise Roma Akdeniz'e aitti. Bölgenin iktisadi birliği, imparatorlukları yaratıyor; imparatorluklar da bölgenin birliğine siyasi ve kültürel bir boyut verip onu güçlendiriyordu.

Roma İmparatorluğunun sınırları, aşağı yukarı, Bizans ve Osmanlı'nın da sınırları idi. Bu imparatorluklar, iyi kötü bu uygarlık beşiğinde bir düzen sağlayabiliyor, tarihsel ve coğrafi olarak bir bütün olan bölge binlerce yıl boyunca, insanlığın uygarlık beşiklerinden ve zirvelerinden biri olma özelliğini koruyabiliyordu. Böylece bir zamanlar Babil'in asma bahçelerinin olduğu yerlerde binlerce yıl sonra bile, Abbasiler döneminde Bağdat'ta olduğu gibi, yeni yükselişler yaşanabiliyordu.

Fakat bölge bu gün, bu göz kamaştırıcı geçmişle tam bir zıtlık içinde yoksulluk, gerilik, çatışmalar ve perspektifsizlik içindedir. Doğanın ona bahsettiği petrol ve su gibi zenginlikler onun en büyük felaketi olmuştur. Ama sadece doğa tarihinin ona bahsettikleri değil, insanlık tarihinin ona bahsettiği zenginlikler de, yani binlerce yıllık kökleri olan kültürler, diller, dinler de, yani bizzat kendi tarihi de onun bir felaketi olmuştur.

Bölge, sadece maddi zenginliklerinin soyulması karşısında değil, tarihinin çalınması karşısında bile tarihini savunamaz durumdadır. Bu zengin tarih uluslar tarafından yağma edilmektedir. Bu toprakların çocuğu olan Hıristiyanlık, bu toprakların binlerce yıllık tecrübe ve bilgi birikiminin bir sentezi olan "Klasik Yunan Felsefesi" ve bilimi ve sanatı, Batı ve yeni yaratılan Avrupa ulusları tarafından Avrupalılığın bir bileşeni olarak bölgenin tarihinden ve bilincinden çalınmaktadır. Hıristiyanlığı ve Yunan Felsefesini Avrupa'ya bırakarak, bölgeyi İslam ile tanımlayarak yoksullaştırırlar; bölgenin bu manevi soyuluşunun suç ortaklığını yapmaktadırlar. İbrahim ve Musa Siyonist ulusçularca; Muhammed Arap ulusçularınca; İsa Avrupa ve başka Hıristiyan nüfuslu ulusçularca çalınmıştır.

İnsanlığın tarıma geçişini sembolize eden bayram olan Newroz, Kürt ulusçuluğunun bayramı olmuştur. İyonyalı ya da Atinalı veya Egeli Filozoflar Yunan ulusunun mülkiyetine geçirilmiştir. Saddam Nabukadnezar'ın Irak, Türkler Sümer ve Hitit ve Osmanlı'ların Türk; Mısır'daki yöneticiler Neferetit ya da Ramses'in Mısır ulusundan olduğuna yemin etmektedirler. Bölgenin tarihi uluslar ve ulusçular tarafından çalınmakta, kendilerini dine, dile, etniye göre tanımlayan ulusların mülkiyetine geçirilmektedir. Bölge, kendi tarihini mülkiyetine geçiren bu gerici ulusçulukları mülksüzleştirmeden, kendi tarihiyle barışmadan; Muhammed'i Arapların, Musa ve İbrahim'i İsraili Siyonistlerin; İsa'yı Avrupalıların; Sokrat, Aristo, Arşimet veya Sofokles'i Greklerin ve Avrupalıların; Nabukadnezar'ı Saddam veya Iraklıların; Kava'yı veya Selahaddin'i veya Newroz'u Kürtlerin; Sümerleri, Hititleri, Osmanlı'yı ya da Köroğlu'nu Türklerin mülkiyetinden kurtarmadan tekrar tarihine uygun bir kimliğe kavuşamaz.

Ulusçuluk ve Orta Doğu

Nasıl oldu da, bölge maddi ve manevi zenginliklerinin böyle soyulması karşısında suskun ve çaresiz kaldı ve bu soyguna suç ortağı oldu? Bu sırrın anahtarı, bölgeyi kurt dalamış sürüye

çeviren, onun tarihini yağma eden, yirminci yüzyılın hayaleti ulusçuluktur.

Ulusların birbirini boğazlamasına ve her dil, din veya etninin bir ulusal devlet oluşturmaya karşılık düşen “*Balkanlaşma*” kavramının bu bölgedeki bir yarım adanın, aynı zamanda da bölgenin son imparatorlukları olan Bizans ve Osmanlı’nın kalbi olan bölgenin adını taşıması rastlantı değildir. Din, dil ve aşiretlerin birbirleriyle çatıştığı kaos ortamlarını tanımlamakta kullanılan “*Lübnanlaşma*”nın da yine dünün bu uygarlık beşiğinden bir bölgenin adını taşıması da rastlantı değildir.

Ve bu gün Orta Doğu, yeniden bir Balkanlaşma ve Lübnanlaşma felaketine doğru doludizgin yol alıyor. Bu gidişi tersine çevirmenin tek yolu, bölgeyi böyle “*Balkanlaşma*” ve “*Lübnanlaşma*” felaketlerine sürükleyen tarihsel mekanizmayı anlamaktan geçer.

Bu bölge, Çin ve Hint gibi diğer klasik uygarlık beşiklerinin tersine, bölgede modern kapitalist ilişkilerin gelişmesiyle birlikte ortaya çıkan dile, dine, etniye dayanan ulusçuluk karşısında hiçbir savunma mekanizması bulamamıştır. Bu mekanizmayı bulamadığı sürece de parça parça olmaya ve kanamaya mahkûmdur.

Ulusçuluk ve Diğer Uygarlıklar

Diğer uygarlık beşikleri karşısında bölgeye klasik çağlarda güç veren her şey onun güçsüzlüğünün nedenleri haline gelmiştir. Hiçbir uygarlık beşiği, modern kapitalizmin ve ulusçuluğun saldırısı karşısında, Orta Doğu ve Akdeniz uygarlık beşiği kadar zayıf ve savunmasız olmamıştır.

Çin uygarlığı bir kıyaslama olanağı sağlar. Orada onlarca farklı dilde ve lehçede halk bulunmasına ve bu diller ve halklar arasındaki farklar Orta Doğu’daki dillerin ve halkların farklarından hiç de az olmamasına rağmen, Orta Doğu’yu parçalayan, neredeyse her dilin ve her dinin bir ulus oluşturmaya gibi bir süreç Çin’de yaşamamıştır. Çin’deki diller, halklar ve dinler, dine, dile, soya, etniye göre ulusların oluşmasına başışık (şerbetli) kalmışlardır. Ulusçuluk mikrobu Çin’de bir hastalığa yol açmamış, Çin uygarlık alanının bölünmesini getirmemiştir. Çin’de ulusal hareketler sadece Uygurlar ve Tibetliler gibi, farklı alfabe kullanan halklarda görülmektedir.

Niçin? Çünkü Çin’in seslere değil, piktogramlara dayanan arkaik yazısı, farklı dillerin aynı şekillerle anlaşmasını mümkün kılıyordu. Böylece farklı dillerin farklı alfabeler ve yazı dilleri dolayısıyla da farklı entelijansiyalar ve uluslar yaratmasının maddi ve teknik koşulları ortaya çıkmıyordu. Böylece, Çin uygarlık alanı, alfabesinin, Akdeniz uygarlık alanının seslere dayanan alfabesinden çok daha ilkel olması sayesinde, ulusçuluğun kendisini kurt dalmış sürüye döndürmesinden korunmuş oluyordu.

Orta Doğu’da ise, hepsi de seslere dayanan, Latin, Yunan ve Arap alfabeleri, tam tersine bir gidiş için olağanüstü uygun koşullar sunmuştur. Bu sayede her dil, ayrı bir yazı diline ve dolayısıyla da bir entelijansiya ve tarih, yani millet yaratma olanağına sahip olmuştur. Orta Doğu’ya Çin karşısında kıvraklığını veren seslere dayanan alfabe, ulusçuluk mikrobu karşısında güçsüzlüğünün koşullarından biri olmuştur.

Ama sadece Çin değil, Hint alt kıtası da ulusçuluk karşısında Çin'den daha az şerbetli olmamıştır. Hindistan'da da yüzlerce halk ve dil bulunmasına rağmen, bunların hiç biri ayrı bir ulus oluşturmaya kalkmadı. Bu ulusçuluk, sadece kendini dinle tanımlayan ulusçuluk biçiminde, Hint alt kıtasının kuzeyinde, Pers ve İslam uygarlığının etkisinde kalmış bölgelerde (Pakistan, Bengaldeş) bir varlık gösterebildi.

Bunun nedeni de yine, Hint alt kıtası uygarlığının arkaik karakterinde gizlidir. Tıpkı kıtaların hareketleri sonucu diğer kıtalardan izole olan Avustralya ya da Madagaskar'ın diğer türlerin etkilerine kapanması nedeniyle, oradaki canlıların yaşayan fosiller olarak kalmaları gibi, Hindistan da, Himalaya dağlarının oluşturduğu aşılmaz doğal set nedeniyle, benzer bir sosyal izolasyon yaşamış, bir tür yaşayan fosil özelliği kazanmıştır. Dış etkilerin ve başka halkların istilalarının bin yılda bir kere yaşanması nedeniyle; kapitalizm öncesi uygarlıkların temel eğilimi olan kastlaşma orada en uç noktalara varmıştır. Böyle bir sistemde, her etni, her dil, her halk aynı zamanda bir kast oluşturmuştur. Bu ise, her biri ayrı halklardan oluşan kastların ayrı uluslar olarak şekillenmesinin, ayrı bir burjuvazi ve entelijansiya çıkarmalarının maddi koşullarını ortadan kaldırmıştır.

Buna karşılık, Orta Doğu ve Akdeniz uygarlık alanı ise, tarihin yolgeçen hanı gibidir. Sürekli "barbar" halkların istilaları ve imparatorlukları yıkışları, kastlaşma eğiliminin gelişmesine hiçbir zaman fazla olanak tanımamıştır. Kast yapısı, sadece belli işlerde belli bölgelerin veya halkların uzmanlaşması eğilimi olarak doğuş halinde kalmış, Hindistan'daki gibi bir geçişsizlik, bir dokunulmaz paryalar kasti hiçbir zaman olmamıştır. Bizzat kendileri bölgenin bu özelliğinin bir yansıması olan Hıristiyanlık ve İslam gibi toplumsal sistemi düzenleyen dinler de, böyle bir kastlaşma eğiliminin önünde bir engel olmuşlardır. Kastlaşma eğilimi sadece Yahudiler ve Romalar biçiminde varlığını toplumun gözeneklerinde sürdürebilmiştir.

Hemen görüleceği gibi, Orta Doğu ve Akdeniz uygarlık alanına kıvraklık veren kastlaşmama, yani farklı dillerin ve halkların belli sınıflar ve meslekler biçiminde, jeolojik katmanlar gibi taşlaşmaması da ulusçuluk karşısında onu savunmasız bırakmıştır.

İran – Pers uygarlık alanı ise, ulusçuluğun bu meydan okuyuşuna, Pers, Sasani uygarlık birikiminin ve kültürünün İslam altında devam eden biçimi olan Şiilikle; ulusu, yani siyasi olanı, Şiilikle tanımlayarak cevap vermiştir. Ulusun, dile, soya, kültüre göre tanımlanması karşısında, dine, ama İran uygarlık alanının dinine göre tanımlanmasının, bu uygarlık alanının birliğini ne kadar sürdürebileceğinin cevabı henüz ortada durmaktadır.

Orta Doğu ve Akdeniz ise bu soruya henüz cevabı bulabilmiş değildir. Akdeniz'in kuzeyi ve Avrupa'nın Güney'i bu cevabı Orta Doğu, Akdeniz alanından Avrupa alanına geçerek, yani kaderini bölgenin kaderinden ayırarak en azından kendisi için kısmi çözüm bulmaktadır. Afrika'nın Kuzeyi, Mezopotamya, Anadolu ve Kafkaslar ise kanamaktadır ve böyle giderse daha çok da kanayacaktır.

Soyut bir olasılık olarak, bölge içinden bir ülkenin, yani Türkiye'nin de, diğer Güney Avrupa yarımadaları gibi yaparak, ulusu Avrupa yurttaşlığıyla tanımlayacak bir Avrupa Birliği çerçevesinde Balkan Halklarıyla yeni bir birliğe yönelmesi belki, sadece bu ülkenin yangından kaçmasını sağlayabilir. Bizans ve Osmanlı'nın kalbinin Balkan ve Anadolu olması

böyle bir olasılığı çağrıştırmaktadır. Ama yangın ve kanama bölgeyi tüketmeye devam edecektir.

Ne var ki, somutta, bu giriş, ancak, Kürdistan'ın dışta kalması ve böylece Türkiye'nin Avrupa'nın en büyük ve kalabalık ülkesi olmaktan çıkmasıyla ve buna bağlı olarak Devlet Bürokrasisinin iktidarını büyük ölçüde yitirmesiyle olabilir. Bu günkü Türkiye'nin sahilleri ve batısı ve ortasında yaşayan Türkler yanan evden kaçmış olurlar. Yani Şimdi Kıbrıslıların yapmaya çalıştığını veya Doğu Almanların veya Doğu Avrupalıların yaptığını yapmış olurlar. Ama bu da bölgeye ilişkin sorunu ortadan kaldırmaz.

Eski uygarlıkların siyasi biçimlerine tekrar dönmek mümkün değildir. Modern uygarlığın biçimi olan etniye, dile dine dayalı ulusal devletler ise, bölgenin paramparça olmasına, ulusal baskılara, ulusal ve dinsel katliamlara, sürekli çatışmalara yol açmaktadır.

Katliamlar ve zorla nüfus değişimleri ve asimilasyon ile etnik ve dinsel sınırlar ile siyasi sınırların çakışması sağlandığında bile, bunun yol açtığı düşmanlıklar ve ortaya çıkan küçük devletler ekonomik gelişme için çok büyük bir engel oluşturmaktadır. Bölge sadece savaş ve çatışma zamanlarında değil, barış zamanlarında da yoksulluk içinde kalmaktadır. Bu da, dünyanın en büyük petrol ve su rezervlerinden birine sahip olan bölgenin, büyük güçlerin baskı ve oyunları karşısında tam bir av alanına dönüşmesine yol açmaktadır. Ve büyük güçlerin müdahaleleri de tekrar yoksulluğu, bölünmüşlüğü ve büyük güçlerin egemenliğini pekiştirmektedir. Yani kendi kendini besleyen kısır bir döngü ortaya çıkmaktadır.

Bu çıkmazdan nasıl çıkılır? Bu çıkmazdan çıkışın bir yolu var mıdır?

Evet vardır. Eğer bu başarılırsa, sadece bölge için değil, tüm insanlık için de bir atılım sağlanabilir. Bu çare yine bizzat ulus ve ulusçuluk denen modern fenomenin sırrında yatmaktadır.

Ulusçuluk ve Dil

Çin'in ve Hint'in gösterdiği gibi, ulusun ve ulusçuluğun dinle, dille, etniyle, soyla hiçbir ilişkisi bulunmamaktadır. Eğer olsaydı, bu gün bu eski uygarlık beşiklerinde dile, dine, etniye dayanan onlarca devlet olması gerekirdi.

Ama sadece Çin ve Hint değil, ulusçuluğun ilk doğuşu ve ilk modern uluslar da, ulusun dille, dinle, etniyle, soyla, tarihle bir ilişkisinin olmadığını kanıtlar.

Kuzey Amerika'da ilk uluslardan biri olan ABD'yi kuranlar, göçüp geldikleri İngiltere'dekilerden başka bir dil ve soy ya da dinden değildiler. Güney Amerika'nın ulusların kuran "*criollo*"lar, kendilerine karşı savaştıkları İspanyol'larla aynı dili, geçmişi ve dini paylaşıyorlardı. Fransız devriminin ve ulusunun bayrağı olan üç renk, dile, etniye, kültüre ya da dine ilişkin en küçük bir çağrışım içermiyordu.

İlk ulusların doğuşunda bu çok açıktır, aynı dili, dini, kültür paylaştıklarına karşı savaş içinde oluşan Amerikan uluslarının kendilerini dile, dine, soya göre tanımlamaları düşünülemezdi bile. Aynı dilden ve dinden asillere ve krala karşı savaş içinde oluşan Fransız ulusu kendini etnik, dinsel veya dinsel olarak tanımlamamıştı.

Başlangıçta, yurttaş ve insan neredeyse aynı anlamda kullanılıyordu. Böylece, ulus sömürgeci ya da feodal ayrıcalıklara karşı tanımlanmış siyasal birimin, hakları insan haklarıyla tanımlanmış yurttaşlarından oluşuyordu. Bu potansiyel olarak bir dünya cumhuriyeti fikrini bile içeriyordu

Bu ulus, hem içeriği bakımından devrimci ve demokratikti, hem de din, dil, soy, kültürü tıpkı politik alanın dışına atıyor ve ilke olarak devletin onlar karşısında tarafsızlığını savunuyordu. Politik olanın, yani devletin, nasıl dini olmuyorsa, dili, etnisi, kültürü de olmuyordu. Ortak konuşma dili ise sonradan dile dayanan ulusçuluktakinden çok farklı bir anlama sahipti. Politik olanın tanımlamasının aracı değil, teknik bir sorunun çözümü olarak bir anlam taşıyordu ve diğer dillerin başka uluslar olarak tanımlanmasına yol açmıyordu. Alsas Loren'in Almanca konuşanları, kendini eşitlik, özgürlük, kardeşlik ile tanımlamış Fransız ulusundan ayrı bir siyasi tanımlama içinde değildiler.

Bütün bu örnekler, bizlere ulusun ve ulusçuluğun özünün dil, din, soy, etni, kültür, ırk, tarihsel ortaklıkta değil başka yerde aranması gerektiğini gösterir. Onun özü politik olanı tanımlamasındadır.

Ulus ve Ulusçuluk Nedir?

Nasıl Allah'a inananların Allah hakkında anlattıklarından Allah'ın ne olduğu anlaşılabilir ise, Ulusçuların ulus hakkında anlattıklarından da ulusun ne olduğu anlaşılabilir. Nasıl insanlar Allah'ı kendileri yaratmış olmalarına rağmen, Allah tarafından yaratıldıklarına inanırlarsa; ulusçular da ulusları kendileri yaratmalarına rağmen, uluslar var olduğu için kendilerinin var olduğuna inanırlar. Ve inananların Allah'ı tanımlaması gibi Ulusu tanımlarlar. Bu tanımlama, her ulusta ve ulusçulukta, tıpkı farklı tanrı inançlarında tanrının tasvirinin değişmesi gibi değişir.

Ulusçular, ulusal olan dışında bir var oluş düşünemediklerinden, ulusçuluğu da ulus gibi, tanımlarlar: her hangi bir ulusun çıkarlarını öne almak olarak. Bu tanım ulusçuluğun ne olduğunu değil, ulusçuların ulusçuluk hakkındaki tanımlarını gösterir.

Hâlbuki yönetsel ve mantıki olarak, ulusçuluk, ancak, kendi dışındakine göre tanımlanabilir. Ulusçuluk, **ulusal olanla politik olanın çakışması** gerektiği anlayışıdır. Ama bu, politik olan diye bir alan olduğu anlayışını var sayar. Yani ulusçuluk, örneğin politik olanın, özel olandan ayrı olmayacağı gibi bir anlayışa dıştalar. Ya da örneğin politik olanın ulusa göre tanımlanamayacağını ve ulusal olanın özel olana ait olduğu, bir inanç ve vicdan sorunu olduğunu savunan bir anlayış da dıştalar. Bu anlayışlar karşısında bir diktatörlüktür.

Ulusçuların ulusçuluk tanımları, aslında ne olduğu kanıtlanması gereken şeyi, bir kanıt ve çıkış noktası olarak ele almakta, kendini üreten, içine kapalı bir daire oluşturmaktadır.

İnsanlar ulusal çıkarları öne almamak gerektiğine inanabilirler ama ulusal olan ile politik olanın birliği düşüncesini savunuyorlarsa yine de ulusçu olabilirler. Bu anlamda, enternasyonalizm ulusun değil sınıfın çıkarını öne almasına rağmen; ulusal olanla politik olanın çakışması ilkesini sorgulamadığı; buna dayandığı ve bunu savunduğu için ulusçuluktan

başka bir şey değildir.

Zaten tam da bu nedenle, ulusçuluk, yirminci yüzyıl boyunca zafer yürüyüşünü enternasyonalizm bayrağıyla gerçekleştirmiştir. Ya da Enternasyonalistler ulusal bayraklarla hareket ettiklerinde zafer kazanmışlardır.

Ulusçuluk ve Politik - Özel Ayrımları

Ulusçuluğun iki ön koşulu vardır. Toplumda, politik, yani devlete ilişkin olan olarak tanımlanmış ayrı bir alanın varlığının var sayımı.

Politik bir alanın varlığının kabulü ulusçuluğun ön koşuludur. Ama bunun da ön koşulu, bunların ayrı alanlar olduğunu düşünmektir. Yani Özel ve Politik ayrımı gibi bir kavrayış olmadan ulusçuluk var olamaz. Modern toplum bu ayrıma dayanır. Bu ayrım ise aslında modernite öncesi toplumu düzenleyen dinlerin, politik alandan uzaklaştırılmasının aracından başka bir şey değildir.

Ulusçuluğun ikinci koşulu bu ayrım ortaya çıktıktan sonra, politik olanın tanımında çıkar. Politik olanı ister yurttaşlıkla, ister dille, ister dinle, ister etniyle, ister belli bir bölgede yaşayanlarla sınırlayan ve onlarla çakışması ilkesine dayanan her anlayış ulusçuluktur. Bunlardan hangisinin geçerlik kazanacağını tarihsel ve ekonomik durum, sınıflar, onların ilişkileri ve güçleri belirler.

Ulusçuluk, ancak, **nasıl tanımlanırsa tanımlansın**, (yani ister bir devletin yurttaşlarının haklarıyla, ister etniyle, dille, ırkla, dinle tanımlansın) **ulusal olanın** “özel”, “inanç” alanına, yani ulusçuluğun dinleri attığı yere ve kendisinin de gerçekte ait olduğu yere atılmasıyla, yani **politik olanla çakışması ilkesinin reddedildiği yerde biter**. Ulusçuluğu, dine, dile, etniye göre tanımlamaktan vazgeçmek ulusçuluğun ve ulusal devletin sonu değil, ulusçuluğun daha reaksiyonur bir biçiminin sonudur. **Ulusçuluk, nasıl tanımlanırsa tanımlansın, politik olanın belli bir şekilde sınırlanması olduğunda daima var olur.**

Ulusların doğuşunda politik olanı ulusal olan değil, ulusal olanı politik olan belirliyordu. Ulus politik olanın kapsadığı yurttaşlardan oluşuyordu. Politik olan ise, başlangıçtaki nispeten demokratik ulusçulukta, dil, dine, soya, kültüre göre değil, bütünüyle tesadüfi denebilecek, krallık ya da sömürge idaresinin sınırlarına göre belirlenmekteydi. İspanyolların Güney Amerika’daki idari bölümlenmeleri, Güney Amerika uluslarının sınırlarını oluşturmuştur. Aynı şekilde Kuzey Amerika ulusları da İngiliz sömürge idaresinin izlerini taşır. Fransız ulusu Krallığın egemenlik alanındaki yurttaşlar oluşturuyordu. Bunun somut tarihte hiçbir zaman bu mükemmellikte gerçekleşmemiş, bazı çarpılmalara uğramış olması bu özünü değiştirmez.

Yani başlangıçta ulusal olanın sınırları kendini politik olanın sınırlarına göre belirlerken, sonradan ortaya çıkan dile, etniye, dine dayanan gerici ulusçulukta, bunlara göre tanımlanmış ulusun sınırlarının politik olanının sınırlarını belirlemesi gerektiği gibi bir sonuca ulaşılmış ve bu ön yargı bu gün tartışılmaz bir yaygınlık kazanmıştır.

Ve bu gün artık insanlar uluslar olduğu için ulusçuların var olduğu düşüncesini tartışılmaz bir hakikat gibi kabullenmiş bulunuyorlar. Yani tıpkı, sınıfların insanların kabul ve bilinçlerinden

bağımsız olarak var olduğu ve nasıl sınıflar olduğu için sınıf bilinci varsa; insanların kabul ve bilinçlerinden bağımsız uluslar olduğu için de ulusçuluğun var olduğu ve ulusal bilincin oluştuğu düşüncesine alışmış ve bunu hiç sorgulamadan kabullenmiş bulunuyorlar.

Tıpkı tanrıları yaratan insanın, kendini tanrıların yarattığına inanması gibidir bu. Ulusları yaratan ulusçular; ulusların kendilerini yarattığına inanmaktadırlar.

Ulusçuluk ve Din

Ulusçuluk modern çağın dinini, yani özel ve politik ayrımının, karşı devrime uğramış biçimidir. Bu anlamda ulus da modern çağın tanrısı sayılabilir. Eşitliği kuran bir tanrı değil; devletin teli olan bir tanrı.

Eski uygarlıklarda politik ve özel gibi ayrımlar yoktu. Politik ve Özel ayrımı, bu ayrımı kabul etmeyen dinler ve düzenler karşısında bir diktatörlüktür.

Örneğin toplumdan yani kamusal olandan ayrı bir devleti, siyaseti, özeli tanımayan, komünün kendisinden başka bir şey olmayan Alevilik, ben silahlı adamlar tanımıyorum, bende yazı yok, ben vergi memuru tanımıyorum, ben bir inanç değil, toplumun kendisiyim, onun düzeniyim diyemez. Dara çıkmanın yerini mahkemeye çıkmak alır. Sözlü kültürün yerini zorla okula gidip yazıyı öğrenme. Vergisiz ve silahsız bir toplumun yerini, vergiler, askerlik hizmeti alır. Böyle davranmayı kabul etmeyen imha edilir. Bir inanç olmaya zorlanır. Aleviler de Aleviliğin bir inanç olduğunu kabullendikleri an artık, politik olanın ayrı olmasını ve politik olanın ulusa göre belirlenmesini kabul etmişler demektir. Yani artık birer milliyetçidirler. Sorun artık sadece nasıl bir milliyetçi olacaklarında, yani politik olanın neye göre tanımlanacağındadır.

Aynı şey, klasik uygarlıkların toplumsal ve siyasal düzenlerini sağlayan dinler için de geçerlidir. Müslüman, ben şeriat mahkemesinde yargılanıp onun kararına uymak istiyorum; bu günkü devlete değil, o kadıların maaşını karşılayacak devlete vergi vermek istiyorum diyemez. Dediği an yok edilir. Böylece Müslümanlık da aynı şekilde, özel ya da inanç olarak tanımlanmış gettoya tıklır. Klasik uygarlıkta İslam'ın üstlendiğini bu sefer ulus üstlenir. Müslümanlar, İslamiyet'in bir inanç olduğunu kabul ettikleri takdirde, politik olanın dışında bir inanç olarak var olabilirler. Müslümanlığın bir inanç olduğunu kabul eden her Müslüman, aslında politik olanın ulusa göre tanımlanmasını kabullenmiş bir milliyetçidir de artık.

Bu nedenle “İslami düzen” hedefi, kendi iddiasının aksine, başka bir uygarlık ve değerler sistemi değil, bu günkü ulusçuluğa dayanan burjuva uygarlığının yaygınlaştırılmasıdır. Politik İslam'da dile gelen şeriat devleti talepleri, eski uygarlığa ve onun politik biçimine bir dönüş değil; İran'da veya diğer şeriat devletlerinde görüldüğü gibi, politik olanın, yani ulusun, İslam'ın belli bir yorumuna göre tanımlanmasından başka bir şey değildir. Yani etnik veya dile dayanan gerici ulusçulukla, örneğin Türk ulusçuluğuyla ayrılığı özden değil, ulusun neye göre tanımlanacağı noktasındadır. Etnik milliyetçilik veya dile dayanan milliyetçilik nasıl etniyi veya dili politik alanın tanımlamasında kullanır ve etnik ve dilsel baskıların yolunu açar ve örneğin dini özel alana hapsetmeye yararsa; politik İslam da dini politik alanın tanımlamasında kullanıp diğer dinlerin, dinsizlerin ve laiklerin üzerinde bir baskının yolunu

açmaya buna karşılık örneğin etniyi veya dili özel alana hapsedmeye ve örneğin İran'da olduğu gibi, böylece birçok etniyi ve dili bir arada tutmaya yarar.

Bu anlamda dine ve onun belli bir yorumuna dayanan ulusçuluk, dile, soya, ırka dayanan demokratik olmayan gerici ulusçuluğun değişik bir versiyonudur. Bu anlamda, Molla oligarşisinin veya Türkiye'deki Devlet oligarşisinin ayrılığı modern ve gerici ayrımı değil; ulusun hangi ayrımcı kritere göre tanımlanacağı üzerinedir. Türk egemenleri, dile ve soya, İran egemenleri (veya Politik İslam) dine (Şiiliğe) dayanarak egemenliklerini sürdürebileceklerini düşünüyorlar.

Milliyetçiliğin ya da ulusçuluğun zaferi, eski toplumların yaşamını düzenleyen "din"lerin, birer inanç, yani özele ait, politika dışı oluşunun kabulüyle başlar. Bu anlamda, bu gün inanç denerek, özel olanın gettosuna tıkkılan dinler, kapitalizm öncesinin milletleri; bu gün onların işlevini yüklenen milliyetçilik de, modern çağın dinidir.

Milliyetçiliğin cezası suçunun cinsinden olmalıdır. O nasıl eski çağlarda bu gün ulusçuluğun yaptığı işi yapanları inanç gettosuna kapattıysa, ona da aynı ceza verilmelidir. Ulusçuluğun cezası, onun politik alının dışına sürmek olmalıdır.

Ne var ki, milliyetçiliği, en demokratik veya en gerici biçimleriyle, diğer dinlerin yanına, inançla tanımlanmış özel olan gettosuna atmak henüz bu burjuva uygarlığı ve toplumunun ufku içindedir.

Burjuva uygarlığının ve ufkunun ötesi ise, özel ve politik ayrımının aşıldığı noktada başlar. Ulusal olanı özel olanda tutmak aynı zamanda politik olanı ulusal olanla tanımlamak isteyen karşısında bir diktatörlük demek olacaktır. Bir sınıf mücadelesi aracı olarak devlet olduğu sürece, politik olan ve dolayısıyla da özel olan ve dolayısıyla bunların nasıl tanımlanacağı sorun olacaktır.

Sınıf mücadelesi aracı olarak devletin ortadan kalkması, aynı zamanda politik olanın da yok olması anlamına gelir. Ancak politik olan yok olduğunda, onun neye göre tanımlanacağı sorunu da ortadan kalkar.

Demokratik ve Gerici Ulusçuluk

Hemen görülebilir ki, soyut bir olanak olarak örneğin Osmanlı Toprakları üzerinde yaşayan tüm dinlerden, dillerden halkların padişahın ve devletin egemenliğine karşı mücadele içinde, sonraki bölünme ve acılara uğramadan; dinler, diller etniler karşısında tarafsız; tıpkı ABD'de ya da Fransız Devrimi'nde olduğu gibi nispeten demokratik bir ulusun ortaya çıkmasına yol açabilirdi.

O zaman, bu Orta Doğu uygarlık alanı da, tıpkı Çin veya Hindistan gibi tarihsel bütünlüğünü koruyabilir; halkların boğazlaşmaları ve katliamlarına uğramadan yaşayabilirdi. Yani, demokratik ve devrimci bir ulusçuluk bile, bu uygarlık alanının tıpkı Çin veya Hint'te olduğu gibi bütünlüğünü korumasını sağlayabilirdi.

Osmanlı'ya ulusçuluk önce bu biçimler içinde girdi. Bugün Yunan ulusçuluğunun sembolü olmuş, Velensinli Rigas'ın hedefi Osmanlı topraklarında her hangi bir dil, din, etniyle

tanımlanmayan bir ulustu. Tevfik Fikret, Padişaha Suikast düzenleyen Ermeni devrimcinin başarısızlığına üzülen şiirler yazıyor; vatanım ruyi zemin milletin insanlık diyordu. Bu örnekler çoğaltılabilir. Yani bugünkü gerici ulusçuluğun zafer bur kader ve biricik yol değildi.

Ancak bu umut verici başlangıçlar, karşı devrimci sınıfların mücadelede önderliği ele almasıyla ve Osmanlı Devletinin gericiliğinin baskısıyla giderek geriledi ve ezildi.

Uluslu bir dille, bir dinle, kültürle vs. tanımlayan bu çifte kavrulmuş reaksiyoner milliyetçiliğin hayaleti komünizm hayaletiyle birlikte Avrupa’da (Almanya ve Orta Avrupa’da), aynı olaylar içinde ve ona bir cevap olarak ortaya çıktı. Yani dünyada gerici Ulusçuluk Hayaletini ortaya çıkaran Avrupa’daki “*Komünizm Hayaleti*”ydi

Böylece burjuvazi hem demokratik görevler hedef olmadan bir modern devlet kurma olanağı elde ediyor hem de geniş emekçi kitleler demokratik hedeflerden uzak tutulup aralarında çatışma yaratılabiliyordu. Bu bakımdan, etniye, dile, soya dayanan milliyetçilik, burjuvazinin ezilenleri kendi ideolojik egemenliği altına almak için bulduğu en etkili silahtır. Dolayısıyla bir sınıf mücadelesi aracıdır.

Tarihin sınıflar mücadelesi olduğu gerçeği, kendini tarihin uluslar mücadelesi olduğu biçiminde göstererek hükmünü sürdürüyordu. Yani Tarih tam da sınıflar mücadelesi olduğu için, uluslar mücadelesi olarak görünmektedir. Uluslar mücadelesi, burjuvazinin ezilen sınıflara karşı mücadelesinin bir biçimidir.

İlk zamanların nispeten demokratik ulusçuluğu, bundan sonra her yerde gerici ulusçuluk karşısında birbiri peşi sıra yenilgiler almaya başladı. Devrimci Demokratik ulusçuluğun son yükselişi ve başarısı, Amerika’da Kuzey’in Güney’e karşı zaferinde görüldü.

Amerika bu gün hala modern uygarlığın modeli ve ideali olmaya devam ediyorsa, bunu, siyahları ulusun tanımından dışlayan gerici ulusçuluğa karşı savaşmayı göze alıp bu zaferi kazanmasına borçludur.

Amerika’nın ulaştığı refah ve özgürlüklere ulaşmak isteyen her toplum ve bölge, ulusu dile, dine, soya, ırka göre tanımlayan gerici ulusçulukla savaşmayı göze almak ve ona karşı zafer kazanmak zorundadır.

Bu gün bile Amerika’ya meyden okumak isteyen Avrupa’nın yapmak zorunda olduğu ve yapmaya çalıştığı, bunu Prusya yolundan, yukarıdan gerçekleştirmekten başka bir şey değildir.

Ulusların Kaderini Tayin Hakkı ve Gerici Ulusçuluk

Burjuvazinin dönüşümü ve gerici milliyetçiliğin kesin zaferi Amerika’nın politikalarında son derece açık olarak görülebilir. Uluslu, beyaz adamlarla, yani ırkla tanımlayan güneyin gerici ulusçuluğu ve ulusu böyle tanımlayan eyaletlerin ayrılması karşısında Kuzey, bu “*ulusların kendi kaderini tayin hakkıdır, ulusu neyle tanımlayacaklarına onlar kendileri karar verirler*” demedi; (gerçi Kuzey’in burjuvazisine kalsaydı bunu demeye de hazırды) ulusun böyle tanımlanmasına karşı bir savaş başlattı. Ama aynı Amerika, yirminci yüzyılın başında, “*Wilson Prensipleri*” ile ulusun sadece dile, etniye, kültüre, yani gerici burjuvazinin gerici

ulusçuluğuna göre tanımlanmasını evrensel bir kural haline getiriyordu.

Bir zamanlar Güney'e karşı, toprakları köle sahibine fahişelik değil, göçmen köylülere karılık yapsın diye savaşan Amerika, tüm dünyaya, burjuvazinin dine, dile, soya dayanan milliyetçiliğine fahişe olmayı dayatıyordu. Hiçbir devletin, dil, din, ırk, soy ayrımcılığı yapamayacağı gibi bir ilkenin yerini (çünkü güneye karşı savaş bu ilkede gerekçesini buluyordu), "ulusların kaderini tayin hakkı" ilkesi, yani bütün devletlerin dine, dile, soya, ırka göre tanımlanmasının meşruiyeti almıştı. Özgür köylülerin demokratik ulusçuluğunun yerini gerici bir emperyalizmin gerici ulusçuluğu almıştı.

Bu gün de durum değişmiş değildir. Globalizmin hayranları; "Ulus Devletin sonunun" geldiğinden söz edenler; ABD'nin Irak'a özgürlük getirdiğinden söz edenler bir şeyi unutuyorlar, eğer iddia edildiği gibi Amerika hala o devrimci demokratik geleneklerini korusaydı, askeri ve ekonomik gücünü, tıpkı Güney'e karşı savaşında yaptığı gibi, ulusun ve politik olanın, dile, dine, soya, kültüre, dine göre tanımlanmasına ve tanımlayan devletlere ve hareketlere karşı kullanması gerekirdi. Bu ise, nesnel olarak işçilerin ve yoksul köylülerin desteklenmesi ve savunulması anlamına gelir. Çünkü böyle bir ulusçuluktan çıkarılan tek toplumsal kesim onlardır.

Ama o Afganistan'da, "*Nation Bildung*"un (Ulus inşası) şeriata göre yapılmasını onaylamakta ve teşvik etmekte; Irak geçici hükümetini, tüm dinlerden, milliyetlerden dengelere ve etnik, dilsel ve dinsel ölçülere göre kurmakta ve bu tür milliyetçiliğe bir atılım vermekte; Türkiye gibi ulusu etni ve dille hatta dinle tanımlayan, İsrail gibi din ve soyla tanımlayan ırkçı devletlere en büyük desteği sunmakta; demokratik bir orta doğu projesini ve ulusun tanımından dili, dini, etniyi dışlamayı savunan Kürt özgürlük hareketine karşı, Ulusu Kürtlükle tanımlayan Barzani ve Talabani'yi desteklemektedir.

Böylece yerli egemen sınıflar ve ABD'nin çıkarları, ulus tanımları tencereyle kapağı gibi birbirine uymaktadır. Aralarındaki sorun, ulusun neye göre tanımlanacağına değil, hangi etniye ve dine veya dile göre tanımlanacağındadır. Çıkarlar bu noktada çatışmaktadır.

ABD böylece yeni boğazlaşmaların yolunu açmaktadır. Buna ihtiyacı vardır, imparatorluk ancak, dinlere, dillere, etnilere göre bölünmüş bir dünyada kurulabilir ve sürdürülebilir çünkü. Dile, dine, etniye dayanan gerici ulusçulukla, emperyalizm ve imparatorluk planları etle tırnak gibi birbirini tamamlar.

O halde bölgedeki mücadele, ister bölge gericiликlerine, ister ABD'ye karşı mücadele olsun, bunlar kesinlikle, dine, dile soya dayanan gerici milliyetçilikle bir mücadele olmak zorundadır. Daha doğrusu, devrimci ve demokratik bir ulusçuluk için mücadele, otomatikman ABD'ye ve Bölge gericiликlerine karşı bir mücadele de olur. Onların ayrılığı, ulusun dile, dine, soya göre tanımlanmasında değil; hangi dine, hangi dile ve soya göre tanımlanacağındadır.

Elbette ezileni de ezileni de dine, dile, soya dayanan iki ulusçuluk karşısında ezileni desteklemek gerekir. Ama bu destek bir politik destek olmalıdır. Bu destek aynı zamanda böyle bir ulusçuluğa karşı ideolojik ve teorik bir eleştiri ile ve onun politik alternatifinin

yaratılması çabalarıyla birlikte yürütülmelidir. Aksi yöndeki her düşünce ve davranış son duruşmada, gerici ulusçuluk anlayışına bir teslimiyet, devrimci ve demokratik hedeflerin yitirilmesiyle sonuçlanır.

Gerici Ulusçuluğun Kendi Dinamiği

1848 devrimlerinde ilk kez Almanya’da çıkan, soya, dile, etniye dayanan bu gerici ulusçuluk, diğer ülkelerin burjuvazisi de aynı gerici özellikler taşıdığından hızla yayıldı. Ama onun kendisini üreten bir dinamiği de vardır. Bir ulus bir kere kendini böyle tanımladı mı, diğer devletler, halklarla ilişkisini de bu kritere göre tanımlamaya başlar. Yani başkalarını başka dilden, dinden, oldukları için baskı altına alır veya onlarla o nedenle ilişki kurar. O zaman, örneğin bu baskıya karşı ama yine kendini dil ile tanımlayan bir ulusçuluğu doğurur ve üretir. Ama bu sefer o yeni olan ve kendini aynı kriterlerle tanımlayan ulus da aynı şeyi yapar ve bu böylece gider. Bu süreç ve dinamik, bir bakıma, içinden hayatın doğduğu var sayılan organik çorbada ilk kendi kopyasını üreten molekülün harekete geçirdiği, canlıları yaratan, yeni hareket biçiminin ortaya çıkışına benzer. Bu ulusçuluk karşısında, Antik tarihten ve tarih öncesinden gelen bütün dil, din, kültür, etni bu yeni ulusçuluğun kendi şablonuna göre kolaylıkla dizibildiği proteinlerin yapı taşları olan amino asitler gibidirler.

Ya da bu ulusçuluk bir vampir gibidir; kanını iztiğini de bir vampire dönüştürür. Ta ki bütün yeryüzü vampirlerle dolana kadar.

Gerici ulusçuluk, biraz da bu kendi harekete geçirdiği, kendini üreten dinamiği nedeniyle bir kere ortaya çıktıktan sonra, bu dile, soya, etniye, dine dayanan gerici ulusçuluk bir saman yangını gibi tüm dünyayı kaplamıştır. Ulusçuluk zafer yürüyüşünü demokratik değil bu gerici ulusçuluk üzerinden yapmıştır ve bu gün artık dünyada bir ulusa ait olmayan bir tek santimetre toprak; bir tek insan kalmamıştır. Dünya artık vampirlerin dünyasıdır.

Ama bu gerici ulusçuluğun ilerleyişine ve tarihsel zaferine en büyük katkı aynı zamanda işçi hareketinden ve sosyalistlerden gelmiştir; bu ulusçuluk zafer yürüyüşünü asıl enternasyonalistlerin eliyle götürmüştür.

Burjuvazinin demokratik ve cumhuriyetçi ulusçuluğu terk etmesinden sonra da, onun devrimci ve demokratik döneminin ideallerini savunan işçiler ve sosyalistler bunu demokratik cumhuriyet biçiminde bir süre savunmaya devam ettiler.

İşçi Hareketi ve Demokratik Ulusçuluk

Birinci Enternasyonal ve İşçi hareketi Amerikan İç savaşında, Güney karşısında Kuzey’i karşısında en küçük bir tereddüt duymadan desteklerken, aynı zamanda bu demokratik ulusçuluğu gerici ulusçuluk karşısında savunmuş oluyordu. Bu anlayış çerçevesinde daha sonra “ulusların kendi kaderini tayin hakkı” olarak tanımlanan şey, kendini örneğin bir etniye göre tanımlayan bir ulusun kendi kaderini tayin hakkı olarak değil; ulusu etniye veya dile göre tanımlamayı reddedenlerin bir hakkı olarak algılanıyordu. Yani eğer kendini, gerici ulusçuluğun kriterleriyle tanımlamıyorsa, bütün dillerin, dinlerin, kültürlerin eşitliğine

dayanan, bunların politik bir anlamının olmadığı bir Demokratik Cumhuriyette, isteyen bir köy bile, bunları savunduğu takdirde ayrılabilirdi. Cumhuriyet özgür komünlerin birliği olarak anlaşılıyordu ve bunu engelleyecek bir mekanizme olmamalıydı.

Engels, örneğin meşhur Alman Sosyal Demokrat partinin program taslağının eleştirisinde şöyle yazıyordu:

"O halde, merkezi cumhuriyet. Ama, 1798'de kurulmuş, imparatorusuz imparatorluktan başka bir şey olmayan bugünkü Fransız Cumhuriyeti anlamında değil. 1792'den 1798'e kadar, her Fransız ili, her komün (Gemeinde), Amerikan modeline göre, tam idari özerkliğine sahipti; bizim de aynen sahip olmamız gereken şey budur. Bu özerkliğin nasıl örgütlenebileceğini ve bürokrasiden nasıl vazgeçilebileceğini, Amerika ve Birinci Fransız Cumhuriyeti bize göstermiş bulunuyor."

Yani Ulusların kaderini tayin hakkı, Demokratik cumhuriyetin otomatik sonucu idi. Ama bu hak, ulusu bir dille, dinle, etniyle ırkla tanımlama hakkı değildi; demokratik cumhuriyet bu hakkı reddediyordu. Amerikan iç savaşının tereddütsüz desteklenmesinin anlamı da buydu.

Ne var ki iki kanaldan bu demokratik ulusçuluk işçi hareketine egemen ikinci ve üçüncü enternasyonal partilerince terk edildi.

Daha Birinci Dünya Savaşı öncesinde, Batı Avrupa'nın neredeyse bütün sosyalist partileri, burjuvazilerinin emperyalist yayılmacılığının bile destekçisi olmuşlardı. Elbette bunun ardında, o zamanki Sosyalist ve İşçi hareketinin çekirdeğini ve esas büyük bölümünü oluşturan ülkelerin sömürgelerden aldıkları karlardan kırıntılarla işçileri ve sendikacıları kendi zafer arabalarına bağlamaları vardı. Yani bu dünyadaki işçi hareketinin imtiyazlı bir zümresi haline gelenlerin kendi zümre ve kısa vadeli çıkarlarını savunmalarıydı. Bu temelde, Kapitalist ülkelerdeki bütün Sosyal Demokrat partiler fiilen, bu gerici milliyetçiliğin savunucuları haline gelmişler ve devrimci ve demokratik programı terk etmişlerdi.

Elbette, bu kolay zaferde, bir ulus teorisinin ve uluslara ilişkin bir programın olmaması kadar; sosyalist teorinin içindeki, onun organik bir bileşimi olmayan ama içinden çıktığı Aydınlanmanın kalıntısı olan ilerlemeci tarih anlayışının ve Avrupa merkeziliğin etkileri buna bağlı olarak ezilen ulusların ve sömürgelerin bir mücadele öznesi olarak görülmemesi de bu gericiliğin işçi hareketine egemen olmasını kolaylaştırmıştır.

Ne var ki, 1917'devrimininden sonraki gelişmeler, başlangıçta savaş ve devrim döneminde bu milliyetçiliğe karşı mücadele içinde şekillenmiş Üçüncü Enternasyonal partilerine de egemen oldu. Bunun nedeni, geri ülkede başlayan devrimin, ileri ülkelere yayılmaması, bu tecrit ve savaş ve iç savaş sonucu olarak da Rus İşçi sınıfının fiili yok oluşu koşullarında, bir Bürokratik tabakanın bu devleti ve bunun prestiji ve örgütsel gücüyle de Üçüncü Enternasyonal'i ele geçirmesiydi.

Bu da bir kere başlayınca kendini besleyen bir süreç yarattı. Bürokrasinin milliyetçi, diğer ülkelerdeki partileri ve işçi hareketini Sovyet diplomasi ve dış politikasının bir avadanlığı olarak değerlendiren stratejileri peş peşe kapitalist ülkelerde ve geri ülkelerde yenilgilere yol açıyor, bu yenilgiler de bizzat gericiliğin egemenliğini güçlendiriyordu. Böylece örneğin 1929

buhranı gibi, tarihin gördüğü en büyük ve kapsamlı buhranlar, hiçbir başarı kazanılmadan ve Almanya’da olduğu gibi tayin edici yenilgilerle ve moral bozukluklarıyla sonuçlanıyordu. Faşizm ve İkinci Dünya savaşı bu günahların kefareti ve cezası olarak gerçekleşebilmişti.

İktidarını her türlü demokrasiden uzak, bürokratik, merkezi devlet aparatına borçlu olan bir bürokrasi, demokratik bir cumhuriyeti savunamazdı. Böylece kapitalist ülkelerde burjuvazinin ve Sosyal Demokrat partilerin yaptığını bu sefer Sovyetler ve Üçüncü Enternasyonal partileri de yapıyordu. Öyle ki en kötü durumda bile, her türlü dil, din, etni, kültürü politik tanımlamadan dışlaması ve tüm dillere, kültürlere eşitlik sunması gereken Sovyetler Birliği topraklarında, dillere, soylara dayanan uluslar ve milliyetler yaratılıyordu. Sovyetler Birliği adının ve bayrağının her türlü dile, etniye, dine ilişkin çağrışımından azade; politik olanı ulusal olandan dışlayan ve sınırları tanımayan göndermeleri bile unutulmuş bulunuyordu.

Ama bu bürokrasinin zararı sadece işçi hareketine olmadı, sömürgelerde ve geri ülkelerdeki devrimci demokratik karakterdeki Komünist Partilerdeki ideolojik etkileri ve idari dayatmaları aracılığıyla, devrimci bir köylü tabanına dayanan devrimci demokrasinin de, devrimci demokratik geleneklere ve programa yabancılaşmasına, Fransız devriminden bile daha geri bir ulusçuluk anlayışına ve bürokratik devletlere yol açıyordu.

Nerede bu hareketler başarıya ulaştıysa (Yugoslavya, Çin, Küba) Sovyet bürokrasisine rağmen oldu. Sovyet bürokrasisinin tek etkisi, kendi gerici ideolojisini ve bürokratik devlet ve burjuvazinin devrimci dönemi kadar bile olsun demokratik karakteri kalmamış gerici milliyetçilik hastalığını onlara bulaştırmak oldu.

Böylece ne ileri ülkelerin işçi hareketlerinde, ne geri ülkelerin kurtuluş savaşlarında ne de bizzat o “Sosyalist” denen ülkelerde, burjuvazinin devrimci dönemindeki kadar olsun ilerici, yurttaşlığa dayanan bir ulusçuluk ve demokratik bir program olmadı. Hep kendini dile, soya, kültüre göre tanımlayan uluslar kuruldu. Ulusal tarihler yazıldı ve ulusçuluk övüldü.

Bütün bu nedenlerle, Tarihin garip alayı, Ulusçuluk hayaletinin dünyaya egemen olmasının en büyük suçlusu bizzat “Komünistler” olmuştur.

Böylece, devrimci ve demokratik ulusçuluğu savunacak hiçbir modern sınıf kalmıyordu. Burjuvazi de, işçiler de gerici ulusçuluğun savunucularına ve yayıcılarına dönüşüyordu. Hiçbir ezilen sınıf kalmıyor, Balkanların, Çin’in devrimci köylülüğü aynı gerici ulusçuluğu savunan partilerin öncülüğünde hareket ediyordu. Dünyadaki, kendini dile, soya göre tanımlayan ulusların çoğu kendine sosyalist diyenler tarafından kuruluyordu.

Ama sosyalist hareket bu gerici ulusçuluğa dayanınca bu sefer burjuvazinin de kendini sosyalist olarak tanımlamaması için bir neden kalmıyor ve gerici milliyetçilik kendini sosyalizm olarak ifade ediyordu. Böylece dünün milliyetçilerinin kolayca sosyalist olmaları ve sosyalist bir söylem bir gelecek vaat etmediğinde de aynı kolaylıkla tekrar saf milliyetçilere dönüşmelerinde hiç de şaşılacak bir yan kalmıyordu.

Bu nedenle bütün dünyada, dine, dile, soya, kültüre dayanan milliyetçiliğin en militan savunucularının eski sosyalistler veya sosyalizm yükünden kurtulmuş eski sosyalistler olması hiç de şaşırtıcı değildir.

Bu öyle yerleşmiş bir gerici ulusçuluk anlayışıdır ki, örneğin Avrupa Birliğinde olduğu gibi, ABD'nin rekabetine karşı ortak bir siyasi irade oluşturabilmek için, Avrupa'da dine, dile, dayanmayan bir ulusun, yukarıdan reformlarla kuruluşuna veya globalleşmenin ve post Fordist üretim yöntemlerinin ve elektronikteki devrimin bir sonucu olarak burjuvazinin bütünüyle ekonomik kaygılarla, çok kültürlülükten, ana dilde eğitim hakkından, yani şu sözde “ulus devletin sonu”ndan söz edilmesine ve bu yöndeki reformlara bile karşı çıkmaktadırlar. Böylece, kendi sosyal konumları veya öznel istemleri ne olursa olsun, en gerici oligarşilerin en militan destekçileri haline gelmektedirler.

Devrimci Marksistler ve Ulusçuluk

Ama bütün bu gerici milliyetçilik karşısında milliyetçi sosyalizm anlayışına karşı mücadele edip, sosyalizmin devrimci geleneklerini savunma çabasında olmuş küçük radikal sosyalist akımlar da daha iyi bir durumda değildirler.

Onlar bir kere, tarihin bu geri gidişinin nesnel koşullar haline geldiğini, yani dünya işçilerinin yüz yıl önce kat ettikleri yolu, bu sefer “*dizlerinin üzerinde*” kat etmesi gerektiğini görememekte, demokratik bir cumhuriyet hedefini hor görüp, gerçeklikle ilişkisi olmayan, gelişmiş ülkelerde bir buhran döneminde işçi hareketinin kendi deneyleriyle bir ikili iktidara varmasının yolunu açmaya yönelik “Geçişsel Talepleri” tekrarlamakla yetinmekte, ama gerçekte bir karşılığı olmadığı için de pratikte tipik sendikal-ekonomik mücadeleye gömülerek, işçileri gerici Ulusçuluğa karşı devrimci ve demokratik bir mücadeleden uzak tutmakta, fiilen gerici milliyetçiliğe hizmet etmekte ve işçileri tecrit etmektedirler.

Ama bunlar aynı zamanda, gerici bir ulusçuluğu da savunmaktadırlar. Çünkü en iyi durumda, yani her ikisi de etniye ve dile göre tanımlanmış ulus ve ulusal hareket karşısında, sadece “Ulusların Kaderini Tayin Hakkı”nı savunarak, ulusun neye göre tanımlandığını hiç problematize etmeyerek ve gerici ulusçuluğa karşı bir ideolojik mücadele ve politik program geliştirmeyerek, fiiliyatta çok devrimci bir görünüm altında gerici ulusçuluğu da savunmuş olmaktadırlar

Tarih ve Ulusçuluk

Devrimci demokratik bir ulusçuluğun yani Demokratik bir Cumhuriyetin ulusunun etnisi, dini, dili, soyu olmadığı gibi, tarihi de olamaz. Hem genel olarak ulusların tarihi yoktur, hem de etniye, soya, dile, dine dayanan ulusçuluğun aksine, demokratik bir cumhuriyet'in yurttaşlarından oluşan bir ulusun tarihe de ihtiyacı yoktur.

Halbuki, açın sosyalistlerin yazılarına bakın, hepsi, o etniye, dile, soya göre tanımlanmış ulusların tarihlerinden, onlardaki demokratik geleneklerden söz etmektedirler.

Ulusların demokratik geleneklerinden ve tarihlerinden söz etmenin kendisi gerici bir ulus anlayışının ifadesinden başka bir şey değildir. Ancak soya, dile, dine, kültüre dayanan ulusçulukların bir tarihe ihtiyacı vardır.

Demokratik bir ulusçuluğun, hiçbir dile, dine, soya, kültüre dayanmadığı için bir tarihe de

ihtiyacı da yoktur. Devrimci ve Demokratik bir ulusçuluk bir tarih yaratmaz ve yaratamaz. Tarihi onun kendisiyle başlar. Ve gerçekten devrimci ise, onun ilk görevi kendisinin bir an önce sonunu getirmektir. Tıpkı ezilenlerin iktidar aracı olacak bir devletin esas görevinin kendisinin sönüşünü hızlandırması gibi. Böyle bir ulusçuluk da ilk planda, ulusal olan ile politik olanın çakışmasını, yani sınırları aşmayı, ne kadar demokratik olursa olsun ulusal devletlerin sonunu hedeflemelidir.

En eski ulus olan Amerikan ulusunun bir tarihi yoktur. Ama gerici ulusçuluğun diyalektiği öyledir ki, gerici ulusçuluğa dayanan bütün ulusların nedense yüzlerce ve binlerce yıllık tarihleri vardır. Gerçekte bu tarih yoktur yaratılmıştır. Bu tarih insanlığın tarihi yağma edilerek inşa edilmektedir. Ve bunun en büyük suçlarından biri de, demokratik, ilerici ve hatta heretik ulusal tarihler yaratan ve yazan sosyalistlerdir. En büyük gericilik, en devrimci tarihçilik biçiminde görünmektedir.

Orta Doğu, ancak tarihi kendisiyle başlayan, tıpkı, dilsiz, dinsiz, soysuz, kültürsüz ve geleneksiz olduğu gibi tarihsiz bir ulus veya uluslar olduğu takdirde tarihine uygun davranmış olur.

Osmanlı ve Ulusçuluk

İşte, Roma, Bizans'ın devamı olan, Orta Doğu Akdeniz uygarlık alanının imparatorluğu olan Osmanlı'nın ulusçuluk karşısında nasıl kurt dalamış sürüye döndüğünün anahtarı ulusçuluğun bu biçiminde gizlidir.

Ulusçuluğun henüz devrimci olup, ulusu yurttaşlık haklarıyla tanımlayan biçiminin rüzgarının estiği zamanlar; o topraklarda ne modern kapitalist ilişkiler ne de böyle bir ulusçuluğu bayrak edecek burjuvazi vardı. Bunlar ortaya çıktığında ise, artık ne burjuvazinin böyle cesareti kalmıştı ne de böyle bir ulusçuluğun rüzgarı.

Keza onda böyle devrimci ve demokratik bir ulusçuluğu savunacak güçte bir işçi sınıfı da yoktu. Böyle bir sınıf ortaya çıktığında ise, o sınıfın bütün partileri çoktan Stalinizm'in aynı gerici ulusçuluğunun egemenliği altına girmiş bulunuyordu. Orta Doğu'ya diğer uygarlıklar karşısında gücünü veren, halkların ve dillerin kastlaşmaması ve seslere dayanan bir yazı gibi özellikler, onun parça parça olmasının ve güçsüzlüğünü temelini oluşturdu.

Böylece bölgenin son imparatorluğu olan Osmanlı hem Müslüman devlet sınıfları hem de ezilen Hıristiyan halkların burjuvazisi tarafından gerici bir ulusçuluğun batağına çekildi. Demokratik ve Cumhuriyetçi ulusçuluğun sadece çok cılız yankıları görülebildi.

Ulusları dile, dine, soya göre tanımlayan gerici ulusçuluk, ulusu aynı şekilde tanıyan egemen ulus veya o dinden ve dilden olanları baskı altında tutan bir arkaik rejime karşı nesnel olarak ilerici ve kurtuluşçu bir işlev görebilir, ama bu onun gerici özünü ortadan kaldırmaz. Bu anlamda Balkan ve Anadolu'nun Hıristiyan halklarının ulusçuluğu nispi bir ilerici taşıyıcı da, kendi benzeri Osmanlı egemen devletçiliğinin önce dine ve sonra etniye, dile ve ırka dayanan ulusçuluğunun ortaya çıkmasına ebelik de yapmıştır.

Kendilerini dile ve etniye göre tanımlamış Balkan ulusları Osmanlı egemenliğine karşı

mücadeleleriyle nesnel olarak ilerici bir işlev gördülerse de; demokratik ve devrimci bir ulusçuluğa dayanmadıkları için, sadece Osmanlı egemenlerini değil, Müslüman ahaliyi de Balkanlardan sürdüler. Eğer gerçekten demokratik karakterde olsalar ve böyle özgürlükler getirseserdi, o Müslüman ahali kolayca, keyfi ve baskıcı Osmanlı egemenliğine karşı kazanılabilir veya tarafsızlaştırılabilirdi. Yani Balkanlardaki ulusal hareketler, bir Fransız devriminin Alsas Lorendeki Almanlara sağladığı özgürlükleri sağlama yoluna girmeyerek, o gerici ulusçuluğun kendisinin benzerlerini yaratmasının yolunu açtı. Böylece Balkanlardan atılan Müslüman ahalinin aynı gerici ulusçuluğunu ortaya çıkardı. Anadolu'nun Hıristiyan halklarını katleden ve sürenlerin önemli ölçüde Balkanlardan kaçan Müslümanlar ve onlara dayanan devlet sınıfları olması rastlantı değildir.

Keza, Balkanlardaki gerici ulusçuluğa dayanan devletler de kuruldukları andan itibaren dayandıkları ulusçuluğun gerici özelliklerini birbirlerine karşı da göstermişlerdir. Her biri tanımını, etniye, dile, soya, dile göre yaptığından, her devletin topraklarında yaşayan diğer din, etni, ve dillerin tasfiyesi ve dolayısıyla bunun için çatışmalar, katliamlar ve sürgünler gündemden düşmez olmuştur.

Bunun en son örneği, Yugoslavya'nın parçalanmasında görüldü. Balkanlaşma gerici ulusçuluğun bir ürünüdür.

Türk Ulusçuluğu

Bir yandan gerici ulusçuluk örneğine göre, diğer yandan bizzat Müslüman devlet sınıflarının egemenliklerini korumak için kendilerine bir ulus yaratmak zorunda olmaları nedeniyle şekillendiğinden, yani bir devlet sınıflarının egemenliğini korumanın aracı olduğundan, Türk ulusçuluğu başından beri en küçük bir ilerici ve kurtuluşçu özellik taşımamıştır. Balkan ve diğer Hıristiyan ulusların ulusal hareketleri kadar olsun nesnel olarak ilerici bir karakteri bile olmadı. Türk ulusçuluğu, Balkan ve Anadolu'nun Hıristiyan halklara dayanan ulusçuluğunun aksine, onlar gibi Osmanlı'nın egemenliğinden kurtuluşun bir aracı değil, Osmanlı'nın egemen kastının egemenliği ve imtiyazlarını korumasının bir aracıydı.

Bu ulusçuluk Alman emperyalizminin Hint yolunu açmak ve Rusya'yı arkadan kuşatmak için geliştirdiği Panislamizm ve Pantürkizm ideolojilerinin de etkisiyle her zaman emperyal ve ırkçı bir karakter de taşıdı. Ama aynı zamanda bu ulusçuluğun en büyük destekçileri, Rum ve Ermeni burjuvazisi karşısında Müslüman ahalden bir Türk ulusu yaratarak kendine dayanacağı bir ulus yaratma ihtiyacı içindeki Yahudi ve Sabetaycı liman şehirleri burjuvazisinin de çıkarlarının da bir ifadesiydi. Kendine Türklerin atası diyen ve kelimenin gerçek anlamında da öyle olan – (Türklerin atası o ise ondan önce Türkler diye bir şey de olmaması gerekir ve aslında yoktur da) Atatürk, Osmanlı devlet sınıfları ile Levant'ın Yahudi burjuvazisinin çıkarlarının bu çakışmasını sembolize ediyordu. O Selanik'te Sabetaycıların modern okullarında eğitim görmüş bir Osmanlı generaliydi.

Böylece Müslüman Osmanlı devlet bürokrasisi ve liman şehirlerinin Yahudi ve Sabetaycı burjuvazisi, tıpkı Allah'ın insanı kendi suretinde yaratması gibi Türk ulusunu kendi suretinde yarattı. Ama kendisi, İslam zırhıyla zırhladığı için dil ve din haricinde, bizzat Yunan ve

Ermeni uygarlıklarının mirasını sürdüren Bizans tarafından kültürel olarak fetih edilmiş bir sınıf ve kasttı. Böylece yaratılan Türk ulusu, Kültürel olarak Bizanslı, yani Rum ve Ermeni; dil olarak Türkçe, din olarak İslam oluyordu. Hafızasını yitirmiş bir Rumluk ve Ermenilik; uydurulmuş bir dil (Türk Dil Kurumu), uydurulmuş bir Tarih (Türk Tarih Kurumu) ve uydurulmuş bir İslamiyet'e (Diyanet İşleri) göre tanımlanan bu ulus tam anlamıyla şizofrenik bir varlıktır artık.

Ama nasıl Balkan ulusçuluğu Türk ulusçuluğunu kendi örneğine göre yarattıysa; Türk ulusçuluğu da Kürt ulusçuluğunu kendi örneğinde yarattı. Kendi bütün hastalıklarını ona da aktardı ve ona aktardığı hastalıkların yarattığı zaaflarla egemenliğini sürdürdü.

Bölge İçin Sonuç

Ulus, soya, dine, kana, dile, tarihe göre tanımlayan gerici ulusçulukların hiç birisinin bölgenin sorularına bir çözüm getiremeyeceği çok açıktır. Yapılması gereken, ulusun tanımından dili, dini, soyu, kültürü, dili dışlamaktır. Dili, dini, ulusu, soyu, ve tarihi olmayan; ulusu yurttaşlara; yurttaşları haklarına göre tanımlayan bir demokratik ve cumhuriyetçi yapı bir çıkış sunabilir. Bölgede, Devrimci ve Demokratik dönemin kaynaklarına dönerek; ABD'nin ve bölge egemenlerinin ihtiyacı olan gerici, dile, dine, etniye, tarihe dayanan ulusçuluğa karşı, tıpkı Amerika'daki Kuzey eyaletlerinin Güney eyaletlerine karşı savaştığı gibi savaşacak, gerici ulusçuluk karşısında demokratik ve cumhuriyetçiliğe dayanan bir ulusçuluk gerekmektedir.

Bu gün var olan ulusların ve ulusçuların hepsi böyle demokratik bir ulusçuluğun karşısındadır. Amerika bu gerici ulusçuluğun en büyük teşvikçisidir.

O halde, Türklerin, Kürtlerin, Arapların, Şiiilerin, hasılı tüm dillerden, kültürlerden, dinlerden ve soylardan insanların, ulusu dile, dine, soya, kültüre göre tanımlamaya karşı çıkanlarının bir araya gelmesi gerekmektedir. Türkiyeli işçiler ve halk, ulusu Türk soyu, dili ve kültürü ve tarihiyle tanımlayan Türk'lerle bölünmeden, Kürdistanlı işçiler ve halk, ulusu Kürt soyu, dili ve kültürü ve tarihiyle tanımlayan Kürtlerle bölünmeden; Iraklı, Suriyeli veya başka ülkeli işçiler ve halk; ulusu Arap soyu, dili, kültürü ve tarihi ile tanımlayan Araplarla bölünmeden; Yahudiler ulusu Yahudi soyu, dini, kültürü ve tarihiyle tanımlayan Yahudilerle bölünmeden ne her hangi bir ülke demokratikleşebilir ne de bölgenin parçalanmışlığı ve kanaması durdurulabilir.

Demokratik Ulusçuluğun İkili Karakteri

Bu devrimci ve demokratik ulusçuluğun genel olarak dünya ekonomisi ve zengin ülkeler; özel olarak bölge ve geri ülkeler bakımından çok farklı anlamları vardır.

Bu gün çağımızda, globalleşme öylesine gelişmiştir ve zengin ve fakir ülkeler arasındaki fark öylesine açılmıştır ki, ileri ülkelerdeki, en demokratik ulusçuluk bile, dünya çapındaki bir ırk ayrımcılığının, dünya çapındaki bir apartheid sisteminin aracı olmaktadır. Amerika ya da Avrupa mı? Bunlar kendi içlerinde, ulusun tanımından bütün dinsel, dilsel tanımları

dışarlarken, dayandıkları ulusçuluk, dünyanın yoksullarının bu hudutların dışında kalan gettonun duvarları içinde tutulmasının aracı olmaktadır. Bu, en ilerici tanımlara dayanan, bütünüyle demokratik karakterdeki ulusçuluğun ve ulusal sınırların bile üretici güçlerin bu günkü gelişmişlik düzeyinde gerici karakterinin bir yansımasıdır.

Klasik uygarlıklar çağında, dünya ticareti henüz çok küçük ve lüks mallarla sınırlıyken bile, ticaret yolları Çin, Hint, İran ve Orta Doğu-Akdeniz alanlarında imparatorlukları gerektiriyordu. Bu gün ise globalleşme akıl almayacak boyutlara ulaşmıştır. Malların çoğu dünyanın başka ülkelerinden gelmekte ve bizzat o malların kendileri de başka ülkelerde üretilmiş mallardan oluşmaktadır. Böyle bir dünyada, ne kadar büyük olursa olsun ve ne kadar demokratik kriterlere gör tanımlanmış olursa olsun, ulusal devlet hiçbir zaman sorunlara bir çözüm getiremez.

Ulusal devletlerin olduğu bir dünyada tek çözüm, dünya çapında bir imparatorluk olabilir. Kapitalizmin ve emperyalizmin çözüm önerisi budur. Ama bu çözümün kendisi bir çelişkidir. İmparatorluk ancak başkaları parçalanmış ve bölünmüş, güçlerini birleştiremez durumdaysa mümkündür. Yani dünyayı bir imparatorluğun egemenliği altında birleştirmek onu olabildiğince küçük, iradesiz ve güçsüz parçalara bölmekle olur. Bu eğilim ister Avrupa'nın ABD tarafından eski ve yeni diye bölünmesi girişimlerinde, ister Irak'ta siyasi olanın dinler, diller ve etnilere ve onların dengelerine göre tanımlanmasında açıkça görülmektedir. Bu hiçbir zaman bir çözüm olamayacağı gibi, aynı zamanda çok kan ve acı demektir.

Buna cevap ise, ömrünü çoktan doldurmuş ve bu imparatorluğun stratejisine hizmetten başka bir işe yaramayan, dile, dine göre tanımlanmış uluslar hiç olamaz. Bunun bir tek cevabı vardır: politik olanın tanımından ulusal olanı kaldırmak. Tüm ulusal sınırları havaya uçurmak. İnsanların hak ve görevlerine göre oluşmuş demokratik bir dünya cumhuriyeti. İş gücünün serbest dolaşımı.

Bu bakımdan, gerek **dünya çapındaki sorunlar** bakımından; gerek **zengin ülkelerin işçileri** bakımından, **en demokratik bir ulusçuluk bile bir gerici programdır**. Çünkü, artık o Ulusçuluk, tüm mallar ve sermaye serbest dolaşırken, iş gücünün serbest dolaşımının önünde bir engeldir. Dolayısıyla dünya çapındaki apartheid sisteminin bir aracı olarak, zengin ülkelerden olmayan insanları yoksulların toplandığı bir rezervatta tutmanın aracı olarak işlev görmektedir.

Dünya çapında ve ileri ülkeler açısından program, ulusun tanımından dili, dini, soyu dışlamak değil (ki zengin ülkelerde bu büyük ölçüde gerçekleşmiştir), nasıl tanımlanırsa tanımlansın, politik olanın ulusal olana göre tanımlanmasına son vermek ve ulusçuğu, layık olduğu yere, dinlerin arasına, inanç alanına, özel alana yollamaktır.

Bu pratik olarak bütün sınırların kalkması anlamına gelir. Aslında dünyanın yoksulları şimdiden ayaklarıyla bu programa oy veriyorlar. Denizlerde, dağ doruklarında, nehirlerde; yayan ya da derme çatma kayıklarla, gemi ambarlarında, tırlarla bin bir yoldan o ulusal sınırları ve duvarları aşmaya, hapsedildikleri rezervattan ya da dev Bantustan'dan kaçmaya çalışıyorlar.

Bu anlamda dünya çapında iş gücünün serbest dolaşımı; gittiği yerde çalışan ve vergi verenin tüm sosyal ve siyasal haklara sahip olması, her demokrat ve sosyalistin, her işçinin savunması gereken asgari bir programdır. Ama zaten bu program, fiilen, ulusal devletlerin sonu ve ulusal olanın özel ve inanç alanına tıkiılmasından başka bir şey de değildir.

Ne var ki, böyle bir program, zengin ülkelerin emekçi ve işçilerince savunulmamaktadır. Savunulmamasının nedeni de şudur: Böyle bir programın gerçekleşmesi, zengin ülkelerin düzeyinde belirli bir düşmeye yol açar. Hem zengin ülkeler ile yoksul ülkeler arasındaki eşitsiz mübadeleden doğan değer transferi son bulur; hem de zengin ülkelerde iş gücünün fiyatının düşmesine yol açar. Kimse daha kötü sonuçlar için mücadele etmeyeceği hatta onlara karşı direneceği için, gelişmiş ülkelerin işçileri böyle bir demokratik programa karşı durma eğilimindedirler.

Ama zengin ülkelerin işçileri ve ücretlileri istemedikçe yeryüzünden kapitalizm kalkmayacağından, bu aynı zamanda insanlığın çıkmazını da göstermektedir. Yoksul ülkelerin işçileri dünya çapında eşitlikçi bir düzeni; ulusal sınırların kaldırılmasını isteyebilir ama yapamaz; zengin ülkelerin işçileri ise yapabilir ama istemez.

Bu açmaz, dünyadaki ezilenlerin karşısında bulunduğu en büyük açmazdır ve bu açmaz çözülmedikçe, bırakalım sosyalizmi insanlığın yaşaması bile mümkün görülmemektedir.

*

Ama üçüncü dünyada, yani zengin ülkelerin dışında, İmparatorluğun bölme ve güçsüzleştirme stratejisine karşı, devrimci ve demokratik ulusçuluk hala bir savunma mevzii olarak ve birleştirme potansiyeliyle, emperyalizmin böl ve hükmet stratejisini boş düşürmek için ilerici ve kurtuluşçu bir işleve sahiptir. Örneğin, Orta doğuda, ABD veya Avrupa gibi bir Demokratik Cumhuriyetler birliği, hem bölgenin insanlarına daha büyük bir refah, daha kansız bir yaşam sunar; hem de ABD ve diğer emperyalistlerin planlarına karşı koymak için daha büyük bir güç ve irade birliği sağlar.

Ve o zaman belki Tarih böyle daha uzun bir yoldan, bu günkü yaşam düzeyleri ve gelirler arasındaki derin bölünmüşlüğe bir son verip, dünyanın ücretlilerinin ortak bir programda birleşmesinin koşullarını yaratabilir.

Globalleşme ve Ulusçuluk

Dünya çapında globalleşmenin ve iş gücü göçlerinin etniye, dile, dine göre tanımlanmış ulusları belli bir zorlaması bulunmaktadır. Kendini dile, dine göre tanımlayan devletlerin ve ulusların giderek ekonomik gelişmeyi engelleyici bir işlev gördüğü ortaya çıkmaktadır. Örneğin, ana dilde eğitimi reddetmek ve zorla asimilasyon, hem toplumsal çatışmaları keskinleştirmekte, hem iş gücünün gereken eğitimi sağlanamamakta, burjuvazi rekabet gücünü yitirmesi sonucunu vermektedir.

Bunun için iki farklı ulusçuluk anlayışının damgasını taşıyan bir örnek alınabilir. Örneğin, Fransızca bile konuşamayan Zidani'yi Fransız milli takımına almakta bir kompleks göstermeyen Fransa, Zidani'nin attığı gollerle dünya şampiyonu olurken; Almanya'da doğup

büyümüş ve Almanca'ya Türkçe'den daha hakim Türkiye kökenli futbolcularına, soya, kana, dile dayanan ulusçuluğunun gelenekleri nedeniyle yükselme ve milli takıma girme olanakları tanımayan Alman futbolu gerilemektedir. Almanya'nın bu gerici milliyetçiliğinin kurbanı olan bu futbolcular ise, yine aynı milliyetçilik kanalından Türkiye'yi dünya üçüncüsü yapmaktadır.

Ya da ana diline hakim olamayanların başka dilleri öğrenemediği bunun ise iş gücünün eğitimini zorlaştırdığı ve kalitesini düşürdüğü bilinen bir gerçektir.

Bütün bu gibi nedenlerle, burjuvazi, dünyada genel olarak, milletin tanımından dili, dini, etniyi dışlama eğilimine girmiş bulunmaktadır. Çok kültürlülük ya da ulus devletin sonu söylemlerinin yaygınlaşması, aslında burjuvazideki bu değişimin bir ifadesidir.

Bunun yanı sıra, şimdi Avrupa Birliğini oluşturanlar gibi, bir zamanlar kendini genellikle soya, dile göre tanımlamış uluslardan oluşan devletlerin, ABD'ye rekabet edebilmek; küçük devletlerin ulusal pazarlarının bukağlarından kurtulmak için birleşme eğilimine girmeleri ve Avrupa ulusu çerçevesinde bu kimlikleri, ağır çekimle, yukarıdan ve Prusya yoluyla giderek politik alanın dışına itmek zorunda olmaları gibi eğilimler de özellikle, Türkiye'de, devlet sınıfları karşısında burjuvazinin dile, soya, dine dayanmayan bir ulusçuluğa geçme eğilimi göstermesine yol açmaktadır.

Bu her ne kadar eski gerici milliyetçiliğe göre bir ilerleme anlamına gelirse de, demokratik ve cumhuriyetçi olmaktan çok uzaktır. Demokratik Cumhuriyet sadece ulusun tanımından dili, dini vs. dışlamaktan ibaret değildir. O aynı zamanda pahalı, baskıcı, bürokratik olmayan, ulusun çoğunluğunun iradesine karşı kullanılmayacak bir cihaz demektir ve bu nedenle bu günkü pahalı, baskıcı, bürokratik cihazların parçalanmasını gerektirir. Burjuvazi ise iş buralara gelince son derece korkaktır ve buralara gelir diye korkmakta ve Bürokratik oligarşiye karşı tutarlı bir tavra girmemekte sürekli onunla uzlaşma yolları aramaktadır. O güçlü devletten, demokrasiyi engelleyen mekanizmalardan hiç de vazgeçmek niyetinde değildir

Değişen Roller

Ama bütün bunlara rağmen, ister globalizmin yarattığı eğilimlere ve Avrupa ile entegrasyon çabalarına; ister siyasi iktidarı elinde tutan bürokratik oligarşiye karşı bir cevap olarak olsun Türkiye politikasında, ulusçuluk söz konusu olduğunda, burjuvazi ulusun tanımından dili, dini, etniyi çıkarmaya daha eğilimliyken, Sosyalistler aksine var olan yapıyı sorgulamaktan kaçınmakta ve var olan ulusçuluk anlayışının savunuculuğunu yapmaktadırlar hem de anti emperyalizm ve anti kapitalizm adına.

Böylece, devrimci demokratik hedefler güden sosyalistler ve devrimci demokratlar için, Burjuvazi ve liberaller en azından taktik ittifaklar yapılabilecek yol arkadaşları haline gelirken, var olan bütün sosyalist örgütler ve bunların etkisi altındaki işçi hareketi; karşı cephede yer almakta; gerici ulusçuluğun bir savunucusu olarak ortaya çıkmaktadırlar. Bu da onların egemen bürokratik oligarşinin en büyük destekçisi olmasına yol açmaktadır. Pek çok kişinin kafasını allak bullak eden bu fenomenin sırrı işte yine Stalinizm kanalından

sosyalizme sinmiş bu gerici ulusçuluk anlayışındadır.

Bu durumda, var olan sosyalistler artık, devrimci demokrasi mücadelesinin müttefikleri değil, onun karşısındadırlar. Onlar sosyalist ve anti emperyalist bir söylem içinde gerici milliyetçiliğin savunuculuğunu yapmaktadırlar. Ve onlar işçiler arasındaki çalışmaları ve etkileriyle, işçi hareketinin gerici milliyetçiliğin bir destekçisi olarak işlev görmesine yol açmakta; demokratik hedefleri bayrak yapmış, tüm gayrı memnunları birleştirecek bir politik işçi hareketinin oluşmasının önüne en büyük engel olarak çıkmaktadırlar.

Böylece devrimci demokrasi bakımından eski şablonlara uymayan bir durum ortaya çıkmaktadır. Örneğin Türkiye’de, “İkinci Cumhuriyetçiler” de denen, Liberal burjuvazinin eğilimlerini yansıtanlar; azınlıklar, en azından birer geçici yol arkadaşı olarak; sosyalistler ve onların kontrolündeki işçi örgütleri ve hareketi ise kendisine karşı mücadele edilecek gerici milliyetçiliğin birer savunucusu olarak ortaya çıkmaktadır.

İlişkilerin bilinen hiçbir şablona sığmayan bu ters yüz oluşu, aslında demokratik mücadelenin önemini hiç de küçük görmeyen; gerici milliyetçilikle de başı pek hoş olmayan birçok sosyalistin bile, kendinden ve pozisyonundan korkarak; var olan sosyalist ve işçi örgütleriyle bir kopuşmaya gitmesini ve devrimci ve demokratik bir muhalefetin saflarında birleşmesini engellemektedir.

Bu ters yüz oluşlar nedeniyle bir rastlantı değildir, Kürtlerin, ezilenlerin mücadelelerinin en iyi savunucularının sosyalizme uzak duran liberallerden ve “İkinci Cumhuriyetçiler”den çıkması; buna karşılık sosyalizmi dilinden düşürmeyenlerin bu mücadeleleri ve sorunları gündemden uzak tutanlar olması.

Sosyalistlerin büyük bir çoğunluğu için bu tam anlamıyla çelişkili bir durumdur. Onların çoğu bu sistemin kurbanları, öznel olarak milliyetçiliğe zerrece sempati duymayan insanlar olmalarına rağmen, bu gün içinde buldukları nesnel konumlarıyla kendi öznel niyetlerine karşı durmaktadırlar. Onların bu çelişkiyi çözebilmeleri için, ulus teorisinin Marksist bir açıklamasının ve bu yönde ideolojik mücadelenin hayati bir önemi bulunmaktadır.

Demokrasinin Koşulları

Ulusun, yurttaşlığa göre; gerici milliyetçilik karşısında oluşa göre tanımlanmasından söz ettik. Peki, böyle demokratik bir cumhuriyetin yurttaşları iradelerini nasıl gerçekleştirebilirler?

Bunun temel şartı sınırsız bir düşünce ve örgütlenme özgürlüğüdür. Yani her türlü düşünce ve örgütlenme özgürlüğü ortamında tüm farklı görüşlerin örgütlenmesi ve çoğunluğu kazanmak için eşitçe, idari veya ekonomik kayırma veya baskılara uğramadan diğerleriyle yarışması.

Ama bu yetmez. O farklı fikirler tüm topluma kendini nasıl duyuracaktır? Fikirlerin, programların doğruluğunun gücü sermayenin veya devletin gücünü nasıl aşıp da geniş kitlelerin bilgisi ve bilincine ulaşacaktır?

Bunun için, tüm basın ve haberleşmenin sermayenin, iktidarların ve devletin denetimi ve manüplasyonlarından azade olması şarttır. Yurttaşların tüm olgular ve görüşler hakkında, o görüşler hukuki, siyasi veya ekonomik bir engellemeye uğramadan bilgi sahibi olabilmesi,

doğru kararlar verebilmesi; doğru seçimler yapabilmesi ve yanlış seçim ve kararlarını değiştirebilmesi için olmazsa olmaz bir koşuldur.

Nasıl, hava, su olmadan yaşamak mümkün olmaz ise, medya üzerinde sermaye ve devletin her türlü kontrolü ortadan kaldırılmadan demokrasinin gerçekleşmesi mümkün değildir.

O halde, var olan bütün yayın olanaklarının; matbaaların, kağıtların, frekansların ve kanalların kesinlikle devlet ve sermayenin kontrolü dışında olması yani bu alanda özel mülkiyetin ve devletin söz hakkının kaldırılması, demokrasinin gerçekleşmesinin modern toplumda olmazsa olmaz koşuludur. Devlet ya da hiçbir özel mülk sahibi hiçbir yayın organının sahibi olmamalıdır. Tıpkı su, toprak ve hava gibi, haberleşme olanakları da tüm topluma ait olmalıdır.

Bunlar, tüm nüfus arasında, örgütlerin, cinslerin, sınıfların, eğilimlerin nüfus içindeki oranlarına; aldıkları oy oranlarına veya ye sayılarına göre blştrlmelidir. Devlet sadece bu dağıtımın teknik yanlarını zmekle görevli ve yetkili olmalıdır. Biz medya üzerinde devlet ve sermaye kontrolünün olmamasını; hukuki, siyasi ve iktisadi engellerin yok edilmesini demokrasinin gerçekleşmesinin olmazsa olmaz koşulu olarak görüyoruz.

Son yıllardaki bütün kritik gelişmeler, medyanın nasıl bir manüplasyon aracı olarak kullanıldığını göstermiştir. Bundan kurtuluşun bir tek yolu medyanın bütün toplum kesimleri ve örgütler arasında paylaştırılmasından geçer. Sonsuz bir bolluk olmadığından, nasıl herkese emeğine göre ise, herkese yesi veya aldığı oy veya nüfus içindeki oranı kadar ilkeleri, bu dağılımı belirleyen ilkeler olabilir.

Seçenler ve Seçilenler

Ama gerçek bir demokrasi için sadece bu yetmez. Demokrasi, prensip olarak azınlığın çoğunluğa uymasını ilke olarak kabul eden, yani çoğunluğun kararına uyulmadığı takdirde uymayanlara zor uygulamayı kabul eden, usulüne uygunsu bunu meşru gören bir rejimdir.

Ama böyle bir demokrasi pek ala gerici bir milliyetçiliğin de aracı olabilir. Nüfusun büyük çoğunluğu, biz oğunluk Müslüman'ız, o halde mademki demokrasi azınlığın çoğunluğa uymasını gerektirir, o halde biz çoğunluk olarak okullarda İslam dini okunmasını kararlaştırıyoruz veya kimsenin başı açık dolaşmamasını kararlaştırıyoruz diyebilir. Ya da çoğunluk, oğunluk Türkçe konuşuyor, o halde demokrasiye göre azınlık da çoğunluğa uyup Türkçe konuşmak zorundadır diyebilir. Genel olarak demokrasi, yani azınlığın çoğunluğa uymasını ilke olarak benimseyen rejim, kendi başına gericilikle çelişmez pek ala gericiliğin aracı olabilir.

Bu bakımdan bizlere lazım olan, özel türden, azınlıkların haklarını garantiye alan bir demokrasidir. Azınlıkların haklarını garantiye alan bir demokrasi olmadan demokrasi ilerici bir işlev göremez. Dil, din, kültür vs.nin eşitliği ve siyasi alının dışında tanımlanması, yani devletin bu alanlardaki kesin tarafsızlığı ve karar yetkisinin olmamasının, azınlıkların haklarının korunması ve garantiye alınması bakımından önemi burada da ortaya çıkmaktadır.

Nüfusun ya da bir toplantıya katılanların çoğunluğu sigara içiyor diye kapalı yerlerde sigara

içilmesine izin verilmesi gerici bir demokrasidir örneğin. İlerici, azınlık haklarını gözetten bir demokrasi, bir tek kişi bile sigara içmiyorsa ve içilmesine razı gelmiyorsa, o bir tek kişinin başkalarının zehirleriyle zehirlenmeme hakkını savunan demokrasidir; bir tek çocuk için bile, ana dilde eğitimi sağlayan bir demokrasidir. Üç kişinin anladığı bir dil için bile, diğer dillerle eşit hakları tanıyan; hatta azınlıkta olduğu için, her zaman olacak fiili eşitsizliği gidermek için onu kayıran, pozitif ayrımcılık uygulayan demokrasidir. Üç kişinin inandığı bir dine bile, milyonlarca insanın inandığı bir dinle aynı eşit hakları tanıyan bir demokrasidir.

Evet, tam bir hukuki özgürlükler ortamında; medyanın devletin ve sermayenin kontrolü ve manüplasyonlarının dışında olarak tüm bilgilerin edinildiği bir ortamda; azınlıkların haklarını garanti altına almış özel bir demokraside bile hala halkın iradesinin nasıl gerçekleşeceği sorunu çözülmüş olmaz.

Çünkü demokrasi, temsili olarak uygulanabilir. Bir köyde veya göçebe aşiretindeki doğrudan demokraside olduğu gibi, milyonlarca insanın bir araya gelip bir karar alması ve aldığını yine kendilerinin uygulaması fizik olarak mümkün değildir. İnsanlar ancak belli temsilciler aracılığıyla bu ilişkiyi temsili organlara devrederek demokrasiyi gerçekleştirebilirler.

Ama büyük nüfus ve alanların ortaya çıkardığı bu sorunun çözümü başka sorunları da beraberinde getirir. Örneğin temsili organlar belli dar bölgeler içindeki oranlara göre mi yoksa olabildiğince büyük birimler seçilerek nüfus içindeki oranlara göre mi temsil edilmelidirler? Veya bu temsilcilerin kendini seçenlerin iradesinden bağımsızlaşması ve kendisini seçenlerin değil de örneğin başkalarının veya kendisinin çıkarlarını savunmasının önüne nasıl geçilebilir?

Demokrasi bu sorunlara da açık cevaplar vermelidir.

Örneğin elbette gerçek çoğunluğun iradesinin yansması için nispi temsil biçimleri gerekir. Ama bu takdirde, kimin hangi bölgenin temsilcisi olacağı, hangi bölgeye göre görevini yerine getirmede diye geri alınabileceği nasıl belirlenecektir? Her bölgeden bir tek kişinin seçilmesine dayanan sistemler ise bu sorunu çözer ama, nüfus içindeki görüşlerin gerçek oranlarda yansmasını engeller. Bütün bu sistemlerin mahzurlarına minimuma indiren, hem nispi temsili sağlamaya yönelik, hem de seçilenlerin sürekli denetimini sağlayan ve geri almasını mümkün kılan mekanizmalara ihtiyaç vardır.

Bu mekanizmalardan bazıları şunlardır:

Örneğin partisinden istifa edenin aynı zamanda temsilcilikten de çekilmiş olmalıdır. Çünkü temsili demokraside, sistemli görüşleri ve programları olan siyasi partiler, görüşlerin ve oranlarının belirlenmesinin olmazsa olmaz koşuludur. Seçimler aslında kişiler değil, görüşler arasındadır.

Bir başka mekanizma, siyasi konularda kesin bir dokunulmazlıktır.

Bir başka mekanizma, kendisini seçenlerin eğilimlerine denk davranmadığı takdirde seçenlerin temsilcilerini geri alabilme hakkıdır.

Bir başka mekanizma, seçilenlerin kendilerini seçenlerin yaşam ve sorunlarından

uzaklaşmamaları için, ortalama bir işçi ücretinden yüksek bir ücret almamalarıdır.

Ordu ve Polis

Ama bütün bunlar da yetmez. Devlet demek ordu, polis, mahkemeler, hapisaneler, vergi memurları demektir. Bu cihazın kendisi silahlıdır ve çok güçlüdür, bu cihazı oluşturanların, ulusun ve onun temsilcilerinin iradesine hizmet eder durumda kalmasının, onlardan bağımsızlaşmamasının garanti altına alınması gerekir.

Tüm toplumların tarihi, devletin siyasi iradede bağımsızlaşma, onu baskı altına alma veya onun yerine geçme veya onu kendi çıkarları doğrultusunda manüple etme eğiliminde olduğunu göstermektedir.

O halde bu mahzurları giderecek mekanizmalar gerekir. Bunlar neler olabilir?

İlk elde, ordunun, hele Türkiye gibi Osmanlıdan kalma politikayı belirleme geleneğinin olduğu bir ülkede, baştanbaşa yeniden örgütlenmesi gerekir. Bunun ilk koşulu, düzenli ordunun lağvıdır. Radar, uçak, gemi gibi özel ve kendi halkına karşı kullanılmayacak güçler hariç, düzenli ordu kalkmalı, onun yerini tıpkı İsviçre’de olduğu gibi, tüm vatandaşlardan ve çalışan insanlardan oluşan milis almalıdır.

Böyle bir ordu sadece demokrasinin gerçekleşmesi için şart değil, aynı zamanda onun halka karşı kullanmanın da önünde bir engeldir. Bütün deneyler göstermektedir ki, düzenli ordular siyasi iktidarlar tarafından da ezilenlere karşı kullanılmaktadır. Böyle silahlı çalışan yurttaşlardan oluşan bir ordu ezilenlere karşı kullanılamaz.

Ama böyle bir ordu aynı zamanda en iyi savunmadır da. Böyle bütün halkın her zaman birkaç saat içinde milyonlarca kişilik tüm ülke sathına yayılmış bir ordu haline dönüşebileceği bir ülkeye kimse saldırmaya cesaret edemez. Böyle bir ordu, en korkunç silahlara, en güçlü düşmanlara karşı en etkili cevaptır. Böyle bir ülke, ancak bir nükleer saldırıyla tümünden yok edilerek ele geçirilebilir ama öyle ele geçirilmiş bir ülke de ele geçirenin de işine yaramaz.

Ama böyle bir ordu, aynı zamanda, başka ülkeleri tehdit potansiyeli de taşımaz. Silahlı yurttaşlardan oluşan ordular iyi savunma araçlarıdır ama çok kötü bir saldırı araçlarıdır. Bu nedenle, ülkenin komşularıyla ilişkisinde onlara korku salmaz ve onları askeri masrafları yükseltme, fakirleşme ve demokrasiden uzaklaşma yönünde değil aksine olumlu yönde etkiler.

Ama bunlar kadar önemli olan bir sonucu da şudur: böyle bir ordu aynı zamanda ucuz bir ordudur. Ülke savunması ulusal hâsılanın çok küçük bir bölümünü alacağından, bütçe açıklarına ve enflasyona yol açması söz konusu bile olmaz. Böylece düzenli bir ordunun harcamalarından yapılan tasarruflar, yatırımlara ve sosyal harcamalara aktarılabilir. İşsizlik azalır ve refah yükselir. İşsizlik azalır ve refah yükseldikçe de bir orduya olan ihtiyaç azalır, demokrasi pekişir, yurttaşların ülkelerine bağlılığı artar ve saldırı tehlikesi azalır.

Ama sadece bunlar yetmez. Bütün karar alıcı memurların her düzeyde seçilmesi gerekir. Tıpkı, Amerikan filmlerinde olduğu gibi, Jürilerin, Polis amirlerinin, yerel idarecilerin de seçimle gelmesi gerekir. Osmanlı kalıntısı kaymakamlık valilik gibi makamların kaldırılması

gerekir. Ulus toplulukların özgür iradeleriyle birleşmesinden oluşur. Her düzeyde otonomi ve özgür iradeyle, ekonominin kendi yasalarının gereği olarak bir birlik temel olur.

Ama bu da yetmez. Aynı zamanda, seçilmiş memurların emri altındaki diğer memurların da, her zaman ortaya çıkabilecek keyfi emirlere direnecek gücü olması gerekir. Bunun için, memurların tayin, terfi gibi işlemlerinin, yine bu memurların bağımsız memur sendikalarının tuttuğu sicillere göre belirlenmesi gerekir. Devlet memurlarının bütün ayrıcalıklarına son verilmesi gerekir. Onların şimdi ordu evlerinde veya ayrılmış bölgelerin yazlık veya lojmanlarında olduğu gibi, toplumun gözlerinden uzak bir kast gibi yaşamalarına son verilmesi gerekir.

Ancak bütün bu gibi koşulların birliği içinde bir demokrasiden ve demokratik cumhuriyetten söz edilebilir.

Demokrasi ve Refah

Türkiye'ye egemen bürokratik oligarşi, demokrasiyi bu ülkenin insanlarına hiçbir zaman layık görmemektedir. Onlar demokrasi ile toplumun ilişkisini alt üst etmektedirler. Bunun için ne mantıken ne de olaylarca kanıtlanamayacak varsayımları vardır.

Bunların birincisi, demokrasinin ancak belli bir refaha ulaştıktan sonra mümkün olacaktır. Bu gerçekle, batıdaki kadar refah olmadığına göre o kadar da demokrasi olmayacağı söylenmektedir.

Bu tarihin en büyük yalanlarından biridir. Bu gün demokrasinin beşiği olarak görülen Kuzey Avrupa ülkelerinin hiç biri, bu günkü demokrasinin temeli olan kuralları getirdiklerinde zengin ülkeler değillerdi. O zamanlar Osmanlı, Hint, Çin çok daha zengindi. İsveç, zengin olduğu için demokrasi olmadı. Yoksul İsveç, demokrasi olduğu için zenginledi.

Kaldı ki, sistemin mantığı ile de bu sonuca ulaşılabilir.

Demokrasinin olmaması daima güçlü bir devlet cihazı, bu da üretici olmayan militer ve bürokratik harcamaların yüksekliği, dolayısıyla yatırımların azalması; genellikle enflasyon, dolayısıyla pahalılık ve işsizlik demektir. Ve pahalılık nedeniyle ortaya çıkan memnuniyetsizliği ve tepkileri bastırabilmek için daha az demokrasi ve daha güçlü ve pahalı devlet cihazı gibi bir fasit daire ortaya çıkar.

Demokrasinin olmaması ayrıca yoksulların ve ezilen sınıfların aleyhine çalışır her zaman. Demokratik hakların olmadığı yerlerde işçiler ve yoksul kesimler örgütlenip haklarını savunamazlar. Bu da toplumda eşitsizliklerin artmasına yol açar. Bu eşitsizlikler de tekrar bunların yol açtığı patlamaları bastırarak güçlü cihazlara ve bunlar da demokrasinin giderek azalmasına doğru bir gidiş yaratır.

Ama sadece bu kadar da değildir. Demokrasinin yokluğu burjuvazinin bile aleyhine çalışır uzun vadede. Demokrasi olmayıp ezilenlerin ve işçilerin haklarını savunmadığı yerlerde, sermaye artı değeri arttırmak için modern teknik kullanmak gereğini duymaz. Artı değeri, daha uzun ve yoğun çalışma, daha düşük ücret üzerinden sağlayarak diğer kapitalistlerle rekabet etmenin yolunu bulur. Ama bu da geri teknoloji kullanımını besler ve emek

retkenliğinin düşük kalmasını dolayısıyla ülkenin geriliğini pekiştirir. Yani teknik ilerleme ve emek üretkenliğinde bir artış için de demokrasi olmazsa olmaz koşullardan birisidir. Dünyanın en gelişmiş ülkelerinin aynı zamanda en demokratik ülkeler olması bu nedenledir. İşçi haklarını savunanları bayağı maddecilikle suçlayanların, demokrasi söz konusu olduğunda, demokrasiyi zenginleşmenin sonucu olarak görmeleri ve demokrasiyi topluma layık görmemeleri, bizzat kendilerinin bayağı maddeciliğinin kanıtıdır.

O halde, gerek teknik ilerleme, gerek toplumsal eşitlik ve gerek demokrasinin pekişmesi için demokrasi biricik czm ve başlangıç noktasıdır. lkeler zengin oldukları için demokratik olmaz, demokratik oldukları için zengin olur; toplumlar sosyal eşitsizlik az olduğu için demokratik değildir, demokratik oldukları için sosyal eşitsizlikler azalmıştır.

Demokrasi ve Eğitim

Bürokratik oligarşinin bir diğer yalanı da, demokrasinin ancak eğitimle elde edilebileceğidir. Bunlar, aslında ne kadar ilerici olduklarını söyleseler de lanetledikleri Abdülhamit'in demokrasiye karşı argümanının tekrarlamaktadırlar. O da , *“kullanmasını bilmeyen cahil halka demokratik hakları vermek; çocuğun eline bir silah vermek gibidir, tutar babasını vurur”* diyordu.

Suya girmeden nasıl yüzme öğrenilemez ise, demokrasi içinde yaşamadan da demokrasi öğrenilemez. Demokrasinin eğitimi yine demokrasidir.

Kaldı ki burada, önemli olan halkı demokrasi konusunda eğitmekle kendilerini yetkili ve görevli görenlerin kendilerinin demokrasi konusunda eğitilmeleri gerektiğidir.

Eğiticileri kim eğitecektir?

Onları yine ancak halk kendisi eğitebilir. Hâsılı, halka demokrasi konusunda eğitim vermeye kalkanların aslında kendilerinin eğitmeye ihtiyaçları vardır.

Ve bu demokrasi ğretmenlerinin ilk öğrenmeleri gereken de, demokrasi eğitiminin ancak demokrasi içinde ğrenileceğidir.

Demokrasinin  Kaynağı

Bu gün niçin Türkiye'de demokrasi mücadelesi böylesine zayıftır? Türkiye'de niçin hiçbir zaman demokrasi gelişmemiştir?

Bütün dünyada, demokrasinin  kaynağı vardır.

Birincisi kandaş toplumun demokratik gelenekleri.

İkincisi, henüz devrimci ve demokratik döneminde bir burjuvazinin varlığı.

Üçüncüsü işçi hareketidir.

Dünyanın en demokratik ülkelerinde bu üçünün sırayla bir bayrak yarışı gibi demokrasi bayrağını ele geçirdiğini görür. Örneğin İngiltere'de ilk Magna Karta, krala kafa tutan aşiret şeflerinin işidir. Yani kandaş toplumun gelenekleri. Tam bunlar artık Krala karşı güçlerini

yitirdiklerinde, bu sefer burjuvazi, demokratik mücadelenin bayrağını ele alır. Burjuvazi demokratik barutunu tükettiğinde ise işçi hareketi.

Türkiye’de bu üç koşul da hiçbir zaman olmamıştır.

Binlerce yıllık mutlak devletçilik, batıdaki senyörler gibi krala kafa tutacak bir tabakanın ortaya çıkmasına olanak sağlamamıştır. Örneğin ilk yıllarında Osmanlı sultanları bir bakıma, eşitler arasında birinciydiler. Ama uygarlaştıkça derhal köle kapı kullarına dayanmışlar ve diğer özerk beylere yaşama yansı vermemişlerdir.

Bu Doğu’nun binlerce yıllık devlet geleneğinin en lanetli sonucudur. Kandaşlık demokrasisi, sadece siyasi bir gücü temsil etmeyen muhalif tarikatlar ve devlet gücünün ulaşamadığı yerlerde, örneğin dağ başlarındaki Alevi köylerinde komün olarak yaşayabilmiştir.

Burjuvazi, doğduğunda, çoktan devrimci barutunu yitirmişti ve zaten tam bu nedenle de demokrasi bayrağıyla değil, gerici ulusçuluğun bayrağıyla egemenlik mücadelesi vermişti. Kaldı ki, Ermeni katliamları ve mübadeleler ile Anadolu’daki bu zayıf burjuvazi bile tasfiye edildi. Ve onlarla birlikte hala demokratik gelenekleri bulunan işçiler de tasfiye oldu. Onların tasfiyesiyle demokrasinin en büyük düşmanı devletçilik, derebeylik ve tefeci bezirganlık güçlendirildi.

Daha sonraki sosyalist hareket ise, Sovyet dış politikasının bir aracı olarak kaldı. Sadece altmış ve yetmişlerin kitlesel kabarışında biraz demokrasiyi geliştirecek öğeler vardı. Ama bu hareketin nesnel demokratik karakterine karşılık, ideolojisiyle demokratik değildi ve ilham aldığı bürokratik kastların da etkisiyle demokrasiyi burjuva diye küçümsüyor, anti demokratik yöntemleri kutsuyordu. Böylece nesnel olarak demokratik karakterdeki işçi ve yoksul tabakalara dayanan hareketler bile bir demokratik etki ve gelenek bile bırakmıyorlar, demokrasiye karşı çalışıyor, kedi iplerini çekiyorlardı. Aynı zamanda bu hareketler hepsi de gerici bir milliyetçiliği desteklediklerinden, devletin yapısını hiçbir şekilde tartışma konusu yapmıyorlar, gerici ulus tanımları karşısında devrimci ve demokratik, yurttaşlığa ve haklara dayanan bir ulus tanımını için mücadele etmiyorlardı.

Ancak 1990’ların başında Sovyet bürokrasisinin ve onun o muazzam ideolojik ağırlığının çökmesi, eski demokratik hedeflere geri dönüşün koşullarını yarattı. Bu bile, globalleşmenin ideolojisinin, yani “çok kültürlülük” ve “ulus devletin sonu” gibi ideolojik kavramların egemenliği altında, yani bir ideolojik gericilik ikliminde; sivil toplum kuruluşlarının demokrasi mücadelesinden kaçışın örtüsü olduğu; yarı resmi devlet ya da sermaye destekli arpalıklar işlevi gördükleri koşullarda baştan çarpık bir biçimde oluştu.

Böylece, içten demokrasi özlemleri bile “Sivil toplum”, “Çok kültürlülük”, “ulus devletin sonu” gibi, aslında dünya çapında bir ideolojik gericiliğin söylemleri biçiminde ortaya çıktı bu da sosyalistlerin demokrasi mücadelesinden uzak durmalarını pekiştirdi ve bir özeleşiri sürecine girmelerini engelleyici, onları taşlaştıracı bir etki yaptı.

Böylece, demokrasi sahipsiz kaldı. En tutarlı demokrasi savunucusu olması gereken sosyalistler demokrasiye uzak ve bunu küçümseyen bir konumda kalıyor; demokrasi özlemleri ise globalizmin gerici ideolojik saldırısının kavramları içinde kendini ifade

edebiliyordu.

Politik İslam ve Demokrasi

Politik İslam'da ifadesini bulan ve yoksul işçilerin memnuniyetsizliğini kendi yedeğine alan Anadolu burjuvazisi ve Müslüman burjuvazi demokrasiden korkmaktadır. Dini olanı özel olan, inanç olan olarak tanımlama ve devletin gerçek bir laikliğinin değil; Kemalizm'in resmi devlet İslam'ı karşısında kendi İslam'ını devletin resmi İslam'ı yapmanın kavgasını vermektedir. Örneğin Diyanet işlerini kapatmak; bütün imam ve müezzinlerin, bütün din adamlarının o cemaatlerin gönüllü bağışlarıyla geçinmesi; dinle ilgili bütün resmi okulların kapanması ve dini eğitimin cemaatin kendi olanaklarına bırakılması; okullardan din derslerinin kaldırılması gibi gerçek bir demokrasinin olmazsa olmaz koşulları için hiçbir girişimde bulunmamaktadır.

Böyle davrandıkça da modern şehir hayatını yaşayan orta sınıfları ve Alevileri, buna karşı tek garanti gördükleri anti demokratik karakterdeki devlet oligarşisinin kollarına atmaktadır. Hâlbuki bir parça tutarlı demokratik tavır ile yani devleti inanca ilişkin olandan tamamen dışlayan ve tarafsızlaştıran; inancı politik alanın dışına atan gerçek bir laiklik ile bütün şehir orta sınıflarını ve Alevileri yanına kazanıp en azından tarafsızlaştırabilir ve iktidar gücünün ordu ve bürokrasiden parlamentonun ve seçilmiş temsilcilerin eline geçişini sağlayabilir. Ama bunu yapmamaktadır. Çünkü gerici özünü korumakta, tutarlı bir demokrasinin kendisine karşı çalışacağını bilmektedir.

Politik İslam, aynı tutuculuğu ve demokrasi korkusunu ulus tanımında göstermektedir. Ulusun tanımından, dil, din, etniyi dışlayacak ve böylece tüm dillere ve kültürlere eşitlik sağlayacak ve böylece örneğin Kürtlerin ve diğer azınlıkların desteğini kazanabilecek, böylece Ordu ve bürokrasiyi tamamen tecrit edecek yerde; bir zamanlar insanların yer çekiminin olmadığına inanmaları halinde düşmeyeceklerini savunanların mantığıyla Kürt sorununu yok sayarsanız yok olur diyerek, Türkiye'deki en büyük demokrasi gücünü karşıya itmekte. Dile, etniye dayanan ırkçı milliyetçiliğe destek vermektedir.

Bürokratik Oligarşi ve Burjuvazi

Burjuvazinin bu korkaklığı sayesinde Bürokratik oligarşi, aslında her biri demokratik özlemlerin ifadesi olan hareketleri, birbirine karşı kullanma olanağı elde etmektedir. Bu nedenle Türkiye'deki rejimin bu dengelere dayanan ilginç bir Bonapartist karakteri vardır. Bürokratik oligarşinin egemenliğinin ve gücünün devamı için, Anadolu burjuvazisinin İslam'ı bayrak etmesinin ve demokratik özlemlere cevap vermemesinin ve demokrasi konusundaki korkaklığının hayati bir önemi vardır.

Eğer, Anadolu burjuvazisi olmasa, devlet oligarşisi egemenliğini böyle sürdürüp hala bu günkü gibi gücünü koruyamaz. Ama bu bürokratik oligarşi de olmasa, Anadolu burjuvazisi, geniş gayri memnun emekçi kesimleri böyle kendi politik İslam bayrağı altında toparlayamaz.

Bu burjuvazi, İslam'ı, yarı resmi devlet dini yapmak istediği ve gerçek bir laiklikten kaçtığı

için bütün şehir orta sınıflarını ve Alevileri bürokratik oligarşinin bir yedeği haline getirmektedir. Bürokratik oligarşinin böyle güçlenmesi karşısında, onun dayatmalarından bezmiş emekçi kesimler ve hatta büyük şehir burjuvazisi bile bu sefer politik İslam'ın ardında saf tutmaktadır.

Kemalist bürokratik oligarşi ile politik İslam'ı bayrak yapmış burjuvazisi, birbirinin can düşmanı gibi görünmelerine rağmen birbirlerinin en büyük iş birlikçileridir. Gerçek bir demokratik hareket çıktığı an onlar, onun karşısında derhal birleşeceklerdir ve o zaman onların arasındaki özdeşlik çok daha iyi görülecektir.

*

Aynı özdeşlik bölgedeki uluslar arası güçler bakımından da geçerlidir. Bu gün sanki ABD ile bölgenin bürokratik ve molla oligarşileri; ABD ile Şiiler karşı güçler gibiymiş gibi görünmektedirler. Hâlbuki politik olanın tanımından her türlü dini, dili, kültürü dışlayan gerçekten demokratik bir hareket karşısında bunların hepsi aynı gerici milliyetçiliğin savunucusu olarak ortaya çıkarlar.

İşte her şeyden önce taşları yerli yerine oturtmak için, bölgenin ve Türkiye'nin bu gün içinde bulunduğu sefaletle son vermek için; eşğinde bulunulan kanlı gelişmelerden kurtulmak veya en azından bir çözüm alternatifi çıkarmak için bir gerçekten demokratik ve cumhuriyetçi bir program gerekmektedir.

Güçler

Peki böyle bir programı yükseltecek hangi güçler var bugün?

Şu an böyle bir programı olan biricik güç Kürt hareketidir.

Kürt hareketi de, en yükseldiği zamanlarda, demokrasi düşmanı ve ulusu soya, dile kana göre tanımlayan geleneklerin etkisi altındaydı. Ne ulusal baskıya karşı, ulusun tanımından dili, dini dışlayan demokratik ve cumhuriyetçi bir programa sahipti ne de kendisinin ve hedeflerinin demokratik bir karakteri vardı. Onun demokratik karakteri, gerici bir milliyetçiliğe karşı yine aynı milliyetçilik anlayışına dayanmasına rağmen, ezilen bir ulusun hareketi olmasından kaynaklanıyordu. Kendisinden ve taleplerinden ziyade mücadelesinin nesnel sonuçları demokratik karakterdeydi.

Yine de bu hareket belli özellikler taşıyordu. Onun sosyalizmden kaynaklanan ideolojik gelenekleri ve yoksullara dayanan yapısı, içinde bir demokratik ulusçuluğun oluşup gelişmesine de olanak sunuyordu. PKK tüm etnilerden, kültürlerden, dillerden ve dinlerden insanları içinde barındırıyordu. PKK'nın kendisi tam anlamıyla laik ve dil, din, kültür ve soyu politik olanın tanımından dışlanmış bir örgüttü. Taraftarları içinde Müslümanlar kadar Ezidiler, Aleviler ve Hıristiyanlar; Kürtler gibi Türkler bulunuyordu. PKK hiçbir zaman bir Kürt örgütü değil, her zaman bir Kürdistan örgütü olmuştu. Bu sadece Türkiye'de değil, Orta doğu'da bile pek görülen bir özellik değildir. Yani PKK, politik olandan dili, dini, soyu, kültürü dışlamış; demokratik bir ulusçuluğun prototipi özellikleri kendi yapısında taşıyordu.

Hem bu özellikleri, hem yoksullara dayanan plebiyen yapısı; hem Sovyetlerin çöküşünün

onun ideolojik bukağlarından kurtarması; hem de tüm dünya ülkelerinin kendilerine karşı bir cephe oluşturup en küçük bir savunma olanağı bile bırakmadığı koşullarda, bu hareket, ilk kez, Ulusçuluğun ilk ortaya çıktığı çağın demokratik ve devrimci ulusçuluğunu el yordamıyla yeniden keşfetti.

Ne var ki bu keşfediş ve formülasyon, ağır bir darbenin alındığı ve büyük bir tecridin yaşandığı koşullarda, bir imhayı engellemek için yapılan taktik manevraların ve diplomatik söylemlerin içinde ifade edildiğinden onun bu özgül niteliği bizzat kendi taraftarlarınca bile yeterince kavranamadı ve onun ifade edildiği taktik biçimler ve ilk kez el yordamıyla keşfedilmiş olmasının zorunlu kıldığı kavramsal belirsizlikler; içinde taşıdığı geçmişin izleri kadar ideolojik iklimin moda kavramlarının etkileri onun özünün ve öneminin kavranmasını engelledi.

Böylece onun ifade ediliş biçiminin özellikleri bahane edilerek herkes tarafından dışlandı. Liberaller onu eski Stalinist kalıntıları nedeniyle anlamadı; Stalinistler kullandığı terminoloji nedeniyle bir ideolojik gericiliğe teslimiyet olarak gördüler; demokratlar diplomasi ve taktik özellikleri nedeniyle Kemalizm’le bir uzlaşma ve teslimiyet olarak gördüler; Kürt burjuvazisi de böyle bir pazarlık veya kandırmaca olarak anladı ve öyle uygulamaya kalktı.

Bütün bunların yanı sıra, zaten demokratik cumhuriyet unutulduğu ve Türkiye’nin sosyalistleri demokratik olmayan bir milliyetçiliğin savunucusu olduklarından, programı ve çağrısı hiç bir zaman bir yankı bulamadı ve karşılıksız kaldı.

Bu karşılıksızlık sürerken, ABD’nin Irak’ı işgali PKK’nın projesinin bütün ikna ediciliğini ve çekiciliğini Kürtler arasında bile yitirmesine yol açtı. PKK’yı destekleyen veya zaten mecburen desteklemek zorunda olan Kürtlerin hepsi, dile, soya, dayanan milliyetçiliğe doğru muazzam bir kayış yaşadı. Bu kayış, bizzat PKK ve devamcısı örgütlerin bile, Öcalan’ın büyük prestijine rağmen bu gidişin akıntısına kapılmalarına yol açtı. Projeyi bizzat kendi örgütü bile savunamaz ve savunamaz oldu. Böylece devrimci ve demokratik bu ulusçuluğa göre tanımlama denemesi, daha doğup ayakları üzerinde durma fırsatı bile bulamadan yok olma tehlikesiyle karşı karşıya geldi.

İşçiler

Bu koşullarda bizler politik olanın (ulusun) tanımından dili, dini, soyu, kültürü, tarihi dışlayan Demokratik Cumhuriyet hedefiyle ortaya çıkıyoruz. Bu program sadece Türkiye’nin değil bölgenin sorunlarına biricik çözümdür.

Programımızda, işçiler için, köyüler için ekonomik veya özel istemleri arayanlar bulamayacaklardır.

Çünkü ancak bir demokratik cumhuriyette işçiler hedeflerini ve istemlerini en ideal biçimde savunma olanağı elde edebilirler. Bu koşullar olmadan, bu koşullar varmışçasına talepler sunmak sadece kafa karışıklığına ve siyasi belirsizliğe yol açar.

İşçiler bu günkü ekonomik mücadelelerin bitiriciliği içinde yok olmak istemiyorlarsa, demokratik cumhuriyet bayrağını yükseltmelidirler.

Ancak, yukarıda açıklanan Demokratik Cumhuriyet bayrağını yükselten işçiler bağımsız bir politik hareket oluşturabilir ve tüm gayrı memnunları bir cephede toplayıp bu günkü gibi tecrit durumlarına son verebilirler.

Fabrikasında, iş kolunda veya genel olarak ücret düzeyindeki bir düzelme için savaş sadece işçileri ilgilendirir ve diğer gayrı memnunları kazanamaz: bu da işçilerin tecridine ve yenilgilerine yol açar.

Ama eğer işçiler, demokratik bir politik hareketin başını çekerlerse, o Alevilerin, Kürtlerin, Köylülerin, şehir orta sınıflarının, bölge halklarının ve hatta burjuvazinin belli kesimlerinin bile desteğini kazanabilir. Bürokratik oligarşinin keyfilikinden ve ilkel milliyetçiliğinden bıkmış; demokratik bir ulusçuluğun sağlayacağı geniş olanakları gören hiç de küçümsenmeyecek bir burjuva kesimi bile bulunmaktadır.

Ama ancak böylesine geniş kesimler birleştirilerek, bölge oligarşilerinin egemenliğine son verilip, Amerika'nın bölgeyi dine, dile, soya dayanan küçük devletlere bölme ve onları birbirine karşı kullanma planlarına bir cevap verilebilir.

Ancak böylece bölge içine itildiği mezbahadan kurtulabilir.

İşçiler ancak demokrasi bayrağını yükseltirlerse iktisadi durumlarında bir gelişme sağlayabilirler

Ama bunun için ilk şart, işçilerin öncelikle kendilerinin politik olanı dile, dine, soya, tarihe dayanan ulusçulukla bölünmesidir.

Biz başlarsak başkaları bizi izleyecektir.

10 Şubat 2004 Salı

Kısa Versiyon:

- 1) Gerçek bir eşitlik için, ulusun tanımından her türlü, dil din, tarih, "etni", soy, kültür, "ırk" belirlemesi kalkmalı, ulus bunlarla tanımlanmaya karşı tanımlanmalıdır.**

Bu somut olarak şu tedbirlerle gerçekleşebilir.

- Herkese istediği dili anadil olarak seçme ve anadilinde eğitim hakkı olmalıdır. (Ana dilini öğrenme hakkı değil. Bu farklıdır dillerden birine üstünlük sağlayıp eşitsizliği arttırır.)
- Ortak bir konuşma ve yazışma dili gerekip gerekmediğine; gerekiyorsa bunun hangi dil olacağına demokratik ulusun yurttaşları tartışarak ve oylayarak karar verirler.
- Okullarda herkes ana dilinde ama aynı ortak tarihi okumalıdır. Bu tarihi, ülkedeki ve komşularındaki bütün dillerden, etnilerden, dinlerden, kültürlerden, cinslerden eşit miktardaki temsilciler ortaklaşa yazmalıdırlar.

- Eğer olmasına karar verilirse, din ve ahlak dersleri, yeryüzündeki tüm büyük din ve inançlardan eşit sayıda temsilciler tarafından ortaklaşa yazılmalıdır.
- Devletin tüm inançlar karşısında eşit ve tarafsız olması için, Diyanet lağvedilmeli, imam hatipler normal okullara çevrilmelidir.
- Diyanet gibi kurumlarda şimdiye kadar çalışanların mağdur olmaması için geçimleri gönüllü olarak cemaatler tarafından karşılanmayanlar devletin başka işlerine yerleştirilmelidir.
- Devlet sadece inançlar arasında eşitliği sağlamak ve azınlık inançta olanlar aleyhine oluşacak fiili eşitsizlikleri gidermekle yükümlü olmalıdır.

2) Yurttaşların en geniş şekilde örgütlenebilmesi, hakkını koruyabilmesi, haksızlıklara ve eşitsizliklere karşı mücadele edebilmesi için.

- Sınırsız bir düşünce, ifade ve örgütlenme özgürlüğü derhal uygulamaya geçmeli, bunları sınırlayan tüm yasalar derhal ve otomatik olarak geçersiz olmalıdır.
- Devletin, firmaların, örgütlerin, partilerin ve bunların bütün organlarının bütün kararları, bütün tartışmaları tüm yurttaşların bilgisine açık olmalıdır.

3) Demokrasinin gerçekleşebilmesi, yurttaşların doğru kararlar verebilmesi için her şeyden önce doğru bilgilenme gerekir. Doğru bilgilenme için ise, medyanın devlet ve sermayenin tekelinden ve egemenliğinden kurtulması gerekir. Bunun için de

- Tüm medya ve yayın faaliyeti, matbaalar, frekanslar, kanallar, kağıtlar toplumsallaştırılmalı, devletin ve sermayenin elinden alınmalı ve yurttaşların ve örgütlerinin emrine verilmelidir.
- Medya olanakları, tüm örgütler, partiler, inançlar, fikirler, akımlar, meslekler, cinsler, yaşlar, bölgeler vs. arasında üye sayılarına ya da nüfus içindeki oranlarına göre dağıtılmalıdır.
- Bu dağılımın gerçek oranları yansıtması için sık sık ayarlanmalıdır

4) Yurttaşların üzerinde yükselmeyen, onlardan bağımsızlaşmayan ama onlara itaat ve hizmet eden bir devlet cihazı için:

- Tüm düzeylerde yetki ve sorumluluk seçilmiş organlarda olmalıdır. Osmanlı artığı, Firavun ve Nemutlar zamanından kalma valilik, kaymakamlık gibi merkezi olarak atanan ve belirlenen tüm makam ve organlar lağvedilmedir.
- Tüm emniyet, asayiş ve savunma kuvvetleri bu seçilmiş organların emrinde ve kontrolünde olmalıdır.
- Tüm seçilmiş yöneticiler ve organlar kendilerini seçenlerin beşte birinin oyuyla geri alınabilmeli ve seçim yenilenmelidir.
- Tüm seçilenler seçildikleri süre içinde ve çalışmaları esasında ortalama bir çalışanın gelir düzeyinde ücret almalıdır.

- Memurların tayin, terfi, seçim ve emeklilik işlemlerinde bağımsız memur sendikalarının tuttukları siciller esas alınmalıdır.
- Asker sivil adalet ikiliği ve memurlar hakkında dava için izinler kalkmalı. Kanun ve yasalar karşısında mutlak eşitlik olmalıdır.
- Mahkemelere jüri usulü gelmelidir.

5) Bu biçimsel eşitliği ve demokrasiyi sağlayan tedbirlerin yanı sıra, asgari ölçüde ekonomik ve sosyal eşitsizlikleri kaldırmak için

- Devlet her yurttaşa iş bulmak, bulamıyorsa, sendikaların ve bağımsız tüketici teşekküllerinin tespit edeceği, asgari geçim endeksine uygun gelir sağlamakla yükümlü olmalıdır.
- Tüm yurttaşlar için genel sağlık ve emeklilik sigortası değildir. Sigorta, doğrudan sigortalı yurttaşların seçilmiş temsilcileri tarafından yönetilmeli ve denetlenmelidir.
- Gelecek nesiller arasında kültür, eğitim ve iktisadi farklardan doğan eşitsizlikleri asgariye indirmek için, her çocuk için parasız kreş ve anaokulu sağlanmalıdır.
- Tüm eğitim ve araçları parasız olmalı, düşük gelirli ailelerin çocukları ekstra desteklenmelidir.
- Tüm azınlıkların gerçek hayatta fiilen ortaya çıkacak bizzat matematik bir azınlık olmaktan doğan dezavantajlarını bir ölçüde ortadan kaldırabilmek için kotalar ve pozitif ayrımcılık uygulanmalıdır.